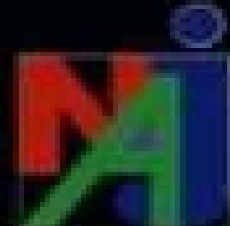


Patricia Cornwell



Na okrutan i podmukao način

Četvrti slučaj doktorice Kay Scarpetta

PATRICIA D. CORNWELL

NA OKRUTAN I PODMUKAO NAČIN

Četvrti slučaj doktorice Kay Scarpetta



Četvrti slučaj doktorice Kay Scarpetta

PATRICIA D. CORNWELL

NA OKRUTAN I PODLI NAČIN

Kasno navečer jedne prosinačke noći u Richmondu,

savezna državu Virginija, šefica sudske patologije, doktorica Kay Scarpetta, priprema se za vrlo neobičnu obdukciju.

Predmet obdukcije. Ronnie Joe Waddell, još je živ, ali ne zadugo. U jedanaest će sati i pet minuta Waddell biti pogubljen zbog ubojstva kojeg je počinio prije deset godina.

Iste večeri otkriven je još jedan zločin: tijelo dječaka ubijenog na posebno okrutan i podmukao način pronađeno je pokraj kontejnera za smeće. Kay Scarpetta uočit će neobičnu sličnost između tog ubojstva i ubojstva zbog kojeg je Waddell osuđen na smrt. No kad policija pronađe novu žrtvu, šefica sudske patologije ostat će potpuno zbunjena: krvavi otisak prsta na tijelu žrtve jasno će identificirati ubojicu, no dr. Scarpetta je sigurna da ta osoba nije mogla počiniti nikakav zločin!

Poglavlje 1

Onog ponedjeljka kad sam u novčaniku nosila tekst meditacije Ronnieja Joea Waddella uopće nisam vidjela sunca. Vani je još bio mrak kad sam se tog jutra odvezla na posao. Mrak je već bio ponovno pao kad sam krenula kući. U snopovima mojih farova vrtjele su se male kišne kapi, a noć je bila štipavo hladna i tmurna od magle.

Ložila sam vatru u dnevnoj sobi i zamišljala virginijske oranice i rajčice kako dozrijevaju na suncu. Zamišljala sam mladog crnca u vrućoj kabini kamioneta i pitala se jesu li mu se već tada glavom motale misli o ubojstvu. Waddellova meditacija objavljena je u Richmond TimesDispatchu, pa sam je izrezala i odnijela na posao kako bih je pridodala njegovu sve debljem i debljem dosjeu. No bila sam zaokupljena dnevnim poslom, pa je njegova meditacija ostala u mom novčaniku. Pročitala sam je nekoliko puta. Valjda će me uvijek iznova čuditi kako okrutnost i poezija mogu obitavati u istom srcu.

Sljedećih nekoliko sati provela sam plaćajući račune i pišući božične čestitke, s uključenim, ali sasvim stišanim televizorom. Kad god bi bilo zakazano smaknuće, i ja bih, kao i ostali građani virginije, iz medija saznala je li i posljednja žalba propala ili je guverner donio odluku o pomilovanju. O toj je vijesti ovisilo hoću li se popeti u krevet ili se odvesti u grad, u mrtvačnicu.

U gotovo deset sati uvečer, zazvonio je telefon. Javila sam se očekujući svog zamjenika ili nekog od članova osoblja, koji su, baš kao i ja, te večeri dežurali.

U mraku su se skupili demonstranti s transparentima, baš kao i vatreni pobornici smrtne kazne, a crte lica bile su im oštre pod snopom televizijskih svjetala. Sablažnjavalo me to što su se neki J od tih ljudi smijali. Ekran je zatim ispunila lijepa, mlada reporterka odjevena u crveni kaput.

– Kao što znaš, Bille, rekla je, jučer je uspostavljena telefonska linija između ureda guvernera Norringa i zatvora. Guverner se još nije javio, a to govori mnogo. Običaj je da se guverner, kada ne namjerava intervenirati, odluči na šutnju.

– Kako stoje stvari tamo? Je li za sada relativno mirno?

– Za sada da, Bille. Rekla bih da vani bdije nekoliko stotina ljudi. A zatvor je, naravno, gotovo prazan. Svi osim nekoliko desetaka kažnjenika već su prebačeni u novu popravnu ustanovu u Greenvilleu.

Isključila sam televizor i već nekoliko trenutaka kasnije vozila sam se prema istoku sa zaključanim vratima automobila i uključenim radijem. Umor me obuzimao poput anestezije.

Osjećala sam se jadno i tupo. Zazirala sam od smaknuća. Mrzila sam to čekanje da netko umre a da ja zatim skalpelom zarežem njegovu kožu, toplu poput moje. Ja sam liječnica s diplomom pravnog fakulteta. Učili su me da znam što je to što daje život i što ga oduzima, što je dobro, a što zlo. Iskustvo je bilo moj mentor, neprestano gazeći po onom iskonskom dijelu mene koji je bio idealistički i ispitivački. Razočaravajuće je to kad čovjek koji razmišlja mora priznati da u nekim frazama ima mnogo istine. Nema pravde na ovom svijetu. Ništa nikada neće moći popraviti ono što je Ronnie Joe Waddell učinio.

On je na izvršenje svoje smrtne kazne čekao već devet godina. Nisam radila na slučaju njegove žrtve budući da je ona ubijena prije no što mi je dodijeljeno mjesto glavnog sudskog patologa države Virginije, kada sam se preselila u Richmond. No pregledala sam njen dosje.

Dobro sam poznavala svaki divljački detalj tog slučaja. Četvrtog rujna ujutro, prije deset godina, Robyn Naismith nazvala je Channel 8, gdje je radila kao spikerica, i javila da je bolesna. Izašla je kako bi kupila lijekove za prehladu, a zatim se vratila kući. Sljedećeg dana njeno nago,

izudarano tijelo onađeno je u njenoj dnevnoj sobi, naslonjeno na televizor.

Kasnije se utvrdilo da krvavi otisak palca koji je bio otkriven na ormariću za lijekove pripada Ronnieju Joeu Waddellu.

Kad sam parkirala iza mrtvačnice, tamo je bilo nekoliko automobila. Moj zamjenik, već je stigao. Stigli su i moj administrator, Ben Stevens, i nadglednica mrtvačnice Susan Story.

Vrata natkrivenog prilaza bila su otvorena i svjetlo iznutra blijedo je osvjetljavalo asfalt, a državni policajac sjedio je u svom policijskom automobilu i pušio. Izašao je kad sam parkirala.

– Je li sigurno držati vrata otvorenima? upitala sam. Policajac je bio visok, suhonjav čovjek guste sijede kose. Iako sam već mnogo puta razgovarala s njim, nisam se mogla sjetiti kako se zove.

– Čini se daje za sada sve u redu, doktorice Scarpetta, rekao je zakopčavajući svoju debelu najlonsku jaknu. Uokolo nisam vidio nikoga tko traži nevolje. No čim stignu ovi iz zatvora zatvorit ću vrata i pobrinuti se da tako i ostane.

– Fino. Samo u međuvremenu ostanite ovdje.

– Da, gospođo. Možete računati s tim. A stići će još nekoliko policajaca u uniformama, za slučaj da se jave problemi. Kažu da ima mnogo demonstiranja. Pretpostavljam da ste čitali u novinama o onoj peticiji koju su potpisali svi oni ljudi i odnijeli je guverneru. A danas sam čuo da neke suosjećajne duše čak u Californiji štrajkaju glađu.

Pogledom sam prešla praznim parkiralištem i duž Main Streha. Ulicom je projurio neki auto čije su gume zvizdale na mokrom asfaltu. Ulična rasvjeta bila je svedena tek na mrlje u magli.

– Pa, ja nisam među njima. Za Waddella ne bih propustio ni pauzu za kavu. Policajac je rukom zaštitio plamen upaljača i stao ispuhivati kolutove cigaretnog dima. Nakon onoga što je napravio toj curi, Naismithovoj. Zna, sjećam se kad sam je gledao na televiziji. Sad, ja volim da mi žena bude onakva kakva volim da mi bude i kava slatka i bijela. Ali moram priznati da je ona bila najljepša crnkinja koju sam ikada vidio.

Bila sam prestala pušiti prije otprilike dva mjeseca i još uvijek me izluđivalo gledati nekog drugog kako puši.

– Isuse, to mora daje bilo prije skoro deset godina, nastavio je. Svejedno, nikada neću zaboraviti kakva se prašina digla. Jedan od najgorih slučajeva koje smo imali u ovim krajevima. Čovjek bi pomislio daje se dočepao grizli...

Prekinula sam ga: Javljat ćete nam što se događa?

– Da, gospođo. Ja ću saznati putem radioveze, pa ću vam javiti. Zaputio se natrag u auto koji gaje štiti od hladnoće.

U mrtvačnici je fluorescentno svjetlo oduzimalo boju zidovima, a zrak je bio zasićen mirisom osvježivača. Prošla sam pokraj malog ureda u kojem su pogrebna društva upisivala primitak tijela, a zatim pokraj sobe za rendgen i hladnjaka koji je u stvari bio ogromna rashlađena prostorija s kolicima na kat i s dvojna vrata. Odjel za obdukcije bio je osvjetljen, a stolovi od nehrđajućeg čelika bili su tako uglačani da su se sjajili. Susan je oštrila dugački nož, a je naljepnicama označavao epruvete. Oboje su izgledali onako kako sam se i ja osjećala umorno i bezvoljno.

– Ben je gore u knjižnici, gleda televiziju, rekao mi je. Javit će nam dođe li do kakvog novog razvoja situacije.

– Kakvi su izgledi daje ovaj tip imao AIDS? Susan je o Waddellu govorila kao daje već mrtav.

– Ne znam, rekla sam. Navući ćemo dva para rukavica i poduzeti uobičajene mjere opreza.

– Nadam se da će nam netko nešto reći ako ju je imao, bila je uporna. Znaš, nemam baš povjerenja kad ovako pošalju zatvorenike. Mislim da ih je baš briga jesu li ili nisu HIV pozitivni jer to nije njihov problem. Ne obavljaju oni obdukciju, ne moraju se oni brinuti o

iglama.

Susan je postala iznimno paranoična što se tiče opasnosti koje sa sobom nosi posao, kao što su izloženost radijaciji, kemikalijama i bolestima. Nisam je mogla kriviti. Bila je nekoliko mjeseci u drugom stanju, iako se to na njoj jedva vidjelo.

Navukavši plastičnu pregaču zaputila sam se natrag u svlačicu i odjenula kirurško odijelo, zaštitila cipele najlonskim čizmama i izvukla dva paketa rukavica. Pregledala sam kirurška kolica ostavljena pokraj stola broj tri. Sve je bilo označeno Waddellovim imenom, današnjim datumom i brojem obdukcije. Označene epruvete i kartoni završit će u smeću ako se guverner Norring odluči posredovati u posljednji trenutak. Ronnie Waddell bit će izbrisan iz dnevnika mrtvačnice, a broj njegove obdukcije bit će dodijeljen prvom sljedećem koga zapremimo.

U jedanaest sati sišao je Ben Stevens i odmahnuo glavom. Svi smo pogledali na sat. Nitko nije progovorio. Minute su prolazile.

U prostoriju je ušao državni policajac s prijenosnim radijem u ruci. Napokon sam se sjetila da se zove Rankin.

– Proglašen je mrtvim u jedanaest i pet, rekao je. Bit će ovdje za petnaestak minuta.

Kola hitne pomoći zatrubi su u znak upozorenja dok su unatrag ulazila u natkriveni prilaz, a kad su se stražnja vrata otvorila, iz njih su iskočili čuvari Odjela za kaznionice, i to u broju koji bi bio dovoljan za smirivanje manje zatvorske pobune. Četvorica su izvukla nosila na kojima je ležalo tijelo Ronnieja Waddella. Ponijeli su ih uz ulazni nagib u mrtvačnicu uz zveket metala i uzurbanih koraka, dok smo im se svi mi sklanjali s puta. Ne potrudivši se rasklopiti noge nosila, spustili su ih na pod obložen pločicama i nastavili ih gurati poput saonica na kotačićima, a putnik na njima bio je dobro stegnut vrpčama i prekriven krvlju umrljanom plahtom.

Krv iz nosa, objasnio je jedan od čuvara prije no što sam stigla postaviti pitanje.

– Kome je tekla krv iz nosa? upitala sam primijetivši da su rukavice na čuvarevim rukama krvave.

– Gospodinu Waddellu.

– U kolima hitne? Bila sam zbunjena, jer u vrijeme kad je ukrcan u kola hitne pomoći Waddell više nije smio imati krvni pritisak.

No čuvar je bio zaokupljen drugim stvarima, tako da nisam dobila odgovor. To će morati pričekati.

Prebacili smo tijelo na kolica postavljena iznad podne vage. Uzurbanim pokretima ruku nastojali smo otpustiti vrpce i rastvoriti plahu. Vrata odjela za obdukcije tiho su se zatvorila kad su čuvari Odjela za kaznionice otišli jednako naglo kao što su i došli.

Waddell je bio mrtav točno dvadeset i dvije minute. Osjećala sam miris njegova znoja, njegovih prljavih bosih nogu, kao i slabašan vonj sprženog mesa. Desna nogavica bila mu je zavrnutu do iznad koljena, a list je bio umotan u čistu gazu kojom su mu nakon smrti prekrivene opekline. Bio je to velik, snazan čovjek. Novine su ga nazivale plemenitim divom, pjesničkim Ronniejem osjećajnih očiju. Ipak, jednom se Ronnie tim velikim rukama i širokim ramenima poslužio kako bi oteo život drugom ljudskom biću.

Rastavila sam čičakvrpce na njegovoj svijetloplavoj platnenoj košulji, pregledavajući džepove dok sam ga svlačila. U ovakvim slučajevima traženje osobnih stvari samo je forme radi, a potraga se obično pokazuje bezuspješnom. Zatvorenici ne bi smjeli sa sobom ništa nositi na električnu stolicu, pa sam se jako iznenadila kad sam u stražnjem džepu traperica pronašla nešto što je nalikovalo pismu. Omotnica nije bila otvorena. Na prednjoj strani debelim crnim štampanim slovima bilo je napisano:

IZNIMNO POVJERLJIVO. MOLIM, POKOPAJTE SA MNOM!!

– Kopiraj omotnicu i ono što je unutra i predaj originale s ostalim osobnim stvarima, rekla sam dodajući omotnicu Fieldingu.

Gurnuo ju je ispod protokola za obdukciju koji je štipaljkom bio pričvršćen za blok promrmljavši: Isuse. Veći je od mene.

– Nevjerojatno da netko može biti veći od tebe, rekla je Susan mom nabildanom zamjeniku.

– Dobro da nije dugo mrtav, dodao je on. Inače bismo trebali kliješta za metal¹.

Kad su mišićavi ljudi mrtvi nekoliko sati, teško ih je pomaknuti, poput mramornih kipova.

Ukočenost još nije počela zahvaćati zglobove. Waddell je bio gibak kao i za života. Baš kao da spava.

Svi smo morali pripomoći kako bismo ga prebacili na stol za obdukcije, licem prema dolje.

Težio je stotinu šesnaest i pol kila. Stopala su mu virila preko ruba stola. Mjerila sam opekline na njegovoj nozi kad se iz prilaza oglasilo zvonce. Susan je otišla pogledati tko je, a malo nakon toga ušao je poručnik Pete Marino odjeven u otkopčanu kabanicu s pojasom čija se jedna strana vukla po podu.

– Opekline na stražnjem dijelu lista je deset s dva i pol i nula cijelih šezdeset sa šest, diktirala sam u. Suha je, stisnuta i posuta plikovima.

Marino zapali cigaretu. Digli su totalnu frku zato šta je krvario, rekao je, a doimao se uznemirenim.

– Rektalna temperatura je četrdeset stupnjeva, rekla je Susan vadeći kemijski toplomjer. I to u jedanaest sati i četrdeset i devet minuta.

– Jel znaš zašto mu je lice krvarilo? upita Marino. Jedan od čuvara rekao je da se radi o krvarenju iz nosa, odgovorila sam dodajući: Moramo ga okrenuti.

– Vidjela si ovo na unutrašnjoj strani lijeve nadlaktice? upozorila me Susan na abraziju.

Pregledala sam je pod lupom i jakim svjetlom. Ne znam. Ozda d remena kojim je bio svezan.

– Ima jedna i na desnoj ruci.

Pogledala sam dok je Marino pušio promatrajući me. Okrel nuli smo tijelo gurnuvši povišenje ispod ramena. Krv je kapala iz desne nosnice. Glava i brada bili su mu neravnomjerno obrijani. Načinila sam rez u obliku ipsilona.

– I tu bi mogla biti pokoja abrazija, reče Susan pregledavajući jezik.

– Izvadi ga. Gurnula sam toplomjer u jetru.

– Isuse, reče Marino ispod glasa.

– Sada? Susanin je skalpel već bio spreman u zraku.

– Ne. Fotografiraj opekline oko glave. Prvo moramo izmjeriti njih. Onda odstrani jezik.

– Sranje, požalila se. Tko je zadnji imao fotoaparatus?

– Oprosti, reče . Nije bilo filma u ladici. Zaboravio sam. Osim toga, tvoj je posao da u ladici bude filma.

– Pomoglo bi da mi kažeš kad se ladica s filmovima isprazni.

– Žene bi trebale biti intuitivne. Mislio sam da ti ne moram govoriti.

– Izmjerila sam opekline oko glave, izvijesti me Susan ne obazirući se na njegovu primjedbu.

– Uredu.

Susan mu je pružila mjere, a zatim se uhvatila jezika.

Marino se odmakne od stola. Isuse, reče ponovno. Od toga se uvijek naježim.

– Temperatura jetre je četrdeset i pol stupnjeva, izvijestila sam.

1 Jawson Life velika kliješta za rezanje metala kakva vatrogasci koriste da bi iz automobilskih olupina ka klije e iz automobilskih olupina

Bacila sam pogled na sat. Waddell je bio mrtav sat vremena. Nije se puno ohladio. Bio je velik. Smaknuće na električnoj stolici zagrije tijelo. Temperatura mozga sitnijih muškaraca na kojima sam obavljala obdukciju dosegala je i četrdeset i tri stupnja. Temperatura na Waddellovu listu iznosila je barem toliko, koža je bila vruća na dodir, mišić sasvim utrnuo.

– Mala ogrebotina na rubu. Ali ništa veliko, pokazala mi je Susan.

– Zagrizo si je jezik tako jako da bude ovolko krvi? upita Marino.

– Ne, rekla sam.

– Ovaj, već su digli frku oko toga. Podigao je ton. Mislio sam daćete zanimat.

Zastala sam, naslonivši skalpel na rub stola kad mi je iznenada sinulo. Ti si bio prisutan kao glavni svjedok?

– Aha. Reko sam ti da hoću. Svi su pogledali prema njemu.

– Vani se sprema ludnica, rekao je. Da nitko nije otišo odavde sam.

– Kakva ludnica? upita Susan.

– Gomila religioznih fanatika vucarala se oko Spring Streeta od ujutro. Nekako su saznali za krvarenje, a kad su kola hitne pomoći s njegovim tijelom krenula, zaputili su se u ovom smjeru ko gomila zombija.

– Jesi li vidio kad je počeo krvariti? upitao gaje .

– Nego šta. Drmnu li su ga dvaput. Prvi put si čuo ono glasno siktanje, ko kad krene para iz radijatora, a krv mu je počela curit ispod maske. Priča se daje stolica možda malo zakazala.

Susan je uključila pilu i nitko se nije nadglasavao s glasnim zujanjem dok je pilila lubanju.

Nastavila sam pregledavati organe. Srce je bilo u redu, koronarne žile u izvrsnom stanju. Kad je Pila utihnula nastavila sam diktirati u.

– Imaš težinu? upitao je.

– Srce teži dva četristo pedeset, a gornji lijevi rezanj prianja uz aortin luk. Pronašla sam četiri paratireoidne žlijezde², ako to još nisi zabilježio.

– Jesam.

Položila sam želudac na ploču za seciranje. Gotovo je cjevastog oblika.

– Sigurna si? se približi kako bi provjerio. To je neobično. Ovako velikom momku potrebno je najmanje četiri tisuće kalorija dnevno.

– Nije ih dobivao, barem ne u zadnje vrijeme, rekla sam. Uopće nema želučanog sadržaja.

Želudac mu je potpuno prazan i čist.

– Šta, nije pojeo svoj zadnji obrok? upita me Marino. Čini se da nije. A to rade... Inače?

Da, rekla sam, inače.

Završili smo prije jedan ujutro, pa smo ispratili službenike pogrebnog društva do prilaza gdje su čekala mrtvačka kola. Kad smo izašli iz zgrade, tama je pulsirala crvenim i plavim svjetlima. Radiosmetnje širile su se hladnim, vlažnim zrakom, motori su brujali, a iza ograde od lancima povezanih stupica koja je uokvirivala parkiralište, protezao se vatreni prsten.

Muškarci, žene i djeca stajali su u tišini dok su im lica podrhtavala u odsjaju plamena svijeća.

Službenici pogrebnog poduzeća nisu gubili vrijeme, već su odmah ugurali Waddellovo tijelo u stražnji dio kola i zalupili vrata.

Netko je rekao nešto što nisam razumjela i odjednom su preko ograde poletjele svijeće, poput pljuska padajućih zvijezda, da bi meko prizemljile na tlo.

– Prokleti luđaci! uzviknuo je Marino.

Fitilji su se zarili, pa je asfalt bio istočkan malim narančastim mrljama. Mrtvačka su se kola uzurbano stala izvlačiti iz natkrivenog prilaza. Blicevi su sijevali. Primijetila sam kombi ekipe vijesti

Channela 8 parkiran na Main Streetu. Netko je trčao duž pločnika. Policajci u uniformama nogama su gasili svijeće, kretali pre ma ogradu i zahtijevali od mase da se razide.

2 Sitne endokrine zlijezde (u čovjeka obično dva para) smještene na prednjem dijelu vrata u ajelu štitnjače ili u samom njenu tkivu. Funkcija im je regulirati izmjenu kalcija i fosfora.

– Ne želimo ovdje nikakvih problema, rekao je jedan policajac. Osim ako netko od vas ne želi provesti noć iza rešetaka...

– Mesari, vrisnula je neka žena.

Pridružili su joj se i ostali glasovi, a ruke su dohvatile lanac ograde i stale ga tresti.

Marino me zurno odveo do auta.

Ljudi su skandirali sve glasnije i glasnije, s plemenskim zarom: Mesari, mesari, mesari...

Petljala sam s ključevima, ispustila sam ih na pod auta, ponovno ih zgrabila i napokon uspjela pronaći onaj pravi.

– Slijedit ću te do kuće, rekao je Marino.

Uključila sam grijanje na maksimum, ali se nisam mogla ugrijati. Dva puta sam provjerila jesu li brave zaključane. Noć je navukla nadrealistički veo, čudnovatu asimetriju svijetlih i tamnih prozora, dok sam krajem oka vidjela samo sjene u pokretu.

Pili smo viski u mojoj kuhinji jer sam ostala bez burbona.

– Ne znam kako možeš podnijet ovo sranje, rekao je Marino bezobrazno.

– Uzmi si što god hoćeš iz bara, rekla sam mu. Pregrmit ću.

Nisam bila sasvim sigurna kako započeti razgovor, a bilo je cito da mi Marino neće olakšati stvar. Bio je napet, crven u licu. Pramenovi sijede kose lijepili su mu se za vlažno, proćelavo tjeme i pušio je jednu za drugom.

Jesi li ikada ranije prisustvovao smaknuću? upitala sam. Nikad nisam imo neku potrebu za tim.

Ali ovoga puta si se dobrovoljno javio. Dakle, mora da si osjećao prilično jaku potrebu.

Kladim se da ovo uopće ne bi bilo loše da dodaš malo limuna i sode.

– Ako hoćeš da ti uništim dobar viski, bit će mi drago vidjeti što mogu učiniti.

Gurnuo je čašu prema meni, pa sam otišla do hladnjaka. Imam bocu Key Lime soka od limete, ali ništa od limuna. Pretraživala sam police.

– To će bitu redu.

Dodala sam u njegovu čašu nekoliko kapi soka i prelila sve Schweppesom. Nesvjestan neobične mješavine koju je pijuckao, Marino reče: Možda si zaboravila, al ja sam radio na slučaju Robyn Naismith. Ja i Sonny Jones.

– Nije me bilo tu u to doba.

– Ma, da. Čudno, čini mi se ko da si tu oduvijek. Al znaš šta se dogodilo, je l da?

U vrijeme kad je ubijena Robyn Naismith ja sam bila zamjenica glavnog sudskog patologa za okrug Dade na Floridi i sjećam se da sam čitala o tom slučaju, da sam pratila vijesti i da sam kasnije, na nekoj nacionalnoj konferenciji, prisustvovala jednom predavanju sa slajdovima o tom istom slučaju. Bivša Miss Virginije bila je ljepotica s prekrasnim altom.

Pred kamerama je bila razgovijetna i karizmatična. Bilo joj je samo dvadeset i sedam godina.

Obrana je tvrdila da je namjera Ronnieja Waddella bila pljačka, a daje Robyn imala nesreću što gaje zatekla kad se vratila kući iz ljekarne. Navodno, Waddell nije gledao televiziju i nije poznavao njeno ime niti je znao za njenu svijetlu budućnost dok je pljačkao njen stan i surovo je zlostavljao. Bio je tako drogiran, tvrdila je obrana, da nije znao što radi.

Porotnici su odbili Waddellovu molbu da bude proglašen privremeno neuračunljivim i preporučili smrtnu kaznu.

– Znam da ste bili pod nevjerojatnim pritiskom da uhvatite ubojicu, rekla sam Marinu.

– Da čovjek ne povjeruje. Imali smo onaj sjajan prikriveni otisak. Imali smo tragove ugriza.

Imali smo trojicu koji su danonoćno pregledavali dosjee. Nemam pojma kolko sam sati uložio u taj prokleti slučaj. I onda ulovimo tog gada zato šta se voziko po Severnoj Karolini s nevažecom naljepnicom s tehničkog. U očima mu se javio izraz gorčine kad je dodao: Naravno onda Jonesa već nije bilo. Kakva šteta da je propustio vidjet kako je Waddell dobio šta je zaslužio.

– Kriviš li Waddella za ono što se dogodilo Sonnyju Jonesu? upitala sam.

– Hej, šta ti misliš?

– Bio ti je blizak prijatelj.

– Bili smo skupa na odjelu za ubojstva, skupa smo pecali, igrali u istoj kuglačkoj ekipi.

– Znam da ti je njegova smrt teško pala.

– Da, al vidiš, taj gaje slučaj iscrpio. Stalno je radio, nije spavo, nikad ga nije bilo kod kuće, a to, možeš se kladit, nije pomoglo problemima koje je imo sa zenom. Stalno mi je govorio da više ne može, a onda mi je presto bilo šta govorit. I onda je jedne noći odlučio prosut si mozak.

– Zao mi je, rekla sam njezno. Ali nisam sigurna da za to možeš kriviti Waddella.

– Moro sam izravnat račune.

– I jesi li ih izravnao prisustvujući njegovu smaknuću?

Isprva Marino nije odgovorio. Zagledao se u prazno, čvrsto stisnute vilice. Promatrala sam ga kako puši, a zatim je iskapio svoje piće.

– Da ti dolijem?

– Aha. Zašto ne.

Ustala sam i ponovno mu smiješala piće razmišljajući o neosobnim ubicima koji su doprinijeli formiranju Marinovog karaktera. Imao je siromašno djetinjstvo bez ljubavi i trajno nepovjerenje prema svakome. U životu svako je imao više sreće od njega. Ne tako davno, žena ga je ostvila s nakon trideset godina braka, a imao je i sina. Marinu nije bilo u krvi da se slaže s nadređenima. Činilo se da mu je život namijenio težak put. Pribojavala sam se da ono što očekuje naći na kraju tog puta nije ni mudrost ni spokoj, već osveta. Marino je uvijek bio zbog nečega ljut.

– Da te nešto pitam, doktorice, rekao mi je kad sam se vratila za stol. Kako bi se ti osjećala da ulove gadove koji su ubili Marka?

Njegovo me pitanje zateklo nespremnom. Nisam željela razmišljati o tim ljudima.

– Šta jedan dio tebe ne želi da ih objese? nastavio je. Šta se jedan dio tebe ne želi dobrovoljno prijavit za streljački odred, tako da možeš sama potegnut obarač?

Mark je poginuo kad je bomba, postavljena u kantu za smeće na kolodvoru Victoria u Londonu, eksplodirala u trenutku kad je on slučajno prolazio pokraj nje. Šok i bol odbacili su me daleko iznad želje za osvetom.

– Samo je pusta želja razmišljati o tome da mogu kazniti terorističku skupinu, rekla sam.

Marino je napeto zurio u mene. Evo, ovo je jedan od tvojih poznatih glupavih odgovora.

Ma, napravila bi na njima i tri obdukcije da možeš. I htjela bi da su ti još k tome živi, a režala bi polako, polako. Sam ti ikad pričo šta se dogodilo s obitelji Robyn Naismith?

Posegnula sam za čašom.

– Otac joj je bio liječnik u sjevernoj Virginiji, stvarno fin čovjek, rekao je. Otprilike šest mjeseci nakon suđenja obolio je od raka i nekoliko mjeseci kasnije je umro. Robyn je bila jedinica. Majka se odselila u Texas, doživjela saobraćajku i sad provodi dane u invalidskim kolicima i nema ništa osim uspomena. Waddell je ubio čitavu tu obitelj. Zatrovo je svaki život kojeg se dotako.

Razmišljala sam o Waddellovu djetinjstvu na farmi, glavom su mi prolazile slike iz njgge

meditacije. Zamišljala sam ga kako sjedi na stubama trijema i jede rajčicu koja ima okus sunca. Pitala što li mu je prošlo mislima u posljednjoj sekundi života. Piše je li se molio.

Marino ugasi cigaretu. Razmišljao je o odlasku.

– Poznaješ li inspektora Trenta iz okruga Henrico? upitala sam.

– Joe Trent. Nekad je bio u K93, a onda su ga premjestili među detektive kad je pred nekoliko mjeseci postao narednik. Malo je sramežljiv i lako plane, al je tip na mjestu.

– Nazvao me radi nekog dječaka...

Prekinuo me: Eddie Heath?

– Ne znam kako se zove.

– Bijelac, star oko trinaest godina. Mi radimo na tome. Lucy je u gradu.

– Lucy?

– Dućan gdje su ga zadnji put vidjeli. Odmah kraj avenije Chamberlayne u sjevernom dijelu. Šta je Trent htio? Marino se namršti. Šta, jel čuo da se Heath neće izvuć pa se hoće unaprijed dogovoriti s tobom?

– Zamolio me da dođem pogledati njegove neobične ozljede, moguće unakazivanje.

– Kriste. Mrzim kad su djeca u pitanju. Marino odgurne stolicu i protrlja sljepoočnice.

Prokletstvo. Svaki put kad se riješiš jednog gnjusa, zamijeni ga neki drugi.

Nakon što je Marino otišao sjela sam pred kamin u dnevnoj sobi i promatrala igru žeravica u plamenu. Bila sam iscrpljena i rastezala me tupa nesmiljena tuga koju nisam imala snage otjerati. Markova smrt ostavila je razderotinu na mojoj duši. Shvatila sam s nevjericom, koliki je dio moje osobe zapravo bio ljubav prema njemu.

Posljednji sam ga put vidjela onog dana kada je letio za don, kad smo se na brzinu uspjeli naći na ručku u centru grada prije no što je krenuo na aerodrom Dulles. Ono što mi je ostalo u najjasnijem sjećanju od tog našeg posljednjeg sata što smo ga proveli zajedno bilo je da smo oboje pogledavali na sat dok su se nebom skupljali olujni oblaci i kiša počinjala udarati o prozor pokraj našeg separea. Na vilici je imao sitnu posjekotinu od brijanja i kasnije, kad bi mi se njegovo lice pojavljivalo pred očima, vidjela sam tu ranicu koja me, iz nekog razloga, potpuno uništavala.

Poginuo je u veljači kad je završavao rat u Perzijskom zaljevu, a ja sam, riješena ostaviti bol iza sebe, prodala kuću i preselila se u novo susjedstvo. Thime sam postigla samo to da sam otišla iz stare, drage sredine i našla se nigdje, bez poznatih biljaka i susjeda koji su mi nekada predstavljali utjehu. Uređivanje mog novog doma i dvorišta samo je doprinosilo mom nemiru. Sve što sam radila bilo je tek nešto da mi skrene misli, a za to nisam imala vremena.

Mogla sam zamisliti Marka kako odmahuje glavom:

– Za nekog tako logičnog... znao je reći uz osmijeh.

– A što bi ti učinio? govorila sam mu ponekad u besanim noćima. Što bi, molim te, ti učinio da si sada tu umjesto mene?

Vratila sam se u kuhinju, isprala čašu i zaputila se u radnu sobu da vidim što me čeka na automatskoj sekretarici. Nazvalo je nekoliko novinara, moja majka i Lucy, moja nećakinja.

Bilo je zabilježeno i to daje netko tri puta spustio slušalicu.

Bila bih presretna s brojem kojeg nema u imeniku, ali to nije bilo moguće. Policija, pravni zastupnici Commonwealtha i mojih gotovo četiri stotine patologa diljem države imali su opravdane razloge da me zovu i nakon radnog vremena. Da bih se suprotstavila ovakvom gubitku privatnosti, sve sam pozive primala kao poruke na traci, tako da je bilo tko tko bi ostavio prijeteću ili nepristojnu poruku bio izložen riziku da ga otkrije moj lovac, funkcija koja je bilježila brojeve telefona s kojih su pozivi načinjeni.

Pritisnuvši tipku na kojoj je pisalo lovac, stala sam pregledavati brojeve koji su se nizali na uskom ekranu. Kad sam pronašla tri poziva koja sam tražila, bila sam zbunjena i uznemirena jer mi je taj broj postao već poznat na neki čudan način. U posljednje vrijeme pojavljivao mi se na ekranu nekoliko puta tjedno. Osoba koja je nazivala spuštala bi slušalicu ne ostavivši poruku. Jednom sam pokušala okrenuti taj broj da vidim tko će mi se javiti no čula sam samo prodoran bip koji je zvučao poput faksa kompjuterskog modema. Iz tko zna kojeg razloga, taj netko ili nešto tri puta je nazvao moj broj između deset i dvadeset i jedanaest uvečer, dok sam ja u mrtvačnici čekala Waddellovo tijelo. To nije imalo smisla.

Kompjuterizirano telefonsko dosađivanje ne bi smjelo biti tako često niti bi se smjelo događati tako kasno navečer, a ako je jedan modem pokušavao nazvati drugi i umjesto toga dobivao mene, nije li taj netko već morao shvatiti da mu kompjuter bira pogrešan broj?

Budila sam se više puta u onih nekoliko sati koliko je ostalo do jutra. Puls mi se ubrzavao na svako škripanje ili bilo koji drugi šum u kući. Nasuprot krevetu, crvena svjetla kontrolne ploče mog protuprovalnog alarmnog sustava zlokobno su svijetlila, a svaki put kad bih se okrenula ili namjestila pokrivač senzori za pokret koje nisam aktivirala dok sam kod kuće, u tišini bi me promatrali svojim pulsirajućim crvenim očima. Sanjala sam čudne snove. U pet i trideset upalila sam svjetlo i odjenula se.

Vani je bilo mračno i na cesti je bilo vrlo malo automobila dok sam se vozila u ured.

Parkiralište iza natkrivenog prilaza bilo je pusto i prekriveno desecima malih voštanih svijeća koje su podsjećale na moravske svetkovine ljubavi i druge religiozne obrede. No ove su svijeće korištene u znak protesta. Prije samo nekoliko sati korištene su kao oružje. Popevši se na kat, skuhalo sam kavu i stala pregledavati papire koje mi je ostavio, znatiželjna da vidim što se nalazi u omotnici koju sam pronašla u a Waddellovu stražnjem džepu. Očekivala sam pjesmu, možda još meditaciju ili pismo njegova svećenika. Umjesto toga otkrila sam da je ono što je Waddell smatrao poverljivim i što je želio da bude pokopano s njime, račun.

Neobjašnjivo, pet ih je bilo za cestarine, ostala čekovi za obroke, uključujući i večeru od pečene piletine naručenu Shoneysu dva tjedna ranije.

Poglavlje 2

Inspektor Joe Trent izgledao bi prilično mladoliko da nije bilo brade i sve rjeđe plave kose koja je polako sijedjela. Bio je pristao i visok, odjeven u šuštavi ogrtač čvrsto stegnut u struku, a cipele su mu bile savršeno uglačane. Nervozno je trepnuo očima dok smo se upoznawali i rukovali na pločniku ispred bolničkog centra za hitnu pomoć Henrico Doctors.

Vidjelo se na njemu da je uznemiren zbog slučaja Eddieja Heatha.

– Neće vas smetati ako popričamo tu vani jedan trenutak, rekao je, a dah mu je postajao bijel od hladnoće. Zbog privatnosti.

Drhtureći, stisnula sam laktove čvrsto uz tijelo dok je medicinski helikopter dizao užasnu buku uzlijećući s travnate uzvisine predviđene za to nedaleko od mjesta na kojem smo stajali.

Mjesec je izgledao poput kriške leda što se topi na srebrnastosivom nebu, a automobili na parkiralištima bili su prljavi od soli za posipanje ceste i ledenih zimskih kiša. Rano jutro bilo je blijedo, vjetar oštar poput šamara, a sve mi je to još jače upadalo u oči zbog prirode posla kojim sam došla ovamo. Da se temperatua iznenada i podigla za deset stupnjeva i da je stalo pržiti sunce, ne vjerujem da bih se bila zagrijala.

Što tu imamo je jako ružno, doktorice Scarpetta. Treied, sm a razumijete zašto ne želimo da se saznaju po

– Što mi možete reći o tom dječaku? upitala sam.

– Razgovarao sam s njegovom obitelji i s još nekolicinom ljudi koji ga poznaju. Koliko sam uspio doznati, Eddie Heath je običan prosječan dječak koji voli sport i dostavlja novine, nikada nije imao problema s policijom. Otac mu radi za telefonsku tvrtku, a majka radi kod kuće kao krojačica. Izgleda da je sinoć gospođa Heath trebala limenku kremjuhe od gljiva za složenac koji je pripremala za večeru, pa je zamolila Eddieja da skokne do Luckvja j donese joj je.

– A taj dućan, koliko je udaljen od njihove kuće? upitala sam.

– Nekoliko ulica, a Eddie je bio tamo nebrojeno mnogo puta. Ljudi koji rade za pultom znaju ga po imenu.

– Kada je posljednji put viđen?

– Oko pet i trideset po podne. Zadržao se u trgovini nekoliko minuta, a zatim je otišao.

– Vani je već pao mrak, rekla sam.

– Da. Trent se zagledao u helikopter koji je zbog udaljenosti nalikovao bijelom konjicu što je sve tiše tutnjao kroz oblake. U približno osam i trideset jedan je policajac u rutinskoj ophodnji provjeravao začelja zgrada na aveniji Patterson i ugledao dečka naslonjenog na kontejner za smeće.

– Imate li fotografije?

– Ne, gospođo. Kad je policajac uvidio daje dječak živ, prvo mu je bilo pozvati pomoć.

Nemamo slike. Ali imam prilično detaljan opis zasnovan na policajčevim zapažanjima.

Dječak je bio gol i bio je naslonjen na kontejner ispruženih nogu, ruku opuštenih uz tijelo i glave nagnute prema naprijed. Odjeća mu je ležala na tlu u prilično urednoj gomili, zajedno s malom vrećicom u kojoj je bila limenka kremjuhe od gljiva i Snickers čokoladica. Vani je bilo dva stupnja. Mislimo da je tamo bio ostavljen najviše pola sata prije nego što je pronađen.

Pokraj nas su se zaustavila kola hitne pomoći. Vrata su se zalupila i metal je proizveo hrapavi zvuk kad su bolničari uzurbano postavili nosila na noge i kroz staklena vrata ugurali nekog star u bolnicu. Ušli smo za njima i u tišini hodali svijetlim, dezinficiranim hodnikom punim medicinskog osoblja i pacijenata ošamućeim ćom koja ih je tamo dovela. Dok smo se dizalom uspinjali na treći

kat pitala sam se koliko je dokaznog materijala bilo oribano s pločnika i bačeno u smeće.

– Što je s odjećom? Je li pronađen metak? upitala sam Trenta kad su se vrata dizala razdvojila.

– Odjeću imam u autu i danas po podne odnijet ću je u laboratorij zajedno s njegovim KOMADom. Metak mu je još uvijek u mozgu. To još nisu otvorili. Prokleta se nadam da su mu uželi brisove kako treba.

Odjel pedijatrijske intenzivne njege nalazio se na kraju uglačanog hodnika, a staklena okna na dvostrukim drvenim vratima bila su obložena živahnim papirom sa slikama dinosaurususa.

Unutra, u osam soba što su u polukrugu uokvirivale prostoriju medicinskih sestara, nebeskoplave zidove krasile su duge, a iznad hidrauličkih postelja visjeli su mobili u obliku životinja. Za monitorima su radile tri mlade žene od kojih je jedna nešto upisivala u kompjuter, a druga razgovarala telefonom. Vitka brineta odjevena u dolčevitku i crveni samtasti džemper predstavila se kao glavna sestra nakon što joj je Trent objasnio zašto smo ovdje.

– Nadležni liječnik još nije stigao, ispričala se.

– Moramo samo pogledati dječakove povrede. Neće dugo kajati, reče Trent. Je li mu obitelj još tu?

– Bili su s njim čitavu noć.

Krenuli smo za njom pod prigušenim umjetnim svjetlom, pored aparata za reanimaciju i zelenih spremnika kisika koji ne bi bili smješteni pred sobama malih dječaka i djevojčica da je svijet bio takav kakav bi trebao biti. Kad smo stigli do Eddiejeve sobe sestra ušla unutra i zatvorila vrata za sobom.

– Odmara se. A za nekoliko minuta, čula sam kako govori ga pregledamo.

– Kakav je specijalist ovoga puta u pitanju? upitao je otac

– Liječnica koja zna mnogo o ozljedama. Ona je nešto kao policijski kirurg. Sestra je taktično izbjegla objašnjenje da sam zapravo sudski patolog ili, još gore, mrtvozornik.

Nakon stanke otac tiho progovori: O, ovo je zbog dokaznog materijala.

– Da. Što kažete na kavu? Možda nešto za jelo?

Roditelji Eddieja Heatha izašli su iz sobe, oboje prilično gojazni, u odjeći zgužvanoj od spavanja. Bili su zbunjeni, i izgledali su poput nevinih, jednostavnih ljudi kojima je rečeno da će uskoro doći kraj svijeta, a kad su nas pogledali svojim iscrpljenim očima poželjela sam da im mogu reći nešto što bi ublažilo stvari ili ih barem učinilo manje tuznima. Riječi utjehe zastale su mi u grlu, a par se polako udaljio.

Eddie Heath nije se ni pomaknuo na krevetu, glava mu je bila u zavojima, respirator mu je upuhivao zrak u pluća, a tekućine su mu kapale u žile. Koža mu je bila mliječna i glatka, a tanka membrana očnih kapaka imala je u prigušenom svjetlu ljubičastomodru boju. Nagađala sam boju kose po njegovim crvenkastoplavim obrvama. Još uvijek nije bio izašao iz onog krhkog pretpubertetskog doba u kojem dječaci imaju lijepa lica i pune usne i u kojem još uvijek pjevaju ljepše od svojih sestrica. Podlaktice su mu bile tanke, a tijelo ispod pokrivača sitno. Samo su nesrazmjerno velike, nepomične šake sputane intravenskim cjevčicama bile u skladu s njegovim spolom koji se tek počinjao pokazivati. Nije izgledao kao da mu je trinaest godina.

– Pokažite joj područje oko ramena i noge, rekao je Trent sestri tihim glasom.

Ona izvadi dva paketa rukavica, jedan za sebe, jedan za mene, pa smo ih navukle na ruke.

Dječak je ispod plahte bio na a nokti i koža u pregibima bili su mu prljavi. Pacijente čije stanje nije stabilno ne može se temeljito okupati.

Trent se ukočio kad je sestra skinula vlažne komprese s p vreda. Kriste, rekao je ispod glasa. Izgleda još gore nego noć. Isuse. Odmahnuo je glavom i povukao se korak unazad Da mi je netko

rekao daje dječaka napao morski pas, mogla ložiti s tim, da nije bilo jasnih rubova rana koje su očito nesene oštrim, ravnim predmetom, kao što su nož ili brijač.

Komadi kože veličine našivaka za laktove bili su izrezani sa desnog ramena i unutrašnjeg dijela desne butine. Otvorila je svoju liječničku torbu izvadila sam ravnalo i izmjerila povrede ne dodirujući ih, a zatim sam napravila nekoliko fotografija.

– Vidite li posjekotine i ogrebotine na rubovima? pokazao mi je Trent prstom. O tome sam vam bio govorio. Kao daje urezao nekakav uzorak u kožu, a onda skinuo sve skupa.

– Jeste li otkrili kakve povrede analnog otvora? upitala sam sestru.

– Nisam primijetila nikakve razderotine dok sam mu mjerila rektalnu temperaturu, a nitko nije zapazio ništa neobično niti kod usta ili grla dok su mu ugrađivali cjevčice. Potražila sam također i stare prijelome i modrice.

– A tetovaže?

– Tetovaže? upitala je kao da nikada u životu nije vidjela tetovažu.

– Tetovaže, maladeži, ožiljci. Bilo što, stoje možda netko iz nekog razloga odstranio, rekla sam.

– Nemam pojma, rekla je sestra sumnjičavo.

– Idem ja pitati roditelje. Trent otare znoj sa čela.

– Možda su u kantini.

– Pronaći ću ih, rekao je izlazeći.

– Sto kažu liječnici? upitala sam sestru.

nn, StanJe mu je kritično i ne reagira ni na što. Izjavila je hladnokrvno ono što sam već znala.

Mogu li vidjeti gdje je metak ušao? upitala sam. prem olabavila je ivice povoja na dječakovoj glavi i gurnula gazu 8re sve dok nisam ugledala manju crnu rupu, spaljenu na a Rana se nalazila na desnoj sljepoočnici malo bliže oku.

čeonu rezanj? upitala sam.

– Da.

– Proveli su angiografiju³?

– U mozgu nema cirkulacije, zbog otoka. Nema elektroencefalitičke aktivnosti, a kad smo mu ulili hladnu vodu u uši nije došlo ni do toplotne reakcije. Nije bilo ni elektromagnetske reakcije.

Stajala je s druge strane kreveta ruku opuštenih uz tijelo, a na licu joj se zadržao hladan izraz dok je navodila razne testove koji su provedeni i postupke kojima se pokušalo smanjiti intrakranijalni tlak. I ja sam odradila svoje u hitnim službama i odjelima za intenzivnu njegu, **3 Cerebralna angiografija radiografija krvotoka mozga nakon ubrizgavanja kontrastnog sredstva u arterijsku krv.**

pa sam dobro znala daje lakše biti na distanci s pacijentima koji uopće nisu došli k svijesti. A Eddie Heath nikada neće doći k svijesti. Siva moždana kora bila mu je uništena. Ono što ga je činilo čovjekom, čime je razmišljao i osjećao, bilo je nepovratno uništeno. Pošteđene su mu vitalne funkcije i tek dio mozga. Bio je sveden na tijelo koje diše i kojem srce kuca, no samo uz pomoć aparata.

Počela sam tražiti ozljede zadobivene u obrani. Pazeći da se ne zapletem u cjevčice koje su ga okruživale, nisam bila ni svjesna toga da ga držim za ruku sve dok me nije iznenadio stisak te ruke. Takvi refleksni pokreti nisu neuobičajeni u osoba kojima je kora velikog mozga mrtva. Oni su slični pokretima kojima vam beba zna dohvatiti i stisnuti prst, što je refleks koji uopće ne uključuje proces mišljenja. Duboko udahnuvši nježno sam oslobodila njegovu ruku i čekala da mine bol koja mi se javila u srcu.

– Jeste li štogod pronašli? upitala je sestra.

– Teško je tražiti uza sve ove cijevi, rekla sam.

Ponovno mu je namjestila povoje i pokrila ga skroz do brade. Skinula sam rukavice i bacila ih u smeće kad se vratio inspektor Trent, pomalo divljačkog pogleda u očima.

– Nema tetovaža, rekao je bez daha, kao da je trčao do tine i natrag. Ni maldeža, ni ožiljaka.

Nekoliko trenutaka kasnije hodali smo prema parkiralištu.

Svjetlo se probijalo kroz oblake, a zrakom su lepršale sitne pahuljice. Vjetar mi je puhao u lice dok sam škiljeći prošla promet na aveniji Forest. Neki su automobili na maska ma imali pričvršćene božićne vjenčiće.

– Mislim da biste se trebali pripremiti na to da će umrijeti, rekla sam.

– Da sam to znao ne bih vas gnjavio da dolazite ovamo. Kvragu, kako je hladno.

– Učinili ste pravu stvar. Već nekoliko dana kasnije ozljede bi mu se promijenile.

– Kažu da će čitav prosinac biti ovakav. Čiča zima i puno snijega. Bio je zagledan u pločnik.

Imate li vi djece?

– Imam nećakinju, rekla sam.

– Ja imam dva dečka. Jednom je sada trinaest godina.

Izvadila sam ključeve. Auto mi je tamo, rekla sam.

Trent je kimnuo i krenuo za mnom. U tišini me promatrao dok sam otključavala sivi Mercedes. Zamijetio je i pojedinosti kožne unutrašnjosti dok sam ulazila i vezivala pojas.

Odmjerio je automobil kao da se radi o prekrasnoj zeni.

– Što je s dijelovima kože koji nedostaju? upitao je. Jeste li ikada vidjeli takvo što?

– Moguće je da imamo posla s nekim tko naginje kanibalizmu, rekla sam.

Vratila sam se u ured i provjerila poštanski sandučić, potpisala gomilu laboratorijskih izvješća i napunila si šalicu tamnim tečim talogom koji se zadržao na dnu posude s kavom.

Kad sam sjela za stol pojavila se Rose, i to tako čak a je ne bih bila ni primijetila da nije položila novinski isječak na sredinu stola, gdje ih je već bilo nekoliko.

Kako izgledate umorno, rekla je. Kad ste jutros došli na posao? sam ja stigla kava je bila gotova, a vi ste već bili negdje otišli.

– U Henricu imaju jedan gadan slučaj, rekla sam. Dječak koji će vjerojatno završiti ovdje.

– Eddie Heath.

– Da, rekla sam zbunjeno. Kako znate?

– I on je u novinama, odgovorila je Rose, a ja sam primijetila da ima nove naočale koje su njeno patricijsko lice činile manje bahatim.

– Sviđaju mi se vaše naočale, rekla sam. Puno su bolje od onih u stilu Bena Franklina koje su vam sjedile na kraju nosa. Što piše o njemu?

– Ne baš puno. U članku piše samo da su ga pronašli u blizini avenije Patterson i da je ustrijeljen. Da je moj sin još uvijek mali, nema teorije da bih mu dozvolila dostavljati novine.

– Eddie Heath nije raznosio novine kad je napadnut.

– Bez obzira na to. Ne bih mu to dozvolila, ne u ovo današnje doba. Da vidimo. Prstom se potapšala po strani nosa. je dolje, obavlja jednu obdukciju, a Susan je otišla odnijeti nekoliko mozгова u VMC4 radi konzultacije. Osim toga nije se dogodilo ništa dok vas nije bilo, osim što nam je pao kompjuterski sustav.

– Je li podignut?

– Mislim da Margaret radi na tome i daje skoro gotova, reče Rose.

– Sjajno. Kad ga podigne, recite joj da mi nešto potraži. Ključne riječi koje treba su: rezanje, masakriranje, kanibaliza tragovi ugriza. Možda bi mogla potražiti i riječi: izrezano, koža, meso i njihove različite kombinacije. Neka pokuša i sa sakac? ali ne mislim da je to ono što tražimo.

– Za koji dio države i za koji period? Rose je pravila bilješke. Čitavu državu u posljednjih pet godina. Posebno me zanimaju slučajevi koji se tiču djece, ali nemojmo se ograničiti.

Zamolite je da pogleda što ima u registru Traume. Razgovarala sam s direktorom na jednom sastanku prošli mjesec i pokazao je više nego dobru volju da podijeli podatke s nama.

– Hoćete reći da želite provjeriti i žrtve koje su preživjele?

– Ako je to moguće, Rose. Provjerimo sve da vidimo hoćemo li pronaći neki slučaj sličan ovome Eddieja Heatha.

– Idem reći Margaret pa ću vidjeti može li odmah početi, rekla je moja tajnica na izlasku.

Stala sam pregledavati članke koje je izrezala iz raznih jutarnjih novina. Po običaju, mnogi su se odnosili na Waddellovo navodno krvarenje iz očiju, nosa i usta. Lokalni ogranak Amnesty Internationala tvrdio je da njegovo smaknuće nije bilo ništa humanije od bilo kojeg ubojstva. Predstavnik ACLUa izjavio je da električna stolica možda nije radila kako treba što je Waddellu prouzrokovalo užasne patnje, uspoređujući ovaj slučaj sa smaknućem u Floridi kada se zbog upotrebe sintetičkih spužvi, koje su tada prvi put korištene, osuđenikova kosa zapalila.

Gurnuvši novinske članke u Waddellov dosje pokušala sam zamisliti kakve će zečeve za borbu njegov odvjetnik, Nicholas Grueman, ovoga puta izvući iz svog šešira. Naši su sukobi, iako rijetki, postali predvidljivi. Njegova prava namjera, gotovo sam vjerovala u to, bila je dovesti u pitanje moju profesionalnu kompetenciju i, općenito, natjerati me da se osjećam glupo. No ono što je najviše smetalo bilo je to što Grueman uopće nije pokazivao da se sjeća da sam nekada bila njegova studentica u Georgetownu. Zahvaljujući njemu, prezrela sam svoju prvu godinu pravnog fakulteta, dobila svoju jedinu četvorku i propustila priliku pisati LawReview. Nikada, do kraja života, neću zaboraviti Gruema, činilo se nepoštenim da je on zaboravio mene.

Javio mi se u Četvrtak, nedugo nakon što sam saznala da je Heat humro.

– Kay Scarpetta? začula sam Gruemanov glas preko zice

– Da. Zatvorila sam oči znajući, s obzirom na pritisak b njih, da slijedi brz i silovit napad glavobolje.

– Ovdje Nicholas Grueman. Malo sam pregledavao preliminarno izvješće obdukcije gospodina Waddella i imam nekoliko pitanja.

Nisam ništa rekla.

– Govorim vam o Ronnie Joe Waddellu.

– Kako vam mogu pomoći?

– Počnimo s njegovim takozvanim gotovo cjevastim želucem. Vrlo zanimljiv opis, usput rečeno. Pitam se je li to vaš pučki ili bona fide medicinski izraz? Griješim li kod pretpostavke da gospodin Waddell nije jeo?

– Ne mogu reći da uopće nije jeo. No želudac mu se stisnuo. Bio je prazan i čist.

4 VMC Virginia Medical Centre

5 američka udruga za građanska prava.

– Je li vam, kojim slučajem, javljeno da je gospodin Waddell štrajkao glađu?

– Nije mi javljeno ništa takvo. Podigla sam pogled prema zidnom satu i svjetlost mi je bolno udarila u oči. Ostala sam bez aspirina, a lijek za odčepljivanje sinusa zaboravila sam kod kuće.

Čula sam kako okreće stranice.

– Ovdje je navedeno da ste mu pronašli abrazije na rukama, na unutrašnjim stranama obje nadlaktice, rekao je Grueman.

– Točno.

– A što bi točno bila unutrašnja strana? Dio ruke iznad antekubitalnog udubljenja. Stanka.

Antekubitalno udubljenje, rekao je s čuđenjem. Hm, da vidimo. Sad sam svoju ruku ispružio tako da mi je dlan okrenut prema gore i vidim si unutrašnju stranu lakta. odnosno, vidim mjesto u kojem se ruka pregiba. To bi bilo točno. zar ne? Reći daje unutrašnja strana ona strana gdje se ruka pregiba, a antekubitalno udubljenje bilo bi, prema tome, mjesto kojem se ruka pregiba?

– To bi bilo točno.

– Fino. A čemu pripisujete te ozljede na unutrašnjim stranama ruku gospodina Waddella?

– Možda sponama, rekla sam razdražljivo.

– Sponama?

– Da sponama. Onim kožnim sponama koje obično idu uz električnu stolicu.

– Rekli ste možda. Možda sponama?

– Da, to sam rekla.

– Što znači da to ne možete tvrditi sa sigurnošću, doktorice Scarpetta?

– Jako je malo toga u ovom životu što čovjek može tvrditi sa sigurnošću, gospodine Grueman.

– Što znači da bi bilo razumno pozabaviti se mišlju kako postoji mogućnost da su spone koje su uzrokom abrazija možda bile i neke drugačije prirode? Kao, na primjer, ljudske prirode? Kao, tragovi ljudskih ruku?

– Abrazije koje sam otkrila nisu u skladu s ozljedama nanesenim ljudskom rukom, rekla sam.

– A u skladu su s ozljedama nanesenim električnom stolicom, odnosno sponama koje obično idu uz nju?

– Mislim da jesu.

– Vi mislite, doktorice Scarpetta?

Sad, nisam pregledala električnu stolicu, rekla sam oštro. Nakon ovoga uslijedila je duga stanika po kakvima je Gruemen poznat na predavanjima kada je želio da očita studenta da ostane visjeti u zraku. Zamišljala sam ga kako se naginje nada mnom, ruku sklopljenih na leđima, bezizražajnog lica dok se u prostoriji čuju samo otkucaji sata na zidu. I tako me u tišini promatrao gotovo dvije minute dok sam uzaludno prelazila stranicama registra. Za nekih dvadeset godina kasnije, dok sam sjedim za masivnim stolom od orahova drveta kao glavni sudski patolog u srednjim godinama čije bi diplome mogle prekriti čitav jedan zid, osjetila sam kako mi lice oblijeva crvenilo. Osjetila sam poznato poniženje i bijes.

U ured je ušla Susan u trenutku kad je Grueman naglo prekinuo razgovor rekavši samo: Do viđenja i spustivši slušalicu.

– Stiglo je tijelo Eddieja Heatha. Njen kirurški ogртаč bio je čist i razvezan na leđima, a na licu je imala rastresen izraz. Može li čekati do ujutro?

– Ne, rekla sam. Ne može.

Dječak se na hladnom čeličnom stolu doimao manjim nego među svijetlim plahtama bolničkog kreveta. U ovoj prostoriji nije bilo duga, ni zidova i prozora ukrašenih dinosaurima ili bojama kako bi razveselili dječje srce. Eddie Heath stigao je gol, s netaknutim intravenskim iglama, kateterom i povojima. Bili su to tužni ostaci onoga čime se držao za ovaj svijet, a što gaje kasnije odvojilo od njega, poput konca što se vuče za balonom koji bespomoćno lebdi zrakom. Dobrih sat vremena bilježila sam ozljede i tragove terapije dok je Susan fotografirala i javljala se na telefon.

Zaključale smo vrata koja vode u odjel za obdukcije i iza njih čula sam ljude kako izlaze iz dizala i kreću kući u mrak koji se sve brže spuštao. Dva puta oglasilo se zvonce prilaza kad su službenici pogrebnih društava dostavili tijelo ili došli po njega. Ozljede na Eddiejevu ramenu i butini bile su suhe i sjajne, tamnocrvene.

– Bože, reče Susan zagledana u njih. Bože, tko bi učinio takvo što? Vidi ove sitne posjekotine na rubovima. Kao daje netko urezivao križiće i poslije odstranio čitav taj dio kože.

– Ja mislim da se upravo to dogodilo.

– Misliš da je netko urezao nekakav uzorak?

– Mislim daje netko pokušao nešto izrezati. A kad nije uspi odstranio je kožu.

– Izrezati što?

– Ništa što je već otprije bilo tamo, rekla sam. Na tim područjima nije imao tetovaža, ožiljaka ili maldeža. A ako je tamo bila rupa onda, vjerojatno uklonjeno jer kasnije bi poslužio kao mogući dokazni materijal.

– Kao, na primjer, tragovi ugriza.

– Da, rekla sam.

Tijelo još nije bilo sasvim ukočeno i bilo je još uvijek slabašno toplo kad sam počela vatom na štapiću prolaziti svim dijelima kojih su mogli promaknuti krpici kojom su oprali tijelo u bolnici. Provjerila sam pazuha, prepone, unutrašnjost uha i dio iza ušiju, te unutrašnjost pupka. Odrezala sam mu nokte u čiste bijele omotnice i potražila vlakna i ostale nečistoće u kosi.

Susan je i dalje neprestano pogledavala prema meni, pa sam osjetila njenu napetost.

Napokon me upitala: Tražiš nešto posebno?

– Između ostalog, sasušenu sjemenu tekućinu, rekla sam.

– Pod pazuhom?

– Tamo, u bilo kojem naboru ili otvoru na koži, bilo gdje.

– Obično ne tražiš na svim tim mjestima.

– Obično ne tražim zebre.

– Što?

– To smo znali govoriti na medicinskom faksu. Ako čuješ kopita, očekuj konje. Ali u ovakvom slučaju znam da tražimo zebre, rekla sam.

Povećalom sam pregledavala svaki centimetar tijela. Kad sam stigla do zapešća, polako sam mu stala okretati šake u ovom onom smjeru, proučavajući ih tako dugo da je Susan prestala s onim što je radila. Konzultirala sam dijagrame u svom bloku, pregledajući svaki trag terapije s onima što sam nacrtala.

Gdje je njegov karton? obazrela sam se oko sebe.

– Tamo. Susan dohvati papire s radne ploče. Počela sam na službi stranice obraćajući posebnu pažnju bilješkama koje su ispunili bolničari u kolima. Nigdje nije bilo znakova da je Eddie Heath bio vezan. Pokušala sam se sjetiti jel inspektor Trent rekao kad je opisivao mjesto na kojem je pronađeno dječakovo tijelo. Nije li Trent rekao da su mu bile pružene uz tijelo?

– Našla si nešto? upita Susan napokon.

– Moraš uzeti povećalo da bi vidjela. Evo tu. Unutrašnja stra na zapešća i tu na lijevoj ruci, lijevo od kosti. Vidiš ovaj ljepljiv talog? Tragovi ljepljive vrpce? Izgledaju kao mrljice sivkaste prljavštine.

– Jedva. I možda nekoliko vlakana koja se drže za to, čudila se Susan ramena naslonjenog uz moje dok je gledala kroz povećalo

– A koža je glatka, pokazivala sam joj. Na tom području ima manje dlaka nego tu i tu.

– Zato što su, kad je vrpca odlijepljena, vjerojatno iščupane.

– Točno. Uzet ćemo uzorak dlaka sa zapešća. Ako ikada pronađemo vrpca, moći ćemo usporediti ljepilo i vlakna. A ako pronađemo tu vrpca kojom je bio vezan, moći ćemo preko nje doći do čitavog koluta.

– Ne razumijem. Uspravila se i pogledala me. Igle za infuziju bile su pričvršćene ljepljivom vrpcom. Sigurna si da to nije objašnjenje?

– Na ovim dijelovima zapešća nema uboda koji bi ukazivali na tragove terapije, rekla sam joj. A i vidjela si što mu je bilo zalijepljeno na tijelo kad je stigao ovamo. Nije bilo ničega što bi opravdalo ljepilo na ovom dijelu.

– Istina.

– Idemo ovo fotografirati, a onda ću sastrugati taj ljepljivi talog i predati ga u laboratorij za materijalne dokaze da vidimo što oni mogu otkriti.

– Tijelo je bilo na otvorenom, pokraj kontejnera za smeće, će zadati ovima iz laboratorija dosta glavobolje.

– Ovisi o tome je li taj talog na zapešćima bio u dodiru s p nikom. Počela sam skalpelom nježno strugati talog.

– Pretpostavljam da nisu usisali tlo na kojem je pronađeno jelo?

N sigurna sam da nisu. Ali mislim da još uvijek možemo hiti ono što su pokupili ako ih lijepo zamolimo. Nemamo što izgubiti

Nastavila sam pregledavati Eddiejeve tanke podlaktice tražeći kontuzije ili abrazije koje su mi možda promakle. Nisam ništa pronašla.

– Gležnjevi se čine u redu, rekla je Susan stojeći pokraj udaljenoga dijela stola. Ne vidim nikakvo ljepilo, niti površine na kojima nema dlaka. Nema ozljeda. Čini se da nije bio vezan oko gležnjeva. Samo oko zapešća.

Sjećala sam se samo nekoliko slučajeva u kojima čvrsto vezivanje nije ostavilo traga na kozi žrtve. Ljepljiva je vrpca očito bila u izravnom dodiru s Eddiejevom kožom. Trebao je micati ruke, otimati se kako je bol rasla, a cirkulacija smanjena povezima. No on se nije opirao. Nije se trzao ni vrpaljio niti je pokušao pobjeći.

Prisjetila sam se kapi krvi na ramenu njegove jakne, te čađe i točkastih udubljenja na ovratniku. Ponovno sam mu pregledala usta i jezik, a zatim sam iznova prelistala karton. Ako mu je i bila gurnuta krpa u usta, sada za to više nije bilo dokaza, nije bilo abrazija ni modrica, niti tragova ljepljive vrpce. Zamišljala sam ga naslonjenog na kontejner za smeće, nagog na onoj cičoj zimi, s odjećom posloženom pokraj sebe, neuredno, ne ni površno, već nako, ležerno, sudeći po opisu kojeg sam dobila. Kad sam pokušala osjetiti emociju zločina, nisam osjećala bijes, paniku ili strah.

Prvo ga je ustrijelio, zar ne? Susanine oči bile su na oprezu.

Tko god da mu je ovo učinio, spojio mu je zapešća nakon što ga je ustrijelio.

Tako mi se čini. To je tako čudno, rekao je. Nema potrebe vezivati nekoga koga si upravo upucau u glavu.

Bol u sinusima se vratio, a ja sam joj se prepustila poput grada koji popušta pred opsadom.

Oči su mi suzile, lubanja mi je bila dva broja premala.

Susan je povukla debeli električni kabel s motalice i uključila pilu u struju. Utaknula je nove oštrice u skalpele i provjerila noževe na kolicima s kirurškom opremom. Zatim je nestala u prostoriju za rendgen i vratila se s Eddiejevim snimkama koje je pričvrstila za osvijetljene kutije na zidu. Motala se mrtvačnicom mahnitom brzinom, a onda je učinila nešto što joj se nikada prije nije dogodilo. Snazno je zapela za kolica s opremom koja je bila pripremala i uz tresak srušila na pod dvije litrene boce formalina.

Pritrčala sam joj, a ona je odskočila, zadihana, mašući rukama ispred lica kako bi rastjerala formalinske pare. Komadići stakla razletjeli su se po podu dok je hvatala ravnotežu jer su je koljena zamalo izdala.

– Je li te po licu? Zgrabila sam je za ruku i uzurbano je stala gurati prema svlačionici.

– Mislim da nije. Nije. O, bože. Po nogama me i po stopalima. Mislim i po ruci.

– Sigurna si da te nije po očima ili ustima? Pomagala sam joj da se izvuče iz kirurškog odijela.

– Sigurna sam.

Uvukla sam je u tuškabinu i pustila vodu dok je ona gotovo trgala sa sebe ostatak odjeće.

Natjerala sam je da dugo stoji pod mlazom mlačne vode, a ja sam za to vrijeme navukla masku, zaštitne naočale i debele gumene rukavice. Pokupila sam kobnu kemikaliju s poda formalinskim jastucima koje je država osiguravala za slučaj biokemijskih nesreća poput ove.

Pomela sam krhotine stakla i svezala sve zajedno u dvostruku plastičnu vrećicu. Zatim sam mlazovima vode oprala pod, umila se i oprala ruke i preodjenula se u čisto kirurško odijelo.

Susan je napokon izašla iz tuša, zarkoruzičasta i prestrašena.

– Doktorice Scarpetta, tako mi je žao, rekla je. Jedino se brinem radi tebe. Jesi li dobro?

– Osjećam slabost i malo mi se vrti u glavi. Još uvijek osjećam miris para.

– Ja ću ovo završiti, rekla sam. Zašto ti ne bi otišla kući?

– Mislim da ću se prije toga malo odmoriti. Možda bi bilo najbolje da odem na kat.

Moj laboratorijski ogrtač bio je prebačen preko naslona stolice, pa sam posegnula u džep i izvukla ključeve. Evo, rekla sam pruživši joj ih. Možeš prileći na kauč u mom uredu. Odmah mi javi interkomom ako vrtoglavica ne prođe ili ako se počneš osjećati lošije.

Vratila se za otprilike sat vremena, odjevena u svoj zimski kaput, zakopčana do brade.

– Kako se osjećaš? upitala sam je šivajući rez u obliku ipsilona. Malo drhtavo, ali sve u svemu dobro.

Trenutak me promatrala u tišini, a zatim je dodala: Nečeg sam se sjetila dok sam bila gore.

Mislim da me ne biste smjeli navesti kao svjedoka u ovom slučaju.

U čudu sam je pogledala. Bilo je uobičajeno na službenom izvješću navesti kao svjedoke sve osobe koje su prisustvovala obdukciji. Susanin zahtjev nije bio bogzna kako važan, no bio je neobičan.

– Nisam imala udjela u obdukciji, nastavila je. Hoću reći, pomogla sam pri vanjskom pregledu, ali nisam bila prisutna kad si počela sjećati. A znam da će suđenje biti veliko ako ikada ikoga ulove. Ako uopće dođe do suda. Pa, jednostavno mislim da je bolje da me nema na popisu, budući da, kako sam već rekla, zapravo nisam bila prisutna.

– U redu, rekla sam. Nemam ništa protiv. Položila je moje ključeve na radnu plohu i otišla.

Marino je bio kod kuće kad sam ga nazvala s telefona u autu dok sam, nakon otprilike sat vremena, usporavala pred naplatnom kućicom na autocesti.

– Poznaješ li nadzornika u Spring Streetu? upitala sam ga. Frank Donahue. Gdje si? U

autu.

– To sam i mislio. Sad nas vjerojatno na svojim CB6 ima sluv pola kamiondzija u Virginiji.

– Neće čuti bogzna što.

– Čuo sam za malog, rekao je. Si gotova s njim?

– Da. Zvat ću te od kuće. Ali u međuvremenu mi možeš nešto napraviti. Moram pogledati nekoliko stvari u kaznionici, što prije.

– Problem je u tome šta kad ti gledaš kaznionicu, gleda i ona tebe.

– Zato ti ideš sa mnom, rekla sam.

6 Citizens Band je radio preko kojeg ljudi mogu razgovarati jedni s drugima; u Americi vozači kamiona često imaju CB kako bi mogli razgovarati s ostalim vozačima među ostalog da izbjegnu policiju.

Ako ništa drugo, nakon dva mučna semestra pod tutorstvom svog bivšeg profesora naučila sam se pripremiti. I tako smo se u subotu po podne Marino i ja zaputili u državni zatvor. Nebo je bilo olovno, a drveće uz cestu svijalo se pod naletima vjetra; svemir je bio u stanju hladnog previranja, baš kao da je odrazavao moje raspoloženje.

– Ako hoćeš moje osobno mišljenje, rekao mi je Marino u vožnji, mislim da puštaš Gruemanu da te zajebava.

– Nipošto.

– A zašto se onda, kad god imaš veze s kakvim smaknućem, ponašaš ko da te zajebava?

– A kako bi ti postupio u ovoj situaciji?

Utisnuo je upaljač da se zagrije. Isto ko i ti. Pregledo bi do daske ćelije za osuđene na smrt i stolicu, zapiso bi sve i onda to mu reko da je vreća govana. U još bolje, reko bi novinarima da je tip vreća govana.

Jutarnje su novine citirale Gruemana koji je rekao da Waddell nije dobivao propisanu ishranu i da na tijelu ima koje ja ne mogu objasniti na zadovoljavajući način.

– O čemu je zapravo stvar? nastavio je Marino.

– Tipu mora da fali daska u glavi.

– Strašno se protivi smrtnoj kazni i do sada je uspijevaao sve koje je zastupao pretvoriti u senzacionalne slučajeve. Pogotovo Waddella.

– Aha. Sveti Nick, zaštitnik ništarija. Šta to nije slatko, rekao je Marino. Zašto mu ne pošalješ fotke Eddieja Heatha u boji i ne pitaš ga je li hoće razgovarat s njegovom obitelji? Da vidimo šta misli o svinji koja je počinila taj zločin.

– Ništa neće promijeniti Gruemanova uvjerenja.

– Ima on djece? Zenu? Bilo koga do koga mu je stalo?

– To uopće nema veze, Marino. Pretpostavljam da nisi saznao ništa novo o Eddieju.

– Ne, ni ja ni oni u Henricu. Imamo njegovu odjeću i metak od dvajset dva milimetra.

Možda će se ovima iz laboratorija posrećit s onim šta si im ti predala.

– Štaje s PRANKom? upitala sam, misleći na FBIev Program za razotkrivanje nasilnog kriminala, u kojem su Marino i Benton Wesley, koji izrađuje profile zločinaca za FBI, bili partneri u regionalnoj ekipi.

– Sređuje papire i poslat će nam ih za nekoliko dana, rekao je Marino. A ja sam jučer upozorio Bentona na taj slučaj.

Ima li braće ili sestara?

– I brata i sestru, oboje su više od deset godina stariji od njega. Mislim da se Eddie zalomio, rekao je Marino kad smo ugledali kaznionicu.

Godine nemara vidjele su se na sadrenoj fasadi koja je poprimila prljavoruzičastu boju stare gume za žvakanje. Prozori su bili tamni i prekriveni debelom plastikom, otrcanom i razderanom od vjetra. Skrenuli smo na izlaz za Belvedere, a zatim lijevo na Spring Street, pohabani asfaltirani puteljak što spaja dva entiteta koji ne spadaju na istu kartu. Put se nastavljao još nekoliko blokova nakon zatvora, a onda je jednostavno prestajao na Gambles Hillu gdje su se na uzvisini savršeno uređenog travnjaka izdizale bijele zgrade sjedišta tvrtke Ethyl Corporation, poput ogromne čaplje na rubu smetlišta.

Kiša koja je rominjala pretvorila se u susnježicu kad smo parkirali i izašli iz auta. Slijedila sam Marina koji je prošao pokraj kontejnera za smeće, a zatim pokraj kosine koja je vodila do podija za istovar robe na kojem je ležalo nekoliko mačaka čija je bezbriznost odisala oprezom divljine. Glavni ulaz bila su jednostruka staklena vrata i prošavši kroz njih u nešto što je trebalo biti predvorje, našli smo se iza rešetaka. Nije bilo stolica; zrak je bio hladan i ustajao.

S desne strane nalazila se centrala koja je bila pristupačna samo preko prozorčića koji je krupna žena u stražarskoj uniformi otvorila bez žurbe.

– Mogu li vam pomoći?

Marino joj je pokazao značku i lakonski objasnio da imamo sastanak s Frankom Donahueom, nadzornikom. Rekla nam je da pričekamo. Prozorčić se ponovno zatvorio.

– To ti je Helen Bič Božji, rekao mi je Marino. Bio sam tu više puta nego šta mogu izbrojat, a ona se uvijek ponaša ko me ne pozna. Al s druge strane, nisam njen tip. Uskoro ćeš bolje upoznat s njom.

Iza vrata s rešetkama pružao se prljavi hodnik smeđih zidova od troske i pločica iste boje, te mali uredi što su izgledali poput kaveza. Pogled je završavao s prvim blokom ćelija što su bile smještene u nekoliko nizova, obojene u zeleno i poprskane hrđom. Ćelije su bile prazne.

– Kada će biti premješten ostatak zatvorenika? upitala sam.

– Do kraja ovog tjedna.

– Tko je ostao?

– Nekolicina prave virginijske gospode, segregacionisti. Svi su dobro zaključani i privezani za krevete u C bloku, koji je tamo. Pokazao mi je prstom prema zapadu. Nećemo proć onuda, zato se nemoj uzbuđivat. Ne bi te izložio tome. Neki od tih gadova godinama nisu vidjeli ženu a Helen Bič Božji se ne računa.

Snažno građen mladić odjeven u plavo odijelo Odjela za kaznionice pojavio se u dnu hodnika i zaputio prema nama. Pogledavao nas je kroz rešetke; lice mu je bilo privlačno, ali strogo, čvrste vilice i hladnih sivih očiju. Tamnocrveni brkovi skrivali su gornju usnicu za koju sam vjerovala da može poprimiti okrutan izraz.

Marino nas je predstavio dodavši: Došli smo vidjet stolicu.

– Aha, ja sam Roberts i tu sam da vas povedem u kraljevsko razgledavanje. Ključevi su zazvečali dok je otvarao teška željezna vrata. Donahue je bolestan. Zvuk vrata koja su se zatvorila za nama odjekivao je hodnikom. Bojim se da vas prvo moram pretražiti. Gospođo, hoćete se malo odmaknuti, molim vas.

Prolazio je skanerom preko Marina kad su se otvorila druga vrata s rešetkama kroz koja je Helen izašla iz centrale. Bila je to namrgođena žena, građena poput baptističke crkve, a njen ulašteni pojas s vrpcom preko ramena bio je jedina naznaka da žena ima struk. Imala je kratko podšišanu, muški počešljanu kosu obojenu u crno, a kad su nam se oči nakratko srele pogled joj je bio napet. Ime na pločici zakvačenoj na njenim zastrašujućim grudica bilo je Grimes.

– Vašu torbu, naredila je.

Predala sam joj svoju liječničku torbu. Prekopala je po njoj, a zatim me stala grubo okretati na ovu ili onu stranu izlazući me nizu uboda i tapšanja što skanerom, što rukama. Sve zajedno, pretraživala me ne više od dvadeset sekundi, no u tom se vremenu uspjela upoznati sa svakim centimetrom mog tijela, povlačeći me, poput širokog pauka, na svoja čvrsto oklopljena prsa dok; me njeni debeli prsti pretraživali. Glasno je disala na usta.

Zatim je otresito klimnula da sam prošla u redu i vratila se u svoju jazbinu od troske i željeza.

Marino i ja krenuli smo za Robertsom prolazeći pokraj rešetaka i onda pokraj još rešetaka, kroz niz vrata koje je on otključavao, zatim ponovno zaključavao, a zrak je bio hladan i odzvanjao je tupom zvonjavom zlokobnog metala. Nije postavljao pitanja o nama, niti je imao izjava koje bih ja nazvala iole prijateljskim. Činilo se da je zaokupljen svojom ulogom, a to je ovog popodneva bila ili uloga turističkog vodiča ili psa čuvara, nisam bila sasvim sigurna što od toga.

Skrenuvši udesno ušli smo u prvi blok ćelija, ogroman prostor zelenih zidova od troske i razbijenih prozora kroz koje je vukao propuh, u kojem se četiri niza ćelija izdizalo jedan iznad drugoga prema lažnome krovu što je bio prekriven kolutovima bodljikave zice. Sredinom smeđeg popločenog poda bili su neuredno naslagani deseci uskih, najlonom prekrivenih madraca, a uokolo su bile razbacane metle, krpe za pod i otrcane crvene brijačke stolice.

Kozne tenisice, traperice i ostale osobne stvari bile su prebačene preko visokih prozora, a u mnogim ćelijama još uvijek su se nalazili televizori, knjige i ormarići za cipele. Izgledalo je da zatvorenicima, kad su ih premještali, nije bilo dozvoljeno uzeti sa sobom svoje stvari, što je možda objašnjavalo prostote što su flomasterom bile ispisane po zidovima.

Većina vrata bila je otključana, pa smo se našli u dvorištu, kvadratu smeđaste trave okruženom ruznim blokovima ćelija. Nije bilo drveća. Na svakom uglu zida izdizao se stražarski toranj, a ljudi u svakome od njih bili su odjeveni u teške kapute i u rukama su držali puške. Hodali smo brzo i u tišini, dok nas je susnježica štipala za obraze. Nakon nekoliko koraka skrenuli smo u novi otvor koji je vodio do željeznih vrata što su bila masivnija od ostalih koje sam vidjela.

– Istočni podrum, rekao je Roberts, gurnuvši ključ u bravu. Ovo je mjesto na kojem se nitko ne želi naći.

Ušli smo u niz ćelija za osuđenike na smrt.

Duž istočnog zida bilo je pet ćelija, a u svakoj od njih nalazio se željezni krevet, bijeli porculanski umivaonik i WC školjka. U sredini prostorije stajao je veliki pisaći stol i nekoliko stolica gdje su čuvari, dok su ćelije bile pune, sjedili dvadeset i četiri sata na dan.

– Waddell je bio u ćeliji broj dva. Pokazao nam je Roberts prstom. Prema zakonima Commonwealtha, zatvorenik mora biti premješten ovamo petnaest dana prije njegova smaknuća.

– Ko mu je imo pristup dok je bio ovdje? upitao je Marino.

– Isti oni ljudi koji uvijek imaju pristup osuđenicima na smrt. Pravni zastupnici, svećenici i članovi ekipe smrti.

– Ekipe smrti? upitala sam.

– Ekipa je sastavljena od službenika i nadzornika Odjela za kaznionice čiji identitet ostaje u tajnosti. Ekipa stupa na scenu kad se zatvorenik dopremi ovamo iz Mecklenburga. Oni ga čuvaju i sređuju sve od početka do kraja.

– Ne izgleda mi ko neki jako ugodan zadatak, primijetio je Marino.

– Nije to zadatak, to je izbor, odgovorio je Roberts s istim onim macho stavom i tajnovitošću kojima se služe treneri u razgovorima nakon velikih pobjeda.

– I to vam nije zlo gledat? upitao je Marino. Hoću reć, no dajte, vidio sam Waddella na stolici. Mora da vam je zlo.

– Ni najmanje. Poslije toga odem kući, popijem nekoliko piva i legnem u krevet. Posegnuo je u džep na prsima svoje košulje i izvukao kutiju cigareta.

– E, sad, kako mi je Donahue rekao, vas zanima sve što se dogodilo. Zato ću vas ja sad, korak po korak, provesti kroz to. Sjeo je na stol s cigaretom u ustima. Tog dana, trinaestog prosinca, Waddellu je bio dopušten dvosatni susret s članovima uze obitelji, što je u ovom slučaju bila njegova majka. Zato smo ga opasali lancem, stavili mu okove na noge i lisice na ruke i odveli ga, oko jedan sat, u prostoriju za posjete.

U pet po podne dobio je svoj posljednji obrok. Tražio je goveđi turnedo odrezak, salatu, pečeni krumpir i pitu od oraha, što mu je bilo pripravljeno u restoranu Bonanza Steak House.

Restoran nije sam izabrao. Zatvorenici to nije dozvoljeno. Već po običaju, bila su naručena dva identična obroka. Zatvorenik jede jedan, a član ekipe smrti drugi. A to se radi kako bi se osiguralo da neki nadobudni kuhar ne odluči malo pozuriti zatvorenikovo putovanje u vječna lovišta tako da mu začini hranu nekim nepredviđenim dodacima kao stoje arsen.

– Je li Waddell pojeo svoj obrok? upitala sam, razmišljajući o njegovu praznom želucu.

– Nije baš bio gladan zamolio nas je da mu sačuvamo hranu za sljedeći dan.

– Sigurno je mislio da će ga guverner Norring pomilovat, rekao je Marino.

– Ne znam što je mislio. Samo vam govorim što je rekao kad mu je poslužen obrok. Nakon toga, u sedam i trideset, u ćeliju mu je došlo osoblje zaduženo za osobnu imovinu kako bi napravili popis njegovih stvari i upitali ga što želi da se s njima učini. Govorimo o jednom ručnom satu, jednom prstenu, raznoj odjeći, te o pošti, knjigama, poeziji. U osam navečer izveli su ga iz ćelije. Obrijali su mu glavu, lice i desni gležanj. Zatim su ga izvagali, otuširali i obukli mu odjeću u kojoj će otići na stolicu. Nakon toga vraćen je u ćeliju.

– U deset i četrdeset pet pročitana mu je smrtna presuda! čemu su svjedočili članovi ekipe smrti. Roberts je ustao sa stola. Zatim su ga, bez okova, odveli u susjednu prostoriju.

– Kako se ponaša u tom trenutku? upitao je Marino dok je Roberts otključavao nova vrata i otvarao ih.

– Recimo samo da mu njegova rasna pripadnost nije dozvoljavala da bude blijed kao kreda.

Inače bi bio.

Prostorija u koju smo ušli bila je manja nego što sam očekivala. Otprilike dva metra od stražnjeg zida, smještena na glatkom smeđem cementnom podu nalazila se električna stolica; zlokobno, tvrdo prijestolje od tamne ulaštene hrastovine. Debele kožne vrpce bile su omotane oko visokog rebrastog naslona, dvije prednje noge i rukohvata.

– Waddella su posjeli i najprije mu pričvrstili vrpce oko prsa, nastavio je Roberts istim ravnodušnim tonom. Zatim su pričvršćene vrpce oko ruku, trbuha i nogu. Dok je govorio grubo je potegnuo svaku od navedenih vrpce. To je trajalo jednu minutu. Lice mu je zatim prekriveno kožnom maskom a to ću vam sada pokazati. Na glavu mu je stavljena kaciga, a za desnu nogu pričvršćen nožni dio.

Izvadila sam fotoaparat, ravnalo i fotokopije nacрта Waddellova tijela.

– Točno u jedanaest sati i dvije minute pušten je prvi udar struje i to od dvije tisuće i petsto volti i šest i pol ampera. Usput rečeno, dva ampera su dovoljna da vas ubiju.

Povrede označene na nacrtima Waddellova tijela točno su se poklapale s konstrukcijom stolice i njenim kožnim sponama.

– Kaciga se spaja s ovim. Roberts nam je pokazao cijev koja se spuštala sa stropa i završavala bakrenom leptirastom maticom točno iznad stolice.

Stala sam fotografirati stolicu iz svih uglova. A nožni dio spaja se na ovu maticu ovdje.

Bljeskanje blica izazvalo je u meni čudan osjećaj. Hvatala me nervoza.

– Sve što je taj čovjek bio jest jedna velika sklopka. Kad je počeo krvariti? upitala sam.

– Onog trenutka kad ga je prvi put udarila struja, gospođo. I nije prestao sve dok nije bio sasvim gotov, zatim je navučena zavjesa koja ga je štitila od pogleda svjedoka. Tri člana ekipe smrti raskopčali su mu košulju, a liječnik ga je preslušao stetoskopom, Pipao mu žilu kucavicu i proglasio ga mrtvim. Waddella su zatim položili na kolica i odvezli u sobu za hlađenje, kamo vas sada vodim.

– Vaše mišljenje o tome daje stolica, navodno, bila neispravna? rekla sam.

– Čisto sranje. Waddell je bio visok metar devedeset dva, imao je stotinu i šesnaest kilograma.

Prokuhao je on davno prije nego što su ga posjeli na stolicu, krvni tlak mu se vjerojatno dizao nebu pod oblake. Nakon što je proglašen mrtvim došao ga je pogledati zamjenik direktora, zbog tog krvarenja. Očne jabučice mu nisu ispale. Bubnjići mu nisu popucali. Jednostavno mu je potekla krv iz nosa, kao što se ljudima događa kad se previše naprezu na zahodu.

Prešutno sam se složila s njim. Waddellova krv iz nosa bila je posljedica Valsalva efekta, to jest, naglog porasta tlaka u grudima. Nicholas Grueman neće biti sretan izvješćem koje mu namjeravam poslati.

– Kakve ste testove proveli da se uvjerite kako je sa stolicom sve u redu? upitao je Marino.

– Iste one koje uvijek radimo. Prvo, ljudi iz Elektre pregledaju opremu i uvjere se da je u redu.

Pokazao je prstom na veliku razvodnu kutiju smještenu na sivim čeličnim vratima u zidu iza stolice. Unutra je dvadeset sijalica od po dvjesto vata koje su spojene na razvodnu ploču radi provođenja testova. Provjere vršimo tri puta dnevno tijekom tjedna koji prethodi smaknuću, a zatim još jednom pred svjedocima, nakon što se svi skupe.

– A, da, sjećam se toga, rekao je Marino zagledan u staklom zatvorenu kabinu za svjedoke koja nije bila udaljena više od četiri i pol metra. Unutra je bilo dvanaest crnih plastičnih stolica uredno poslaganih u tri reda.

– Sve je išlo kao po loju, rekao je Roberts. Je li uvijek tako? upitala sam. Koliko ja znam, jest, gospođo. A sklopka, gdje je?

Usmjerio mi je pozornost prema kutiji na zidu s desne strane kabine za svjedoke. Struja se uključuje ključem. Ali gumb je u kontrolnoj prostoriji. Nadzornik ili neka druga osoba određena za to okreće ključ i pritišće gumb. Hoćete to vidjeti?

– Mislim da bih trebala.

Nije se imalo što puno gledati, samo mala kocka ravno iza stražnjeg zida prostorije u kojoj je smještena stolica. Unutra se nalazila velika kutija tvrtke General Electric s raznim brojčanicima kojima se voltaza mogla spuštati i podizati čak do tri tisuće volta. Nizovi malih lampica pokazivali su da je sve u redu ili upozoravali da nešto ne valja.

– U Greensvilleu sve će ovo biti kompjuterizirano, dodao je Roberts.

U drvenom plakaru nalazila se kaciga, nožni dio i dvije debele zice koje su se, kako je objasnio podigavši ih, spajale na leptir aste matice iznad stolice i pokraj nje, a zatim na ovu maticu na kacigi i ovu ovdje na nožnom dijelu. Učvrstio ih je bez muke dodavši: Evo, kao kad spajate video.

Kaciga i nožni dio bili su načinjeni od bakra prorešetanog rupama kroz koje je bila provučena pamučna vrpca što je učvršćivala spuzvu kojom je bila obložena unutrašnjost.

Kaciga je bila iznenađujuće lagana, a rubovi površina koje su se spajale bili su prekriveni zelenom patinom. Nisam mogla zamisliti da mi netko stavi takvo što na glavu. Crna kožna maska nije bila ništa drugo do širok grub remen koji se kopčao iza zatvorenikove glave, u kojem je bio izrezan mali trokutasti otvor za nos. Da sam je vidjela složenu u londonskom Toweru ne bih sumnjala u njenu autentičnost.

Prošli smo pokraj transformatora sa zavojnicama koje su završavale u stropu, pa je Roberts otključao sljedeća vrata. Ušli smo u novu prostoriju.

– Ovo je soba za hlađenje, rekao je. Odvezli smo ga ovamo i prebacili na ovaj stol.

Stol je bio od čelika na čijim je spojevima probijala hrđa.

– Pustili smo ga da se hladi deset minuta i položili mu vreće pijeska na nogu. Eno ih tamo.

Vreće su bile naslagane na podu u podnožju stola.

– Svaka teži četiri i pol kile. Nazovite to refleksom koljena, ali noga se opasno savije.

Vreće pijeska je isprave. A ako su opekline ružne, kao što su bile Waddellove, prekrijemo ih gazom. Kad je sve bilo gotovo, položili smo Waddella natrag na nosila i izvezli ga van istim putem kojim ste vi ušli. Osim što se nismo mučili sa stubama. Nema smisla da netko dobije bruh. Spustili smo ga dizalom za hranu i izvezli kroz ulazna vrata, a zatim smo ga ukrcali u kola hitne pomoći. Onda smo ga oteglili do vas, kao što uvijek radimo nakon što naša dječica zajašu Sparkvja.

Masivna vrata su se zatvarala s lupom jedna za drugima. Ključevi su zveckali. Brave su škljocale. Roberts je i dalje nezaustavljivo govorio dok nas je vodio natrag u predvorje. Ja sam ga jedva slušala, a Marino nije rekao ni riječ. Ledena kiša i snijeg prekrili su travu i zidove ledenim kuglicama. Pločnik je bio mokar, a hladnoća je probijala do kostiju. Gadila sam se sama sebi. Osjećala sam očajničku potrebu da stanem pod topli tuš i ostanem tamo neko vrijeme, a zatim da odjenem čistu odjeću.

– Gnjjide ko šta je Roberts samo su malčice iznad razine zatvorenika, rekao je Marino paleći auto. Zapravo, neki od njih su skroz isti ko i dripci koje čuvaju pod ključem.

Nekoliko trenutaka kasnije stali smo pred crvenim svjetlom semafora. Kapljice vode na vjetrobranu ljeskale su se poput krvi, zatim su ih brisači brisali, da bi ih nakon toga zamijenile tisuće novih. Led je okovao drveće poput stakla.

– Imaš vremena da ti nešto pokažem? Marino je rukavom kaputa obrisao zamagljeno staklo.

– Mislim da bih mogla pronaći malo vremena, ako je zaista važno. Nadala sam se da će ga moja očita nevoljkost ponukati da me ipak odveze kući.

– Hoću s tobom proći zadnje korake Eddieja Heatha. Uključio je žmigavac. Zapravo, mislim da bi morala vidjet gdje je pronađeno tijelo.

Heathovi su živjeli u aveniji Chamberlavne, odnosno, kako je Marino rekao, na njenoj pogrešnoj strani. Njihova mala kuća od opeke bila je tek nekoliko blokova udaljena od Golden Skillet restorana s pečenom piletinom i dućana u koji je Eddie otišao kupiti majci limenku juhe. Na kolnom prilazu Heathovih bilo je parkirano nekoliko velikih, američkih automobila, a dim koji je izlazio iz dimnjaka gubio se na sivom nebu. Aluminijski je prigušeno zasvjetlucao kad su se otvorila zaštitna mrežasta vrata i na njima se pojavila žena zabundana u crni kaput, koja je zatim zastala kako bi nešto rekla nekome unutra. Držeći se za ogradu, kao da joj poslijepodne prijete da će je zavitlati preko nje, spustila se stubama, bacivši tup pogled na bijeli Ford LTD koji je prolazio pored kuće.

Da smo nastavili voziti još tri kilometra prema istoku bili bismo ušli u ratnu zonu socijalnih stambenih naselja.

– Nekad su u ovom kraju živjeli samo bijelci, rekao je Marino. Sjećam se da je, kad sam ja došao u Richmond, ovo bilo dobro naselje. Gomila pristojnog, radnog naroda šta su lijepo održavali dvorišta i išli u crkvu nedjeljom. Vremena se mijenjaju. Evo ja, ja ne bi dozvolio svom djetetu da se ovuda šeće noću. Al kad tu živiš, privikneš se. Eddieju nije bila firka hodat okolo, dostavljat novine i obavljat posliće za mamu.

– One je noći izašao kroz vrata svoje gajbe, presjeko do avenije Azalea, a onda skrenuo desno ko šta mi sad radimo. S lijeve strane nam je Luckys, odmah do benzinske crpke.

Pokazao mi je prstom na trgovinu sa zelenom potkovicom na svijetlećem znaku. Onaj tamo ugao je omiljeno sastajalište dilera. Dobiju lovnu za crack i nestanu. Mi ulovimo zohare, i dva dana kasnije oni su na nekom drugom uglu i rade istu stvar.

– Postoji li mogućnost da je Eddie imao veze s drogom? U danima kad sam započinjala karijeru ovakvo bi pitanje bilo malo Pretjerano, ali to više nije bio slučaj. Sada su približno deset posto uhićenih zbog preprodaje narkotika u Virginiji bili maloljetnici.

– Za sada nema takvih naznaka. Ja bi reko da nije, rekao je Carino.

Zaustavio je auto na parkiralištu dućana, pa smo ostali sjediti zureći u oglase polijepljene na staklima od pleksiglasa, promatrajući svjetla koja su kričavo bliještalala u magli. Mušterije su u dugačkom redu stajale duž pulta iza kojeg je izmučeni prodavač radio za kasom ne dizujući pogleda. Mladi crnac u visokim tenisicama i kožnom kaputu što je lijenim korakom izašao iz dućana s pivom u ruci drsko se zagledao u naš auto i ubacio kovanicu u telefonski aparat nedaleko od ulaznih vrata. Neki čovjek crvena lica odjeven u traperice poprskane bojom skinuo je celofan s kutije cigareta otputivši se prema svom kamionu.

– Kladam se da je tu sreo svog napadača, rekao je Marino. Kako? upitala sam.

– Mislim da je sve bilo proketo jednostavno. Mislim da je izašao iz dućana i da mu je ta životinja odmah prišla. Nabacio mu je nešto da stekne njegovo povjerenje. Nešto mu je reko, pa je Eddie krenuo s njim i ušao u njegov auto.

– Fizički nalazi to bi bez daljnega podržali, rekla sam. Nije imao ozljeda zadobivenih u obrani, ništa što bi ukazivalo na borbu. Nitko ga u dućanu nije vidio s nekim?

– Niko s kim sam ja do sada razgovarao. Al vidiš kako je tu puno ljudi, a vani je bio mrak.

Ako je neko nešto i vidio, to je vjerojatno kakav kupac koji je ulazio u se vraćao u svoj auto.

Planiram pokrenut medije da puste nešto tako da možemo pozvati bilo koga ko se tu zaustavio između pet i šest te večeri. A i Crime Stoppers [7](#) će napraviti reportazu o tome.

– Je li Eddie znao trikove s ulice?

– Ako ti dođe kakav promućurni tip, past će čak i klinci koji nisu naivni. Imo sam jedan slučaj još u New Yorku gdje je desetogodišnja curica otišla u mjesni dućan kupit kilu šećera.

Kad je odlazila prišo joj je taj neki pedofil i reko joj da ga je poslo njen otac. Reko joj je da su joj majku morali na brzinu odvest u bolnicu i daje on došo po nju daje odvede k mami. Ušla je s njim u auto i završila ko statistički podatak. Bacio je pogled prema meni. Dobro, crnac il bijelac?

– U kojem slučaju?

– U Eddiejevom.

– S obzirom na ovo što si rekao, napadač je bijelac.

Marino izveze auto unatrag i pričeka da izađe na cestu. Nema sumnje da modus operandi odgovara bijelcu. Eddiejev stari ne voli crnce, a ni Eddie im nije vjerovo, tako da nije vjerojatno da je neki crnac zadobio Eddiejevo povjerenje. A ako ljudi vide bijelog dječaka kako hoda s bijelim čovjekom čak ako je mali i nesretan misle da se radi o braći il o ocu i sinu. Skrenuo je udesno, prema zapadu. Nastavi, doktorice. Šta još?

Marino je obožavao ovu igru. Pružalo mu je jednako zadovoljstvo kad bih izgovarala njegove misli, kao i kad je vjerovao da sam sasvim u krivu.

– Ako je napadač bijelac, onda je moj sljedeći zaključak da ne dolazi iz državnog naselja, usprkos njegovoj velikoj blizini.

– Osim boje kože, šta te još navodi da misliš kako počinitelj nije iz naselja?

– I opet modus operandi, rekla sam jednostavno. U uličnim ubojstvima nije neuobičajeno ustrijeliti nekoga u glavu čak i ako se radi o trinaestogodišnjem dječaku ali osim toga ništa se ne

uklapa. Eddie je ustrijeljen pištoljem kalibra dvadeset i dva, a ne devet ili desetmilimetarskim. Bio je gol i izmasakriran, što ukazuje na to da je nasilje seksualno motivirano. Koliko znamo, nije imao kod sebe ništa što bi bilo vrijedno ukrasti i ne čini se da je živio stilom života koji bi ga dovodio u opasnost.

Sada je već jako kišilo i ulice su bile opasne zbog automobila su se kretali nesmotrenom brzinom, upaljenih svjetala. Pretpostavila sam da su ljudi krenuli u trgovačke centre, što me podsjetilo da ja nisam učinila gotovo ništa kako bih se pripremila za Božić.

Trgovina živežnim namirnicama na aveniji Patterson nalazila se malo ispred nas, s lijeve strane. Nisam se mogla sjetiti njenog nekadašnjeg imena, a svijetlećih reklama više nije bilo; ostali su samo goli zidovi od opeke s nekoliko daskama prekrivenih prozora. Mjesto na kojem se nalazila bilo je slabo osvijetljeno, pa sam vjerovala kako se policija uopće ne bi trudila provjeriti pozadinu zgrade da nije bilo nekoliko trgovačkih radnji s njene lijeve strane.

Nabrojala sam ih pet: ljekarna, postolar, kemijska čistionica, prodavaonica kompjuterske opreme i talijanski restoran i sve je to bilo zatvoreno i prazno one večeri kada je netko doveo Eddieja Heatha i ostavio ga ovdje vjerujući daje mrtav.

– Sjećaš li se kada je ovaj dućan zatvoren? upitala sam.

– Otprilike u isto vrijeme kad je zatvorena i gomila drugih. Kad je počeo rat u Perzijskom zaljevu, rekao je Marino.

Skrenuo je u jednu usku uličicu, a visoki snopovi farova njegova automobila liznuli su zidove od opeke i stali poskakivati kad je neasfaltirano tlo postalo neravno. Iza trgovine lančana je ograda razdvajala krpicu ispucalog asfalta od pošumljenog područja koje se u mraku lagano njihalo na vjetru. Kroz grane golog drveća vidjela sam u daljini uličnu rasvjetu i osvijetljeni znak za Burger King.

7 Organizacija građana za borbu protiv kriminala.

Marino je parkirao, svjetala uperenih u kontejner za smeće, kancerozan od ispucale boje i hrđe, niz čije su stijenke klizile kapljice vode. Kišne kapi razbijale su se na vjetrobranu auta i bubnjale po krovu, a dispečeri su bili zauzeti slanjem automobila na mjesta zločina.

Marino je ispružio ruke ne ispuštajući volan i zgrbio ramena. Kriste, kako starim, požalio se. Imam kišnu kabanicu u prtljažniku.

– Tebi je potrebija nego meni. Ja se neću rastopiti, rekla sam otvarajući svoja vrata.

Marino je uzeo svoju mornarskoplavu policijsku kabanicu, a ja sam podigla ovratnik do ušiju. Kiša me štipala za obraze i hladno mi tupkala po tjemenu. Gotovo istog časa uši su mi počele trnuti. Kontejner je bio blizu ograde, na vanjskom rubu pločnika, možda kojih dvadesetak metara od stražnjeg zida trgovine. Primijetila sam da se kontejner otvara na vrhu, a ne sa strane.

– Je li poklopac kontejnera bio spušten ili podignut kad je policija stigla ovamo? upitala sam Marina.

– Spušten. Zbog kapuljače na kabanici bilo mu je teško pogledati me a da ne okrene čitav gornji dio tijela. Vidiš da nema ničega na šta možeš stat. Osvijetlio je baterijom pločnik oko kontejnera. A i bio je prazan. Unutra nije bilo baš ničeg osim hrđe i lešine štakora koji je bio tako velik da si ga mogo osedlat i jahat.

– Možeš li podignuti poklopac?

– Samo nekoliko centimetara. Većina ovakvih poklopaca ima zasune s jedne i s druge strane. Ako si dovoljno visok, možeš dignut poklopac nekoliko centimetara i proć rukom između, po rubu, i stalno dizat poklopac tako da malopomalo trzajima dobiješ zasune na mjesto. Na kraju ga možeš otvorit tolko da uguraš vreću smeća. Problem je u tome da zasuni na ovom ne love. Trebo bi skroz

otvorit poklopac i prebacit ga na drugu stranu, a to nemaš šanse napraviti ako se ne popneš na nešto.

– Koliko si ti visok? Metar osamdeset i tri, osamdeset i četiri?

– Aha. Ako ja ne mogu otvoriti kontejner, nije mogu ni on. Trenutačno je omiljena teorija da je iznio tijelo iz auta i naslonio ga na kontejner dok on pokušava dignuti poklopac isto ko šta spustiš i vreću smeća da si načas oslobodiš ruke. Kad je vidio da ne može dignuti poklopac, jednostavno je otperjo i ostavio malog i njegove stvari tu na pločniku.

– Mogao gaje odvući tamo iza, u šumu. Tamo je ograda.

– Ograda nije ne znam kako visoka, možda metar i pol, istakla sam. Ako ništa drugo, mogao je ostaviti tijelo iza kontejnera za smeće. A ovako, ako se dovezeš tu otraga, odmah ga vidiš.

Marino se u tišini obazreo oko sebe uperivši svjetiljku prema građi. Kišne kapi padale su kroz uzak snop svjetlosti poput milijuna čavlića poslanih s neba. Jedva sam savijala prste.

Kosa mi je bila natopljena ledenom vodom koja mi se cijedila za vrat. Vratili smo se u auto, a Marino odmah uključio grijanje na maksimum.

Poglavlje 3

Prislonjeno na televizor, glave nagnute prema naprijed, ruku opuštenih uz bokove, ispruženih nogu, s odjećom koja je bila poslagana pokraj nje, izgledala je poput krvave lutke prirodne veličine vraćene na mjesto nakon igre koja se pretvorila u horor.

Psihijatar koji je svjedočio na sudu izjavio je da je Waddella, nakon što ju je ubio, obuzela takva gridnja savjesti da je sjeo i razgovarao s njom možda i nekoliko sati. Teorija forenzičnog patologa Commonwealtha bila je upravo suprotna: da je Waddell znao kako je Robyn televizijska ličnost, te da je to što ju je naslonio na televizor bio simboličan čin.

Gledao ju je na televiziji i maštao. Vraćao ju je mediju zahvaljujući kojem su se sreli, a to je, naravno, ukazivalo na predumišljaj. S vremenom su okreti i prevrati u beskrajnim analizama postajali sve složeniji.

Groteskni prikaz te dvadesetsedmogodišnje spikerice bio je Waddellov osobni potpis. Sada je, deset godina kasnije, ubijen dječak i netko je na dan Waddellova smaknuća taj svoj posao potpisao na isti način.

Skuhala sam kavu, prelila je u termosicu i odnijela je u svoju radnu sobu. Smjestivši se za stol uključila sam kompjuter i nazvala onaj u uredu. Još nisam vidjela rezultate potrage za koju sam zamolila Margaret, iako sam sumnjala da je njeno izvješće bilo jedno od mnogih u deprimirajućoj gomili papira koji su završili u mojoj kutiji u petak kasno po podne. Dokument se, međutim, vjerojatno i dalje nalazio na hard disku. Kada je operativni sistem UNIX zatražio moj login ubacila sam svoje korisničko ime i lozinku i dočekala me riječ mail koja je titrala na ekranu. Margaret, moja programska analitičarka, poslala mi je poruku.

– Vidi dokument MESO, pisalo je.

– Uzasno, promrmljala sam kao da me Margaret može čuti.

Prebacivši se u direktorij pod imenom Šefica, u koji je Margaret obično spremala fileove koje bih ja zatražila, podigla sam onaj kojeg je nazvala Meso.

Bio je prilično dugačak jer je Margaret tražila sve, bez obzira na način smrti, a zatim je to spojila s podacima koje je dobila iz Registra ozljeda. Većina slučajeva koje je kompjuter odabrao bili su, što nije bilo čudno, nesreće u kojima su udovi i tkivo izgubljeni u automobilskim sudarima i nezgodama na strojevima. Četiri slučaja bila su umorstva u kojima su na tijelima pronađeni tragovi ugriza. Dvije žrtve bile su izbodene, dvije zadavljene. Jedna od zrtava bio je odrastao muškarac, dvije su bile odrasle žene, a jedna je bila djevojčica od samo šest godina. Zapisala sam brojeve slučajeva i ICD kodove.

Zatim sam stala pregledavati ekran za ekranom zapisa Registra ozljeda o žrtvama koje su živjele dovoljno dugo da budu primljene u bolnicu. Očekivala sam da će takve informacije predstavljati problem i nisam se prevarila. Bolnice su dopuštale uvid u podatke o pacijentima tek nakon što su ti podaci sterilizirani poput operacijske sale. Iz razloga povjerljivosti odstranjena su imena, brojevi socijalnog osiguranja i sve ostalo što bi moglo pomoći pri identifikaciji. Osoba je morala proći kroz labirint papirologije od bolničkih ekipa, preko hitne službe, do raznih odjela policije i ostalih agencija, a da ti papiri međusobno nisu imali ništa zajedničko. Žalostan kraj priče bio je da bi se podaci o žrtvi mogli nalaziti u bazama podataka šest različitih agencija a bez ikakve mogućnosti da se ikada povezu, pogotovo ako je pri unosu došlo do kakve pogreške. Zbog toga je bilo moguće da pronađem neki slučaj koji će pobuditi moje zanimanje, međutim bez ikakve nade da ću ikada doznati pacijentovo ime i saznati je li ta osoba na kraju umrla ili nije.

Nakon što sam zabilježila one zapise iz Registra ozljeda koji bi se mogli pokazati zanimljivima, izašla sam iz dokumenta. Napokon, izlistala sam sve zapise u direktoriju kako bih vidjela koje d starih izvješća, dopisa ili bilješki mogu izbrisati i tako napraviti mjesta na hard disku. I tada sam spazilaze koji nisam razumjela.

Ime mu je bilo ttyO7. Zauzimao je samo šesnaest bita, a nastao je šesnaestog prosinca, dakle prošli četvrtak, u šesnaest sati i vadeset i šest minuta. Sadržaj je činila samo jedna zabrinjavajuća rečenica:

Ne mogu pronaći.

Posegnuvši za telefonom, krenula sam nazvati Margaret no onda sam zastala. Direktorij Šefica i njegovi fileovi bili su zaštićeni. Bilo tko je mogao ući u taj direktorij, no bez unosa mog korisničkog imena i lozinke, nitko nije mogao izlistati fileove u Šefici, niti ih čitati.

Margaret je, osim mene, trebala biti jedina osoba koja je znala moju lozinku. Ako je ona bila ta koja je ušla u moj direktorij, što je bilo to što nije mogla pronaći i kome je to poručivala?

Margaret to ne bi učinila, pomislila sam, zagledana u tu jednu jedinu kratku rečenicu na ekranu.

Ipak, nisam bila sigurna, pa sam se sjetila svoje nećakinje. Možda se Lucy razumije u UNIX. Bacila sam pogled na sat. Bilo je prošlo osam, subota navečer i na neki način znala sam da će mi srce prepući ako pronađem Lucy kod kuće. Trebala bi biti vani s dečkom ili prijateljima. Nije bila.

– Bok, teta Kay. Zvučala je iznenađeno, što me podsjetilo da je već neko vrijeme nisam nazvala.

– Kako je moja omiljena nećakinja?

– Ja sam tvoja jedina nećakinja. Dobro sam.

– Što radiš kod kuće u subotu navečer? upitala sam.

– Završavam referat za polugodište. Što ti radiš kod kuće u subotu navečer?

Na trenutak nisam znala što bih rekla. Moja sedamnaestogodišnja nećakinja bila je veći stručnjak od bilo kog drugog kad mi je trebalo pokazati gdje mi je mjesto.

– Mozgam nad jednim kompjuterskim problemom, rekla sam napokon.

– Onda si bez daljnjega nazvala pravo mjesto, rekla je Lucy koja nikada nije bila podložna napadima skromnosti. Samo malo. Daj da maknem ove knjige i papire, tako da mogu do tastature.

– Ne radi se o problemu s PCjem, rekla sam. Ti vjerojatno ne znaš puno o operativnom sistemu po imenu UNIX, zar ne?

– Ja ne bih nazvala UNIX operativnim sistemom, teta Kay. To ti je kao da ga nazoveš vrijeme, a zapravo bi prava riječ bila okolina, koja obuhvaća i vrijeme i sve nepogode i sve građevine. Imaš AT i T?

– Isuse dragi, Lucy. Ne znam.

– Dobro onda, na čemu ga pokrećeš?

– Na NCR minikompjuteru⁸.

– Znači daje to AT i T.

– Mislim daje netko probio zaštitu, rekla sam.

– To se događa. A zašto to misliš?

– Pronašla sam jedan čudan file u svom direktoriju, Lucy. A taj direktorij i svi fileovi u njemu su zaštićeni nitko ne bi smio moći pročitati bilo što bez moje lozinke.

– Krivo. Ako imaš administratorske ovlasti, onda si natkorisnik i možeš raditi što god hoćeš i čitati što god hoćeš.

– Moja programska analitičarka je jedini natkorisnik.

– To je možda istina. Ali može postojati gomila korisnika koji imaju administratorske ovlasti, korisnici za koje ti i ne znaš jer su došli zajedno sa softwareom. To možemo lako provjeriti, ali prvo

mi reci nešto o tom čudnom fileu. Kako se zove i stoje u njemu?

– Zove se ttynulasedam i unutra je jedna rečenica koja glasi: Ne mogu pronaći.

Čula sam kako tipka po tastaturi. Što radiš? upitala sam.

– Pravim bilješke dok razgovaramo. Dobro. Počet ćemo s očitim. Velika pomoć je ime filea: ttynulasedam. To je uređaj. Drugim riječima, ttynulasedam je vjerojatno nečiji terminal u tvom uredu. Moguće je da se radi o pisaču, ali ja bih rekla da je, tko god daje bio u tvom direktoriju, pokušao poslati poruku uređaju koji se zove ttynulasedam. No taj netko je zabrljao, pa je umjesto da pošalje poruku kreirao file.

Pa, kad šalješ poruku, zar ne kreiraš i file u isto vrijeme? Bila sam zbunjena.

– Ne ako šalješ samo ono što tipkaš. Kako?

– Jednostavno. Jesi li sad u UNIXu?

– Da.

8 Kompjuter našto veći od PCja.

– Napiši: cat redirect ttyq

– Čekaj malo.

– I zaboravi ono crticadev...

– Lucy, uspori.

– Namjerno izostavljamo direktorij dev, a kladim se da je to napravio i taj netko.

– Što ide nakon cat?

– U redu: cat redirect i device...

– Molim te, uspori.

– Pa ti bi trebala imati četiriosamšest čip u toj tvojoj spraviti, teta Kay. Zašto je tako spor?

– Ma nije prokleti čip spor!

– O, oprost, rekla je Lucy iskreno. Zaboravila sam.

Zaboravila je što?

– Vratimo se problemu, nastavila je. Usput rečeno, pretpostavljam da ti nemaš uređaj po imenu ttyq. Gdje si?

– Još uvijek sam na cat, rekla sam frustrirano. Onda ide redirect... K vragu. To je znak preusmjerenja?

– Da. Sad pritisni enter i kursor će ti prijeći u sljedeći red koji je prazan. Sad napiši poruku za koju hoćeš da se pojavi na ekranu ttyq.

– VIDI MALOG PSA, utipkala sam.

– Sad stisni enter i onda control C, rekla je Lucy. Sad možeš napisati ls minus jedan i spojiti to na pg i vidjet ćeš svoj file.

Napisala sam jednostavno ls i u djeliću sekunde uhvatila nešto što je proletjelo ekranom.

– Evo što ja mislim da se dogodilo, izložila je Lucy. Netko je bio u tvom direktoriju time ćemo se pozabaviti malo kasnije. Možda je tražio nešto po tvojim fileovima i nije to uspio pronaći i zato je ta osoba poslala poruku, ili barem pokušala poslati poruku uređaju po imenu ttynulasedam. Samo što mu se zurilo, pa je umjesto da utipka: cat redirect crtica dev crtica ttynulasedam, izostavio crtica dev i utipkao samo: cat redirect ttynulasedam. Što znači da se poruka uopće nije pokazala na ekranu ttynulasedam. Drugim riječima, umjesto da pošalje poruku na ttynulasedam, ta osoba je kreirala file s imenom ttynulasedam.

– A da je taj netko utipkao dobru naredbu i poslao to što je utipkao, bi li se poruka snimila? upitala sam.

– Ne. Riječi bi se pokazale na ekranu ttynulasedam i ostale bi tamo sve dok ih korisnik tog

uređaja ne makne. Ali ti ne bi vidjela ništa od toga ni u tvom direktoriju niti bilo gdje drugdje.

Jer file ne bi postojao.

– Što znači da ne znamo koliko je puta netko mogao poslati poruku iz mog direktorija, pod pretpostavkom da je to učinio kako treba.

– Točno.

– Kako je netko uspio pročitati bilo što iz mog direktorija? vratila sam se svom osnovnom pitanju.

– Sigurna si da nitko drugi nema tvoju lozinku?

– Nitko osim Margaret.

– Ona je tvoj programski analitičar?

– Točno.

– I ona je ne bi dala nikome?

– Ne mogu zamisliti da bi, rekla sam.

– U redu. Možeš ući unutra bez lozinke ako imaš administratorske ovlasti, rekla je Lucy.

To je sljedeće što ćemo provjeriti. Prebaci se u direktorij ETC i pogledaj file pod imenom Grupa i Potraži administratorsku grupu to ti je admgrp. Vidi koji će ti se korisnici izlistati.

Počela sam tipkati. Što vidiš?

– Nisam još, rekla sam ne uspijevajući suzbiti nestrpljenje u glasu.

Polako mi je ponovila upute.

– Vidim tri login imena u administratorskoj grupi, rekla sam. Sjajno. Zapisi ih. Sad utipkaj dvotočku, q, beng i vani si. Beng? upitala sam, zbunjena.

– Uskličnik. Sada moraš pogledati zapis lozinke to ti je passwd i pogledaj postoji li neki od onih loginova bez lozinke.

– Lucy. Odmakla sam ruke s tastature.

– To odmah vidiš jer ćeš u drugom polju vidjeti kodirani oblik korisničke lozinke, ako ona postoji. Ako u tom drugom polju nema ničega osim dvije dvotočke, znači da nema lozinke.

– Lucy.

– Oprosti, teta Kay. Opet sam prebrza?

– Ja nisam stručnjak za UNIX. Što se mene tiče, mogla bi pričati i na svahiliju.

– Baš bi mogla naučiti nešto. UNIX je stvarno zabavan.

– Hvala, ali problem je u tome da sada nemam vremena za učenje. Netko mi je provalio u direktorij. A ja tamo držim jako povjerljive dokumente i izvještaje. A osim toga, ako netko čita moje osobnezeove, što li još ne pregledava i tko to radi i zašto?

– Tko to radi je lako otkriti osim ako počinitelj ne naziva izvana putem modema.

– Ali poruka je poslana nekome u mom uredu uređaju u mom uredu.

– To ne znači da netko iznutra nema nekoga vani tko ti provaljuje, teta Kay. Možda ta osoba koja njuška ne zna ništa o UNIXu, možda joj je trebala pomoć da provali u tvoj direktorij, pa je uzela programera izvana.

– Ovo je ozbiljno, rekla sam.

– Moglo bi biti. Ako ništa drugo, meni to zvuči kao da tvoj sustav nije baš bogzna kako siguran.

– Kad moraš predati referat? upitala sam.

– Poslije praznika.

– Jesi li gotova?

– Skoro.

– Kad ti počinju božićni praznici?

– U ponedjeljak.

– Kako bi ti se svidjelo doći ovamo na nekoliko dana i pomoći mi s ovim? Šališ se.

– Jako sam ozbiljna. Ali nemoj puno očekivati. U pravilu se ne trudim baš puno što se tiče ukrasa. Nešto božikovine i svijeće u prozorima. Ali kuhati hoću.

– Nema bora?

– Je li to problem?

– Valjda nije. Pada snijeg?

– Pa, da ti pravo kažem, i pada.

– Nikada nisam vidjela snijeg. Barem ne uživo.

– Hajde, daj mi sad mamu, rekla sam.

Dorothy, moja jedina sestra, bila je pretjerano brizna kada se nakon nekoliko trenutaka javila na telefon.

– Još uvijek radiš onako puno? Kay, ti radiš više od bilo kog drugog koga znam. Ljudi su zadivljeni kad im kažem da smo sestre. Kakvo je vrijeme u Richmondu?

– Dobri su izgledi da ćemo imati bijeli Božić.

– Kako krasno. Lucy bi trebala vidjeti bijeli Božić barem jednom u životu. Ja nisam nikada. Zapravo, povlačim to što sam rea. Za jedan Božić išla sam na skijanje s Bradlevem.

Nisam se mogla sjetiti tko je Bradlev. Dečki i muževi moje uađe sestre tvorili su beskrajnu paradu koju sam već davno prestala gledati.

– Vrlo bih rado da Lucy provede Božić sa mnom, rekla sam. Je li to izvedivo?

– A ti ne možeš doći u Miami?

– Ne, Dorothy. Ove godine ne mogu. Imam nekoliko vrlo teških slučajeva i moram biti na sudu doslovno svaki dan do Badnjaka.

– Na mogu zamisliti Božić bez Lucy, rekla je s mnogo oklijevanja.

– Pa i prije si znala provesti Božić bez nje. Na primjer, kad si otišla na skijanje s Bradlevem.

– Istina. Ali bilo mi je teško, rekla je ne davši se smesti. A svaki put kad smo provele praznike razdvojene zaklela bih se da se to više nikada neće dogoditi.

– Razumijem. Dobro, možda neki drugi put, rekla sam, zasićena do grla igrama svoje sestre. Zнала sam da jedva čeka da se riješi Lucy.

– Zapravo, meni se bliži rok za ovu najnoviju knjigu, pa ću ionako veći dio praznika provesti pred kompjuterom, brzo se predomislila. Možda će Lucy biti bolje s tobom. Sa mnom će joj biti dosadno. Jesam li ti rekla da sad imam agenta za Hollywood? Sjajan je i poznaje svakoga tko tamo nešto znači. Pribavlja mi ugovor s Disnevem.

– To je izvrsno. Sigurna sam da će prema tvojim knjigama biti snimljeni sjajni filmovi.

Dorothy je pisala odlične knjige za djecu i osvojila je nekoliko prestižnih nagrada. Samo što je kao čovjek bila nikakva.

– Majka je ovdje, rekla je moja sestra. Hoće malo popričati s tobom. Slušaj, baš mi je drago da smo se čule. Ne činimo to dovoljno često. Pobrini se za to da Lucy jede i nešto drugo osim salata i upozoravam te da će vjezbati sve dok ne izludiš. Bojim se da će postati muškobanjasta.

Prije no što sam uspjela bilo što reći, na liniji je već bila moja majka.

– Zašto ne možeš doći ovamo, Katie? Lijepo je, sunčano, a da vidiš kakav je grejpfrut.

– Ne mogu, majko. Stvarno mi je zao.

– A sada ni Lucy neće biti tu? Jesam li to dobro čula? A što da ja radim, da sama jedem puricu?

– Dorothy će biti tamo.

– Što? Šališ se? Ona će biti s Fredom. A njega ne mogu podnijeti.

Dorothy se ponovno razvela prošlog ljeta. Nisam pitala tko je Fred.

– Mislim daje Iranac ili tako nešto. Škrt je da ti pamet stane i ima dlake u ušima. Znam da nije katolik, a Dorothy više uopće ne vodi Lucy u crkvu u zadnje vrijeme. Ako mene pitaš, to dijete ide ravno u pakao i to s masnicom.

– Majko, čut će te.

– Neće. Sama sam u kuhinji i buljim u sudoper pun prljavog suda; jednostavno znam da Dorothy očekuje od mene da ga perem dok sam tu. Isto kao kad dođe k meni zato što nema ništa za večeru i nada se da ću ja nešto skuhati. Ponudi li se ikad da nešto donese? Mari li za to što sam ja stara i praktički invalid? Možda ćeš ti uspjeti malo urazumiti Lucy.

– U čemu je to Lucy nerazumna? upitala sam.

– Uopće nema prijatelja, osim one jedne djevojke koja mi je sumnjiva. Trebala bi vidjeti Lucynu sobu. Izgleda kao nešto iz filmova znanstvene fantastike sa svim tim kompjuterima i pisanim ostalim spravicama. Nije normalno da tako mlada djevojka cijelo vrijeme živi samo u glavi i da ne izlazi s drugom djecom njene dobi. Brinem se za nju kao što sam se brinula za tebe.

– Ja sam ispala sasvim u redu.

Pa, i ti si provodila puno previše vremena nad znanstvenim nJigama, Katie. Vidjela si kako je zbog toga završio tvoj brak.

Majko, voljela bih da Lucy doleti već sutra, ako je moguće. a cu odavde napraviti rezervaciju i pobrinuti se za kartu. Pripazi da ponese najtopliju odjeću. Sve što nema, kao zimski kaput, na primjer, pronaći ćemo ovdje.

– Vjerojatno bi mogla posuditi tvoju odjeću. Kad si je zadnji put vidjela? Za prošli Božić?

– Mislim da je već prošlo toliko vremena.

– E pa, da ti kažem. Od onda su joj narasle grudi. A kako se odijeva? I je li uopće pitala baku za savjet prije nego što je odsjekla onu svoju krasnu kosu? Nije. Zašto bi se uopće trudila reći mi da...

– Moram nazvati avionsku kompaniju.

– Voljela bih da dođeš. Svi bismo mogli biti zajedno. Glas joj je postajao čudan. Moja se majka spremala zaplakati.

– I ja bih to voljela, rekla sam.

U nedjelju kasno ujutro odvezla sam se na aerodrom tamnim, mokrim cestama što su prolazile kroz blještavi stakleni svijet. Led koji se topio na suncu klizio je s telefonskih zica, krovova i drveća, razbijajući se o tlo poput kristalnih raketa puštenih s neba. Vremenska prognoza najavljivala je još jednu oluju i ja sam zbog toga bila vrlo zadovoljna, usprkos svim nedaćama koje to donosi. Željela sam u miru sjesti pokraj vatre sa svojom nećakinjom. Lucy je odrastala.

Dan kada se rodila uopće mi nije izgledao tako dalek. Nikada neću zaboraviti njene velike, širom otvorene oči koje su pratile svaki moj pokret u kući njene majke, niti njene zapanjujuće napade mrzovolje i žalosti kad bih je u nečemu iznevjerila. Lucvno otvoreno obožavanje pružalo mi je mnogo zadovoljstva, ali me jednako tako i plašilo. Ona je u meni izazivala duboke osjećaje koje ranije nisam poznavala.

Nakon što sam prošla pokraj osiguranja na aerodromu, čekala sam na izlazu, pogledom revno pretražujući putnike koji su izlazili s mosta za iskrcaj. Tražila sam nezgrapnu tinejdzderku duge, kovrčave tamnocrvene kose s aparatom za ispravljanje zubi, kad me u oči pogledala zgodna mlada žena i nasmiješila se.

– Lucy, uzviknula sam grleći je. Isuse bože. Skoro te nisam prepoznala.

Kosa joj je bila kratka i namjerno raščupana, što je naglašavalo njene bistre zelene oči i lijepe kosti za koje nisam znala da ih ima. U ustima nije imala ni tračka metala, a debele naočale zamijenile

su one s laganim okvirima od kornjačevine, dajući joj izgled ozbiljne ljepote harvardske studentice. Ali najviše su me se dojmile promjene na njenu tijelu, budući daje, otkada sam je ja posljednji put vidjela, prerasla iz zdepaste djevojčice u vitku sportski građenu djevojku dugačkih nogu, odjevenu u uske izbljedgele traperice, nekoliko centimetara prekratke, bijelu bluzu, ispleteni remen od crvene kože i mokasinke bez čarapa.

Nosila je torbu preko ramena, a uhvatila sam i odsjaj tankog zlatnog lančića oko gleznja. Bila sam prilično sigurna da se ne šminka i ne nosi grudnjak.

– Gdje ti je kaput? upitala sam kad smo krenule podignuti prtljagu.

– Vani je bilo dvadeset i šest kad sam jutros krenula iz Miamijsa.

– Smrznut ćeš se hodajući do auta.

– Fizički je nemoguće da se smrznem hodajući do auta, osim ako si parkirala u Chicagu.

– Imaš li možda džemper u kovčegu?

– Jesi li ikada primijetila da sa mnom razgovaraš jednako kao što baka razgovara s tobom?

Usput rečeno, ona misli da izgledam poput punk ljubimca. To joj je kombinacija mjeseca.

Dobiješ je kad iskrizaš kamen kućnog ljubimca s punk rokerom.

– Ja imam nekoliko skijaških jakni, samterica, kapa i rukavica. Možeš posuditi što god želiš.

Gurnula je svoju ruku ispod moje i pomirisala mi kosu. Još uvijek ne pušiš.

Još uvijek ne pušim i mrzim kad me podsjećaju na to da još Vljek ne pušim, jer onda razmišljam o pušenju.

– Izgledaš bolje i ne smrdiš na cigarete. I nisi se udebljala. suse, ovo je baš neki mali aerodrom, rekla je Lucy čiji je kompjuterski mozak imao formatske pogreške u sektorima diplomatskog govora. Zašto ga zovu Richmond International?

– Jer ima letove do Miamijsa.

– Zašto te baka nikada ne dođe posjetiti?

– Ne voli putovanja i odbija letjeti avionom.

– Let je sigurniji od voznje. Kuk joj je sve gori i gori, teta Kay.

– Znam. Ostavit ću te ovdje da podigneš kovčege, a ja ću dovesti auto ispred ulaza, rekla sam kad smo stigli do odjela za prtljagu. Ali prvo da vidimo na kojem je vrtuljku.

– Samo su tri. Kladam se da ću to i sama skužiti.

Ostavila sam je i izašla na čisti, hladni zrak, što mi je pružilo malo potrebnog vremena da ostanem sama i razmislim. Promjene na mojoj nećakinji uhvatile su me nesprenom i sada sam više no ikada bila neodlučna u tome kako se ponašati prema njoj. S Lucy nikada nije bilo lako. Od prvog dana imala je fantastičan odrasli intelekt vođen dječjim osjećajima, a na svijet je došla slučajno i lakoumno kad se njena majka udala za Armanda. Moje jedine prednosti bile su veličina i godine. Sada je Lucy bila visoka kao i ja i govorila je dubokim, mirnim glasom odrasle osobe. Sada više neće otrčati u sobu i zalupiti vratima. Sada više neće zaključivati nedorazume vrišteći da me mrzi i da je sretna što joj nisam majka. Mogla sam zamisliti njena nepredvidiva raspoloženja i svađe iz kojih neću moći izaći kao pobjednik. Već sam je vidjela kako hladno napušta kuću i odlazi u mom automobilu.

Za vrijeme voznje nismo puno razgovarale jer se Lucy doimala potpuno zadivljenom zimskim vremenom. Svijet se topio poput ledene skulpture dok se nova hladna fronta nazirala na obzorju u obliku zloslutne vrpce sivila. Kad smo skrenule u susjedstvo u koje sam se preselila nakon što me Lucy posljednji put posjetila, zagledala se u skupe kuće i travnjake, kolonijalne božične ukrase i pločnike od opeke. Neki čovjek odjeven poput Eskima šetao je sa svojim starim, debelim psom, a crni Jaguar posut sivim mrljama od soli kojom je bila posuta cesta polako je prošao pokraj nas dok

mu je pod gumama prštala voda.

– Nedjelja je. Gdje su djeca, ili ih uopće nema? rekla je Lucy, ta me njena primjedba na neki način optuživala.

– Ima ih nekoliko. Skrenula sam u svoju ulicu.

– Nema bicikala u dvorištima, ni saonica, ni kućica na drveću. Zar ovdje nitko nikada ne izlazi?

– Ovo je vrlo mirno susjedstvo. Zato si ga odabrala?

– Djelomice. A i prilično je sigurno, pa se nadam da će se to što sam kupila kuću ovdje pokazati kao dobra investicija.

– Misliš na osobnu sigurnost?

– Da, rekla sam osjećajući sve veću nelagodu.

I dalje je zurila u ogromne kuće pokraj kojih smo prolazili. Kladim se da možeš ući u kuću, zatvoriti vrata i nikada više ne čuti nikoga ne vidjeti nikoga vani, osim kad šeću s psima. Ali ti nemaš psa. Koliko ti je maškara došlo za Noć vještica?

– Bilo je mirno, rekla sam izbjegavajući odgovor.

Zapravo mi se zvono na vratima oglasilo samo jednom, dok sam radila u svojoj radnoj sobi. Na videomonitoru vidjela sam da na trijemu stoje četiri maškare, pa sam im, posegnuvši za parlafonskom slušalicom, htjela reći da ću odmah sići, kad sam začula o čemu razgovaraju.

– Ma ne, nema ti unutra nikakvog mrtvaca, šaptala je sićušna navijačica odjevena u boje virginijskog sveučilišta.

– Ima, ima, rekao je Čovjek Pauk. Ona ti je stalno na televiziji zato što reže mrtve ljude i onda ih sprema u staklenke. Tata nii je rekao.

Parkirala sam u garazu i rekla Lucy: Najprije ćemo te smjestiti u tvoju sobu, a nakon toga mije prva briga zapaliti vatru i pripremiti lonac vruće čokolade. Onda ćemo razmisliti o ručku.

– Ne pijem vruću čokoladu. Imaš li aparat za espresso? Slučajno imam.

– To bi bilo sjajno, pogotovo ako imaš francusku kavu bez kofeina. Poznaješ li svoje susjede?

– Znam tko su. Hajde, daj da ti ja ponesem ovu torbu, a onu, tako da mogu otključati vrata i deaktivirati alarm. Bože kako ti je ovo teško.

– Baka je inzistirala da uzmem grejpfrut. Prilično su dobri samo su puni koštica. Lucy se obazrela oko sebe nakon što je ušla u kuću. Fijuuu. Krovni prozori. Koji je ovo stil arhitekture, osim što je za bogate?

Možda će se njeno raspoloženje promijeniti samo od sebe ako se budem pretvarala da ga ne primjećujem.

– Gostinjska soba je na ovoj strani, rekla sam. Mogu te smjestiti i gore, na katu, ako želiš, ali mislila sam da ćeš radije biti tu blizu mene.

– Ovdje dolje je sasvim u redu. Samo da sam blizu kompjutera.

– Kompjuter je u mojoj radnoj sobu, a ona je odmah pored tvoje.

– Donijela sam neke svoje bilješke o Unixu, knjige i još nekoliko stvari. Zastala je ispred kliznih staklenih vrata u dnevnoj sobi. Dvorište nije onako lijepo kao što je bilo prijašnje.

Rekla je to kao da sam iznevjerila sve ljude koje sam ikada poznavala.

– Imam godine i godine za rad na dvorištu. Tako se imam čemu veseliti.

Lucy je polako odmjeravala sve stoje okružuje, sve dok joj se pogled nije zaustavio na meni. Imaš kamere u vratima, senzore za pokret, ogradu, sigurnosna vrata i što još?

Puškarnice?

– Nema puškarnica.

– Ovo je tvoj Fort Apache, zar ne, teta Kay? Preselila si se ovamo zato što je Mark mrtav i na

svijetu nije ostao nitko osim zločestih ljudi.

Ta me primjedba pogodila zapanjujućom snagom i oči su mi se istog trenutka ispunile suzama. Otišla sam u gostinjsku sobu i spustila njen kovčeg, a zatim sam provjerila ima li čistih ručnika sapuna i paste za zube u kupaonici. Vrativši se u sobu razmaknula sam zavjese, pregledala ladice komode, uredila ormar i podesila grijanje dok je moja nećakinja sjedila na rubu kreveta pratila svaki moj pokret. Nakon nekoliko minuta ponovno sam je mogla pogledati uoči.

– Kad se raspakiraš pokazat ću ti plakar koji možeš pretražiti u potrazi za zimskom odjećom, rekla sam.

– Nikada ga nisi doživljavala onako kako su ga doživljavali svi ostali.

– Lucy, moramo razgovarati o nečem drugom. Upalila sam lampu i provjerila je li telefon priključen.

– Bolje ti je bez njega, dodala je, uvjereni u to što govori.

– Lucy...

– Nije bio uz tebe onako kako je trebao biti. I nikada ne bi bio, jer mu to nije bilo u prirodi.

A kad god stvari nisu išle kako treba, promijenila bi se ti.

Stajala sam ispred prozora promatrajući uspavanu bijelu lozu i ruže što su se smrznule uz špalire.

– Lucy, moraš se naučiti biti malo nježnija i taktičnija. Ne možeš tek tako reći baš ono što misliš.

– Čudno da mi ti to kažeš. Uvijek si mi govorila koliko mrziš nepoštenje i igre.

– Ljudi imaju osjećaje. U pravu si. To uključuje i mene. Jesam li ja nekako povrijedila tvoje osjećaje? Kako misliš da sam se ja osjećala? Nisam sigurna da razumijem.

Zato što uopće nisi mislila na mene. Zato ne razumiješ. Ja stalno mislim na tebe.

– To je isto kao da kažeš da si bogata, a da mi ipak nikad ne daš ni novčića. Što ja imam od toga što ti skrivaš? Nisam znala što reći.

– Uopšte me ne zoveš Nisi me došla posjetiti nijedanput otkako je on poginuo. Dugo je skrivala gorčinu koja joj se sada jecala u glasu. Pisala sam ti, a ti mi nisi odgovorila. A onda si me nazvala jučer i zamolila me da ti dođem u posjetu jer ti nešto treba.

– Nisam tako mislila. Isto to radi i mama.

Zatvorila sam oči i naslonila čelo na hladno staklo. Očekuješ previše od mene. Ja nisam savršena.

– Ne očekujem da budeš savršena. Ali mislila sam da si drugačija.

– Ne znam kako da se branim kad izjaviš tako nešto. Ne možeš se braniti!

Promatrala sam sivu vjevericu koj a je skakutala po ogradi Što je omeđivala dvorište. Ptice su ključale sjemenke na travi.

– Teta Kay?

Okrenula sam se i ugledala njene oči koje nikada nisu bile potištenije.

– Zašto su muškarci uvijek važniji od mene? Nisu, Lucy, prošaptala sam. Kunem ti se.

Moja je nećakinja za ručak željela salatu od tune i caffè latte, a dok sam ja sjedila pokraj vatre i uređivala članak za jedan časopis, ona je kopala po mojim ormarima i ladicama.

Pokušavala sam ne razmišljati o tome da još neko ljudsko biće dodiruje moju odjeću, da slaže nešto onako kako ja to ne bih učinila ili da vraća jaknu na pogrešnu vješalicu. Lucy me uvijek uspijevala natjerati da se osjećam poput Limenog Drvosječe koji hrđa u šumi. Zar sam postajala kruta, ozbiljna odrasla osoba koja mi se ne bi dopala dok sam bila njenih godina?

– Kako ti se čini? upitala me kad je u jedan i trideset izašla moje spavaće sobe. Na sebi je imala jednu od mojih trenirki za tenis

– Mislim da si potrošila puno vremena da bi na kraju pr našla samo to. Ali da, dobro ti pristaje.

– Pronašla sam još nekoliko stvari koje su u redu, ali većina tvoje odjeće je previše elegantna.

Svi oni odvjetnički kostimi u tamnoplavoj i crnoj boji, siva svila s tankim bijelim crtama, platno i kašmir i bijele bluze. Imaš valjda dvadeset bijelih bluza i isto toliko kravata.

Usput rečeno, ne bi smjela nositi smeđe. A nisam vidjela baš puno toga crvene boje, a ti bi u crvenom izgledala sjajno, s tim tvojim plavim očima i prosijedom plavom kosom.

– Pepeljastoplavom, rekla sam.

– Pepeo je sivi ili bijeli. Pogledaj u vatru. Nemamo isti broj noge, premda nije da mi se sviđaju ColeHaan ili Ferragamo. Ali pronašla sam crnu kožnu jaknu i ta mi je stvarno super.

Zar si u nekom prošlom životu vozila motor?

– To je janjeća koža i možeš je posuditi.

– A tvoj Fendi parfem i bisere? Imaš li ti uopće kakve traperice?

– Samo uzmi. Počela sam se smijati. Da, imam negdje nekakve traperice. Možda u garaži.

– Htjela bih te povesti u kupovinu, teta Kay. Ni u ludilu. Molim te? Možda, rekla sam.

– Ako nemaš ništa protiv, htjela bih otići u tvoj klub i malo vježbati. Sva sam ukočena od leta.

– Ako želiš igrati tenis dok si tu, vidjet ću ima li Ted malo vremena da napucava s tobom.

Moji reketi su u ormariću s lijeve strane. Baš sam se prebacila na novi Wilson. Možeš udariti lopticu sto i pedeset kilometara na sat. Svidjet će ti se.

– Ne, hvala. Radije ću raditi na steperu, dizati utege ili trčati. Lašto ti ne uzmeš sat kod Teda dok ja vježbam, pa možemo otići ijedno?

Poslušno sam podigla slušalicu i nazvala Westwoodski sport. x klub. Ted je bio zauzet sve do deset sati. Dala sam Lucy upute i ključeve od auta, a nakon što je otišla čitala sam pokraj vatre sve dok nisam zaspala.

Kad sam otvorila oči, čula sam kako se u kaminu premješta ugljen i kako vjetar lagano dodiruje kositrena zvonca iza kliznih staklenih vrata. Snijeg je padao u velikim, lijenim pahuljicama, a nebo je imalo boju prašnjave crne školske ploče. U dvorištu su se bila upalila svjetla, a kuća je bila tako tiha da sam čula kucanje sata na zidu. Bilo je malo iza četiri poslije podne, a Lucy se još nije vratila iz kluba. Okrenula sam broj telefona u autu, no nitko mi se nije javio. Nikada prije nije vozila po snijegu, razmišljala sam zabrinuto. A ja sam morala otići u dućan i donijeti ribu za večeru. Mogla sam nazvati klub i zamoliti ih da je pozovu.

Rekla sam sama sebi daje to smiješno. Prošla su tek dva sata otkada je otišla. Nije više dijete.

U četiri i trideset ponovno sam je pokušala dobiti u autu. U pet sam nazvala klub, ali oni je nisu mogli pronaći. Počela me hvatati panika.

– Sigurni ste da nije na steperu ili možda u ženskoj svlačionici, pod tušem? Da nije svratila u kafić? upitala sam mladu zenu u klubu.

– Pozvali smo je četiri puta preko razglasa, doktorice Scarpetta. A ja sam je osobno otišla potražiti. Provjerit ću ponovno. Ako je pronađem, reći ću joj da vas odmah nazove.

– Znae lije li uopće došla? Trebala je stići oko dva. Bože. Moja je smjena počela u četiri.

Ne bih znala. I dalje sam nazivala telefon u autu. Mobilna stanica nije uključena ili nema slobodnih kanala...

Pokušala sam nazvati Marina, no njega nije bilo ni kod kuće ni u postaji. U šest sam stajala u kuhinji i zurila kroz prozor. Snijeg je padao kroz bjeličasta svjetla ulične rasvjete. Srce mi je jako udaralo dok sam hodala iz prostorije u prostoriju okrećući broj telefona u autu. U šest i trideset odlučila sam nazvati policiju i prijaviti nestanak osobe, kad mi je zazvonio telefon.

Otrčavši u radnu sobu posegnula sam za slušalicom kad sam primijetila da se na ekranu lovca

jezovito pojavljuje poznati broj. Pozivi su prestali nakon večeri Waddellova smaknuća. Od onda nisam više razmišljala o njima. Zapanjena, ukočila sam se očekujući da na svoje nasnimljene poruke začujem spuštanje slušalice. Šokiralo me kad sam prepoznala glas koji je stao govoriti.

– Žao mi je šta ti ovo radim, doktorice...

Zgrabivši slušalicu pročistila sam grlo i s nevjericom rekla: Marino?

– Aha, rekao je on. Imam loše vijesti.

Poglavlje 4

– Gdje si? upitala sam dok mi je pogled bjezao prema broju na ekranu.

– U istočnom dijelu, a snijeg pada ko iz vreće, rekao je Marino. Imamo jedno tijelo. Bijela žena. Na prvi pogled izgleda ko daje tipično samoubojstvo, trovanje ugljičnim monoksidom, auto u garaži s crijevom pričvršćenim na auspuh. Al okolnosti su malo čudne. Mislim daje bolje da dođeš.

– Otkuda zoveš? upitala sam tako odlučno da je trenutak oklijevao. Osjećala sam njegovo iznenađenje.

– Iz kuće pokojnice. Baš sam stigo. I još jedna stvar. Kuća nije bila sigurna. Stražnja vrata su bila otključana.

Začula sam vrata garaže. Hvala bogu. Marino, čekaj malo, rekla sam preplavljena olakšanjem.

Čula sam šuštanje papirnatih vrećica kad su se vrata kuhinje zatvorila.

Prekrivši rukom slušalicu viknula sam: Lucy, ti si?

– Ne, Snješko Bijelić. Da vidiš kako vani pada! Fantastično!

Posegnuvši za papirom i olovkom, rekla sam Marinu: Ime i adresa pokojnice?

– Jennifer Deighton. Ewing, dva jedan sedam.

Ime mi nije bilo poznato. Ewing se nalazi u blizini aerodroma kad se skrene s Williamsburg Roada, u naselju koje nisam poznavala.

Lucy je ušla u radnu sobu kad sam spustila slušalicu. Lice joj je bilo crveno od zime, oči su joj se caklile.

– Gdje si, za ime božje, bila? graknula sam.

Osmijeh joj je nestao s lica. Obavljala sam neke stvari.

– Razgovarat ćemo o tome kasnije. Sad moram na mjesto zločina.

Slegnula je ramenima i odgovorila na moju ljutnju: I, što je još novo?

– Žao mi je. Ali nemam kontrolu nad time kad ljudi umiru.

Zgrabila sam kaput i rukavice i odjurila u garažu. Upalila sam motor, svezala pojas, podesila grijanje i stala proučavati mapu prije no što sam se sjetila daljinskog upravljača za garazna vrata što je bio pričvršćen na sjenilo za sunce. Nevjerojatno kako se zatvoreni prostor na brzinu ispuni dimom.

– Isuse Bože, rekla sam strogo samoj sebi i uzurbano otvorila vrata garaže. Trovanje ispušnim plinovima motornog vozila je lagani način smrti. Mladi parovi što se maze na stražnjem sjedištu, s upaljenim motorom i uključenim grijanjem, jednostavno zagrljeni utonu u san i nikad se više ne probude. Samoubojice pretvaraju automobile u male plinske komore i ostave drugima da rješavaju njihove probleme. Zaboravila sam pitati Marina jeli Jennifer Deighton živjela sama.

Snijeg je već bio dubok nekoliko centimetara, a noć je bliještala zbog tog bijelog pokrivača. U mom naselju na cesti nije bilo automobila, a promet nije bio gust ni kad sam izašla na autocestu za centar grada. Na radiju je bez prestanka svirala božićna glazba, a moje su misli letjele u neredu zbunjenosti, da bi zatim, jedna po jedna, sletjele na strah. Jennifer Deighton je nazivala moj broj i spuštala slušalicu, ili je to činio netko drugi s njena telefona.

A sada je bila mrtva. Nadvoznjak se u blagom luku izdizao nad istočnim dijelom grada, gdje su se željezničke tračnice na tlu križale poput šavova na rani, a betonski silosi za parkiranje nadvisivali većinu zgrada. Glomazna zgrada željezničke postaje na Main Streetu nezgrapno se ocrtavala na mliječnom nebu, crepovi na njenu krovu bili su prekriveni mrazom, a sat na tornju podsjećao je na mutno Kiklopovo oko.

Na Williamsburg Roadu vozila sam vrlo polako pokraj pustog trgovačkog centra, a malo prije

no što je grad prerastao u okrug Henrico, pronašla sam aveniju Ewing. Kuće su bile male, a ispred njih bili su parkirani kamioneti i stari modeli američkih automobila. Kod broja 217 na kolnom prilazu s obje strane ulice bilo je policijskih kola. Zaustavivši se iza Marina Forda izašla sam iz auta s liječničkom torbom u ruci i krenula prema kraju neasfaltiranog prilaza gdje je mala garaza bila osvijetljena poput božićnih jaslca. Vrata su bila podignuta, a unutra su oko oronulog bez Chevroleta bili okupljeni policijski djelatnici. Pronašla sam Marina kako čuči pokraj stražnjih vrata s vozačeve strane auta i proučava krajnji dio zelenog vrtnog crijeva koje je od ispušne cijevi vodilo do unutrašnjosti vozila kroz djelomično otvoren prozor. Kabina je bila prljava od čađe, a na hladnom, vlažnom zraku još se osjećao vonj ispušnih plinova.

– Ključ je još uvijek okrenut, rekao mi je Marino. Auto je osto bez benzina.

Mrtva je žena, činilo se, bila u pedesetim ili ranim šezdesetim godinama. Bila je polegnuta na svoju desnu stranu iza volana, a koža na vratu i rukama bila joj je zarkoruzičasta. Osušena krv ostavila je mrlju na smeđim presvlakama tamo gdje joj se nalazila glava. S mjesta na kojem sam stajala nisam joj mogla vidjeti lice. Otvorivši torbu izvadila sam kemijski toplomjer kako bih izmjerila temperaturu u garaži i navukla na ruke kirurške rukavice.

Zamlila sam jednog mladog policajca da otvori prednja vrata automobila.

– Baš smo htjeli početi oprašivati, rekao je. Pričekat ću.

– Johnstone, hajdemo naprašiti kvake na vratima tako da doktorica može ući. Usmjerio je svoje tamne romanske oči prema meni. Usput, ja sam Tom Lucero. Ovdje imamo situaciju koja nije baš sasvim čista. Kao prvo, muči me to što ima krvi na prednjem sjedištu.

– Za to postoji nekoliko mogućih objašnjenja, rekla sam. Jedno od njih je posmrtno pseudokrvarenje.

Policajac je na to malo suzio oči.

– Kad pritisak u plućima potisne sukrvicu iz nosa i usta, objasnila sam.

– Aha. Ali u pravilu se to ne događa sve dok se tijelo ne počne raspadati, točno?

– U pravilu.

– S obzirom na ono što znamo, ova je gospođa mrtva možda dvadeset i četiri sata, a ovdje je hladno kao u hladnjaku mrtvačnice.

– Istina, rekla sam. Ali ako je imala uključeno grijanje, onda je to, zajedno s toplim ispušnim plinovima koji su ulazili, zagrijalo kabinu i održalo je prilično toplom sve dok auto nije ostao bez benzina.

Marino je zavirio kroz prozor neproziran od čađe i rekao: Čini se daje grijanje uključeno na maksimum.

– Druga je mogućnost, nastavila sam, da je, nakon što se onesvijestila, pala na bok udarivši pritom licem u volan, kontrolnu ploču ili sjedište. Možda joj je potekla krv iz nosa. Možda je pregrizla jezik ili rasjekla usnicu. To neću znati dok je ne pregledam.

– U redu, a što s thime kako je odjevena? rekao je Lucero. Ne čini vam se neobičnim daje izašla van na zimu, ušla u hladnu garazu, spojila crijevo i ušla u hladan auto odjevena samo u kućni ogrtač?

Svijetloplava kućna haljina sezala joj je do gleznjeva, imala je duge rukave i bila je načinjena od materijala koji se doimao poput tanke sintetike. Ne postoje pravila o odijevanju za ljude koji počinu samoubojstvo. Bilo bi logično da je Jennifer Deighton odjenula kaput i obula cipele prije no što se zaputila van u ledenu zimsku noć. No ako si je namjeravala oduzeti život, znala je da neće dugo osjećati hladnoću.

Daktiloskopi su završili oprašivanje vrata automobila. Ponovno sam izvadila kemijski toplomjer. U garaži je bilo minus dva stupnja.

– Kad ste stigli ovamo? upitala sam Lucera.

– Prije nekih sat i pol vremena. Ovdje je očito bilo toplije prije nego što smo otvorili vrata, ali ne mnogo. Garaza nema grijanja. Osim toga, hauba auta je bila hladna. Pretpostavljam da je auto ostao bez benzina i da se akumulator ispraznio nekoliko sati prije nego što su nas pozvali.

Vrata automobila su se otvorila pa sam snimila seriju fotografija prije no što sam se premjestila na suvozačevu stranu kako bih joj pregledala glavu. Nastojala sam iz petnih žila otkriti u sebi iskru prepoznavanja, kakvu pojedinost koja bi mogla osvježiti neko davno pokopano sjećanje. Ali od toga ni traga. Nisam poznavala Jennifer Deighton. Nikada je u životu nisam vidjela.

Njena izbijeljena kosa bila je tamna pri korijenima i čvrsto omotana oko malih ruzičastih viklera od kojih nekoliko nije bilo na mjestu. Bila je jako gojazna, iako sam po profinjenim crtama njena lica vidjela da je u mlađem, mršavijem razdoblju bila prilično zgodna. Opipala sam joj glavu i vrat i nisam pod prstima osjetila nikakve prijelome. Podvukla sam ruku pod njen obraz i s mukom je okrenula. Bila je hladna i ukočena, a ona strana lica kojom je ležala na sjedištu bila joj je blijeda i prekrivena plikovima od vrućine. Činilo se da tijelo nije bilo pomicano nakon smrti, a koža joj nije blijedjela pod pritiskom. Bila je mrtva barem dvanaest sati.

Tek kad sam joj se spremala omotati ruke papirnatim vrećicama primijetila sam nešto ispod nokta njena desnog kažiprsta. Izvadila sam svjetiljku kako bih bolje vidjela, a zatim i plastičnu omotnicu za dokazni materijal i pincetu. U kožu pod noktom bio je zaboden trun metalikzelene boje. Božićni ukrasi, pomislila sam. Pronašla sam također i vlakna zlatnog sjaja, a kako sam prodavala prst po prst, pronašla sam još toga. Nakon što sam joj na ruke navukla smeđe vrećice i stegnula ih na zapešćima gumenim vrpcama, zaobišla sam auto jer sam joj željela pregledati stopala. Obe su joj bile potpuno ukočene i imala sam mnogo muke dok sam ih oslobodila volana i smjestila na sjedište. Proučavajući stopala njenih debelih tamnih čarapa, otkrila sam da se za vunu drže vlakna slična onima koje sam pronašla ispod noktiju. Nije bilo prljavštine, blata ni trave. U primozgu mi se uključio alarm.

– Si našla šta zanimljivo? upitao je Marino.

– Niste pronašli papuče ili cipele u blizini? rekla sam.

– Aa, odgovorio je Lucero. Kao što sam vam rekao, odmah mi se učinilo neobičnim da je izašla iz kuće u hladnu noć obučena samo u...

Prekinula sam ga: Imamo problem. Čarape su joj previše čiste.

– Sranje, rekao je Marino.

– Moramo je odvesti u mrtvačnicu. Odmakla sam se od automobila.

– Pozvat ću ekipu, ponudio se Lucero.

– Želim vidjeti unutrašnjost kuće, rekla sam Marinu.

– Aha. Bio je skinuo rukavice i sada je puhao u dlanove. I ja je hoću vidjet.

Dok sam čekala ekipu koja će odnijeti tijelo, prošetala sam garazom pazeći gdje stajem i nastojeći ne biti nikome na putu. Nije bilo puno toga za vidjeti, tek uobičajena gomila alata za održavanje dvorišta i raznorazni predmeti za koje nije bilo mjesta nigdje drugdje. Prelazila sam pogledom preko hrpa starih novina, pletenih košara, prašnjavih kanti boje i hrđavog roštilja koji vjerojatno godinama nije bio korišten. U kutu je, poput bezglave zelene zmijske, bilo nespretno namotano crijevo s kojeg je, činilo se, bio odrezan komad spojen na ispušnu cijev automobila. Kleknula sam pokraj dijela na kojem je bio rez, ne dodirujući ništa.

Izgledalo je da plastični rub nije bio prepiljen, već odsječen jednim snažnim udarcem pod određenim kutom. Na cementnom podu u blizini otkrila sam ravnu zasjeklinu. Ustavši, stala sam proučavati alat što je visio na metalnoj ploči. Bila je tamo sjekira i veliki bat, oboje hrđavi i

prekriveni paučinom.

Ekipa za spašavanje je stigla noseći nosila i vreću za tijelo.

– Jeste li u kući pronašli išta čime je možda presjekla crijevo? upitala sam Lucera.

– Ne.

Jennifer Deighton nije se dala izvući iz auta, smrt se opirala rukama života. Premjestila sam se na suvozačevu stranu da pomognem. Nas troje držali smo je ispod ruku i struka dok je jedan iz ekipe gurao noge. Kad smo je zatvorili u vreću i učvrstili na nosilima, odvezli su je van u snježnu noć, a ja sam, zajedno s Lucerom, s mukom koračala duž prilaza žaleći što nisam našla za shodno navući čizme. Kuća je bila od opeke, izgrađena u rančerskom stilu, a mi smo ušli na stražnja vrata koja su vodila u kuhinju.

Izgledalo je da je kuhinja nedavno uređivana, aparati su bili crni, radne plohe bijele, a tapete su imale orijentalni uzorak pastelnog cvijeća na njeznoplavoj podlozi. Vođeni zvukom glasova, Lucero i ja prošli smo uskim hodnikom s podom od tvrdog drveta i zaustavili se na vratima spavaće sobe gdje su Marino i policajac iz identifikacijskog odjela pregledavali ladice komode. Dugo sam stajala i promatrala neobične manifestacije karaktera Jennifer Deighton.

Spavaća soba nalikovala je solarnoj ćeliji u kojoj je pokojnica skupljala slobodnu energiju i pretvarala je u magiju. Ponovno sam se sjetila telefonskih poziva, a paranoja u meni iz trenutka u trenutak bivala je sve većom.

Zidovi, zavjese, sag, posteljina i pleteni namještaj bili su bijeli. Na zgužvanom krevetu, nedaleko od uzglavlja gdje su se nalazila ba jastuka, lezao je jedan jedini prazan bijeli list papira pritisnut kristalnom piramidom. Na komodi i noćnim ormarićima bilo je još kristala, a mala kristalna geometrijska tijela visjela su na prozorskim okvirima. Mogla sam zamisliti duge koje plešu sobom i Svjetlo koje se odbija od staklenih prizmi kad sunce ulazi kroz Prozor.

– Čudno, ha? rekao je Lucero. Je li bila nekakav medij? upitala sam.

Recimo samo da je imala vlastitu tvrtku, a većinu je posla ovdje. Lucero priđe telefonskoj sekretarici na stolu pokraj kreveta. Svjetlo za poruke je zmirkalo, a pokraj njega svijetlio je crveni broj trideset i osam.

– Trideset osam poruka od osam sati jučer navečer, dodao je Lucero. Preslušao sam nekoliko. Gospođa se bavila horoskopima. Izgleda da su ljudi nazivali kako bi saznali sprema li im se dobar dan, hoće li dobiti na lotu ili hoće li nakon Božića biti u stanju platiti ono što su potrošili kreditnim karticama.

Podignuvši poklopac sekretarice, Marino je džepnim nožićem izvadio kasetu i spremio je u plastičnu omotnicu za dokazni materijal. Moje je zanimanje pobudilo nekoliko drugih stvari na malom noćnom ormariću, pa sam se primakla bliže kako bih ih bolje pogledala. Pokraj bloka i kemijske olovke nalazila se čaša u kojoj je bilo dva centimetra prozirne tekućine.

Sagnula sam se, no nisam osjećala nikakav miris. Voda, pomislila sam. U blizini ležale su dvije knjige mekih korica: Pariš Trout Petea Dextera i Seth Speaks Jane Roberts. U spavaćoj sobi nisam vidjela nikakvih drugih knjiga.

– Pogledaj ovo, rekla sam Marinu.

– Pariš Trout⁹, razmišljao je na glas. Štaje to, o pecanju u Francuskoj?

Na žalost, mislio je ozbiljno.

– Knjige bi mi mogle reći nešto o njezinu raspoloženju prije no što je umrla, dodala sam.

– Nema problema. Reć ću ovima iz odjela za dokumente da potraže otiske, a onda ću ih poslati tebi. A mislim da bi im trebali reć da provjere i ovaj papir, dodao je, misleći na prazni list papira na krevetu.

– Naravno, rekao je Lucero šaljivim tonom. Možda je napisala oproštajnu poruku tintom koja nestaje.

– Dođi, rekao mi je Marino. Hoću ti pokazat neke stvari.

Odveo me u dnevnu sobu gdje se u kutu šćućurilo umjetno božično drvce, svijeno od bogatih kričavih ukrasa omotano tankim nitima, lampicama i vilinom kosom. U podnožju bile su nalagao kutije bombona i sireva, pjena za kupanje, staklenka nečega što je izgledalo poput voćnog čaja i keramički jednorog svijetlećih plavih očiju i pozlaćenog roga. Vlakna koja sam pronašla na stopalima čarapa i pod noktima Jennifer Deighton potjecala su pomislila sam, sa zlatnog baršunastog saga.

Marino je iz džepa izvukao malu svjetiljku i čučnuo. Pogledaj, rekao je.

Čučnula sam pokraj njega, a trak svjetlosti obasjavao je blještave mrvice i komadić tanke zlatne vrpce u dubokom tkanju tepiha oko podnožja drvca.

– Kad sam stigo, prvo šta sam provjerio bilo je jel imala kakvih darova pod borom, rekao je Marino, ugasivši svjetiljku. Očito ih je otvorila ranije. A ukrasni papir i čestitke spaljeni su tamo, u kaminu pun je papirnatog pepela i komadića folije koji nisu izgorili. Gospođa preko puta kaže da je primijetila dim iz dimnjaka jučer predvečer, malo prije mraka.

– To je ona susjeda koja je pozvala policiju? upitala sam.

– Aha.

– Zašto?

– To mi još nije jasno. Moram razgovarat s njom.

– Kad budeš razgovarao s njom, pokušaj doznati nešto o zdravstvenom stanju ove žene, je li imala psihijatrijskih problema, i tako dalje. Voljela bih znati ime njena liječnika.

– Otić ću tamo za nekoliko minuta. Možeš poč sa mnom pa je pitaj sama.

Sjetila sam se Lucy koja me čekala kod kuće dok sam i dalje primjećivala sitnice. U sredini sobe pogled mi se zaustavio na čelri mala četvrtasta udubljenja u sagu.

I ja sam to primijetio, rekao je Marino. Izgleda ko da je četiri donete stolicu, vjerojatno iz blagovaonice. Oko stola su tri stolice. Sve imaju četvrtaste noge.

– Ono što bi još mogao učiniti, razmišljala sam glasno, j provjeriti njen video. Pogledaj je li ga programirala da nešto snimi. To bi nam moglo reći nešto više o njoj.

– Dobra zamisao.

Izašli smo iz dnevne sobe, prošli kroz malu blagovaonicu hrastovim stolom i četiri stolice uspravnih naslona. Činilo se daje pleteni sag na drvenom podu ili nov ili rijetko gazen.

– Izgleda daje soba u kojoj je najviše živjela ova ovdje, rekao je Marino kad smo prošli hodnikom i ušli u prostoriju koja je očito bila njen ured.

9 U doslovnom prijevodu Pariška pastrva.

Soba je bila pretrpana opremom potrebnom za vođenje privatne tvrtke, uključujući i faks, kojeg sam odmah pregledala. Bio je isključen, a zica koja je iz njega izlazila bila je utaknuta u jedinu utičnicu na zidu. Nastavila sam se obazirati oko sebe dok je moja zbunjenost rasla. Na radnom i običnom stolu nalazili su se kompjuter, aparat za štambiljanje pošiljki, razni obrasci i omotnice. Police za knjige bile su pretrpane enciklopedijama i knjigama o parapsihologiji, astrologiji, horoskopskim znakovima, te istočnjačkim i zapadnjačkim religijama. Primijetila sam nekoliko različitih prijevoda Biblije i desetke registara na čijim su hrptovima bili ispisani datumi.

U blizini aparata za štambiljanje pošiljki nalazila se gomila obrazaca za pretplatu, pa sam podigla jednog od njih. Za tri stotine dolara godišnje mogli ste zvati jednom na dan, a Jennifer Deighton provela bi na telefonu do tri minute govoreći vam vaš horoskop zasnovan na osobnim

pojednostima, uključujući poredak planeta u trenutku vašeg rođenja. Za dodatnih dvije stotine dolara, dodala bi i tjednu interpretaciju. Nakon uplate svote, pret platnik bi dobio karticu s identifikacijskom šifrom koja važi dokle god se uplaćuje godišnja pretplata.

– Kakva gomila sranja, rekao mi je Marino. Pretpostavljam daje živjela sama.

– Za sada se čini da je tako. Sama žena koja se bavi ovakvi!l poslom prokleta dobar način za privući pogrešne osobe.

– Marino, znaš li koliko je imala telefonskih linija? Ne. Zašto?

Rekla sam mu za pozive koje sam dobivala, dok me on strogo promatrao. Mišići na vilici stali su mu se stezati i opuštati.

– Moram doznati jesu li joj faks i telefon na istoj liniji? zaključila sam.

– Isuse Kriste.

– Ako jesu, ako je imala uključen faks one noći kad sam nazvala broj koji mi se pojavio na ekranu, nastavila sam, to bi objasnilo zvuk koji sam začula.

– Isuse Kriste Bože, rekao je on izvukavši radioprijamnik iz džepa kaputa. Zašto mi, do vraga, nisi ranije rekla za to?

– Nisam to htjela spominjati u blizini ostalih.

Primaknuo je radio ustima. Sedamdeset. Zatim se obratio meni: Ako su te brinuli ti pozivi, zašto mi nisi nešto rekla još davno prije?

– Nisu me baš toliko brinuli. Sedamdeset, zakrčao je glas dispečera. Desetpet osamdvajsetjedan.

Dispečer je razaslao poruku za 821, što je bila šifra za inspektora.

– Imam broj koji bi te molio da nazoveš, rekao je Marino su on i inspektor bili spojeni radiovalovima. Imaš pri ruci Mobitel?

– Priljeno.

Marino mu je dao broj Jennifer Deighton, a zatim je uključio fax. Tog trena, on je stao zvoniti, bipkati i proizvoditi zvukove.

– Jel to odgovor na tvoje pitanje? upitao me Marino.

– To je odgovor na jedno pitanje, ali ne na ono najvažnije, Ime susjede preko puta koja je obavijestila policiju bilo je Myra Clary. Zaputila sam se s Marinom do njene aluminijske obložene kuće s plastičnim Djedom Mrazom što je svijetlio na travnjaku lampicama obješenim na šimširovu živicu. Tek što je Marino pritisnuo zvonice, ulazna vrata su se otvorila i gospođa Clary nas je pozvala unutra ne upitavši nas tko smo. Palo mi je na pamet da nas je vjerojatno gledala s prozora kako se približavamo.

Uvela nas je u turobnu dnevnu sobu gdje smo zatekli njena muža šćućurenog pokraj umjetne električne vatre, s pokrivačem prebačenim preko tankih nogu, praznog pogleda prikovanog za čovjeka na televiziji koji se sapunao higijenskim sapunom. Zalostan, skrbnički utjecaj vremena vidio se posvuda. Presvlake na namještaju bile su izlizane i prljave na mjestima gdje su često dolazile u dodir s ljudskim tijelom. Drvo je bilo zatamnjeno od naslaga voska, a slike na zidovima zučkaste iza prašnjavog stakla. U zraku se osjećao vonj ulja od milijuna obroka skuhanih u kuhinji i pojedjenih pred televizorom.

Marino je objašnjavao zašto smo ovdje dok je gospođa Clary nervozno šetkala sobom, sklanjala novine s kauča, utišavala televizor i odnosila prljave tanjure u kuhinju. Njen muž nije provirio iz svog unutrašnjeg svijeta, a glava mu je podrhtavala na vratu što je izgledao poput stabljike. Parkinsonova bolest je poput stroja koji se počne silovito tresti prije no što zataji, kao da zna što mu se sprema i buni se protiv toga na jedini mogući način.

– Ne, ne treba nam ništa, rekao je Marino kad nas je gospođa Clary ponudila hranom i pićem. Sjednite i pokušajte se opuštit. Znam daje ovo bio težak dan za vas.

– Rekli su daje sjedila u autu i udisala sve one ispušne dimove. O, bože, rekla je gospođa Clary. Vidjela sam kako je prozor bio zadimljen, izgledalo je kao da je garaza u plamenu.

Znala sam istog časa da se dogodilo najgore.

– Tko je to rekao? upitao je Marino.

– Policija. Nakon što sam ih pozvala, čekala sam da stignu. Kad su došli odmah sam pošla preko da vidim je li sve u redu Jenny.

Gospođa Clary nije mogla mirno sjediti u naslonjaču preko utu kauča na kojem smo se smjestili Marino i ja. Sijeda kosa potpadala joj je iz pun(je) na vrhu glave, lice joj je bilo smežurano poput osušene jabuke, a oči željne podataka i sjajne od straha.

– Znam da ste već razgovarala s policijom, rekao je Marino privlačeći pepeljaru. AT sad hoću da mi sve potanko ispričate, počevši s tim kad ste zadnji put vidjeli Jennifer Deighton.

– Vidjela sam je neki dan... Marino je prekine: Koji dan?

– U petak. Sjećam se da je zazvonio telefon i da sam krenula u kuhinju javiti se i da sam je vidjela kroz prozor. Skretala je na svoj prilaz.

– Je li uvijek parkirala auto u garazu? upitala sam.

– Uvijek.

– A jučer? raspitivao se Marino. Ste jučer vidjela nju ili njen auto?

– Ne, nisam. Ali izašla sam van po poštu. Bilo je kasno, to uvijek tako biva u ovo doba godine. Tri, četiri sata, a pošte još nema. Valjda je bilo negdje oko pet i pol, možda malo kasnije, kad sam se sjetila ponovno pogledati u sandučić. Padao je mrak i primijetila sam kako se dimi izvija Jennyina dimnjaka.

– Sigurni ste u to? upitao je Marino.

Klimnula je glavom. O, da. Sjećam se da sam pomislila kako je lijepa noć za vatru u kaminu. Ali kod nas je uvijek Jimmy bio zadužen za vatru. Vidite, nikada mi nije pokazao kako se pali.

– Kad je u nečemu bio dobar, nitko mu se nije smio miješati u to. Tako sam odustala od vatre i dala si ugraditi električni kamin.

Jimmy Clary ju je promatrao. Pitala sam se razumije li o čemu priča.

– Ja volim kuhati, nastavila je. U ovo doba godine puno pečem kolače. Pravim šećerne torte i dajem ih susjedima. Jučer sam htjela odnijeti jednu Jenny, ali uvijek volim prvo nazvati. Teško je znati kad je netko kod kuće, pogotovo ako im je auto u garaži. A ako ostavite tortu pred vratima pojest će je neki od pasa. Tako sam je pokušala nazvati i javila mi se automatska sekretarica. Pokušavala sam čitav dan, a ona se nije javljala, i da vam pravo kažem, malo sam se zabrinula.

– Zašto? upitala sam. Je li imala problema sa zdravijeg bilo kakvih problema za koje ste znali?

– Visok kolesterol. Daleko iznad sto, to mi je jednom rekla. Plus visoki tlak, a to je, rekla mi je, bilo nasljedno.

Nisam vidjela nikakve prepisane lijekove u kući Jennifer Deighton.

– Zna li tko je bio njen liječnik? upitala sam.

– Ne mogu se sjetiti. Ali Jenny je vjerovala u prirodne lijekove. Rekla mi je da meditira kad se osjeća loše.

– Čini se da ste vas dvije bile prilično bliske, rekao je Marino.

Gospođa Clary je cupkala suknju, a pokreti ruku podsjećali su na pokrete hiperaktivne djece. Ja sam tu cijeli dan, osim kad odem u dućan. Bacila je pogled prema suprugu koji je ponovno zurio u televizor. Tu i tamo bih je otišla vidjeti, znate, samo kao dobra susjeda, možda bih joj odnijela nešto

što sam skuhala.

– Je li bila prijateljski nastrojena? upitao je Marino. Jel primala puno posjeta?

– Pa, znate da je radila kod kuće. Mislim da je većinu posla obavljala preko telefona. Ali s vremena na vrijeme vidjela bih da ljudi dolaze.

– Neko koga ste poznavala?

– Koliko se sjećam, ne.

– Ste vidjela da joj je neko došo jučer navečer? upitao je Marino.

– Nisam primijetila.

– A onda kad ste izašla po poštu i vidjela kako joj se dimi dimnjaka? Ste dobila dojam da možda ima društvo?

– Nisam vidjela nikakav auto. Ništa što bi me navelo na sao da ima društvo.

Jimmy Clary je zadrijemao. Slinio je.

– Rekli ste da je radila kod kuće, rekla sam. Znate li čime se bavila?

Gospođa Clary me pogleda svojim velikim očima. Nagnula naprijed i snizila glas: Znam što ljudi govore.

– A to je? upitala sam.

Stisnula je usne i odmahnula glavom.

– Gospođo Clary, rekao je Marino. Sve šta nam kažete može nam bit od pomoći. Znam da nam želite pomoć.

– Dva bloka dalje nalazi se Metodistička crkva. Vidi se odavde. Zvonik je osvijetljen noću, tako je bilo sve od kada su izgradili crkvu prije tri ili četiri godine.

– Vidio sam crkvu kad sam dolazio, odgovorio je Marino. Kakve to veze ima...

– Evo, prekinula ga je. Jenny se doselila ovamo, mislim da je to bilo negdje početkom rujna. A ja to nikako nisam uspijevala shvatiti. Taj zvonik. Pogledajte kad budete odlazili kući. Naravno... Zastala je, a na licu joj se vidjelo razočaranje. Možda sad više neće.

– Neće šta? upitao je Marino.

– Neće se ugaziti, a onda se ponovno upaliti. To je nešto najčudnije što sam ikada vidjela.

U jednom času je osvijetljen, a onda ponovno bacite pogled kroz prozor i zvonik je mračan, kao da crkve uopće nema. A onda, čim ponovno pogledate van, zvonik je opet osvijetljen kao uvijek. Mjerila sam vrijeme. Osvijetljen minutu, onda u mraku dvije minute, onda opet osvijetljen tri. Nekad bi svjetlo gorjelo čitav sat. Uopće nije bilo nekog reda.

– Kakve to veze ima s Jennifer Deighton? upitala sam.

Sjećam se, malo nakon što se ona doselila, samo nekoliko dana prije nego što je Jimmyja udarila kap. Noć je bila hladna pa je palio vatru. Ja sam bila u kuhinji, prala sam suđe, i s prozora sam vidjela zvonik, osvijetljen kao i uvijek. On je stao Pripremiti si piće, a ja sam rekla: Znaš da u Bibliji piše da čojek mora biti opijen duhom, a ne vinom. A on je rekao: Ja ne peni vino. Pijem burbon. U Bibliji ne piše ni riječ o burbonu. A onda, još dok je on stajao pokraj mene, zvonik se zamračio. Kao da je crkva nestala s lica zemlje. Rekla sam: Evo ti sad.

Riječ Božja. To on misli o tebi i tvom burbonu.

Nasmijao se kao da sam ja najluđe stvorenje na svijetu, ali nakon toga nije popio ni gutljaj.

Svake večeri bi stao pred prozorom iznad sudopera u kuhinji i gledao. Jedan trenutak zvonik bi bio osvijetljen, drugi mračan. Pustila sam Jimmyja da vjeruje kako je to Božje djelo samo da ga drži podalje od boce. Crkva se nije tako ponašala prije nego što se gospođica Deighton doselila preko puta.

– Da li se svjetlo pali i gasi u zadnje vrijeme? upitala sam.

– Sinoć se još palilo i gasilo. Ne znam kako je sada. Da vam iskreno kažem, nisam ni pogledala.

– Vi, znači, kažete da je ona nekako imala nekakav utjecaj na svjetla u crkvenom zvoniku, rekao je Marino blago.

– Kažem da je više osoba u ovoj ulici već prije nekog vremena odlučilo u pogledu Jennifer Deighton.

– Odlučilo šta?

– Da je vještica, rekla je gospođa Clary.

Njen muž je počeo hrkati proizvodeći odvratne zvukove gušenja koje njegova žena, činilo se, nije primjećivala.

– Meni se čini ko daje vašem mužu zdravlje krenulo nizbrdo otprilike u vrijeme kad se gospođica Deighton doselila i kad su se svjetla počela čudno ponašati, rekao je Marino.

Doimala se zapanjenom. Pa, to je točno. Udarila ga je kap krajem rujna.

– Ste ikad pomislila da bi to moglo bit povezano? Da je možda Jennifer Deighton imala neke veze s tim, ko šta mislite daje imala i neke veze s crkvenim svjetlima?

– Jimmvju se nije dopala. Gospođa Clary svakog je trenutk govorila sve brže i brže.

– Hoćete reć da se njih dvoje nisu slagali, rekao je Marili

– Odmah nakon što se doselila, navratila je nekoliko puta i zamolila ga da joj pomogne u nekim stvarima oko kuće, u nekim muškim poslovima. Sjećam se da joj je jednom zvono na vratima glasno zujalo u kući, pa nam se pojavila pred vratima uplašena da će joj električne instalacije uzrokovati požar. Tako da je Jimmy otišao do nje. Mislim i da joj je jednom popravio stroj za pranje posuđa, u to doba. Jimmy je stvarno uvijek bio pri ruci.

Krišom je pogledala supruga koji je hrkao.

– Još uvijek niste razjasnila zašto se njih dvoje nisu slagali, podsjetio ju je Marino.

– Rekao je da ne voli odlaziti k njoj, rekla je ona. Nije mu se sviđala unutrašnjost njene kuće, sa svim tim kristalima posvuda. A i telefon bi zvonio cijelo vrijeme. Ali ono od čega gaje stvarno uhvatila jeza bilo je kad mu je rekla da proriče sudbine ljudima i da će to njemu učiniti besplatno ako bi joj on i dalje nastavio pomagati oko popravaka u kući. On joj je rekao, a toga se sjećam kao da je bilo jučer: Ne, hvala, gospođice Deighton. Myra je zadužena za moju sudbinu, planira mi svaku minutu.

– Pitam se, poznate li bilo koga koje imo dovoljno problema s Jennifer Deighton da joj poželi kakvo zlo, daje nekako povrijedi, rekao je Marino.

– Mislite da ju je netko ubio?

– U ovom trenutku puno toga ne znamo. Moramo provjerit svaku mogućnost.

Prekrižila je ruke ispod svojih obješenih grudi, zagrlivši samu sebe.

– A što je s njenim raspoloženjima? upitala sam. Je li vam Se ikada činila depresivnom?

Znate li je li imala kakvih problema s kojima nije znala izaći na kraj, pogotovo u zadnje vrijeme?

– Nisam je tako dobro poznavala. Izbjegavala je moj pogled.

– Znate li možda je li odlazila liječniku?

– Ne znam.

– A rođaci? Je li imala obitelj?

– Nemam pojma.

– Što je s telefonom? rekla sam tada. Je li se javljala kad je bila kod kuće ili je uvijek puštala da to učini telefonska sekretarica?

– Koliko znam iz vlastitog iskustva, kad je bila kod kuće, ona bi se javljala na telefon.

– I zato ste se danas zabrinula kad se nije javila na telefon kad ste je nazvala, rekao je Marino.

– Baš zato.

Myra Clary prekasno je shvatila što je rekla.

– Zanimljivo, primijetio je Marino.

Stalo ju je oblijevati crvenilo i ruke su joj se umirile.

Marino je upitao: Kako ste znala da je danas kod kuće?

Nije odgovorila. Njenom je mužu dah zaškripao u plućima, pa se zakašljao, podigavši očne kapke.

– Valjda sam pretpostavila. Zato stoje nisam vidjela kako odlazi. U svom autu... Glas gospođe Clary polako je zamro.

– Možda ste navratila tamo ranije danas? natuknuo je Marino kao da pokušava biti od pomoći. Odnijet joj tortu ili je samo pozdravit, pa ste pomislila kako joj je auto još u garaži?

Gospođa Clary je otrla suze s očiju. Čitavo jutro sam bila u kuhinji i pekla kolače i uopće nisam vidjela daje izašla po novine ili da se odvezla u autu. I tako sam sredinom jutra, kad sam izašla, otišla prijeko i pozvonila na vrata. Nije otvorila. Onda sam zavirila u garazu.

– Hoćete mi reć da ste vidjela skroz zadimljene prozore i da vam nije palo na pamet da nešto nije u redu? upitao je Marino.

– Nisam znala što to znači, što da radim. Glas joj je postao nekoliko oktava viši. Bože, bože. Da sam barem onda pozvala nekoga. Možda je bila...

Marino je prekine: Ja ne znam jel onda još bila živa, jel je mogla bit živa. Značajno je pogledao u mene.

– Kad ste pogledali u garazu, jeste li čuli motor automobila upitala sam gospođu Clary.

Odmahnula je glavom i ispuhala nos.

Marino je ustao i gurnuo svoj blok nazad u džep kaputa. Izgledao je potišten, kao da su ga beskičmenjaštvo i laži gospođe Clary duboko razočarali. Sada već nije bilo uloge koju bi igrao, a da je ja nisam dobro poznavala.

– Trebala sam nazvati ranije, Myra Clary se obratila meni, drhtava glasa.

Nisam odgovorila. Marino je buljio u sag.

– Ne osjećam se dobro. Moram prileći.

Marino je izvadio posjetnicu iz novčanika i pružio joj. Ako se sjetite još nečeg šta bi ja trebo znat, nazovite me.

– Da, gospodine, rekla je ona slabo. Obećajem da hoću.

– Večeras ćeš radit obdukciju? upitao me Marino kad su se ulazna vrata zatvorila za nama.

Snijeg je dosezao do gleznjeva i još je padao. Ujutro, rekla sam tražeći ključeve u džepu kaputa. Šta misliš?

– Mislim da ju je njeno neobično zvanje dovelo u veliku opasnost da se pojavi kakva pogrešna osoba. Isto tako mislim da njen očiti samotnjački život i činjenica da je prerano otvorila poklone ukazuju na samoubojstvo kao najjednostavnije rješenje. Ali čiste čarape su veliki problem.

– Tu si u pravu, rekao je on.

Kuća Jennifer Deighton bila je osvjetljena, a na prilazu je stajao kamion vučne službe s lancima na gumama. Glasovi ljudi in su prigušeni snijegom, a svaki automobil u ulici bio je sasvim bijeli sa zaobljenim rubovima.

Slijedila sam Marinov pogled iznad krova kuće gospođice eighton. Nekoliko blokova dalje, crkva je izgledala kao da je urezana u bisernosivo nebo, sa zvonikom koji je imao neobičan oblik vještijeg šešira. Lukovi arkade uzvraćali su nam pogled tim žalobnim, praznim očima, kad se

odjednom upalilo svjetlo ipunilo je prostor i oslikane površine svjetlucavom oker nijansom.

Bacila sam pogled na kuću Claryjevih i ugledala kako se na kuhinjskom prozoru pomiču zavjese.

– Isuse, odo ja odavde. Marino se zaputio preko ceste. Hoćeš da pozovem Neilsa radi auta?

viknula sam za njim. Aha, viknuo je on. To bi bilo sjajno.

Kad sam došla doma kuća je bila sasvim osvijetljena, a iz kuhinje se širio zamaman miris.

U kaminu je gorjela vatra, a na malom stolu na kotačićima ispred njega bila su postavljena dva mjesta. Spustivši svoju liječničku torbu na kauč, osvrnula sam se oko sebe i stala oslušivati. Iz radne sobe na drugoj strani hodnika dolazio je zvuk tihog, uzurbanog tipkanja.

– Lucy? pozvala sam skidajući rukavice i otkopčavajući kaput. Tu sam. I dalje se čulo tipkanje. Što si to kuhala? Večeru.

Uputila sam se u radnu sobu gdje sam pronašla svoju nećakinju kako sjedi za mojim stolom i koncentrirano zuri u kompjuterski ekran. Zaprepastilo me kad sam primijetila kursor u obliku oznake za funtu. Bila je u UNIXu. Nekako je dozvala kompjuter u mom uredu.

– Kako ti je to uspjelo? upitala sam. Nisam ti rekla naredbu za poziv, ni korisničko ime, ni lozinku, ni ništa.

– Nisi mi ni morala reći. Pronašla sam file koji mije rekao koj je bat naredba. Osim toga, imaš tu neke programe u koje su već uključeni tvoje korisničko ime i lozinka, tako da ih ne moraš ubacivati svaki put. Dobra prečica, samo što je rizična. Korisničko ime ti je Marlev, a lozinka mozak.

– Ti si opasna. Privukla sam stolicu.

– Tko je Marlev? Nastavila je tipkati.

– Na medicinskom fakultetu morali smo sjediti s ljudima koje nam je dodijelio profesor.

Marlev Scates je dvije godine sjedio nokraj mene na vježbama. Sada je negdje neurokirurg.

– Bila si zaljubljena u njega?

– Nikada nismo izlazili.

– Je li on bio zaljubljen u tebe?

– Postavljaš previše pitanja, Lucy. Ne možeš tek tako pitati ljude sve što ti padne na pamet.

– Mogu. Ne moraju mi odgovoriti. To je nepristojno.

– Mislim da znam kako je netko ušao u tvoj direktorij, teta Kay. Sjećaš se da sam ti govorila o korisnicima koji dođu sa softwareom?

– Da.

– Ima jedan koji se zove demo i ima administratorske ovlasti, ali nema lozinku.

Pretpostavljam da se taj netko poslužio njime, a sad ću ti pokazati što se vjerojatno dogodilo.

Dok je pričala, prsti su joj i dalje bez prestanka letjeli tastaturom. Sada idem u menu sistemskog administratora pogledati logine. Potražiti ćemo određenog korisnika. U ovom slučaju to je onaj s administratorskim ovlastima. Sad ga potjeramo i bum. Evo ga. Prešla je prstom preko jednog reda na ekranu.

– Šesnaestog prosinca u pet sati i šest minuta po podne, netko se spojio s uređaja koji se zove ttyčetrnaest. Ta je osoba imala administratorske ovlasti i pretpostavit ćemo daje to ista ona osoba koja je ušla u tvoj direktorij. Ne znam što ga je zanimalo. Ali dvadeset minuta kasnije, u pet i dvadeset šest, pokušao je poslati Poruku Ne mogu pronaći uređaju tynulasedam, pa je neholicice kreirao file. Odspojio se u pet i trideset i šest, što znači da ukiipno vrijeme od ulaska do izlaska iznosi dvadeset i šest minuta. Usput rečeno, čini se da ništa nije isprintano. Bacila sam Pglod na pisačev dnevnik, koji pokazuje ispisane fileove.

Ništa mi nije zapelo za oko.

– Čekaj da vidim jesam li shvatila. Netko je pokušao poslati poruku s uređaja ttyčetrnaest na

ttynulasedam, rekla sam,

– Da. I provjerila sam. Oba ova uređaja su terminali.

– Kako možemo otkriti u čijim se uredima nalaze ti terminali? upitala sam.

– Čudi me da tu negdje nema popisa. Ali još ga nisam pronašla. Ako ne uspije ništa drugo, uvijek možeš provjeriti kablove koji vode do terminala. Na njima obično piše. A ako te zanima moje osobno mišljenje, mislim da špijun nije tvoja programska analitičarka. Kao prvo, ona zna tvoje korisničko ime i lozinku, pa se ne bi morala spajati preko demoa. Isto tako, budući da pretpostavljam daje mini u njenu ured, onda isto tako pretpostavljam da ona radi na sistemskom terminalu.

– Točno.

– Ime tvog sistemskog terminala je ttyb.

– Sjajno.

– Drugi način da otkriješ tko je ovo učinio jest da se ušuljaš u nečiji ured dok njega nema, ali je logiran na sistem. Sve što moraš napraviti je ući u UNIX i utipkati tko sam ja i sistem će ti reći.

Odgurnula je stolicu i ustala. Nadam se da si gladna. Imamo pileća prsa i hladnu salatu od divlje rize s indijskim oraščićima, paprikama i uljem od sezama. I kruh. Radi li ti roštilj?

– Prošlo je jedanaest sati a vani pada snijeg.

– Nisam ni predložila da jedemo vani. Jednostavno bih htjela pripremiti piletinu na roštilju.

– Gdje si naučila kuhati? Hodale smo prema kuhinji.

– Sigurno ne od mame. Zašto misliš da sam bila onakva mala debeljuca? Od smeća koje je kupovala. Hamburgeri, sode i pizze što imaju okus poput kartona. Majci mogu zahvaliti što imam stanice sala koje će vrištati do kraja mog života. Nikada joj neću oprostiti.

– Moramo razgovarati o današnjem popodnevu, Lucy. Da nisi došla kući kad jesi, tražila bi te policija.

– Vježbala sam sat i pol, a zatim sam se otuširala. Nije te bilo četiri i pol sata.

– Morala sam kupiti namirnice. I obaviti još neke poslove. Zašto se nisi javljala na telefon u autu?

– Pretpostavljala sam da to netko pokušava dobiti tebe. Osim toga, nikada prije nisam razgovarala na telefon u autu. Nemam više dvanaest godina, teta Kay.

– Znam da nemaš. Ali ne živiš ovdje i nikada prije nisi vozila ovuda. Zabrinula sam se.

– Oprosti, rekla je.

Jele smo pokraj kamina, sjedeći na podu pored stolića. Ugasila sam svjetla. Plamen je poskakivao, a sjene su plesale kao da slave čaroban trenutak u našim životima.

– Što želiš za Božić? upitala sam posežući za čašom vina. Satove pucanja, rekla je.

Poglavlje 5

LUCY JE OSTALA BUDNA DOKASNO RADEĆI NA KOMPJUTERU I nisam je čula da se miče kad sam se u ponedjeljak rano ujutro probudila na znak budilice.

Razmaknuvši zavjese na prozoru moje spavaće sobe, zagledala sam se u paperjaste pahuljice što su se vrtjele pod svjetlima koja su bila upaljena na stražnjem trijemu. Snijeg je bio dubok i ništa se nije micalo u mom susjedstvu. Nakon što sam popila kavu i na brzinu pregledala novine, odjenula sam se i bila već pred vratima kad sam se okrenula. Bez obzira na to što Lucy više nije bilo dvanaest godina, nisam mogla otići a da je ne pogledam.

Tiho ušavši u njenu spavaću sobu, pronašla sam je kako spava na boku, zapletena u plahte, s poplunom napola na podu. Dirnulo me što je na sebi imala trenirku koju je pronašla u jednoj od mjih ladica. Nikada prije nisam imala nijedno ljudsko biće koje je željelo spavati u nečem mojem, pa sam poravnala pokrivače, Pazeći daje ne probudim.

Voznja u centar grada bila je užasna, pa sam zavidjela radnica čiji su uredi bili zatvoreni zbog snijega. Mi koji nismo dobili očekivani slobodni dan miljeli smo polako autocestom, sklizul Se na najmanji dodir kočnice i škiljeći kroz isprugane vjetrobraJ koje brisači nisu mogli očistiti. Pitala sam se kako ću objasniti argaret da moja sedamnaestogodišnja nećakinja misli da naš Pjuterski sustav nije siguran. Tko je ušao u moj direktorij i što je Jennifer Deighton nazivala moj broj, a zatim spuštala slusali?

U ured sam stigla tek u osam i trideset, a kad sam ušla u mr. tvačnicu zastala sam na pola hodnika, zbunjena. Pokraj vrata hladnjaka od nehrđajućeg čelika nemarno su bila ostavljena kolj. ca na kojima je ležalo tijelo prekriveno bijelim pokrovom. Pogle. davši ceduljicu obješenu za palac pročitala sam ime Jennifer Deighton i osvrnula se oko sebe. Ni u uredu ni u sobi za rendgen nije bilo nikoga. Otvorila sam vrata odjela za obdukcije i zatekla Susan u kirurškom odijelu kako bira broj na telefonu. Na brzinu je spustila slušalicu i pozdravila me jednim nervoznim Dobro jutro.

– Drago mi je da si uspjela doći. Raskopčala sam kaput znatiželjno je promatrajući.

– Ben me povezao, rekla je misleći na mog administratora koji je imao Jeep s pogonom na četiri kotača. Za sada je samo nas troje ovdje.

– Ni traga od a?

– Nazvao je prije nekoliko minuta i rekao da ne može izaći sa svog kolnog prilaza. Rekla sam mu da za sada imamo samo jedan slučaj, ali ako ih bude još Ben može otići po njega.

– Jesi li svjesna toga da je naš slučaj parkiran u hodniku?

Oklijevala je pocrvenjevši. Vozila sam je na rendgen kad je zazvonio telefon. Oprosti.

– Jesi li je već izvagala i izmjerila?

– Ne

– Idemo prvo to napraviti.

Izjurila je iz odjela za obdukcije prije no što sam uspjela primijetiti bilo što drugo. Tajnice i znanstvenici koji su radili u laboratorijima na katu često su ulazili u zgradu i izlazili iz nje kroz flt tvačnicu, jer je tako bilo jednostavno doći do parkirališta. Tuda su se neprestano motali i radnici iz održavanja. Ostaviti tijelo be nadzora usred hodnika vrlo je neodgovoran čin koji bi čak moga ugroziti čitav slučaj ako u sudnici budu preispitivali vjerodostojnost dokaza.

Susan se vratila gurajući kolica, pa smo se dale na posao, vonj raspadajućeg mesa bio je tako neugodan daje izazivao u u pohvatila sam s police rukavice i najlonsku pregaču i privrstila razne obrasce za tvrdi podlogu sa štikaljkom. Susan je bila tiha i napeta. Kad je podigla ruku do kontrolne

ploče digitalne podne vage kako bi je namjestila na nulu, primijetila sam da joj ruke drhte. Možda ju je uhvatila jutarnja mučnina.

- Sve u redu? upitala sam je.
- Samo sam malo umorna.
- Sigurna si?
- Sasvim. Teži točno osamdeset i jednu kilu.

Presvukla sam se u svoje kirurško odijelo, pa smo Susan i ja premjestile tijelo u prostoriju za rendgen prekoputa i premjestile ga s kolica na stol. Rastvorivši pokrov gurnula sam povišenje ispod vrata kako se glava ne bi micala. Koža na prednjem dijelu vrata bila joj je čista, pošteđena čađe i opekline, jer je držala bradu sasvim na prsima dok se nalazila u autu s upaljenim motorom. Nisam primijetila nikakve vidljive ozljede, nije bilo modrica ni slomljenih noktiju. Nos joj nije bio slomljen. Usnice joj nisu bile rasječene, niti je zagrizla jezik.

Susan je napravila rendgenske snimke i ubacila ih u procesor, a ja sam pregledala prednju stranu tijela povećalom. Skupila sam nekoliko jedva vidljivih bjelkastih vlakana koja su vjerojatno potjecala s plahti ili pokrivača na njenu krevet, a pronašla sam i još onakvih kakva su se držala za stopala njenih čarapa. Nije nosila nikakav nakit, a ispod kućne haljine bila je gola. Prisjetila sam se izgužvane posteljine na njenu krevet, jastuka naslaganih na uzglavlju i čaše vode na noćnom ormariću. One večeri kada je umrla bila je stavila viklere u kosu, svukla se, a jedno je vrijeme, mzda, i čitala u krevetu.

Susan je izašla iz prostorije za razvijanje i naslonila se na zid držeći se rukama za kriza.

Kakva je priča ove gospođe? upitala je. Je li bila udana? Čini se da je živjela sama. Je li radila? k Imala je privatni posao kod kuće. Nešto mi je zapelo za oko.

– Kakav posao?

– Mislim nekakvo proricanje sudbine. Pero je bilo vrlo malo i čađavo, a držalo se za kućnu haljinu Jennifer Deighton na p0. dručju njena lijevog boka. Posežući za malom najlonskom vreći, com pokušala sam se prisjetiti jesam li primijetila kakvo perje u njenoj kući. Možda su jastuci na krevetu ispunjeni perjem.

– Jesi li našla dokaže da se bavila okultnim stvarima?

– Izgleda da neki od susjeda misle kako je bila vještica, rekla sam.

– Zašto?

– U blizini njene kuće je crkva. Navodno su se svjetla u zvoniku počela paliti i gasiti nakon što se ona doselila, prije nekoliko mjeseci.

– Šališ se.

– Vidjela sam ih svojim očima kako se pale kad sam odlazila s mjesta zločina. Zvonik je bio u mraku. A onda je odjednom bio osvijetljen.

– Čudno.

– Da, bilo je čudno.

– Možda je programiran.

– Teško. Svjetla koja se pale i gase čitavu noć ne štede struju. Ako je istina da se pale i gase čitavu noć. Ja sam vidjela da se to dogodilo samo jednom.

Susan nije ništa rekla.

– Možda negdje u instalacijama nastaje kratki spoj. Zapravo, pomislila sam nastavljajući s radom, nazvat ću crkvu. Možda ne znaju za taj problem.

– Je li bilo čudnih stvari u kući?

– Kristali. I neke neobične knjige.

Tišina.

A onda je Susan rekla: Mogla si mi ranije reći.

– Molim? Podigla sam pogled. S nelagodom je zurila u tijelo. Bila je blijeda.

– Sigurna si da se dobro osjećaš? upitala sam. Ne volim ovakve stvari. Kakve stvari?

– To je kao kad netko ima AIDS, ili nešto. To mi treba odmah reći. Pogotovo sada.

– Nije vjerojatno da ova žena ima AIDS ili...

– Trebala si mi reći. Prije nego što sam je dotakla.

– Susan...

– Išla sam u školu s djevojčicom koja je bila vještica.

Prestala sam s radom. Susan je ukočeno stajala naslonjena na zid, s rukama na trbuhu.

– Zvala se Doreen. Pripadala je nekakvom vještičjem udruženju i na četvrtoj godini uklela je moju sestru blizanku, Judy. Judy je poginula u prometnoj nesreći dva tjedna prije mature.

Zapanjena, buljila sam u nju.

– Znaš kako se bojim okultnog! Kao i s onim kravljim jezikom izbodenim iglama što su ga murjaci donijeli prije nekoliko mjeseci. Onaj što je bio zamotan u popis imena mrtvih ljudi. I ostavljen na grobu.

– To je bila samo zlobna šala, podsjetila sam je smireno. Jezik je bio kupljen u mesnici, a imena su bila bez veze, prepisana s nadgrobnih kamenova na groblju.

– Čovjek se ne bi smio poigravati s đavlom, šala ili ne šala. Glas joj je drhtao. Ja zlo shvaćam jednako ozbiljno kao i Boga.

Susan je bila kći svećenika koja se odavno ostavila religije, kada do tada nisam je čula da uopće aludira na đavla ili da spominje Boga osim u psovkama. Nikada nije dala nagovijestiti da je praznovjerna ili da se nečega boji. Sada je bila na rubu suza. Slušaj, rekla sam tiho.

Budući da izgleda da ću danas bit sama s osobljem, ako se ti gore budeš javljala na telefone, ja ću pobrinuti za sve ovdje dolje.

Oči su joj se ispunile suzama i istog trena bila sam pokraj nje

– U redu je. Zagrlivši je, izvela sam je iz prostorije. Dođi rekla sam kad se jecajući naslonila na mene. Hoćeš da te Beri odveze kući?

Klimnula je glavom šapćući: Žao mi je. Žao mi je.

– Treba ti samo malo odmora. Posjela sam je na stolicu u uredu mrtvačnice i posegnula za telefonom.

Jennifer Deighton nije udahnula ni trunku ugljičnog monoksida ili čađe, jer u trenutku kad je položena u auto više nije disala. Njena je smrt bila ubojstvo, očito ubojstvo, i ja sam čitavo popodne nestrpljivo ostavljala poruke Marinu da me nazove. Nekoliko puta pokušala sam provjeriti kako je Susan, no njen je telefon samo zvonio i zvonio.

– Brinem se, rekla sam Benu Stevensu. Susan se ne javlja na telefon. Kad si je odveo kući, je li spomenula da namjerava izaći?

– Rekla mi je da ide u krevet.

Sjedio je za svojim stolom pregledavajući gomile kompjuterski ispisanog papira. Na radiju što se nalazio na polici tiho je svirao rock and roll, a Ben je pio mineralnu vodu s okusom mandarine. Bio je mlad, pametan i dječaćki zgodan. Mnogo je radio, a kako sam čula, isto je tako i marljivo pohađao barove za samce. Bila sam prilično sigurna da će se njegov posao mog administratora pokazati samo kao kratak korak na putu prema boljim radnim mjestima.

– Možda je isključila telefon da može spavati, rekao je uključivši električnu zbrajalicu.

– Možda je u tome stvar.

Uronio je u azuriranje naših finansijskih nevolja.

Kasno poslije podne, kad se vani već spuštao mrak, Stevens mi se javio interkomom.

– Susan je zvala. Rekla je da su tražile doći na posao. A na liniji imam nekog Johna Deightona. Kaže da je brat Jennifer Deighton. prebacio mi je taj poziv.

– Halo. Rekli su mi da ste vi obavili obdukciju na mojoj sestri, promrmljao je muški glas.

Ovaj, Jennifer Deighton je moja sestra.

– Vaše ime, molim vas.

– John Deighton. Živim u Columbiji, Južna Karolina.

Podigla sam pogled jer se na pragu mog ureda pojavio Marino, pa sam mu dala znak da sjedne.

– Rekli su daje pričvrstila crijevo na auspuh i ubila se.

– Tko je to rekao? upitala sam. I možete li, molim vas, govoriti malo glasnije?

Oklijevao je. Ne sjećam se imena, trebao sam ga zapisati, ali bio sam previše u šoku.

Čovjek se nije doimao šokiranim. Glas mu je bio tako prigušen da sam jedva razaznavala što govori.

– Gospodine Deighton, jako mi je žao, rekla sam. No morat ćete dati pismeni zahtjev kako biste dobili podatke o njenoj smrti. Osim tog pismenog zahtjeva molila bih vas i nekakvu potvrdu da ste joj rod.

Nije odgovorio.

– Halo? rekla sam. Halo?

Odgovorio mi je zvuk prekinute linije.

– Baš čudno, rekla sam Marinu. Znaš li ti za nekakvog Johna Deightona koji tvrdi da je brat Jennifer Deighton?

On je bio na telefonu? Sranje. Pokušavali smo ga pronaći. Rekao je da gaje netko već obavijestio o njenoj smrti. Znaš otkud je zvao? Navodno iz Columbije, Južna Karolina.

Spustio mi je slušalicu.

Činilo se da to Marina ne zanima. Baš dolazim iz Vanderova ureda, rekao je misleći na Neilsa Vandera, glavnog istražitelja za otiske prstiju. Pregledo je auto Jennifer Deighton. A šta se tiče praznog lista papira koji je bio na krevetu time se još nije pozabavio.

– Je li što god pronašao?

– Ima nekoliko otisaka. Provuć će ih kroz kompjuter ako bude trebalo. Vjerojatno je većina otisaka njenih. Evo. Položio je malu papirnatu vrećicu na moj stol. Uživaj u čitanju.

– Mislim da ćeš željeti da se ti otisci odmah provuku kroz kompjuter, rekla sam potišteno.

Sjena je prešla Marinovim pogledom. Stao je masirati sljepoočnice.

– Jennifer Deighton definitivno nije počinila samoubojstvo, izvijestila sam ga. Količina ugljičnog dioksida bila je manja od sedam posto. Nije imala čađe u dišnim putovima.

Zarkoruzičasta boja njene kože bila je posljedica hladnoće, ne trovanja ugljičnim monoksidom.

– Kriste, rekao je Marino.

Prelistavši papire ispred sebe pružila sam mu dijagram tijela, a zatim sam otvorila jednu omotnicu i izvukla iz nje polaroidne fotografije vrata Jennifer Deighton.

– Kao što vidiš, nastavila sam, nema vanjskih povreda. A šta je s krvi na sjedištu auta?

– To je nastupilo nakon smrti, zbog pseudokrvarenja. Počela se raspadati. Nisam pronašla nikakve ogrebotine ili kontuzijeni modrice od pritiska prstiju. Ali ovdje pokazala sam mu fotografiju njena vrata snimljenu za vrijeme obdukcije ima nepravilna krvarenja s obje strane velikog vratnog mišića ili sternokleidomastoideusa. Osim toga, slomljeni su desni nastavci podjezične kosti. Uzrok smrti je asfiksija, posljedica pritiska na vrat...

Marino me glasno prekinuo: Hoćeš reć da ju je neko ulovio ukravatu?

Pokazala sam mu još jednu fotografiju. Ima i nešto petehija na licu, odnosno točkastih podliva krvi. Da, ti su nalazi u skladu s takvim gušenjem. Njen slučaj je ubojstvo, a ja bih predložila da to držimo podalje od novinara što je duže moguće.

– Znaš, ovo mi uopće nije trebalo. Pogledao me očima podlivenim krvlju. Na stolu u ovom trenutku imam osam neriješenih ubojstava. Ovi iz Henrica nisu otkrili ništa o Eddieju Heathu, a stari od klinca me zove na telefon skoro svaki dan. A da ne spominjem da se u Mosby Courtu vodi pravi drogeraški rat. E, baš sretan Božić. Nije mi ovo trebalo.

– Ni Jennifer Deighton to nije trebalo, Marino. Samo nastavi. Šta si još našla?

– Imala je visok tlak, kao što je rekla njena susjeda, gospođa Clary.

– Hm, rekao je skrećući pogled. Kako znaš?

– Imala je hipertrofiju lijeve klijetke, to jest zadebljanje lijeve strane srca.

– To ti dođe od visokog tlaka?

– Da. Trebala bih pronaći i fibrinozne promjene u bubreznom mikrokrvotoku ili rani stadij neuroskleroze. Pretpostavljam da će i mozak pokazati hipertenzijske promjene, u cerebralnim arterijskim odvojcima, ali neću ti moći sa sigurnošću tvrditi dok ne pogledam pod mikroskopom.

– Hoćeš reć da ti bubrezne i moždane stanice odumiru kad ljnaš visok tlak?

– Tako nešto. j Još nešto? Ništa značajno.

– A želučani sadržaj? upitao je Marino. Meso, nešto povrća, djelomično probavljeno.

Alkohol ili droge?

– Alkohola nema. Upravo provodimo testove za drogu. Nema znakova silovanja?

– Nema ni povreda ni drugih dokaza o seksualnom napadu Uzela sam joj brisove u potrazi za spermom, ali ta izvješća neću dobiti još neko vrijeme. A čak i onda, nikad ne možeš biti siguran.

Na Marinovu se licu nije dalo ništa pročitati. Što smjeraš? napokon sam ga upitala.

– Pa, razmišljam o tome kako je cijela ta stvar namještena. Neko se dobro pomučio da nas navede da mislimo kako se sama ubila ispušnim plinovima. A onda ispadne daje zenska bila mrtva prije nego staju je uopće odvuko u auto. Mislim daje možda nije htio koknut u kući.

Znaš ono, ulovi je rukom pod vrat, u kravatu, prejako je stisne i zenska umre. Dakle, možda nije znao da joj je zdravlje loše, pa se to tako dogodilo.

Počela sam odmahivati glavom. Njen visoki tlak nema nikakve veze s tim.

– Onda mi ti objasni kako je umrla.

– Recimo da je napadač dešnjak i da joj je gurnuo lijevu ruku ispod brade, a desnom povukao lijevi ručni zglobov udesno. Pokazala sam mu. Tako joj je pritisak na vrat bio nepravilan, ishod čega jest prijelom desnog velikog roga podjezične kosti. Gornji dišni putovi su joj prekinuti, a karotide su se našle pod pritiskom. Vjerojatno je postala hipoksična, odnosno nedostajalo joj je zraka. Ponekad pritisak na vrat izaziva bradikardiju, usporeni rad srca, pa žrtva dobije aritmiju.

– Možeš na osnovi obdukcije reć je l napadač počeo stiskom u kravatu kojim ju je udavio?

Drugim riječima, da nije pokušavo obuzdat je i pritom stisnuo prejako?

– Na osnovi medicinskih nalaza to ti ne mogu reći. AT je moguće da se tako desilo? To je u okvirima mogućeg.

– Ma daj, doktorice, rekao je Marino razdraženo. Siđi malo klupe za svjedoke, ha? Je l ima još neko u ovom uredu osim tebeimene?

Nije bilo nikoga. No bila sam uznemirena. Većina mog osoblja danas nije došla na posao, a Susan se ponašala vrlo neobično. Jennifer Deighton, neznanka, očito me bila pokušavala nazvati telefonom, zatim je ubijena, a čovjek koji tvrdi da joj je brat upravo mi je spustio slušalicu. Da ne

spominjem kako je Marinovo raspoloženje bilo užasno. Kad bih osjetila gubitak kontrole postajala sam vrlo hladna.

– Gledaj, rekla sam, sasvim je moguće da ju je htio onesposobiti i da je pri tome upotrijebio preveliku snagu, tako da ju je ugušio. Zapravo, ići ću čak tako daleko da nagovijestim kako je možda mislio da ju je onesvijestio i da nije znao daje mrtva kad ju je smjestio u auto.

– Znači imamo posla s idiotom.

– Ne bih to zaključila da sam na tvom mjestu. Ali ako sutra ujutro ustane i pročita u novinama da je Jennifer Deighton ubijena, moglo bi mu to biti najveće iznenađenje u životu.

Pitat će se gdje je pogriješio. Zbog toga sam predložila da ovo ne damo novinarima.

– Meni odgovara. Usput rečeno, to šta ti nisi poznavala Jennifer Deighton ne znači da ona nije poznavala tebe.

Čekala sam da objasni.

– Razmišljao sam o tim tvojim pozivima. Pojavljuješ se na televiziji, u novinama. Možda je znala da joj neko prijeti, nije znala kome se obratiti, pa se okrenula tebi za pomoć. Kad bi joj se javljala automatska sekretarica bila je previše paranoična da ostavi poruku.

– To je vrlo deprimirajuća pomisao.

Skoro sve šta pomislimo na ovom mjestu je deprimirajuće. Ustao je.

– Učini mi uslugu, rekla sam. Pregledaj njenu kuću. Javi ako pronađeš pernate jastuke, jakne, peruške, bilo što što i veze s perjem.

– Zašto?

– Pronašla sam malo pero na njenoj kućnoj haljini.

– Nema problema. Javit ću ti. Ideš sad kući?

Pogledom sam prošla pokraj njega, u hodnik, kad sam začula vrata dizala kako se otvaraju i zatvaraju. To je bio Stevens? upitala sam.

– Aha.

– Moram još nešto obaviti prije nego što pođem kući, rekla sam.

Kad je Marino ušao u lift prišla sam prozoru na kraju hodnika koji je gledao na parkiralište iza zgrade. Željela sam se uvjeriti da tamo više nema Stevensova Jeepa. Nije ga bilo, pa sam promatrala Marina kako izlazi iz zgrade i polako korača utabanim snijegom osvijetljenim uličnim svjetiljkama. Probio se do automobila, a zatim je zastao kako bi revno otresao snijeg s nogu, poput mačke kad zagazi u vodu, prije no što je sjeo za volan. Nedaj bože da nešto oskrnavi svježi zrak i Armor Allom premazane površine unutrašnjosti njegova svetišta. Pitala sam se ima li planove za Božić i osjećala sam se jadno što se nisam sjetila pozvati ga na večeru. Ovo će mu biti prvi Božić otkada su se on i Doris razveli.

Vraćajući se natrag praznim hodnikom ušla sam u svaki ured pokraj kojeg sam prošla kako bih provjerila kompjuterske terminale. Na zalost, nijedan nije bio logiran, a jedini kabel na kojem je bilo ime uređaja bio je ov. No ime mu nije bio ni ttyO7 ni ttYl4. Frustrirana, otključala sam Margaretin ured i upalila svjetlo.

Kao i obično, prostorija je izgledala kao daje njome prohujao uragan rastresavši papire po stolu, isprevrtavši knjige na polici i srušivši neke od njih na pod. Metri i metri papira kompjuterski ispisa bili su razvučeni po podu poput harmonika, a na zidovima terminalskim ekranima bile su polijepljene nečitljive telefonske poruke i brojevi. Minikompjuter je zujao poput elektronskog kuka a na Ponci s nizom modema lampice su se palile i gasile u divern plesu. Sjela sam na njenu stolicu ispred sistemskog terminala i otvorivši ladicu s desne strane stala sam prstima prebirati po etiketama kartoteke. Pronašla sam ih nekoliko koje su obećavale, kao na primjer: Korisnici i Mreža, ali ništa

što sam pretražila nije mi reklo ono što sam željela saznati. Razmišljajući, osvrtna sam se oko sebe i ugledala debeli svežanj kablova što su se dizali uza zid iza kompjutera i nestajali u stropu. Svaki od njih bio je označen.

Oba kabela, s oznakama ttyO7 i ttyL4, bili su spojeni ravno u kompjuter. Iskopčavši najprije ttyO7, turala sam od terminala do terminala da vidim koji od njih neće raditi.

Terminal u uredu Bena Stevensa bio je isključen, a zatim je ponovno proradio kad sam ukopčala kabel. Zatim sam se dala u potragu za ttyL4. Ostala sam zbunjena kad iskopčavanje tog kabela naizgled nije dalo nikakav rezultat. Terminali na radnim stolovima mog osoblja i dalje su neometano radili. Onda sam se sjetila Susan. Njen je ured bio u prizemlju, u mrtvačnici.

Otključavši njena vrata, čim sam ušla u prostoriju primijetila sam dvije sitnice. Nisam vidjela nikakve osobne stvarčice, kao što su fotografije, figurice i slično, a na polici iznad stola nalazilo se nekoliko knjiga o UNIXu, SQL-u i WordPerfectu. Kao kroz maglu sam se sjećala da se Susan prošlog proljeća uključila u nekoliko kompjuterskih tečajeva. Pritisnuvši sklopku kojom se pali ekran pokušala sam se logirati, i zapanjila se kad mi je sistem odgovorio. Njen terminal i dalje je bio spojen; dakle nije se moglo raditi o uređaju ttyL4. A onda sam shvatila nešto tako očito da bi mi bilo bijesno da nisam bila prestravljena.

Ponovno se popevši na kat, zastala sam na vratima mog ureda gledajući unutra kao da tamo radi netko koga nikada u životu nisam vidjela. Oko kompjuterskog terminala na mom stolu bila nagomilana izvješća laboratorija, obrasci za bilježenje telefonom poziva, smrtovnice i probni otisci udžbenika za forenzičnu tologiju kojeg sam uređivala.

Uza zid stajala su tri visoka ormarića s dosjeima, a prekoputa njih nalazio se kauč, smješten dovoljno daleko od policama s knjigama da ga se lako moglo zaobići i dohvatiti knjige na nižim policama. Odmah iza moje stolice bio je hrastov kredenc kojeg sam prije mnogo godina pronašla u državnom skladištu suvišnih stvari. Njegove su se ladice mogle zaključati, pa su tako bile savršeno sklonište za moju torbicu i tekuće slučajeve koji su bili neobično osjetljiva stvar. Ključ sam držala ispod telefona. Ponovno sam se sjetila prošlog četvrtka kad je Susan razbila staklenku formalina dok sam ja obavljala obdukciju na Eddieju Heathu.

Nisam znala koji je broj uređaja mog terminala, budući da to nikada do sada nije bilo važno. Sjela sam za stol i izvukla pomičnu ploču s tastaturom, a zatim sam se pokušala logirati, no ništa se nije dogodilo. Isključivši ttyL4 isključila sam samu sebe.

– Prokletstvo, prošaputala sam, a krv mi se sledila u žilama. Prokletstvo!

Ja nisam poslala nikakvu poruku na terminal mog administratora. Nisam ja utipkala riječi: Ne mogu pronaći. Zapravo, kad je prošlog četvrtka taj file slučajno kreiran, bila sam u mrtvačnici. Ali Susan nije. Bila sam joj dala ključeve i rekla joj da priligne na kauč u mom uredu dok se ne oporavi od nezgode s formalinom. Je li moguće da je ona, osim što je provalila u moj direktorij, pregledala dokumente i papire na mom radnom stolu? Je li pokušala poslati poruku Benu Stevensu zato što nije mogla pronaći ono što ih je zanimalo?

Jedan od ispitivača materijalnih dokaza s gornjeg kata pojavio se odjednom na mojim vratima, prestrašivši me.

– Zdravo, promrmljao je, pregledavajući papire u ruci. Laboratorijski ogrtač bio mu je zakopčan do brade. Izvukavši izvješće od nekoliko stranica, ušao je i pružio mi ga.

– Spremao sam se ostaviti ovo u vašem sandučiću, rekao je, ali kad ste već ovdje, predat ću vam ga osobno. Završio sam s analizom ljepljivog taloga sa zapešća Eddieja Heathu.

– Materijal za gradnju? upitala sam prelazeći pogledom prvom stranicom izvješća.

– Točno. Boja, zbuca, drvo, cement, azbest, staklo. Takve stvari pronalazimo u slučajevima

provale, često na provalnikovi odjeći, u manšetama, džepovima, cipelama i tako dalje.

– A što je s odjećom Eddieja Heatha? Nešto od tih čestica bilo je i na odjeći. A boje? Pričaj mi o bojama.

– Pronašao sam komadiće boje koji potječu s pet različitih mjesta. Od toga su tri slojevita, što znači daje nešto bilo obojano, a zatim više puta prebojano.

– Potječu li s vozila ili iz kuća? upitala sam.

– Samo jedan potječe s vozila, akrilni lak koji se obično koristi za površinsko premazivanje automobila proizvedenih u General Motorsu.

Možda potječe s automobila u kojem je Eddie Heath otet, pomislila sam. No mogao je dolaziti tko zna otkuda.

– Boja? upitala sam.

– Plava.

– Slojevit?

– Ne.

– A čestice s onog dijela asfalta na kojem je pronađeno tijelo? Zamolila sam Marina da ti dostavi uzorke i rekao mi je da hoće.

– Pijesak, prašina, komadići asfalta i raznorazne čestice koje se mogu pronaći pokraj kontejnera za smeće. Staklo, papir, pepeo, pelud, hrđa, dijelovi biljaka.

– To nije isto kao i ono što si pronašao na ljepljivom talogu na zapešćima?

Nije. Meni se čini kao da je ljepljiva vrpca stavljena i odstranjena s njegovih ruku na mjestu gdje ima ostataka građevinskog materijala i gdje ima ptica.

– Ptica?

Na trećoj strani izvješća, rekao je. Pronašao sam mnogo perja.

Lucy je bila nemirna i prilično razdražljiva kad sam stigla kući. Očito, nije se imala čime bavljati čitav dan, pa si je uzela pravo preurediti moju radnu sobu. Premjestila je laserski pisac kao i modem i sve moje priručnike za kompjutere.

– Zašto si to učinila? upitala sam.

Sjedila je na mojoj stolici, okrenuta leđima, a odgovorila je ne okrenuvši se i ne usporivši pokrete prstiju kojima je tipkala po tastaturi. Ovako je logičnije.

– Lucy, ne možeš tek tako ući u nečiju radnu sobu i sve isprevertati. Kako bi se ti osjećala da ja to napravim tebi?

– Nema razloga preuređivati nešto kod mene. Tamo je sve posloženo vrlo logično. Prestala je tipkati i zavrtjela se u stolcu, okrenuvši se prema meni. Vidiš, sada možeš doseći pisac a da ne ustaješ. Knjige su ti isto tu, nadohvat ruke, a modem ti više uopće ne smeta. I ne bi smjela stavljati knjige, šalice od kave i ostalo na modem.

– Tu si čitav dan? upitala sam.

– Gdje bih drugdje bila? Ti si uzela auto. Išla sam trčati po kvartu. Jesi li ikada pokušala trčati po snijegu?

Privukavši stolicu otvorila sam aktovku i izvadila papirnatu vrećicu koju mi je dao Marino.

Hoćeš reći da ti treba auto.

– Osjećam se nasukano. Kamo bi voljela ići?

– U tvoj klub. Ne znam ni za što drugo. Samo bih voljela imati izbor. Što je u vrećici?

– Knjige i jedna pjesma što mi ih je Marino dao. Kada je on postao čovjekom od pera?

Ustala je i protegnula se. Pripremit ću si šalicu biljnog čaja. Hoćeš i ti malo? Meni kavu, molim te. Kava ti škodi, rekla je izlazeći iz sobe.

– K vragu, promrmljala sam kad sam izvadila knjige i pesmu iz vrećice, a po rukama i odjeći prosuo mi se crveni fluores centni prah.

Neils Vander proveo je svoje uobičajeno temeljito ispitivanja a ja sam zaboravila koliko se voli igrati svojom novom igračkofli Prije nekoliko mjeseci dobio je alternativni izvor svjetlosti, pa je laser završio na otpadu. LumaLite, sa svojom najmodernijom plavom jakom lučnom svjetiljkom od pojačanog metala i od tristo pedeset vata, kako je Vander s ljubavlju opisivao tu napravu kad god bi mu se pružila prilika, pretvarala je doslovno nevidljive dlačice i vlakna u jarkonarančaste crte. Mrlje sjemene tekućine i tragovi droga svijetlili su pod njom poput sunčanih zraka, a stoje najbolje od svega, svjetlost je mogla pokazati otiske prstiju koji do tada nisu mogli biti viđeni.

Vander je u tančine pregledao romane Jennifer Deighton. Knjige su bile položene u stakleni kontejner i izložene parama Super Gluea, cijanoakrilatnog estera koji reagira na komponente znoja što se prenose kozom. Zatim je Vander njihove glatke korice posuo crvenim fluorescentnim prahom, što se sada prosuo svuda po meni, izložio ih hladnom plavom pogledu LumaLitea i prekrrio njihove stranice ljubičastom kemikalijom ninhidrina.

Nadala sam se da će njegov trud biti nagrađen. Moja je nagrada bila otići u kupaonicu i oprati se mokrom spužvicom.

Prelistavanje Pariš Trout nije mi otkrilo ništa novo. Roman je pričao priču o okrutnom ubojstvu crne djevojčice, a ako je to i bilo značajno za umorstvo Jennifer Deighton, nisam vidjela zašto. Seth Speaks bio je jezovit prikaz nekoga tko je, navodno, dolazio s drugog svijeta i komunicirao preko autora. Nije me čudilo daje gospođica Deighton, sa svojom naklonošću drugom sviJetu, čitala takvo što. Ono što me najviše zanimalo bila je pjesma.

Bila je natipkana na listu bijelog papira zamrljanog ljubičalrn mrljama ninhidrina i zatvorena u plastičnoj vrećici.

JENNY

Ljubila je Jenny novčić bakreni

vezan za njen vrat

vrpcom pamučnom.

U proljeću toplom

našao gaje

na prašnjavom putu

pokraj livade

i dao ga njoj.

Ljubav neizgovorena, nijema,

zračila je iz tog znamenja.

Livada je sada suha

i zarasla kupinama.

A njega nema.

Studen novčić

zaspao je

duboko u šumi bačen

u jezero snova.

Nije bilo datuma niti imena autora. Na papiru su se vidjeli tragovi presavijanja. Ustala sam i pošla u dnevnu sobu gdje je Lucy bila pripremila kavu i čaj, i sada je poticala vatru.

– Zar nisi gladna? upitala me.

– Zapravo jesam, rekla sam, ponovno bacivši pogled na pjesmu i pitajući se što li znači. Je li se

Jenny odnosilo na Jennifer Deighton? Što bi željela jesti?

– Vjerovala ili ne, odrezak. Ali samo ako je dobar i ako krave nisu hranjene gomilom kemikalija, rekla je Lucy. Bi li mogla dovesti kući službeni auto, tako da ovaj tjedan ja mogu voziti tvoj?

– U načelu ne dovozim službeni auto kući osim ako sam žurna.

– Sinoć si išla na mjesto zločina, a, kao, nisi bila dežurna. Ti uvijek si dežurna, teta Kay.

– U redu, rekla sam. Ovako ćemo. Otići ćemo na najbolje dreske u gradu. Nakon toga ćemo svratiti do mog ureda, pa ću ja kući dovesti karavan, a ti možeš uzeti moj auto. Ali na mjestima gdje uvijek ima leda na cesti moraš mi obećati da ćeš biti iznimno oprezna.

– Nikada nisam bila u tvom uredu.

– Ako želiš, pokazat ću ti ga.

– Ni u ludilu. Ne noću.

– Mrtvi te ne mogu povrijediti.

– I te kako mogu, rekla je Lucy. Tata me povrijedio kad je umro. Ostavio me na brigu mami.

– Hajdemo uzeti kapute.

– Zašto svaki put kad ja spomenem nešto što ima veze s mojim razorenim domom ti promijeniš temu?

Zaputila sam se u svoju spavaću sobu po kaput. Hoćeš posuditi moju kožnu jaknu?

– Vidiš, opet to radiš, vrisnula je.

Svađale smo se cijelim putem do restorana Ruths Chris Steak House, a kad sam napokon parkirala auto boljela me glava i gadila sam se sama sebi. Lucy me navela da povisim glas, a jedina osoba osim nje koja je to bila u stanju bez problema učiniti bila je moja majka.

– Zašto si tako teška? šapnula sam joj u uho dok su nas vodili do stola.

– Zato što hoću razgovarati s tobom, a ti mi ne daš, rekla je.

Konobar se pojavio istog trenutka i upitao nas što želimo Popiti.

– Dewars sa sodom, rekla sam.

– Mineralnu vodu s limunovim sokom, rekla je Lucy. Ne bi smjela piti dok voziš.

– Popit ću samo jednu čašicu. Ali u pravu si. Bilo bi mi bolje uopće ne pijem. A ti opet kritiziraš. Kako očekuješ da imaš atelje kad ovako razgovaraš s ljudima?

– Ne očekujem da imam prijatelje. Zagledala se u prazno Drugi od mene očekuju da imam prijatelje. A ja možda uopće ne želim nikakve prijatelje jer mi je većina ljudi dosadna.

Postalo mi je teško oko srca. Ja mislim da ti želiš prijatelje više od bilo koga drugog koga znam, Lucy.

– Sigurna sam da tako misliš. Vjerojatno isto tako misliš da bih se trebala udati za nekoliko godina.

– Uopće ne. U stvari, iskreno se nadam da to nećeš učiniti. Dok sam danas kopala po tvom kompjuteru vidjela samzfe

nazvan meso. Zašto imaš file s takvim imenom? upitala me moja nećakinja.

– Zato što imam jedan jako težak slučaj.

– Dječak po imenu Eddie Heath? Vidjela sam njegov dosje u fileu sa slučajevima.

Pronađen je gol, pokraj kontejnera za smeće. Netko mu je izrezao dijelove kože.

– Lucy, ne bi smjela čitati dosjee mojih slučajeva rekla samu trenutku kad se oglasio moj biper. Skinula sam ga s pojasa suknje i pogledala broj.

– Ispričaj me na trenutak, rekla sam ustajući od stola kad nam je konobar donio piće.

Pronašla sam telefon. Bilo je gotovo osam navečer.

– Moram razgovarati s tobom, rekao je Neils Vander koji je još uvijek bio u uredu. Možda bi mogla svratiti do ureda i donijeti karton s otiscima prstiju Ronnieja Waddella.

– Zašto?

– Imamo problem bez presedana. Sad ću nazvati i Marina.

– U redu. Reci mu da me čeka u mrtvačnici za pola sata.

Kad sam se vratila do stola, Lucy je po izrazu mog lica znala da ću upropastiti još jednu večer.

– Jako mi je zao, rekla sam.

– Kamo idemo?

– U moj ured, a onda u Seabord Building. Izvadila sam nvčanik.

– Što je u Seabord Buildingu?

– Tamo su se nedavno preselili serološki laboratorij i laboratoriji za analizu otisaka prstiju i DNA. Marino će nas čekati, rekla sam. Puno je prošlo otkada si ga zadnji put vidjela.

– Kreteni poput njega se ne mijenjaju, niti postaju bolji s vremenom.

– Lucy, to je nepristojno. Marino nije kreten.

– Bio je kad sam ja posljednji put bila tu.

– Ni ti nisi bila baš fina prema njemu.

– Ali ja njega nisam nazvala razmaženim pametnjakovićem. Zato si mu rekla razne druge stvari, koliko se sjećam, i neprestano si ga ispravljala u govoru.

Pola sata kasnije ostavila sam Lucy u uredu mrtvačnice i požurila na kat. Otključavši ladicu kredenca izvukla sam Waddellov dosje, a čim sam ušla u dizalo, oglasilo se zvono u natkrivenom prilazu. Marino je bio odjeven u traperice i tamnoplavi kratki ogrtač, a na pročelavoj glavi imao je bejzbolsku kapicu richmondskih Bravesa.

– Vas dvoje se poznajete, zar ne? rekla sam. Lucy je došla u posjetu za Božić i pomaže mi s jednim kompjuterskim problemom, objašnjavala sam kad smo izašli na hladan noćni zrak.

Seabord Building nalazila se prekoputa parkirališta iza mrtvačnice, dijagonalno od pročelja nekadašnje željezničke postaje u Main Streetu gdje je Ministarstvo zdravstva premjestilo svoju administraciju dok se s njihove prijašnje zgrade skidao azbest. At na tornju postaje lebdio je iznad nas poput punog mjeseca, a Crvena svjetla na vrhovima visokih zgrada polako su zmirkala u znak upozorenja avionima koji lete na malim visinama. Negdje u raku neki se vlak drndao po tračnicama, a tlo je tutnjalo i škripalo poput lađe na pučini.

Marino je hodao ispred nas. Kad smo stigli do Seabord Buildinga gdje su zalihe neophodnih potrepština bile nakrcane na vagonete valjda iz vremena Građanskog rata, pritisnula sam zvonce pokraj vrata. Gotov istog trena pojavio se Vander i pustio nas unutra.

Nije pozdravio Marina niti je upitao tko je Lucy. Da se pojavi baš i stvorenje iz svemira s nekim kome on vjeruje, Vander ne bi postavljao pitanja niti bi očekivao da ga netko predstavi.

Slijedili smo ga stubama na drugi kat, gdje su stari hodnici i uredi bili prebojani nijansama čeličnosive i namješteni novim stolovima od trešnjeva drveta, policama za knjige i u zelenkastoplavo presvučenim stolicama.

– Na čemu radiš tako kasno? upitala sam kad smo ušli u prostoriju gdje se nalazio procesor za uspoređivanje otisaka prstiju, poznat kao PUOP.

– Na slučaju Jennifer Deighton, rekao je.

– A zašto ti onda treba karton s Waddellovim otiscima? upitala sam, zbunjena.

– Moram se uvjeriti da si prošlog tjedna izvršila obdukciju na njemu, a ne na nekom drugom, rekao je Vander odsječno.

– O čemu ti pričaš, čovječe? s nevjericom ga je pogledao Marino.

– Upravo se spremam pokazati vam. Vander je sjeo za unosni terminal koji je izgledao poput običnog PCa. Preko modema je bio spojen na kompjuter državne policije koji sadrži datotekus više od šest milijuna otisaka prstiju. Pritisnuo je nekoliko tipki i uključio laserski pisač.

– Potpunih otisaka je malo, ali ovdje imamo jedan. Vander je stao tipkati, a ekran je ispunio svijetao, bijeli otisak. Desni kažiprst, jasna vijuga. Pokazao nam je prstom na vrtlog linija što su se vrtjele iza stakla ekrana. Izvrstan djelomični otisak iz kuće Jennifer Deighton.

– Otkuda iz kuće? upitala sam.

– Sa stolice u blagovaonici. U početku sam se pitao da nije posrijedi neka greška. No očito nije. Vander je i dalje zurio ekran, a zatim je nastavio pisati rekavši: Otisak je identificira kao otisak Ronnieja Joea Waddella.

– Nemoguće, rekla sam u šoku.

– Izgleda tako, odgovorio je Vander rastreseno.

– Jesi li pronašao išta u kući Jennifer Deighton što ukazuje na da su se njih dvoje poznavali? upitala sam Marina otvorivši Waddellov dosje.

– Ne.

– Ako imaš Waddellove otiske iz mrtvačnice, rekao mi je Vander, vidjet ćemo kako se slažu s onim što je u PUOP-u.

Izvukla sam dvije omotnice od smeđeg papira i odmah primijetila da nešto nije u redu, budući da nisu bile jednako debele ni teške. Osjećala sam kako mi lice gori kad sam ih otvorila i pronašla unutra očekivane fotografije i ništa drugo. Nije bilo omotnice s Waddellovim otiscima prstiju. Kad sam podigla pogled, sve su oči bile uprte u mene.

– Ne razumijem, rekla sam, svjesna Lucyna neugodnog pogleda.

– Šta, nemaš njegove otiske? upitao je Marino ne vjerujući.

Ponovno sam prelistala dosje. Nema ih.

– To obično radi Susan, je l da? rekao je Marino.

– Da. Uvijek. Trebala je napraviti dva kompleta otisaka. Jedan za Odjel kaznionica i jedan za nas. Možda ih je dala Fieldinu, a on ih je zaboravio dati meni.

Izvadila sam svoj adresar i posegnula za telefonom.

– Ne, nisam je vidio da mu uzima otiske, ali ja ne primjećujem Pola toga što ljudi dolje rade, rekao je. Jednostavno sam pretpostavio da ih je dala tebi.

Birajući Susanin broj, pokušala sam se prisjetiti jesam li je vidjela kako vadi kartice za otiske ili kako valja Waddellove prste po tintanoj spuzvici.

Jesi li ti vidio da je Susan uzela Waddellu otiske? upitala Marina, dok je Susanin telefon nastavljao zvoniti.

– Nije mu ih uzela dok sam ja bio tamo. Da jest, ponudio bih joj pomoć.

– Nema nikoga. Spustila sam slušalicu. Waddell je kremiran, rekao je Vander. Da, rekla sam. Neko vrijeme smo šutjeli.

Zatim se Marino s nepotrebnom grubošću obratio Lucy: Bi izašla malo? Moramo razgovarat nasamo.

– Možeš sjesti u moj ured, rekao joj je Vander. Niz hodnik, zadnja vrata desno.

Kad je otišla, Marino reče: Waddell je, kao, bio zatvoren deset godina, a nema šanse daje otisak koji smo pronašli na stolici Jennifer Deighton ostavljen prije deset godina. Osim toga, ona se u kuću u Southsideu uselila tek prije nekoliko mjeseci, a namještaj blagovaonice izgleda skroz nov. Usto, na tepihu u dnevnom boravku vidjela su se udubljenja, šta izgleda ko daje stolica iz blagovaonice donesena tamo, možda čak one večeri kad je umrla. Zato sam i htio da se stolice oprawe.

– Opasna mogućnost, rekao je Vander. U ovom trenutku, ne možemo dokazati daje čovjek koji je pogubljen prošlog tjedna bio Ronnie Joe Waddell.

– Možda postoji neko drugo objašnjenje za to kako je Waddellov otisak završio na stolici u kući Jennifer Deighton, rekla sam. Na primjer, kaznionica ima drvodjeljsku radionicu u kojoj izrađuju namještaj.

– Prokleta malo vjerojatno, rekao je Marino. Ko prvo, osuđenici na smrt ne obrađuju drvo i ne izrađuju registarske tablice. A čak da to i rade, većina građana nekako baš ne kupuje namještaj izrađen u zatvoru.

– Svejedno, rekao mu je Vander, bilo bi zanimljivo kad uspio otkriti od koga je i gdje kupila garnituru za blagovaonici

– Ne brini se. To mi je prvo na listi.

– Waddellov kompletni dosje, uključujući i njegove otiske prstiju trebao bi se nalaziti kod FBIa, dodao je Vander. Nabavit ću kopiju njihova primjerka s otiscima i izvući fotografiju otiska palca iz slučaja Robyn Naismith. Gdje je još Waddell zatvaran?

– Nigdje više, rekao je Marino. Jedinu nadležni ured koji vjerojatno ima njegov dosje trebao bi se nalaziti u Richmondu.

– A taj otisak kojeg ste pronašli na stolici je jedini identificiran? upitala sam Vandera.

– Naravno, mnoge druge je ostavila Jennifer Deighton, rekao je. Pogotovo na knjigama pokraj kreveta i na presavijenom listu papira onom s pjesmom. Pokupili smo i nekoliko djelomičnih otisaka s auta koje je možda, kao što bi čovjek i pretpostavio, ostavio netko tko joj je ukrcao namirnice u prtljaznik ili nalio benzin u spremnik. To je sve za sada.

– A s Eddiejem Heathom nisi imao sreće? upitala sam.

– Nisam imao baš bogzna što ispitivati. Papirnatu vrećicu, limenku s juhom i čokoladicu.

Pokušao sam s LumaLiteom proći njegove cipele i odjeću. Bez rezultata.

Kasnije nas je ispratio kroz natkriveni prilaz, gdje se u zaključanim zamrzivačima čuvala krv osuđenih zločinaca čiji je broj bio dovoljan za nastaniti manji grad, a čiji su uzorci čekali ulazak u DNA banku Commonwealtha. Ispred vrata bio je parkiran auto Jennifer Deighton, koji je izgledao jadnije nego što sam ga se sjeća, kao da je od smrti vlasnice počeo drastično propadati. Lim na vratima bio je svinut i udubljen od udaraca prouzrokovanih otvaranjem vrata drugih automobila. Na nekim je mjestima boja bila posuta točkicama hrđe, na drugima izgrebana i oguljena, a i plastični krov se gulio. Lucy je zastala i provirila kroz čađavi prozor.

Hej, ne diraj ništa, rekao joj je Marino.

Ravnodušno ga je pogledala ne uputivši mu ni riječ, a zatim smo svi izašli van.

Lucy je sjela u moj auto i odvezla se ravno kući, ne čekajući Marina i mene. Kad smo stigli, već je bila u mojoj radnoj sobi, iza zatvorenih vrata.

– Vidim da je još uvijek Miss simpatičnosti, rekao je Marino

– Ni ti večeras nisi zaslužio pohvalu. Odmakla sam rešetku ispred kamina i dodala nekoliko cjepanica na vatru.

– Držat će jezik za zubima o ovome o čemu smo večeras pričali?

– Da, rekla sam umorno. Naravno.

– Ma da, znam da joj ti vjeruješ, kad si joj teta. Al nisam siguran da je trebala čuti sve to, doktorice.

– Vjerujem Lucy. Ona mi puno znači. I ti mi puno značiš. Nadam se da ćete vas dvoje postati prijatelji. Bar nam stoji na raspolaganju ili mogu skuhati kavu.

– Kava će bit u redu.

Sjeo je na rub ognjišta i izvadio svoj švicarski nožić na sklapanje. Dok sam ja pripremala kavu on je podrezivao nokte i bacao ih u vatru. Ponovno sam pokušala okrenuti Susanin broj, no i dalje se nitko nije javljao.

– Mislim da mu Susan nije uzela otiske, rekao je Marino kad sam spustila pladanj s kavom na stolić. Malo sam razmišljao dok si ti bila u kuhinji. Znam da to nije napravila dok sam ja bio u mrtvačnici te večeri, a bio sam tamo skoro cijelo vrijeme. Znači, ako mu nije uzela otiske čim je tijelo stiglo, možeš to zaboravit.

– Znači, nisu mu uzeti otisci, rekla sam, dok je u meni rastao nemir. Momci iz Odjela za kaznionice su otišli nakon nekoliko minuta. Čitav je prizor bio vrlo nesređen. Bilo je kasno i svi su d umorni. Susan je zaboravila, a ja sam imala previše posla, pa nisam primijetila.

– Nadaš se da je zaboravila. Posegnula sam za šalicom kave.

– S obzirom na ono šta si mi pričala, s njom se nešto događ, joj ne bi vjerovo ostavit ni da mi nahrani psa, rekao je.

U tom trenutku, nisam ni ja.

– Moramo razgovarat s Bentonom, rekao je.

– Vidio si Waddella na stolu, Marino. Gledao si kad su ga pogubili Ne mogu vjerovati da ne možemo tvrditi daje to bio on.

– Ne možemo to tvrdit. Mogli bi usporedit njegove fotke iz policijskog dosjea i one iz mrtvačnice, a da još uvijek ne možemo tvrdit da je to on. Ja ga nisam vidio otkad su ga zatvorili prije više od deset godina. Tip kojeg su odveli na električnu stolicu bio je teži za barem trideset i pet kila. Imao je obrijanu bradu, brkove i glavu. Naravno, bilo je dosta sličnosti da zaključim daje to on. Ali ne mogu se zaklet.

Prisjetila sam se kako je Lucy neku večer izašla iz aviona. Ona mi je nećakinja. Vidjela sam je prije samo godinu dana, a ipak gotovo daje nisam prepoznala. Bila sam predobro upoznata s tim da se čovjek ne može osloniti na vizualnu identifikaciju.

– Ako je netko zamijenio zatvorenike, rekla sam, i ako je Waddell slobodan, a netko drugi smaknut, reci mi samo razlog tome.

Marino je dodao još nekoliko zličica šećera u svoju kavu.

– Reci mi motiv, za ime božje. Marino, koji bi mogao biti motiv?

Podigao je pogled. Ne znam razlog.

U tom trenutku otvorila su se vrata moje radne sobe i oboje Smo se okrenuli kad je Lucy izašla. Došla je u dnevni boravak i sjela na drugu stranu ognjišta, nasuprot Marinu koji je leđima bio okrenut vatri, laktova naslonjenih na koljena.

– Što mi možeš reći o PUOP-u? upitala me kao da Marina nema u sobi.

– Što te zanima? rekla sam.

Jezik. I nalazi li se na jednom, glavnom računalu. Ne znam tehničke detalje. Zašto?

Zato što mogu otkriti jesu li fileovi promijenjeni. Osjećala sam Marinov pogled na sebi.

– Lucy, ne možeš provaliti u kompjuter državne policije.

– Vjerojatno bih mogla i to, ali ne kažem da će biti nužno Možda postoji kakav drugi način pristupa.

Marino se okrene prema njoj. Hoćeš reć da možeš doznat je l neko promijenio Waddellov dosje u PUOP-u?

– Da. Hoću reći da mogu doznati je li nećko promijenio njegov dosje.

Marino stegne mišiće vilice. A meni se čini da bi, ako je neko i bio dovoljno spretno za izvest tako nešto, taj isti znao pobrinut se da neka kompjuterska budala to ne otkrije.

– Ja nisam kompjuterska budala. Ja nisam nikakva budala. Zaštjeli su, usidreni na suprotnim stranama ognjišta poput loše usklađenih držača za knjige.

– Ne možeš ući u PUOP, rekla sam Lucy. Uputila mi je ravnodušan pogled.

– Ne sama, dodala sam. Ne ako ne postoji siguran način kojim ćeš dobiti pristup. A čak i da postoji, mislim da bi mi bilo draže da se držiš podalje od toga.

– A ja ne mislim da bi ti to bilo draže. Ako se s nečim muljalo, znaš da bih ja to otkrila, teta Kay.

– Ova mala misli da je svemogući Bog. Marino je ustao s ognjišta.

Lucy mu se obrati: Bi li ti mogao pogoditi brojku dvanaest na satu tamo na zidu? Da sad izvučeš pištolj i naciljaš?

– Uopće me ne pali pomisao da pucam po kući tvoje tete samo da tebi nešto dokažem.

– Bi li mogao pogoditi brojku dvanaest otuda gdje sad stojiš

– Normalno da bih.

– Siguran si.

– Da, siguran sam.

– Poručnik misli da je sam svemogući Bog, rekla je obraćajući se meni.

Marino se okrenuo prema vatri, ali ne prije no što sam uspjela uhvatiti osmijeh na njegovu licu.

– Sve što Neils Vander ima jest terminal i pisač, rekla je Lucy. Modemom je spojen s kompjuterom državne policije. Je li to oduvijek tako?

– Ne, odgovorila sam. Prije nego što se preselio u novu zgradu, trebalo mu je mnogo više opreme za to.

– Opisi mi je.

– Pa, bilo je nekoliko različitih komponenata. No sam kompjuter bio je otprilike onakav kakav Margaret ima u svom uredu. Uvidjevši da Lucy nikada nije bila u Margaretinu uredu, dodala sam: Minikompjuter.

Svjetlost plamena bacala je razigrane sjene na njeno lice. Kladim se da je PUOP glavni kompjuter koji to zapravo nije. Kladim se da je to samo niz naslaganih minikompjutera, od kojih su svi spojeni UNIXom ili nekim drugim okruženjem koje može koristiti više korisnika i koje može izvršavati više zadataka u isto vrijeme. Da mi pribaviš pristup sistemu, vjerojatno bih to mogla učiniti s tvog terminala, tu u kući, teta Kay.

– Ne želim da se išta može dovesti u vezu sa mnom, rekla sam odlučno.

– Ništa ne bi moglo dovesti do tebe. Prvo bih pozvala tvoj kompjuter u uredu, a zatim bih prošla nizom različitih prilaza, veza bi bila stvarno komplicirana. Kad bi sve bilo gotovo, put bi se jako teško otkrio.

Marino se zaputio u kupaonicu.

– Ponaša se kao da živi ovdje, rekla je Lucy.

– Ne baš, odgovorila sam.

Nekoliko minuta kasnije, ispratila sam Marina. Činilo se da snijeg na dvorištu isijava svjetlost, a zrak koji sam udahnula je oštar poput prvog dima mentolcigarete.

– Bilo bi mi drago da se pridružiš Lucy i meni za božićnu večeru rekla sam mu na vratima.

Oklijevao je, zagledan u svoj automobil, parkiran na ulici. Baš lijepo od tebe, doktorice, al ne mogu.

– Voljela bih da ti Lucy nije tako nesimpatična, rekla sam povrijeđeno.

– Već sam umoran od toga da se ophodi prema meni ko da sam neki idiot rođen u štali.

– Ponekad se i ponašaš ko da si neki idiot rođen u štali. A i nisi se baš potrudio steći njeno

poštovanje.

– Ona je jedno razmazeno derišće iz Miamija.

– Kad je imala deset godina bila je derišće iz Miamija, rekla sam. Ali nikada nije bila razmažena. Zapravo, istina je baš suprotna. Voljela bih da se vas dvoje počnete slagati jedno s drugim. I želim to za svoj božićni poklon.

– Ko ti je reko da ću ti uopće darovat nešto za Božić?

– Naravno da hoćeš. Darovat ćeš mi ovo što sam upravo zatražila. A znam točno i kako to izvesti.

– Kako? upitao je sumnjičavo.

– Lucy želi naučiti pucati, a ti si joj upravo rekao da možeš pogoditi broj dvanaest na satu.

Mogao bi joj dati nekoliko lekcija.

– Zaboravi, rekao je Marino.

Poglavlje 6

Sljedeća tri dana bila su vrlo tipična za praznik. Nikoga nije bilo i nitko mi nije uzvrćao na telefonske pozive. Na parkiralištima je bilo viška mjesta, pauze za ručak bile su dugačke, a obavljanje poslova za ured uključivalo je i potajne posjete dućanima, bankama i pošti. Po svemu sudeći, Commonwealth je zamro prije nego stoje praznik službeno počeo. No Neils Vander ni po čemu nije bio tipičan. Kad me nazvao ujutro na Badnjak, nije imao osjećaj ni za vrijeme, ni za mjesto.

– Upravo počinjem raditi na pojačanju jedne slike tu dolje, i mislim da bi te to zanimalo, rekao je. Slučaj Jennifer Deighton.

– Stižem, rekla sam.

Zaputivši se niz hodnik, gotovo sam se zaletjela u Bena Stevensa koji je izašao iz WCa.

– Imam sastanak s Vanderom, rekla sam. Ne bi trebalo dugo trajati, a onda imam izlaganje.

– Baš sam išao kvarna, rekao je Stevens.

S oklijevanjem sam zastala da čujem što mi je htio reći. Pitala sam se primjećuje li da se moram prisiljavati ponašati se opušteo u njegovoj blizini. Lucy je i dalje s mog kućnog terminala motrila naš kompjuter da vidi je li netko ponovno pokušao ući u moj direktorij. Za sada, nije bilo takvih pokušaja.

Jutros sam razgovarao sa Susan, rekao je Stevens. Kako je ona?

Neće se vratiti na posao, doktorice Scarpetta.

Nisam bila iznenađena, ali me boljelo što mi to nije imaj snage sama reći. Do sada sam barem desetak puta pokušala doći do nje, no ili se nitko nije javljao, ili bi slušalicu podigao njen mu? i izmislio kakav razlog zbog kojeg Susan ne može doći do telefona

– I to je to? upitala sam ga. Jednostavno se više ne vraća? Je li ti rekla kakav razlog?

– Mislim da joj je trudnoća teža nego što je mislila da će biti. Pretpostavljam da joj je posao u ovom trenutku previše.

– Morat će predati pismeni otkaz, rekla sam, ne mogavši skriti ljutnju u glasu. A tebi ću prepustiti da se pobrineš za sve u kadrovskoj. I moramo odmah početi tražiti zamjenu.

– Ne smijemo uzeti nikog novog, podsjetio me dok sam ja odmarširala dalje.

Vani se snijeg ralicama nagomilan uz rubove ceste smrznuo u brezuljke prljavog leda na kojima nije bilo moguće parkirati i po kojima se nije dalo hodati, a kroz zloslutne oblake slabašno se probijala sunčana svjetlost. Pokraj mene je prošao tramvaj vozeći mali orkestar limene glazbe, a zatim sam se popela granitnim stubama hrapavim od soli dok su zvuči pjesme Radost svijetu zamirali u daljini. Policajac s forenzičnog odjela pustio me u Seabord Building, gdje sam na katu pronašla Vandera u prostoriji koja je bliještala od silnih ekrana u bojama i ultraljubičastog svjetla. Sjedeći za terminalom za poboljšanje slike, napeto je zurio u nešto na ekranu dok je upravljao mišem.

– Nije prazan, objavio je ne rekavši mi ni kako si. Netko je nešto napisao na listu papira koji je bio na ovom, ili se nalazio vrlo blizu toga da bude sasvim na njemu. Ako dobro pogleda možeš jedva razaznati utore.

Tek sam tada počela shvaćati. Na sredini staklenog stola lampom ispod radne plohe lezao je bijeli list papira, pa sam se na gnula bliže da pogledam. Udubljenja su bila tako slabašna da ni sam bila sigurna zamišljam li ih ili su stvarno tamo.

– To je list papira što smo ga pronašli ispod kristala na krevetu Jennifer Deighton? upitala sam s uzbuđenjem.

Klimnuo je glavom, još malo pomaknuvši miša, podešavajući nijanse sivog.

– Ovo radiš uživo?

– Ne. Već sam snimio utore videokamerom i spremio ih na harddisk. Ali ne diraj papir. Još ga nisam obradio što se tiče otisaka prstiju. Upravo počinjem, drži mi palčeve. Idemo, idemo.

Sada je govorio aparatu. Znam da ih je kamera sasvim lijepo vidjela. Hajde, moraš nam malo pomoći.

Kompjuterizirane metode pojačanja slike nauče čovjeka mnogo o kontrastu i zagonetkama.

Kamera može razlikovati više od dvije stotine nijansi sivog, dok ih ljudsko oko razlikuje manje od četrdeset. To što nečega nema, uopće ne mora značiti da nije tamo.

– Hvala bogu da s papirom ne moraš brinuti o smetnjama prouzrokovanih materijalom, nastavio je Vander ne prestajući s radom. Stvari idu mnogo brže kad ne moraš brinuti o tome.

Neki dan sam se namučio s krvavim otiskom na plahti. Tkanje tkanine, znaš. Ne tako davno, taj otisak bi bio neupotrebljiv. U redu. Još jedan preljev sivog obojio je dio na kojem je radio.

Sad to već na nešto slični. Vidiš? Pokazao mi je slabašne, jedva vidljive oblike na gornjoj polovici ekrana.

– Jedva.

– Ono što pokušavamo pojačati su sjene, a ne izbrisani trag olovke, jer ovdje nitko ništa nije pisao ni brisao. A sjena je nastala kad je svjetlost pod kutom pala na ravnu površinu ovog papira i na dubljenja u njoj barem je videokamera sasvim jasno uočila sjenu. Ti i ja je ne možemo vidjeti bez pomoći tehnike. Da probam još malo pojačati na vertikalama. Pomaknuo je miša. Sad još samo mrvicu zamrači horizontale... Sjajno. Evo ga. Dva nula Va crtica.

Imamo dio telefonskog broja.

Privukla sam stolicu bliže njemu i sjela. To je pozivni za Washington, rekla sam.

– Nazirem četvorku i trojku. Ili je to osmica? I zaškiljila sam. Mislim da je trojka.

– Tako je već bolje. U pravu si. Definitivno je trojka.

Neko je vrijeme nastavio s radom, a na ekranu se pojavilo još brojki i riječi. Zatim je uzdahnio i rekao: K vragu. Ne mogu dobiti zadnju znamenku. Jednostavno je nema, ali pogledaj ovo ispred pozivnog za D.C. Za i onda dvotočka. A odmah ispod toga je od i još jedna dvotočka i novi telefonski broj. Osam nula četiri. To je naš pozivni. Ovaj je broj vrlo mutan. Petica i možda sedmica, ili je to devetka?

– Mislim da je to broj Jennifer Deighton, rekla sam. Njen faks i telefon su na istoj liniji a u radnoj sobi je imala faks kroz koji može proći samo jedan list odjednom, a koristi običan tipkaći papir. Čini se da je iznad ovog lista papira napisala faks. Što li je poslala? Poseban dokument? Jer ovdje nema poruke.

– Još nismo gotovi. Sad dobivamo nešto što izgleda kao datum. Jedanaestica? Ne, to je sedmica. Znači, sedamnaesti prosinca. Sad idem dalje, prema dolje.

Pomaknuo je miša pa su strelice skliznule niz ekran. Pritiskom na tipku povećao je dio na kojem je želio raditi, a zatim ga stao bojati nijansama sivog. Sjedila sam vrlo mirno dok su se iz tog čistilišta znakova počeli razaznavati oblici: vijuga ovdje, točka ondje i energično prekrížena slova t. Vander je radio u tišini. Gotovo da nismo ni treptali ni disali. Sjedili smo tako sat vremena, a riječi su postupno postajale sve jasnije, dok se jedna nijansa sive suprotstavljala drugoj, malopomalo, komadić po komadić Vander im se dodvoravao, nagovarao ih da se pokažu. Bilo je nevjerovatno. Sve je bilo tu.

Prije točno tjedan dana, samo dva dana prije smrti, Jennifer Deighton je na jedan broj u Washingtonu poslala faks sljedećeg sadržaja:

Da, surađivat ću, samo je prekasno, prekasno, prekasno. Bolj da Vi dođete ovamo. Ovo je sve tako pogrešno!

Kad sam napokon odmakla pogled s ekrana, a Vander utipkao naredbu za ispisivanje, bila sam ošamućena. Pogled mi je bio zamućen, a adrenalin jurio žilama.

– Moramo ovo odmah pokazati Marinu. Valjda ćemo uspjeti zaključiti čiji je ovo broj faksa, ovaj u Washingtonu. Imamo sve osim zadnje brojke. Koliko u Washingtonu može biti faksova koji su točno ovakvi osim posljednje znamenke?

– Brojke od nula do devet. Vander je nadglasao kvrcikanje pisača. U najgorem slučaju, može ih biti samo deset. Deset brojeva, faksa ili nečeg drugog, koji su točno ovakvi osim posljednje brojke.

Dao mi je ispis. Još ću ga malo očistiti, pa ću ti bolju kopiju poslati kasnije, rekao je. I još nešto. Nikako se ne uspijevam dočepati otiska prsta Ronnieja Waddella, fotografije krvavog otiska palca iz kuće Robyn Naismith. Kad god nazovem Arhivu, kažu mi da još uvijek traže njegov dosje.

– Sjeti se koje je doba godine. Kladam se da tamo i nema nikoga, rekla sam, ne mogavši odagnati zle slutnje.

Kad sam se vratila u svoj ured nazvala sam Marina i objasnila mu što je otkrio uređaj za poboljšanje slike.

– K vragu, možeš odmah zaboravit informacije, rekao je. Tip koga znam je već otišo na praznike, a niko drugi ti na Badnjak neće napraviti ama baš ništa.

– Ima načina da i sami otkrijemo kome je poslala faks, rekla sam.

– Ja ne znam kako, osim da pošaljemo faks s porukom: Ko si. I onda se nadamo da ćemo dobiti natrag faks na kojem piše: Bok! Ja sam ubojica Jennifer Deighton.

To ovisi o tome ima li ta osoba u faks uprogramirano zaglavlje, rekla sam.

– Zaglavlje?

Moderniji faksovi ti omogućuju da u sistem uprogramiraš ime svoje tvrtke. To će zaglavlje biti ispisano na sve što bilo kome pošalješ faksom. Ali ono što je još važnije jest da će se zaglavlje osobe koja prima faks pojaviti na digitalno ekranu faksa koji ga šalje. Drugim riječima, ako ja tebi pošaljem, faks, na digitalnom ekranu mog faksa pisat će Richmondska policija, odmah iznad broja koji sam birala.

– Imaš ti na raspolaganju neki takav skupi faks? Ovaj kojeg mi imamo u policiji ne valja ništa.

– Imam jedan tu u uredu.

– Dobro, reci mi kad saznaš. Sad moram na dužnost.

Na brzinu sam napravila popis od deset telefonskih brojeva, od kojih je svaki počinjao sa šest znamenki koje smo Vander i ja uspjeli razaznati s lista papira pronađenog na krevetu Jennifer Deighton. Dovršila sam svaki broj s nulom, jedinicom, dvojkom, trojkom i tako dalje, a zatim sam ih pokušala okrenuti. Samo sam na jednom začula bezličan, pištav ton.

Faks se nalazio u uredu moje programske analitičarke, a Margaret je, na sreću, i sama ranije otišla na praznike. Zatvorila sam vrata njena ureda, sjela za stol i stala razmišljati dok je minikompjuter zujao, a svjetla na modemima zmirkala. To sa zaglavljem bila je obostrana stvar. Ako ja počnem slati faks, zaglavlje mog ureda pojavit će se na digitalnom ekranu faksa kojeg sam nazvala. Morat ću na brzinu prekinuti postupak, prije nego što prijenos bude gotov.

Nadala sam se da će zaglavlje: Ured glavnog sudskog patologa i naš broj već nestati s ekrana kad netko pogleda faks da vidi što se događa.

Uguravši prazan list papira u faks, okrenula sam broj u Washingtonu i čekala da prijenos počne. Ništa se nije pokazalo na digitalnom ekranu. Prokletstvo. Faks koji sam nazvala nije imao uprogramirano zaglavlje. To je to što se tiče zaglavlja. Prekinula sam postupak i poražena se vratila u

svoj ured.

Tek što sam sjela za stol, zazvonio je telefon. Doktorica Scarpetta, javila sam se.

– Ovdje Nicholas Grueman. Što god da ste nam pokušali poslati, nije stiglo.

– Molim? rekla sam, zaprepaštena.

– Ja ovdje nemam ništa osim praznog lista papira s ispisanim zaglavljem vašeg ureda.

Kaže, samo malo, greška nulanulajedan, molim pokušajte ponovno.

– Shvaćam, rekla sam, a ruke su mi se naježile.

– Možda ste mi pokušali poslati dopunu vašeg izvješća? Čujem da ste pogledali električnu stolicu. Nisam odgovorila.

– Vrlo temeljito od vas, doktorice Scarpetta. Možda ste saznali nešto novo o onim ozljedama o kojima smo razgovarali, o abrazijama na unutrašnjim stranama nadlaktica gospodina Waddella? O antekubitalnim udubljenjima?

– Recite mi, molim vas, ponovno broj vašeg faksa, rekla sam tiho.

Polako mi gaje izdiktirao. Broj se poklapao s onim na mom popisu.

– Nalazi li se faks u vašem uredu ili ga dijelite s ostalim odvjetnicima, gospodine Grueman?

– Odmah je tu, pokraj mog stola. Ne morate ništa označavati na ruke. Samo ga pošaljite i molim vas, pozurite se s tim, doktorice Scarpetta. Namjeravao sam uskoro poći kući.

Nešto kasnije otišla sam iz ureda, a kroz vrata me zapravo potjerao osjećaj frustracije.

Nisam mogla dobiti Marina. Nisam mogla učiniti ništa više. Osjećala sam se kao da me netko uhvatio u mrežu bizarnih veza, a da nisam mogla zaključiti što im je zajedničko.

Naglo sam skrenula na parkiralište West Carvja gdje je neki arac prodavao girlande i božićna drvca. Sjedio je na tronošcu

Sred male šume i izgledao poput drvosječe iz bajke, a hladan zrak bio je ispunjen mirisom borovine.

Ovako blizu Božića nije bio Bog zna kakav izbor. Vjerovala sam da sve to mrtvo drveće, ili unakaženo, neće biti dijelom ovih blagdana, osim onog drvca koje sam izabrala. Da nije bilo skoliotično, bilo bi krasno Kićenje se pokazalo više ortopedskim izazovom nego blagdanskim ritualom, no uz strateški obješene kuglice i lampice koja je ispravljala problematična mjesta, ponosno je stajalo u mojoj dnevnoj sobi.

– Evo, rekla sam Lucy kad sam se odmakla kako bih se divila vlastitom djelu. Što kažeš?

– Mislim daje čudno što si odjednom odlučila nabaviti božićno drvce. Kad si ga posljednji put imala u kući?

– Valjda dok sam još bila udana.

– I ukrasi potječu iz tog doba?

– Još iz onog kad sam se jako puno trudila oko Božića.

– I baš zbog toga se sad više ne trudiš.

– Sad imam puno više posla nego onda, rekla sam.

Lucy je odmakla rešetku ispred kamina i zaračem potakla vatru. Jeste li ti i Mark ikada proveli Božić zajedno?

– Zar se ne sjećaš? Došli smo te posjetiti za prošli Božić.

– Ne, niste. Došli ste na tri dana nakon Božića i odletjeli kući na Novu godinu.

– On je na sam dan Božića bio sa svojom obitelji.

– A ti nisi bila pozvana?

– Ne.

– Zašto ne?

– Mark je dolazio iz jedne stare bostonske obitelji. Neke su stvari radili na svoj način. Što si ti odlučila za večeras? Pristaje liti moja jakna s ovratnikom od crnog pliša?

– Nisam još ništa ni probala. Zašto moramo otići na sva ta mjesta? rekla je Lucy. Neću poznavati nikoga.

– Nije to tako strašno. Jednostavno moram odnijeti dar neko me tko je u drugom stanju i tko se vjerojatno ne vraća na posao moram se barem pokazati na proslavi u susjedstvu.

Prihvati sam poziv prije no što sam znala da ćeš mi doći u posjetu. Ti, n ravno, ne moraš poći sa mnom.

– Radije bih ostala ovdje, rekla je. Voljela bih da mogu poraditi na PUOP-u.

– Strpljenja, rekla sam joj, iako ni ja sama uopće nisam bila strpljiva.

Kasno po podne ostavila sam još jednu poruku kod dispečerice zaključivši da ili Marinov biper ne radi, ili on ima previše posla da bi potražio telefonsku govornicu. U prozorima mojih susjeda gorjele su svijeće, a iznad stabala sjao je mjesec u obliku elipse, pustila sam božićnu glazbu koju izvode Pavarotti i njujorška filharmonija, trudeći se što sam više mogla da u sebi probudim božićno raspoloženje, pa sam se otuširala i odjenula. Zabava kojoj sam trebala prisustvovati počinjala je tek u sedam. Imala sam dovoljno vremena odnijeti dar Susan i porazgovarati s njom.

Iznenadila me podigavši slušalicu, no zvučala je neodlučno i napeto kad sam upitala bih li mogla navratiti.

– Jasona nema, rekla je, kao daje to nekako važno. Otišao je u kupovinu.

– Dobro, imam nekoliko stvari za tebe, objasnila sam. Kakve stvari?

– Božićne stvari. Moram otići na jednu zabavu, pa neću dugo ostati. Je li to u redu?

– Valjda. Hoću reći, lijepo od tebe.

Zaboravila sam da Susan živi u Southsideu, kamo sam rijeto odlazila i gdje sam imala običaj izgubiti se. Promet je bio gušći nego što sam se pribojavala da će biti, a autocesta Midlothian bila je nakrčena ljudima koji su krenuli u kupovinu u posljednji trenutku i bili spremni izgurati vas s ceste obavljajući posliće za blagdan mira i blagostanja. Parkirališta su vrvjela automobilima, a van i trgovački centri bili su tako kričavo osvijetljeni da su čoveka mogli oslijepiti. Susanino naselje je bilo mračno, pa sam bila prisiljena, stati uz rub ceste i upaliti svjetlo u kabini

Ponovo sam morala pročitati njene upute. Nakon dugog lutanja, sam pronašla njenu kućicu izgrađenu u južnjačkom stilu, između druge dvije, iste takve kuće.

– Zdravo, rekla sam škiljeći kroz lišće ružičaste božikove koju sam držala u rukama.

Nervozno je zaključala vrata i uvela me u dnevnu sobu gurnuvši u stranu knjige i časopise, položila je božikovinu na stolić kavu.

– Kako se osjećaš? upitala sam.

– Bolje. Bi li što popila? Čekaj, uzet ću ti kaput.

– Hvala. Neću ništa. Mogu ostati samo minutu. Pružila sam joj paketić. Izvoli. Nešto što sam odabrala za tebe kad sam prošlog ljeta bila u San Franciscu. Sjela sam na kauč.

– Isuse. Ti stvarno rano obavljaš kupovinu. Izbjegavala je moj pogled sklopčavši se u naslonjaču. Da odmah otvorim?

– Kako želiš.

Oprezno je noktom presjekla ljepljivu vrpču, a zatim je skinula satensku vrpču ne oštetivši je. Poravnajući papir u uredan četverokut, kao da ga je namjeravala ponovno koristiti, spustila ga je u krilo i otvorila crnu kutiju.

– On, rekla je ispod glasa, izvlačeći crveni svileni rubac.

– Mislila sam da će dobro pristajati uz tvoj crni kaput, rekla sam. Ne znam kako ti, ali ja ne

volim vunu na kozi.

– Prekrasan je. Baš lijepo od tebe, doktorice Scarpetta. Nikada mi prije nitko nije donio ništa iz San Francisca.

Izraz njena lica probadao mi je srce i odjednom sam počela primjećivati stvari oko sebe.

Susan je na sebi imala žuti frotir ogrtač, ocufan na rukavima i crne čarape koje su izgledale kao da pripadaju njenu mužu. Namještaj je bio jeftin i izguban, a presvlake su se sjajile.

Umjetno božično drveće pokraj malog televizora bilo je oskudno okićeno i nedostajalo mu je nekoliko grana. Ispod njega ležao je tek pokoji poklon. Na zid je bio naslonjen sklopljeni dječji krevetić koji je očito bio kupljen iz druge ruke.

Susan je primijetila kako se ogledavam oko sebe i činilo se da joj je neugodno.

– Sve je tako besprijekorno čisto, rekla sam.

– Znaš kakva sam. Opsesivac i kompulsivac.

– Na sreću. Ako mrtvačnica uopće može biti izvrsno sređena, vaša to zasigurno jest.

pažljivo je složila rubac i vratila ga u kutiju. Stegnavši ogrtač ršće oko sebe bez riječi se zagledala u božikovinu.

– Susan, rekla sam nježno, želiš li razgovarati o tome što se događa?

Nije me pogledala.

– Nije nalik tebi da se uzrujaš kao što ti se dogodilo neko jutro. Nije nalik tebi izostajati s posla, a zatim dati otkaz a da me makar ne nazoveš.

Duboko je uzdahnula. Stvarno mi je zao. Jednostavno izgleda da mi ovih dana stvari ne idu od ruke. Zaista pretjerujem u reakcijama. Kao onda kad sam se sjetila Judy.

– Znam da je smrt tvoje sestre zasigurno bila iznimno teška za tebe.

– Bile smo blizanke. Ne jednojajčane. Judy je bila mnogo ljepša od mene. To je isto bio dio problema. Doreen joj je zavidjela.

– Doreen je ona djevojka koja je tvrdila da je vještica?

– Da. Žao mi je. Jednostavno se ne želim naći u blizini nečeg takvog. Pogotovo sada.

– Možda ćeš se osjećati bolje kad ti kažem da sam nazvala crkvu u blizini kuće Jennifer Deighton i da su mi rekli kako se zvonik osvjetljava natrijevim lampama koje su prije nekoliko mjeseci počele otkazivati. Očito nitko nije znao da svjetla nisu propisno popravljena.

To se čini kao dobro objašnjenje zašto se pale i gase.

– Kad sam ja odrastala u crkvi, rekla je, u kongregaciji je bilo Pentekostalaca koji su vjerovali da nerazumljivim mrmljanjem tipkom obreda mogu istjerivati demone. Sjećam se tog jednog čovjeka koji je došao na večeru i pričao nam o svojim susretima s ersonima, o tome kako bi noću lezao u krevetu i začuo kako netko diše u mraku i kako knjige lete po sobi.

Takve stvari su me na smrt plašile. Nisam čak mogla otići pogledati Egzorcista kad su ga počeli prikazivati.

– Susan, na poslu moramo biti objektivni i hladne glave. Ne smijemo dopustiti da naše podrijetlo, naša uvjerenja ili fobije utječu na nas.

– Ti nisi odrasla kao svećenikova kći.

– Ja sam odrasla kao katolkinja, rekla sam.

– Ništa ne nalikuje tome kao kad odrastaš kao kći fundamentalističkog svećenika, ustrajala je, treptajima zadržavajući suze. Nisam se suprotstavila.

– Tek pomislim da sam se riješila tih starih problema, i onda me opet zgrabe za vrat, nastavila je boreći se sa suzama. Kao da u meni ima još neka osoba koja mi stvara probleme.

– Kako ti to stvara probleme? Neke stvari mi je uništila.

Čekala sam da objasni, ali uzalud. Zurila je u vlastite ruke, nesretnog pogleda u očima.

Jednostavno mi to predstavlja preveliki pritisak, promrmljala je.

– Što to, Susan? Posao.

– Zašto je posao sad odjednom drugačiji nego što je bio? Pretpostavljala sam da će reći kako je sve drugačije zbog njene trudnoće.

– Jason misli daje nezdrav za mene. Uvijek je tako mislio.

– Razumijem.

– Kad dođem kući s posla i počnem mu pričati kako je bil njemu je to zaista teško slušati.

Kaže mi: Zar ne vidiš kako je to užasno? To jednostavno ne može biti dobro za tebe. I u pravu je. U zadnje vrijeme se toga ne mogu tako lako otresti. Dosta mi raspadajućih tijela, silovanih, razrezanih i ustrijeljenih ljudi. Umorna sam od mrtve djece i ljudi koji ginu u prometnim nesrećama. Ne želim više nikakvo nasilje. Pogledala me, a donja vilica joj je podrhtavala. Ne želim više smrti.

Razmišljala sam o tome kako će joj biti teško pronaći zamjenu nekim novim dani će biti spori, krivulja učenja dugačka. Naigre su se Pasnosti krile u razgovorima s kandidatima i u izbacivanju raznih čudaka. Nije baš svatko tko želi raditi u mrtvačnici uzor normalnog čovjeka. Voljela sam Susan i osjećala sam se duboko povrijeđenom i zabrinutom. Nije mi govorila istinu.

– Ima li još nešto što bi mi željela reći? upitala sam, ne skidajući pogleda s njenih očiju.

Nakratko je susrela moj pogled i u očima sam joj vidjela strah. Mislim da nema.

Čula sam kako se zatvaraju vrata. Stigao je Jason, jedva je izgovorila.

Naš je razgovor bio završen, pa sam ustala i tiho joj rekla: Molim te, Susan, javi mi se ako ti bilo što zatreba. Možda preporuka ili samo razgovor. Znaš gdje me možeš naći.

S njenim sam suprugom izmijenila tek nekoliko riječi na izlasku. Bio je visok i dobro građen, kovrčave smeđe kose i razmaknutih očiju. Iako je bio pristojan, vidjela sam da mu nije drago što me zatekao u svojoj kući. Dok sam se vozila mostom preko rijeke uznemireno sam zamišljala sliku koju taj mladi par zacijelo ima o meni. Bila sam šefica odjevena u kostim visoke mode, koja se na Badnjak dovezla u svom Mercedesu kako bi donijela simboličan poklon. Nestanak Susanine odanosti pobudio je u meni duboku nesigurnost. Nisam više bila sigurna u svoje odnose s drugm ljudima, niti u dojam koji sam na njih ostavljala. Bojala sam se da sam, nakon Markove smrti, negdje pogriješila, kao da je ja reakcija na taj gubitak skrivala u sebi odgovore na pitanja ljudi oko mene. Napokon, ja sam sa smrću trebala izlaziti na kraj bolje od bilo koga drugog. Doktorica Kay Scarpetta, Očnjak. Umjesto toga, ja sam se povukla u sebe i znala sam da osjećaju hladnoću oko mene, bez obzira na to koliko sam im bila naklonjena i puna razumijevanja. Osoblje mi se više nije povjeralo. A sada se činilo daje sigurnost mog ureda poljujana, a Susan je dala otkaz.

Sišavši s autoceste u ulicu Cary, skrenula sam ulijevo u svoje naselje i uputila se prema kući Brucea Čartera, okružnog suca On je živio na Sulgraveu, nekoliko ulica od mene, i odjednom sam ponovno bila dijete u Miamiu koje se našlo pred kućom koja mi je onda izgledala kao palača. Sjetila sam se kako sam išla od vrata do vrata s kolicima punim voća i kako sam znala da njegovane ruke što su mi znale udijeliti nešto sitnija pripadaju nedostupnim ljudima koji se se sažalili nada mnom. Sjetila sam se kako bih, vrativši se kući s džepom punim kovanica, osjetila vonj bolesti u spavaćoj sobi gdje je umirao moj otac.

Naselje Windsor Farms bilo je nenametljivo bogato, s kućama u georgijanskom i tudorovskom stilu uredno nanizanim duž ulica s engleskim imenima, te parcelama zasjenjenim drvećem i obrubljenim vijugavim zidovima od opeke. Privatna je sigurnost ovdje ljubomorno čuvala povlaštene kojima su protuprovalni alarmni uređaji bili uobičajeni poput prskalica za travnjake. Nepisana pravila stroza su od onih pisanih. Ovdje čovjek ne smije uvrijediti svoje susjede tako da razapne

konopce za rublje ili da navrati u posjetu nenajavljen.

Ne mora voziti Jaguar, ali ako je njegovo prijevozno sredstvo zahrđali kamionet ili mrtvačka kola, onda ga treba držati u garaži, daleko od očiju.

U sedam i petnaest parkirala sam iza dugog niza automobila ispred obijeljene kuće od opeke s krovom od škriljca. Bijele lampice bile su poput sićušnih zvijezda zapletene u grane smreka i grmove šimšira, a na crvenim ulaznim vratima visio je svježi, mirisni vijenac od borovine. Nancy Čarter pozdravila je moj dolazak pre krasnim osmijehom i rukama ispruženim kako bi mi prihvatila kaput. Pričala je bez prestanka nadglasavajući nerazumljivi jezl gomile dok je svjetlost poigravala na šljokicama njene dugačka crvene haljine. Supruga okružnog suca bila je žena u pedeseti godinama, novcem dotjerana u djelo visoke umjetnosti.

U dosti, nagađala sam, nije bila ljepotica.

– Bruce je tu negdje... Obazrela se oko sebe. Bar je na strani.

Uputila me u dnevnu sobu gdje je blagdanska odjeća gostiju avršeno pristajala uz ogroman šareni perzijski sag koji je vjeroatno koštao više od čitave kuće koju sam upravo bila posjetila s one strane rijeke. Uočila sam suca kako razgovara s nekim čovjekom kojeg nisam poznavala. Preletjela sam pogledom preko lica u sobi, prepoznavši nekolicinu liječnika i odvjetnika, jednog lobista i guvernerova šefa osoblja. Ne znam kako mi se u ruci našao viski sa sodom, a odjednom me za ruku držao čovjek kojeg nikada prije nisam vidjela.

– Doktorice Scarpetta? Frank, Donahue, predstavio se glasno. Sretan vam Božić.

– Vama također, rekla sam.

Nadzornik zatvora koji je navodno bio bolestan onoga dana kad smo Marino i ja obišli kaznionicu bio je nizak, grubih crta lica i guste prosijede kose. Odjeća mu je nalikovala na komičnu masku engleskog stoloravnatelja; nosio je zarkocrveni frak, bijelu čipkanu košulju i crvenu leptirmašnu u kojoj su zmirkale sitne električne lampice. Čaša čistog viskija opasno mu se ljuljala u jednoj ruci, a meni je ponudio drugu.

Nagnuo se bliže mom uhu. Zao mi je što vas nisam mogao provesti kaznionicom onoga dana kad ste je došli razgledati.

– Jedan od vaših čuvara pobrinuo se za nas. Hvala vam. Pretpostavljam da se radi o Robertsu. Mislim da se tako zvao.

– No, šteta što ste si morali dati taj trud. Pogledom je krstario po sobi, a onda je namignuo nekom iza mene. To je sve bilo veliko sranje. Znaite, Waddell je krvario iz nosa i ranije, nekoliko puta. I imao je visoki tlak. Uvijek se na nešto žalio. Glavobolje, nesanica.

Nagnula sam glavu, naprežući se da ga čujem.

Ti tipovi osuđeni na smrt su vam savršeni glumci. A da pravo kažem, Waddell je bio jedan od najgorih.

Ne bih znala, rekla sam podigavši pogled prema njemu.

– U tome i je problem, nitko ne zna. Bez obzira na to što čo vjek kaže, nitko stvarno ne zna osim nas koji smo s njima svalet dan.

– Vjerujem vam.

– To Waddellovo navodno preobraćenje, to što je navodno postao dobar kao kruh.

Podsjetite me da vam to jednom ispričam, doktorice Scarpetta. To kako se hvalio ostalim zatvorenicima o tome stoje učinio onoj jadnoj Naismithovoj. Mislio je daje prava faca zato što je sredio slavnu osobu.

U sobi je bilo zagušljivo i pretopio. Osjećala sam kako pogledom polako prelazi preko mog tijela.

– Naravno, i vas malo toga može iznenaditi, rekao je.

– Tako je, gospodine Donahue. Malo me toga može iznenaditi.

– Da vam pravo kažem, ne znam kako možete gledati to što radite svaki dan. Pogotovo u ovo doba godine, kad ljudi i dalje ubijaju jedni druge i same sebe, kao ona jadna gospođa koja je neku večer počinila samoubojstvo u garaži nakon što je otvorila božićne poklone.

Ta me njegova primjedba ubola kao da me netko udario laktom u rebra. U jutarnjim novinama izašao je kratak članak o smrti Jennifer Deighton u kojem su citirane riječi policijskog izvora kako se čini da je prerano otvorila svoje božićne poklone. To je moglo značiti da je počinila samoubojstvo, no u članku nije bilo ničega što bi to potkrijepilo.

– Na koju gospođu mislite? upitala sam.

– Ne sjećam se imena. Donahue je pijuckao svoje piće, crve nog lica i sjajnih očiju koje su neprestano bile u pokretu. Tuzn stvarno tuzno. Ništa, morat ćete nas jedan dan doći posjetiti i novim zgradama u Greenvilleu. Razvukao je usne u širok os jeh, a zatim me ostavio kako bi se pridružio prsatoj starijoj gospođi u crnom. Poljubio ju je u usta i oboje su se počeli smijati.

Čim se ukazala prva prilika otišla sam kući gdje sam zatekla svoju nećakinju kako čita ispružena na kauču pokraj razbuktale vatre. Primijetila sam nekoliko novih darova ispod jelke.

– Kako je bilo? upitala me zijevnuvši.

– Bilo je mudro od tebe što si ostala kod kuće, rekla sam. Je došao Marino?

– Aa.

Ponovno sam ga pokušala nazvati i nakon što je telefon zazvonio četiri puta razdraženo se javio.

– Nadam se da te nisam dobila prekasno, ispričala sam se. I ja se nadam. Štaje sad?

– Puno stvari nije u redu. Srela sam tvog prijatelja, gospodina Donahuea, večeras na zabavi.

– Kakva radost.

– Nije me se dojmio i možda sam samo paranoična, ali pomislila sam daje čudno što je spomenuo smrt Jennifer Deighton.

Tišina.

– A druga mala caka, nastavila sam, jest u tome što se čini daje Jennifer Deighton poslala faks Nicholasu Gruemanu manje od dva dana prije smrti. Poruka zvuči uzrujano, a stekla sam i dojam da se Grueman želio naći s njom. Ona mu je predložila da dođe u Richmond.

Marino i dalje nije ništa govorio. Jesi li još na liniji? upitala sam. Razmišljam.

Drago mi je čuti. Ali možda bismo trebali razmišljati zajedno. Siguran si da te ne mogu nagovoriti na večeru za sutra?

Duboko je uzdahnuo. Bilo bi mi drago, doktorice, al... Začuo se ženski glas u pozadini: U kojoj je ladici?

Marino je očito dlanom prekrpio slušalicu i nešto promrljao. Pročistio je grlo kad ju je ponovno prinio ustima.

Oprosti, rekla sam. Nisam znala da imaš društvo.

– Nema problema. Zastao je.

– Bilo bi mi jako drago kad biste ti i tvoja prijateljica sutra došli na večeru, ponudila sam mu.

– U Sheratonu je ta neka zakuska. Namjeravali smo ić tamo U svakom slučaju, ovdje te nešto čeka pod borom. Ako se predomisliš, nazovi me ujutro.

– Ne mogu vjerovat. Znači popustila si i kupila bor? Kladam se da je ružan ko smrt.

– Najljepši u susjedstvu, hvala na pitanju, rekla sam. Poželi prijateljici sretan Božić u moje ime.

Poglavlje 7

Sljedećeg jutra probudila sam se da bih začula crkvena zvona i ugledala zavjese koje su se kupale u suncu. Osjećala sam mamurluk iako sam prethodne večeri popila tek nekoliko kapi alkohola. Ostala sam ljenčariti u krevetu, pa sam ponovno utonula u san i sanjala Marka.

Kad sam napokon ustala kuhinja je mirisala na vaniliju i naranče. Lucy je mljela kavu.

– Razmazit ćeš me, i što ću onda? Sretan Božić. Poljubila sam je u tjele primijetivši na radnoj plohi neuobičajen paket pahuljica. Što je ovo?

– Cheshireski muesli. Nešto posebno. Donijela sam vlastite zalihe. Najbolje su s običnim jogurtom, ako ga imaš, a znam da ga ti nemaš. Zato ćemo se morati zadovoljiti obranim mlijekom i bananama. Osim toga, imamo još i svježi narančin sok i francusku kavu bez kofeina s aromom vanilije. Pretpostavljam da bismo morali nazvati mamu i baku.

Kad sam iz kuhinje nazvala majčin broj Lucy je otišla u moju radnu sobu na drugi telefon.

Moja je sestra već bila kod mame, pa smo uskoro sve četiri bile na liniji, a moja se majka nadugo i naširoko žalila na vrijeme. Rekla je da u Miamiu bjesne oluje. Užasni pljuskovi sa žestokim vjetrom počeli su na Badnjak kasno navečer, a božićno jutro pozdravljeno je bljeskovima munja.

– Ne biste trebale biti na telefonu za vrijeme takve oluje, rekla sam im. Nazvat ćemo kasnije.

– Tako si paranoična, Kay, ukorila me Dorothy. Sve promatraš samo s jednog stanovišta: kako bi nešto moglo ubiti čovjeka.

– Lucy, reci mi što si dobila, umiješala se moja majka. Bako, još nismo otvorile darove.

– Oho. Ovo je stvarno bilo blizu, uzviknula je Dorothy nastojeći nadglasati krčanje na vezi.

Svjetla su upravo žmirnula.

– Mama, nadam se da na kompjuteru nemaš otvoren neki file, rekla je Lucy. Jer ako imaš, vjerojatno si upravo izgubila to na čemu si radila.

– Dorothy, jesi li se sjetila kupiti putar? upitala je moja majka. Prokletstvo. Znala sam da sam nešto zaboravila... A sinoć sam te valjda tri puta podsjetila na to.

– Majko, rekla sam ti da ne pamtim stvari koje mi kažeš dok pišem.

– Možeš li si to zamisliti? Badnjak navečer, a jesi li išla sa mnom na misu? Ne. Ostala si kod kuće raditi na toj knjizi i onda još zaboraviš donijeti maslac.

– Izaći ću i donijeti ga.

– A što misliš da će biti otvoreno na božićno jutro?

– Nešto će već biti.

Podigla sam pogled kad je Lucy ušla u kuhinju.

– Ne mogu vjerovati, šapnula mi je dok su se moja majka i sestra nastavljale međusobno svadati.

Kad sam spustila slušalicu Lucy i ja zaputile smo se u dnevnu sobu gdje nas je ponovno dočekalo mirno zimsko jutro u Virginij s nepomičnim stablima i snjeznim pokrivačem koji je u hladovini ostao nedirnut. Nisam vjerovala da bih ikada više mogla živjeti u Miamiu.

Promjene godišnjih doba bile su za mene poput mjesečevih mijena, snaga koja me tjerala naprijed i s kojom se mijenjao moj pogled na svijet. Trebali su mi i uštap i mlađak i sve faze između njih, trebali su mi kratki i hladni dani da bih kasnije zna3 cijeniti proljetna jutra.

Lucy je od bake dobila ček na pedeset dolara. I DorothyF je darovala novac, pa me bilo prilično stid kad je Lucy otvori omotnicu s mojim darom i pridodala moj ček ostalima.

– Novac je tako bezličan, ispričala sam se.

– Meni nije bezličan, jer je to ono što želim. Upravo si kupila jedan megabyte memorije za moj kompjuter. Pružila mi je malen, težak dar umotan u srebrnocrveni papir ne mogavši saditi radost kad je vidjela izraz mog lica nakon što sam otvorila kutiju i razdvojila slojeve papira.

– Mislila sam da bi u njega mogla zapisivati raspored saslušanja na sudu, rekla je. U tonu je s tvojom motociklističkom jaknom.

– Lucy, prekrasan je. Prešla sam rukom preko crnih kožnih korica poslovnog rokovnika i nježno razdvojila njegove glatke stranice. Sjetila sam se nedjelje kad je Lucy stigla u Richmond i toga kako je dugo ostala vani kad sam joj dozvolila da se mojim autom odveze u klub. Kladam se da je mala lukavica bila otišla u kupovinu.

– A u ovom drugom daru su samo rezervni adresar i dodatak za sljedeću kalendarsku godinu. Spustila mi je u krilo manji dar kad je zazvonio telefon.

Marino mije poželio sretan Božić i rekao da bi htio navratiti s mojim darom.

– Reci Lucy da bi joj bilo pametno da se toplo obuče i da ne stavi na sebe ništa usko, rekao je razdraženo.

– O čemu ti to pričaš? zbunila sam se.

– Nikakve uske traperice jer neće moć vadit metke iz džepa. Rekla si mi da hoće naučit pucat. Prva lekcija je danas prije ručka Ako izostane sa sata, to je njen problem. Kad ćemo jesti?

– Između jedan i trideset i dva. Zar nisi rekao da si zauzet?

– E, pa, oduzeo sam se. Doći ću za jedno dvajset minuta. Reci derištu da je vani hladno za umrijet. Ideš s nama?

– Drugi put. Danas ću ostati kod kuće i kuhati.

Marinovo raspoloženje nije bilo ništa bolje kad se pojavio pred mojim vratima, a priredio nam je i pravu predstavu provjere. Valjući moj rezervni revolver, Ruger.38 pritisnuvši sigurnosnu iglu revolvera oslobodio je bubanj i polako ga zavrteo zavirivši u svaku komoru.

Povukao je kokot prema sebi, pogledao kroz cijev, a zatim isprobao obarač. Dok ga je Lucy promatrala u znatiželjnoj tišini, Marino je i dalje prodavao pamet upozoravajući me na talog kojeg je ostavilo sredstvo za čišćenje kojim sam očistila oružje, te me izvijestio da se na mom Rugeru vjerojatno nakupio izgorjeli barut kojeg treba sastrugati. Zatim je odveo Lucy u svom Fordu.

Kad su se nekoliko sati kasnije vratili, lica su im bila crvenkasta od zime, a Lucy se s ponosom hvalila krvavim zuljem na prstu kojim je potezala obarač.

– Kakva je bila? upitala sam brišući ruke o pregaču.

– Nije bila loša, rekao je Marino gledajući pokraj mene u kuhinju. Njušim pečeno pile.

– Bogami, ne njušiš. Uzela sam im kapute. Njušiš cotoletta di tacchino alla bolognese.

– Nije istina da samo nisam bila loša, rekla je Lucy. Samo sam dva puta promašila metu.

– Samo ti i dalje nastavi bez metaka dok ne prestaneš naglo potezat obarač. I zapamti, kokot moraš polako povući prema sebi.

– Imam na sebi više čađe nego Djed Božićnjak kad se spusti kroz dimnjak, rekla je Lucy veselo. Idem se otuširati.

Točila sam kavu u kuhinji dok je Marino razgledavao radnu plohu na kojoj je stajala boca Maršale, svježe naribani parmezan, pršut, bijeli tartufi, pirjana pureća prsa i razne druge namirnice koje su dolazile u jelo koje sam pripremala. Ušli smo u dnevnu sobu gdje je plamsala vatra.

– Ovo što si učinio je vrlo lijepo, rekla sam. Ne možeš ni zamisliti koliko sam ti zahvalna.

– Jedna lekcija nije dosta. Možda bi mogo radit s njom Još nekoliko puta prije nego šta ode natrag na Floridu.

– Hvala ti, Marino. Nadam se da se nisi puno namučio i što promijenio planove.

– Nije to bilo baš tako važno, rekao je odsječno.

– Očito si otkazao večeru u Sheratonu, ispitivala sam ga. Mogao si dovesti prijateljicu.

Nešto je iskrslu. Hoćeš mi reći kako se zove? Tanda. Neobično ime.

Marinovo je lice poprimalo tamnocrvenu boju. Kakva je Tanda? upitala sam ga.

– Ako baš hoćeš znat, nije vrijedna toga da o njoj pričamo. Naglo je ustao i zaputio se niz hodnik u kupaonicu.

Prije sam uvijek jako pazila na to da ne ispitujem Marina o njegovu privatnom životu osim ako bi mi pokazao da to želi. No ovoga se puta nisam mogla suzdržati.

– Kako ste se ti i Tanda upoznali? upitala sam ga kad se vratio. Na plesu Policijskog bratstva.

– Ja mislim da je sjajno to što si počeo izlaziti i upoznavati nove ljude.

– Gnusno je, ako te baš zanima. Nisam izlazio ni s kim više od triset godina. To ti je isto ko kad se Rip Van Winkle¹⁰ probudio u drugom stoljeću. Žene više nisu ko šta su nekad bile.

– Kako to misliš? Pokušala sam suzbiti osmijeh. Bilo je očito da Marinu ništa od ovoga nije smiješno.

– Više nisu jednostavne. Jednostavne?

– Aha, ko Doris. Ono šta smo nas dvoje imali nije bilo komplicirano. A onda, nakon triset godina ona nestane, a ja moram pocet iz početka. I onda me neki moji dečki nagovore da odem na prokleti ples u Policijskom bratstvu. Sjedim ti ja tako i gledam svoja posla kad eto ti Tande za mojim stolom. Nakon dva piva pitala me broj telefona, možeš to vjerovat?

– I dao si joj ga?

– Reko sam joj: Hej, ako hoćeš da se nađemo, daj ti svoj broj. Ja ću nazvat. Prvo me pitala iz kojeg sam zoološkog vrta pobjego, a onda me pozvala na kuglanje. Tako je počelo, a završilo je kad mi je rekla da se prije nekoliko tjedana straga zaletila u neki auto i da su je optužili za nemarnu vožnju. Htjela je da joj to sredim.

– Žao mi je. Otišla sam po njegove darove pod borom i pružila mu ih. Ne znam hoće li ovo koristiti tvom društvenom životu ili neće.

Odmotao je par zarkocrvenih naramenica i svilenu kravatu koja je pristajala uz njih.

10 Winkle lik iz priče Washingtona Irvinga: Rip se probudi nakon dvadeset i pet godina i vidi da se sve promijenilo; Marino se igra riječima, wrinkle znači bora.

– Baš je krasno, doktorice. Isuse. Ustajući, s gnušanjem je promrmljao: Prokleti diuretici, i ponovno se zaputio u kupaonicu. Nekoliko minuta kasnije vratio se do kamina.

– Kad si posljednji put bio na kontroli? upitala sam.

– Prije dva tjedna.

– I?

– I šta misliš? rekao je.

– Imaš visoki tlak, eto to mislim.

– Nemoj zezat.

– Što ti je liječnik točno rekao? upitala sam.

– Tlak mi je sto pedeset sa sto deset i otekla mi je prokleta prostata. Zato i pijem ove diuretike. Stalno se dižem jer mislim da moram na WC, a pola puta uopće ne mogu pišat. Ako se stvari ne poprave, reko je da će me rezat.

To je značilo da će mu napraviti transuretralnu resekciju prostate. Nije se radilo ni o čemu ozbiljnom, ali nije baš bilo ni zabavno. Ono što me brinulo bio je Marinov krvni tlak. Bio je kan didat za moždani ili srčani udar.

– Plus šta mi otiču gleznjevi, nastavio je. Bole me st dobivam ove proklete glavobolje.

Moram prestat pušiti, o se kave, izgubit dvajset kila i smanjit stres.

– Da, moraš učiniti sve to, rekla sam odlučno. A meni se ini kao da ne radiš ni na jednom od toga.

– Pa da, radi se samo o tome da moram promijenit cijeli svoj život. A i ti si mi se našla popovat.

– Ja nemam visoki tlak, a prestala sam pušiti prije točno dva mjeseca i pet dana. A da ne spominjem da me ne bi bilo kad bih izgubila dvadeset kilograma.

Zagledao se u vatru.

– Slušaj, rekla sam. Zašto ne bismo poradili na tome zajedno? Oboje ćemo smanjiti količinu kave i posvetiti se vježbanju.

– Jednostavno te ne mogu zamislit kako radiš aerobik, rekao je kiselo.

– Ja ću igrati tenis. Ti možeš raditi aerobik.

– Ko god samo mahne tajicama negdje u mojoj blizini, ubitću ga.

– Marino, uopće se ne trudiš.

Nestrpljivo je promijenio temu. Imaš kopiju onog faksa o kojem si mi pričala?

Otišla sam u radnu sobu i vratila se s aktovkom. Otvorivši je pružila sam mu ispis poruke koju je Vander otkrio uređajem za pojačanje slike.

– Ovo je bilo na praznom listu papira šta smo ga našli na krevetu Jennifer Deighton, točno?

– Točno.

Još uvijek ne mogu skuzit zašto je na krevetu imala prazan list Papira s kristalom na njemu.

Šta je to radilo tamo?

– Ne znam, rekla sam. Što je s porukama na njenoj sekretari? Štograd sumnjivo?

Još uvijek se bavimo time. Moramo razgovarat s gomilom ljudi. Iz džepa na prsima izvadio je kutiju Marlbora i duboko uzdahnuo. Prokletstvo. Bacio je kutiju na stolić. Sad ćeš me zabjevatati svaki put kad zapalim jednu, jel da?

Neću, samo ću buljiti u nju. Ali neću reći ni riječ.

– Sjećaš se onog intervjuja koji si dala PBS-u prije mjeseci?

– Slabo.

– Jennifer Deighton ga je snimila. Kasetu joj je bila u videu i kad smo je pustili eto tebe na televiziji.

– Molim? upitala sam, zapanjena.

– Naravno, ti nisi bila jedino šta se prikazivalo na toj emisiji. Bilo je i nekog sranja o nekom arheološkom nalazištu i holivudskom filmu koji su snimili tu u okolici.

– Zašto bi snimila mene?

– To je samo još jedan komadić koji se ne uklapa ni u šta drugo. Osim u one pozive s njena telefona ono šta ti je spuštala slušalicu. Čini se da je Deightonova razmišljala o tebi prije nego šta je koknuta.

– Što si još saznao o njoj?

– Moram zapalit. Hoćeš da izađem?

– Naravno da ne.

– Sad postaje još smješnije, rekao je. Dok smo pretraživali njen ured naišli smo na rješenje o razvodu. Izgleda da se udala 1961, a razvela se dvije godine kasnije i promijenila prezime natrag u Deighton. Onda se s Floride preselila u Richmond. Bivši muž se zove Willie Travers i on je jedan od onih luđaka šta se bave zdravljem znaš ono, cjelovitim zdravljem. K vragu, ne mogu se sjetit kako se to kaže.

– Holistička medicina?

– Tako je. Još uvijek živi na Floridi, u Fort Mevers Beachu. Nazvo sam ga na telefon. Bilo je prokleta teško iscijedit nešto iz njega, al ipak sam saznalo nekoliko stvari. Kaže da su on i gospođica Deighton nakon razvoda ostali u prijateljskim odnosima i a su se, u stvari, nastavili vidat.

– On je dolazio ovamo?

– Travers kaže da je ona odlazila k njemu, na Floridu. Nalazili su se, kako je on to reko, za stara dobra vremena. Zadnji put je bila dolje u studenom, oko Dana zahvalnosti. Uspio sam ga naovoriti i da mi kaže nešto o njenu bratu i sestri. Sestra je puno mlađa od nje, udana je i živi na zapadu. Brat je najstariji, sad je negdje u srednjim pedesetim, i vodi trgovinu živeznim namirnicama. Prije nekoliko godina je imo rak na grlu, pa su mu izvadili glasnice.

– Čekaj malo, rekla sam.

– Aha. Znaš kako to zvuči. Čovjek zna kad čuje tako nešto. Nema šanse da je tip koji te zvao u ured bio John Deighton. To je bio neko drugi koje imo osobne razloge da sazna nalaze autopsije Jennifer Deighton. Znao je dovoljno da se predstavi kako treba. Znao je dovoljno da skuzi kako bi trebo bit iz Columbije, Južna Karolina. Al nije znao ništa o zdravstvenim problemima Johna Deightona, nije znao da bi trebo zvučat ko da govori kroz stroj.

– Zna li Travers da je smrt njegove bivše žene zapravo ubojstvo? upitala sam.

– Reko sam mu da patolog još provodi testove.

– A on je bio na Floridi one večeri kad je Jennifer umrla?

– Navodno. Volio bi znat gdje je bio tvoj prijatelj Nicholas Grueman kad je umrla.

– On mi nikada nije bio prijatelj, rekla sam. Kako ćeš mu Pristupiti?

– Neko vrijeme uopće neću. S nekim ko šta je Grueman imaš Pravo samo na jednu šansu.

Kolko je star?

– Negdje je u šezdesetima, rekla sam. Je l velik?

Nisam ga vidjela otkada sam diplomirala pravo. Ustala kako bih potakla vatru. U tim je danima Grueman bio do građen, možda malo mršav. Rekla bih daje prosječne visine.

Marino nije ništa rekao.

– Jennifer Deighton težila je osamdeset i jedan kilogram podsjetila sam ga. Čini se da ju je ubojica zadavio i zatim odvuкао njeno tijelo do auta.

– Pa dobro. Možda je Grueman imao pomagača. Hoćeš čut jako nategnutu priču? Vidi kako ti se ova sviđa. Grueman je zastupao Ronnieja Waddella, koji nije bio, što bi čovjek reko, suh ko komarac. U bi možda trebali reć: koji nije suh ko komarac Waddellov otisak je pronađen u kući Jennifer Deighton. Možda ju je Grueman stvarno išo posjetit i to ne sam.

Zurila sam u vatru.

– Usput rečeno, nisam u kući Deightonove vidio ništa od kuda bi moglo potjecat pero koje si našla, dodao je. Zamolila si me da provjerim.

U tom trenutku oglasio se njegov biper. Strгнуvši ga s remena zaškiljio je prema uskom ekrančiću.

– Prokletstvo, požalio se zaputivši se u kuhinju na telefon.

– Šta se dog... Šta? čula sam kako govori. O, Kriste. Siguran si? Na trenutak je šutio.

Zvučao je vrlo napeto kad je rekao: Nemoj se truditi. Stojim na pet metara od nje.

Marino je prošao kroz crveno na raskrižju Wast Caryja i Windsor Waya, i zaputio se prema istoku. Prednja signalizirajuća svjetla su bljeskala a svijetleće znamenke radara su poigravale u bijelom Fordu LTD. Šifre s početnom brojkom deset krčale su preko radija, a ja sam pred očima zamišljala Susan sklupčanu u naslonjaču, s frotirnim ogrtačem pripijenim čvrsto uz tijelo kako bi je

zaštiti od hladnoće koja nije imala nikakve veze s temperi turom u sobi.

Sjetila sam se izraza njena lica koji se neprestano mijenjao, poput oblaka, i njenih očiju koje mi nisu otkrivala nika kve tajne.

Drhtala sam i jedva hvatala zrak. U grlu sam osjećala ka mi srce jako lupa. Policija je pronašla Susanin auto u jednoj ulici što izlazi na Strawberry Street. Sjedila je na vozačevu sjediš mrtva. Što je radila u tom dijelu grada i čime je izazvala napadača bila je tajna.

– Šta ti je još rekla kad si sinoć pričala s njom? upitao je Marino.

Ništa bitno nije mi padalo na pamet. Bila je napeta, rekla sam Nešto ju je mučilo.

– Šta? Možeš pretpostaviti?

– Ne znam što. Ruke su mi se tresle dok sam petljala po liječničkoj torbi ponovno provjeravajući njen sadržaj. Fotoaparat, rukavice i sve ostalo bilo je na mjestu. Sjetila sam se kako je Susan jednom rekla da, kad bije netko pokušao oteti ili silovati, taj bije prvo morao ubiti.

Nije se rijetko događalo da kasno po podne samo nas dvije ostanemo u uredu, čisteći mrtvačnicu nakon obdukcije ili ispunjavajući papire. Vodile smo mnogo osobnih razgovora o tome kako je biti žena i o ljubavi prema muškarcima i o tome kakav je osjećaj biti majka.

Jednom smo razgovarale o smrti i Susan mi je priznala daje se boji.

– Ne govorim sad o paklu, o ognju i sumporu o kojima propovijeda moj otac toga se ne bojim, rekla je postojano. Bojim se samo da je ovo tijelo sve što postoji.

– Nije to sve što postoji, rekla sam ja. Kako znaš?

– Nešto nedostaje. Pogledaš im lica i znaš. Energija se odvojila. Duh nije umro. Samo tijelo.

– Ali kako znaš? ponovila je.

Smanjivši gas Marino je skrenuo u Strawberry Street. Bacila sam pogled u retrovizor s moje strane automobila. Iza nas je bio još jedan policijski auto, na čijem su krovu bljeskala crvena i plava rotacijska svjetla. Prošli smo pokraj nekoliko restorana i male trgovine živežnim namirnicama. Ništa nije bilo otvoreno, a onih nekoliko automobila na cesti stalo je uz rub kako bi nas pustili da odemo U blizini kafića Strawberry Street ugledali smo usku ulicu duž koje su bili parkirani patrolni i neoznačeni policijski automobili, i čiji je ulaz bio zakrčen kolima hitne pomoći. Kraj nize stajala su parkirana dva televizijska kombija. Novinari su nervozno šetkali uz područje opasano zutom vrpcom. Marino je zaustavio auto i oboje smo u isto vrijeme otvorili vrata. Istog trenu kamere su se okrenule prema nama.

Gledala sam gdje Marino gazi i slijedila ga u stopu. Poklopci kamera su zaklepetali, film je krenuo, mikrofoni su se podigli, Marinovi dugi koraci nisu zastali i nikome nije odgovarao. Ja sam skrivala lice. Zaobišavši ambulatna kola, provukli smo se ispod vrpce. Stara tamnocrvena Toyota bila je parkirana na pola puta uske kaldrme prekrivene bljuzgavim, prljavim snijegom. Ruzni zidovi od opeke izdizali su se s obje strane ulice, zaklanjajući niske, kose zrake sunca. Policajci su fotografirali, razgovarali i razgledavali okolicu. S krovova i hrđavih požarnih stubišta kapala je voda, a na vlažnom povjetarcu lebdio je vonj smeća.

Gotovo i nisam primijetila da je mladi policajac romanskog izgleda koji je razgovarao preko prijenosnog radija netko koga sam nedavno srela. Tom Lucero nas je promatrao promrmljavši nešto u prijamnik i prekinuvši vezu. S mjesta na kojem sam stajala, sve što sam mogla vidjeti kroz otvorena vozačeva vrata Toyote bili su lijevi bok i ruka. Stresla sam se od šoka kad sam prepoznala crni vuneni kaput, zlatni vjenčani prsten i crni plastični sat. Između vjetrobrana i komandne ploče bila je utisnuta njena pločica s natpisom sudskog patologa.

– Tablice vode do Jasona Storyja. Pretpostavljam da joj je to muž, rekao je Lucero Marinu.

Dokumenti su kod nje, u torbici Ime na vozačkoj dozvoli je Susan Dawson Story, dvadesetosniO

godišnja bjelkinja.

– Štaje s novcem?

– U novčaniku ima jedanaest dolara i nekoliko kreditnih kartica. Možete je prepoznati?

Marino se nagne naprijed kako bi bolje pogledao tijelo. sići na vilici su mu se stegli. Aha.

Prepoznajem je. Auto jeđen ovako kako sad stoji?

– Mi smo otvorili vozačeva vrata. To je sve, rekao je Lucero gurnuvši radioprijamnik u džep.

– Motor je bio ugašen, vrata otključana?

– Da. Kao što sam vam rekao preko telefona, Fritz je primijetio auto dok je obavljao rutinsku ophodnju. To je bilo... oko petnaest sati, i primijetio je tablicu sudskog patologa na vjetrobranu. Bacio je pogled prema meni. Ako odete na suvozačevu stranu i pogledate unutra spazit ćete krv u području njena desnog uha. Netko je stvarno svjetski obavio posao.

Marino se odmaknuo i pogledom stao proučavati prljavi snijeg. Izgleda da nećemo imati baš puno sreće s otiscima stopala.

– Tu ste u pravu. Topi se ko sladoled. Razvodnio se već prije nego što smo stigli.

– Ste našli kakvu čahuru od metka?

– Ništa.

– Obitelj je obaviještena?

– Ne još. Mislio sam da biste u ovom slučaju to htjeli obaviti osobno, rekao je Lucero.

– Samo se dobro pobrini da mediji ne doznaju ko je i gdje je radila prije nego šta obitelj bude obaviještena. Isuse. Marino se okrene prema meni. Šta ti imaš za obaviti ovdje?

– Neću da se diera bilo što u unutrašnjosti auta, promucala sam, obuhvaćajući pogledom okolinu i vadeći svoj fotografski aparat. Bila sam na oprezu i misli su mi bile bistre, no ruke mi nikako nisu prestajale drhtati. Daj mi časak da pogledam, a onda ćemo je prebaciti na nosila.

– Ste vi, momci, spremni za doktoricu? upitao je Marino Lucera.

– Spremni smo.

Susan je bila odjevena u izbljedjele traperice i oguljene čizme na vezanje, a crni vuneni kaput bio joj je zakopčan do brade.

Srce mi se steglo kad sam primijetila crveni svileni šal koji se nalazila ispod ovratnika.

Nosila je naočale za sunce i bila je našlo njena na sjedište za volanom kao daje pronašla udoban položaj i zadrijemala. Na svijetlosivim presvlakama iza njenog vrata nalazila se crvenkasta mrlja. Prebacila sam se na drugu stranu automobila i ugledala krv koju je Lucero spomenuo. Počela sam snimati fotografije, a zatim sam zastala i nagnula se bliže njenu licu osjećajući blagi miris izrazito muške kolonjske vode. Primijetila sam da nije vezana sigurnosnim pojasom.

Nisam joj dirala glavu sve dok nisu došli bolničari i prenijeli Susanino tijelo na nosila u stražnjem dijelu bolničkih kola. Popela sam se unutra i provela nekoliko minuta tražeći rane od metka. Jednu sam pronašla na desnoj sljepoočnici, a drugu u udubljenju na stražnjoj strani vrata, odmah ispod crte vlasišta. Provukla sam prste u gumenim rukavicama kroz njenu kestenjastu kosu, tražeći još krvi koju, međutim, nisam pronašla.

Marino se popeo u stražnji dio kola. Koliko je puta ustrijeljena? upitao me.

– Našla sam dvije ulazne rane. Nijednu izlaznu, iako osjećam jedan metak pod kozom na lijevoj sljepoočnoj kosti.

Nervozno je pogledao na sat. Dawsonovi ne žive daleko odavde. U Glenburnieu.

– Dawsonovi? Skinula sam rukavice.

– Njeni roditelji. Moram razgovarati s njima. Sad odmah. Prije nego šta nekoj budali nešto izleti, pa ispadne daje obitelj saznala s radija ili televizije. Sredit ću da je neki policijski auto odbaci kući.

– Ne, rekla sam. Idem s tobom. Mislím da bih trebala. Ulična svjetla su se počela paliti kad smo se odvezli. Marino nije skidao oka s ceste, a lice mu je bilo opasno crveno. Prokletstvo.

Upucat je u glavu. Ubit trudnu ženu!

Buljila sam van kroz suvozačev prozor, dok su mi se rastrese ne misli punile djelomičnim iskrivljenim prizorima. Pročistila sam grlo. Jesu li pronašli njena muža? Niko se ne javlja kod njih kući. Možda je kod njenih. Bože mrzim ovaj poso. Isuse, kako sad najrađe ne bi ovo napravio baš sretan Božić, jebi ga. Pokucat ću vam na vrata i onda ste narabusili jer ću vam reć nešto šta će vam uništít život.

– Ti nisi uništio ničiji život.

– Da, ne još, al spremi se, jer sad ću, svaki čas.

Skrenuo je na aveniju Albemarle. Na rub ulice bili su dovezeni kontejneri za smeće okruženi vrećama za lišće punim božićnih otpadaka. Prozori su bili ispunjeni toplom svjetlošću, a u nekima su svijetlile šarene zaruljice za bor. Jedan mladi otac vukao je pločnikom svog sinčića na sanjkama koje su krivudale. Nasmiješili su se i mahnuli nam kad smo prošli pokraj njih. Glenburnie je naselje obitelji srednjeg staleza, mladih intelektualaca; samaca, oženjenih ili homoseksualno orijentiranih. U toplijim mjesecima ljudi su sjedili na svojim trijemovima i kuhali vani u dvorištima. Priređivali su zabave i mahali jedni drugima sa suprotne strane ulice.

Skromna kuća Dawsonovih bila je izgrađena u tudorovskom stilu, s prednje strane ugodno zaklonjena uredno podrezanim crnogoričnim stablima. Prozori su bili osvijetljeni i na katu i u prizemlju, a uz rub ceste bio je parkiran stari kamionet.

Na zvono nam se javio zenski glas s druge strane vrata: Tko je?

– Gospođa Dawson? Da?

– Inspektor Marino, richmondska policija. Trebo bi razgovarat s vama, rekao je glasno, podigavši značku do špijunke na vratima.

Brave su škljocnule, a meni je srce luđački udaralo. Za vrijeme stažiranja na različitim odjelima u bolnici doživjela sam da klijenti vrište od a ja bih ih tješila: Bit ćete sasvim dobro, a oni su umirali stežući mi ruku. Govorila bih: Žao mi je njihovim bližnjima koj su očajno čekali u malim, zagušljivim prostorijama gdje su se i kapelani osjećali izgubljeno. No nikada do sada nisam nadao dan Božića dostavila smrt na nečija vrata.

Jedina sličnost koju sam zapazila između gospođe Dawson njene kćeri bio je snazni obris vilice. Gospođa Dawson imala je oštre crte lica i kratku, prosijedu kosu. Nije mogla imati više od četrdeset i pet kila i podsjećala me da preplašenu pticu. Kad me Marino predstavio, oči su joj se ispunile panikom.

– Što se dogodilo? izgovorila je jedva čujno.

– Bojim se da imam jako lošu vijest za vas, gospođo Dawson rekao je Marino. Radi se o vašoj kćeri, Susan. Bojim se daje ubijena.

U obliznoj sobi začuo se trk malih stopala i na vratima s naše desne strane pojavila se djevojčica. Zastala je i odmjerila nas svojim velikim plavim očima.

– Hailey, gdje je djed? Glas gospođe Dawson zadrhtao je, a lice joj je sada bilo pepeljasto.

– Gore. Hailey je bila mali vražićak u trapericama i kožnim tenisicama koje su izgledale sasvim nove. Njena plava kosa sjajila se poput zlata, a nosila je i naočale koje su trebale ispraviti ponešto lijeno lijevo oko. Pretpostavila sam da nema više od osam godina.

– Idi i reci mu da siđe, rekla je gospođa Dawson. A ti i Charlie ostanite gore dok ja ne dođem po vas.

Dijete je na trenutak oklijevalo na vratima, gurnuvši dva prsta u usta. S nepovjerenjem je zurila

u mene i Marina.

– Hajde, Hailey!

Djevojčica je krenula s iznenadnim naletom energije.

Sjeli smo u kuhinju sa Susaninom majkom. Leđima nije dodirivala stolicu. Nije počela plakati sve dok, nekoliko minuta kasnije, nije ušao njen suprug.

– On, Mack, rekla je slabašnim glasom. Mack! Stala je jecati. Obgrlio ju je rukom privukavši je k sebi. Probljedio je i sto stisnuo usne kad mu je Marino objasnio što se dogodilo.

– Da, znam gdje je Strawberry Street, rekao je Susanin otac. Ne znam zašto je otišla tamo.

Koliko ja znam, to nije mjesto, koje je obično odlazila. Danas ništa nije bilo otvoreno. Ne znao!

– Zna li gdje je njen muž, Jason Story? upitao je Marino.

– Ovdje je.

– Ovdje? Marino se osvrnuo oko sebe.

– Na katu je, spava. Ne osjeća se dobro.

– A djeca su... čija?

– Tomova i Marvna. Tom je naš sin. Došli su nam u posjetu za praznike i otišli su iz kuće danas rano po podne. U Tidewater. Trebali bi se vratiti svaki čas. Posegnuo je za ženinom rukom. Millie, ovi ljudi moraju postaviti mnoga pitanja. Bilo bi najbolje da odeš po Jasona.

– Imam prijedlog, rekao je Marino. Volio bi s njim malo popričat nasamo. Možda bi me mogli odvest k njemu?

Gospođa Dawson je klimnula glavom, sakrivši lice rukama.

– Bilo bi dobro da pogledaš što je s Charliejem i Hailey, rekao joj je suprug. Pokušaj nazvati sestru telefonom. Možda bi mogla doći ovamo.

Pogled njegovih svijetloplavih očiju ispratio je gospođu Dawson i Marina iz prostorije.

Susanin otac bio je visok, imao je lijepe crte lica, a njegova smeđa kosa bila je gusta, s vrlo malo sijedih. Nije radio suviše pokrete i dobro je obuzdavao osjećaje. Susan je izgledom, a možda i stavom bila nalik na njega.

– Ona vozi stari auto. Nema ništa što bi bilo vrijedno ukrasti, a znam da se ne bi uplitala u drogu ili nešto slično. Pogledom je tražio odgovore na mom licu.

– Ne znamo zašto se to dogodilo, velečasni Dawson.

– Bila je trudna, rekao je, a riječi su mu zastale u grlu. Kako je itko mogao...?

– Ne znam, rekla sam. Ne znam kako. Nakašljao je. Nije posjedovala pištolj.

Potvrdno nisam znala što je htio reći. Zatim sam shvatila i rdila: Ne. Policija nije pronašla pištolj. Nema dokaza da je učinila sama.

– Policija? Zar vi niste iz policije?

– Ne. Ja sam glavni sudski patolog. Kay Scarpetta. Tupo je buljio u mene. Vaša kći je radila kod mene. Ah. Naravno. Oprostite.

– Ne znam kako bih vas utješila, izustila sam. Ni sama se još nisam počela suočavati s tim.

Ali učinit ću sve što je u mojoj moći da saznam što se dogodilo. Budite sigurni u to.

– Susan je pričala o vama. Oduvijek je željela postati liječnicom. Skrenuo je pogled nastojeći treptajima odagnati suze.

– Vidjela sam je sinoć. Samo nakratko, u njenoj kući. Oklijevala sam, ne želeći povrijediti osjetljiva mjesta njihovih života. Susan je izgledala kao da je nešto muči. A u posljednje vrijeme na poslu nije nalikovala na sebe.

Progutao je slinu i čvrsto isprepleo prste na stolu. Zglobovi su mu pobijeljeli.

– Moramo se pomoliti. Hoćete li moliti sa mnom, doktorice Scarpetta? Pružio mi je ruku.

Molim vas.

Kad je prstima čvrsto uhvatio moju ruku nisam mogla ne sjetiti se Susanina očitog podcjenjivanja svog oca i nepovjerenja koje je pokazivala prema onome što je on predstavljao. Fundamentalisti su plašili i mene. Osjećala sam nervozu sjedeći tako zatvorenih očiju, držeći se za ruku s velečasnim Mačkom Dawsonom, dok je on zahvaljivao Bogu na milosti koju nisam primjećivala i podsjećao na obećanja koja Bog više nije mogao održati.

Otvorivši oči povukla sam ruku. Jedan mučan trenutak pribojavala sam se da je Susanin otac osjetio moju sumnjičavost i da će stati preispitivati moja uvjerenja. No sudbina moje duše nije bila ono što mu je sada bilo važno.

S kata se začuo glasan uzvik i prigušen protest kojeg ništa nisam mogla razaznati. Čula sam kako je stolica zaškripala po podu. Telefon je zvonio i zvonio, a glas odozgo ponovno se javio u iskonskom krikui bijesa i boli. Dawson je zatvorio oči. Promrmljao je sebi u bradu nešto što mi se učinilo prilično čudnim. Učinilo mis daje rekao: Ostani u svojoj sobi.

– Jason je ovdje čitavo vrijeme, rekao je. Vidjela sam kako u bilo tuče u sljepoočnicama.

Jasno mi je da vam to može i sam eći. Ali htio sam da to čujete od mene.

– Spomenuli ste da se ne osjeća dobro.

– Probudio se s prehladom, odnosno s početkom prehlade. gusan mu je nakon ručka izmjerila temperaturu i nagovorila ga ja legne. On ne bi nikada povrijedio... No. Ponovno je zakapao. Znam da policija mora pitati, mora uzeti u obzir situaciju u kući. Ali to ovdje nije slučaj.

– Velečasni Dawson, kada je Susan danas otišla iz kuće i je li rekla kamo ide?

– Otišla je nakon ručka, kad je Jason otišao u krevet. Mislim daje to bilo oko jedan i trideset ili dva. Rekla je da ide k prijateljici.

– Kojoj prijateljici?

Pogled mu je prolazio pokraj mene. K prijateljici s kojom je išla u srednju školu. Dianni Lee.

– Gdje Dianne stanuje?

– U Northsideu, blizu sjemeništa.

– Susanin auto je pronađen u Strawberry Street, ne u Northsideu.

– Valjda, ako je netko... Mogla je završiti bilo gdje.

– Pomoglo bi nam kad bismo znali je li uopće stigla do Dianne kuće i čija je zamisao bila ta posjeta, rekla sam.

Ustao je i stao otvarati kuhinjske ladice. Tek je iz trećeg pokušaja pronašao telefonski imenik. Ruke su mu se tresle dok je okretao stranice i birao broj. Pročistivši grlo nekoliko puta upitao

Je mze li govoriti s Dianne.

– Razumijem. Što ste rekli? Neko je vrijeme slušao. Ne, ne. Glas mu je zadrhtao. Nije sve u redu.

Dok je on objašnjavao ja sam bez riječi sjedila i zamišljala Koje izgledao prije mnogo godina, kako se molio i razgovarao efonom dok se suočavao sa smrću svoje druge kćeri, Judy.

Kad se vratio za stol, potvrdio je moje strahove. Susan tog popodnev nije posjetila svoju prijateljicu, niti je postojao ikakav plan da to učini. Ta je prijateljica trenutačno bila izvan grada.

– Dianne je kod obitelji svog muža u Sjevernoj Karolini, re kao je Susanin otac. Tamo je već nekoliko dana. Zašto bi Susan lagala? Nije morala lagati. Uvijek sam joj govorio da ne mora lagati, bez obzira o čemu se radilo.

– Čini se da nije željela da itko zna kamo ide ili s kim se ide vidjeti. Znam da će to pobuditi razne zloslutne spekulacije, ali moramo se suočiti s njima, rekla sam njezno.

Bio je zagledan u svoje ruke.

– Jesu li se ona i Jason dobro slagali?

– Ne znam. S mukom se nastojao sabrati. Dragi Bože, ne ponovno. Ponovio je neobičnu rečenicu. Natrag u svoju sobu. Molim te. Zatim je podigao prema meni svoje krvlju podlivene oči. Imala je sestru blizankinju. Judy je umrla kad su bile u srednjoj školi.

– U automobilskoj nesreći, da. Znam, Susan mi je rekla. Jako mi je žao.

– Ona to nikada nije preboljela. Krivila je Boga za to. Krivila je mene.

– Ja nisam stekla taj dojam, rekla sam. Ako je ikoga krivila, čini se da je to bila djevojka po imenu Doreen.

Dawson je izvadio rupčić i tiho ispuhao nos. Tko? upitao je Neka djevojka u školi koja je navodno bila vještica. Odmahnuo je glavom.

– Navodno je proklela Judy? No bilo je besmisleno upuštati se u daljnja objašnjenja.

Vidjela sam da Dawson ne zna o čemu pričam. Oboje smo se okrenuli kad je u kuhinju ušla Hailey. U rkama je držala rukavicu za baseball, a u očima joj se ogledao strah.

– Što to imaš, srce? upitala sam pokušavajući se nasmiješiti prišla mi je. Osjetila sam miris nove kože. Rukavica je bila vezana, a u sredini se nalazila loptica, poput velikog bisera u kamenici

– Dala mi ju je teta Susan, rekla je tiho. Moram je razraditi. Moram je stavljati pod madrac.

Teta Susan kaže da moram tako tjedan dana.

Njen djed je ispružio ruke i posjeo je sebi na krilo. Zario je nos u njenu kosu čvrsto je obgrlivši. Molio bih te da na trenutak odeš u svoju sobu, zlato. Hoćeš li to učiniti, tako da se djed može pobrinuti za nešto? Samo nakratko?

Klimnula je glavom ne skidajući pogleda s mene. Što rade baka i Charlie?

– Ne znam. Spuznula mu je s krila i s oklijevanjem izašla iz kuhinje.

– Već sam vas čula to reći, rekla sam mu. Doimao se izgubljeno.

– Rekli ste joj da ode u svoju sobu, rekla sam. Čula sam vas već ranije kako to govorite, kako ste promrmljali nešto o odlasku u svoju sobu. Kome ste se obraćali?

Spustio je pogled. Dijete kojem sam govorio je moja vlastita osobnost. Ona vrlo duboko osjeća, plače, ne može kontrolirati emocije. Ponekad je najbolje poslati osobnost u sobu, baš kao što sam to učinio s Hailey. Da se čovjek sabere. To je trik kojeg sam naučio. Naučio sam ga kao dijete, morao sam; moj otac nije najblje reagirao kad bih zaplakao.

U plaču nema ničeg lošeg, velečasni Dawson.

Oči su mu se ispunile suzama. Začula sam Marinove korake tubama. Zatim je ušao u kuhinju, a Dawson je ponovno u nji, ispod glasa, izgovorio istu frazu.

Marino ga je zbunjeno pogledao. Mislim da vam se vratio ili rekao je.

Susanin otac počeo je nekontrolirano jecati kad su se is kuće u zimskom mraku zalupila vrata automobila i kad se na tri jemu začuo veseli smijeh.

Božićna je večera završila u smeću, a večer sam provela šecući po kući i razgovarajući preko telefona. Lucy je čitavo vrijeme bila u mojoj radnoj sobi iza zatvorenih vrata. Trebalo je sve srediti. Susanino umorstvo dovelo je moj ured u izvanredno stanje Njen će slučaj morati biti zapečaćen, a fotografije će se morati držati podalje od onih koji su je poznavali. Policija će željeti pretražiti njen ured i ormarić u svlačionici. Željet će razgovarati s članovima mog osoblja.

– Ne mogu otići dolje, rekao mi je preko telefona, moj zamjenik.

– To mi je jasno, rekla sam, osjećajući kako mi se stvara čvor u grlu. Niti očekujem, niti želim da itko od vas dođe dolje.

– A ti?

– Ja moram biti tamo.

– Kriste. Ne mogu vjerovati da se to dogodilo. Jednostavno ne mogu vjerovati.

Doktor Wright, moj zamjenik u Norfolku, ljubazno je pristao dovesti se u Richmond sutradan rano ujutro. Budući da je bila nedjelja, u zgradi nije bilo nikog osim Vandra, koji je došao kako bi pomogao s Luma Liteom. Da sam emotivno i bila u stanju obaviti obdukciju na Susan, bila bih odbila. Najgora stvar koju sam u ovom trenutku mogla učiniti za nju bila je ugroziti njen slučaj tako da odvjetnicima obrane pružim priliku da dovedu u pitanje nje objektivnost i sposobnost prosudbe stručnog svjedoka koje u isto vrijeme i žrtvin nadređeni.

Zato sam sjedila za stolom u mrtvačnici dok je Wright radio. S vremena na vrijeme uputio bi me poklopu primjedbu nadglavavajući zvuk instrumenata i s vode, dok sam ja zurila u zid od troske. Nisam ispunila niti jedan jedini dokument koji se ticao njena slučaja, niti sam obilježila kakvu epruvetu. Nisam se okrenula kako bih promatrala obdukciju.

U jednom trenutku sam ga upitala: Jeste li namirisali štotrod na njoj ili na njevoj odjeći?

Nekakvu kolonjsku vodu?

Prestao je s radom i čula sam kako je napravio nekoliko korala. Da. Bez daljnjega na područjima oko ovratnika i na rupcu.

– Čini li vam se da se radi o muškom mirisu?

– Hmra. Rekao bih. Da, mislim daje miris muški. Možda njen muž koristi kolonjsku vodu?

Wright se bližio mirovini. Bio je to proćelav čovjek s velikim trbuhom u čijem se govoru osjećao naglasak Zapadne Virginije. Bio je vrlo sposoban forenzični patolog i točno je znao o čemu razmišljam.

– Dobro pitanje, rekla sam. Zamolit ću Marina da provjeri. Ali njen muž je jučer bio bolestan i otišao je u krevet nakon ručka. To ne znači da se nije namirisao. Ne znači ni da njen brat ili otac nisu imali na sebi kakav miris koji se zadržao na njenom ovratniku kad su je zagrlili.

– Izgleda da se radi o malom kalibru. Nema izlaznih rana. Zatvorila sam oči i slušala.

– Ozljeda na desnoj sljepoočnici ima u promjeru pola centimetra, plus još centimetar opaljene kože radi se o nepotpunom krugu. Vidi se daje koža malo istočkana i pronašao sam nešto baruta, ali većina je vjerojatno izgubljena u njevoj kosi. Malo baruta zadržalo se u sljepoočnom mišiću. Gotovo ništa u kosti ili duri mater.

– Putanja? upitala sam.

– Metak je ušao kroz stražnji dio desnog čeonog reznja, prošao kroz prednji dio prema prugastom tijelu i probio lijevu sljepoočnu kost gdje se zaustavio u mišiću ispod kože. A radi se o čvrstom olovnom metku koji jest prevučen bakrom, ali nema bazenu košuljicu.

– I nije eksplodirao? upitala sam. !

Ne. Zatim imamo ovu drugu ranu, tu na zatiljku. Ta je crna, uvijenim izguljenim rubom i tragom od cijevi. Na ivicama, te male razderotine, duljine otprilike jednog milimetra.– Znači čvrsti dodir?

– Da. Meni izgleda kao da joj je jako pritisnuo cijev na vrat. Metak je ušao između zatiljnog otvora i prvog cervikalnog kraljeska, te je prekinuo spoj vrata i produžene leđne moždine. Zatim je prošao ravno doponsa [11](#).

– Što mi možete reći o kutu? upitala sam.

– Prilično je oštar. Ako je sjedila u autu kad je zadobila ovu povredu, rekao bih da je ili bila nagnuta prema naprijed ili je imala pognutu glavu.

– Nije pronađena u tom položaju, rekla sam. Bila je naslonjena na naslon sjedišta.

– Onda pretpostavljam da ju je tako namjestio, primijetio je Wright. Nakon što ju je ubio. I čini mi se da je taj metak koji je prošao kroz pronađeni ispaljen posljednji. Usudio bih se reći da je već bila

onemogućena, možda je čak već bila pala prema naprijed kad ju je drugi put ustrijelio.

Na trenutke sam sve to mogla podnijeti, kao da razgovaramo o nekome koga ne poznajem.

Zatim bih se stresla i morala sam suzdržavati suze koje su mi navirale na oči. Dva puta sam morala izaći van i stajati na parkiralištu udišući hladan zrak. Kad je došao do deset tjedana starog fetusa u njenoj utrobi, fetusa koji je trebao biti djevojčica, povukla sam se u svoj ured na katu. Prema zakonima države Virginije, nerođeno dijete nije osoba, dakle ne može biti ubijeno budući da čovjek ne može ubiti nekoga tko nije osoba.

– Dvoje, a kriv je samo zajedno, primijetio je Marino gorko kad sam kasnije toga dana razgovarala s njim telefonom.

11 Uzdignuti dio koji povezuje veliki i mali mozak s produženom leđnom moždinom.

– Znam, rekla sam, tražeći po torbici bočicu aspirina.

– Na sudu prokletim porotnicima niko neće ni reć da je bila trudna. To se neće priznat, bez obzira šta je ubio trudnicu.

– Znam, ponovila sam. Wright upravo završava. Vanjskih pregledom nije ustanovio ništa značajno. Ne može se govoriti o kakvom dokaznom materijalu, ništa novo nije iskrsnulo. Što se kod tebe?

– Susan je definitivno bila u krizi, rekao je Marino. Problemi sa suprugom?

– On kaže da je imala problema s tobom. Tvrdi da si radila neka čudna sranja, kao stalno si je nazivala doma, proganjala je. A ponekad se vraćala s posla i ponašala se ko da je luda, ko da se nečeg nasmrt boji.

– Susan i ja nismo imale nikakvih problema. Progutala sam tri aspirina s gutljajem hladne kave.

– Samo ti govorim šta tip kaže. A druga stvar je i mislim da će te to zanimat izgleda da smo pronašli još jedno pero. Ne kažem da to dovodi u vezu ovaj slučaj i slučaj Deightonove, doktorice, nit da ja to tako mislim. Al k vragu. Možda imamo posla s nekom zvjerkom koja nosi pernate rukavice u jaknu. Ne znam. Al to jednostavno nije nešto svakodnevno. Jedini put kad smo pronašli perje na mjestu zločina bilo je kad je onaj tip provalio u stan tako staje razbio prozor, pa sije raspario pernatu jaknu na staklo.

Glava me tako boljela da sam osjećala mučninu.

– Ono šta smo našli kod Susan u autu je stvarno sitno jedno majušno perce, nastavio je.

Držalo se za tapacirani dio suvozačevih vrata. S unutarne strane, blizu poda, nekoliko centimetara ispod rukohvata.

– Možeš li mi to donijeti? upitala sam. Aha. Šta ćeš napraviti? Nazvat ću Bentona.

– I ja to pokušavam, k vragu. Mislim da su on i žena otišli iz grada.

Moram ga pitati može li nam Minor Dowiley¹² pomoći jel to čovjek ili omekšivač za rublje?

– Minor Downey radi u FBIevom laboratoriju za ispitivani vlakana. Specijalizirao se za analizu perja.

– I zove se Downey, misliš zbilja? rekao je Marino s nevjericom.

– Zbilja, rekla sam.

Poglavlje 8

Telefon je dugo zvonio u FBI-evu Odjelu za biheviorističke znanosti, smještenom u podzemnim prostorijama Akademije u Quanticu. Mogla sam zamisliti bezlične zbunjujuće hodnike i urede pretrpane spomenima na sjajne ratnike kao stoje Benton Wesley koji je, kako su mi rekli, otišao na skijanje.

– Zapravo, ja sam ovdje sada jedina osoba, rekao je uljudni agent koji se javio na telefon.

– Ovdje doktorica Kay Scarpetta i moram ga hitno pronaći. Benton Wesley nazvao me gotovo istog trenutka.

– Bentone, gdje si? Podigla sam glas kako bih nadglasala užasno krčanje.

– U autu, rekao je. Connie i ja proveli smo Božić kod njene obitelji u Charlottesvilleu.

Sada smo krenuli na zapad, prema Hot Springsu. Čuo sam što se dogodilo Susan Story. Bože, tako mi je zao. Namjeravao sam te nazvati večeras.

– Veza se prekida. Jedva te čujem. Pričekaj malo.

Nestrpljivo sam čekala dobru minutu. Zatim je ponovno bio na vezi.

12 Prijevod ovog imena bio bi: mali paperjasti.

– Sad je bolje. Nalazimo se u nižim predjelima. Slušaj, kako ti mgu pomoći?

– Trebam pomoć FBIa pri analizi perja. Nema problema. Nazvat ću Downeya.

– I moramo razgovarati, rekla sam s velikim oklijevanjem ie sam znala da ga dovodim u neugodnu situaciju. A mislim da to ne može čekati.

– Ostani na liniji.

Ovoga puta pauza nije nastala zbog smetnji na vezi. Benton se morao posavjetovati sa ženom.

– Skijaš li? Začula sam njegov glas. Ovisi koga pitaš.

– Connie i ja smo se zaputili u Homestead na nekoliko dana. Mogli bismo razgovarati tamo.

Možeš li se izvući?

– Preokrenut ću nebo i zemlju da se izvučem i dovest ću Lucy.

– Sjajno. Ona i Connie se mogu zabavljati dok nas dvoje razgovaramo. Raspitat ću se za sobu kad stignemo. Možeš li mi donijeti nešto što mogu pogledati?

– Da.

– Uključujući i sve što imaš o slučaju Robyn Naismith. Tako da pokrijemo sve moguće, stvarne i potencijalne baze.

– Hvala ti, Bentone, rekla sam zahvalno. I molim te, zahvali Connie.

Odlučila sam odmah otići iz ureda, gotovo bez objašnjenja.

– To će vam dobro činiti, rekla je Rose zapisujući broj u Homesteadu. Nije shvatila da mi namjera nije opustiti se u odmaralištu s pet zvjezdica. Na trenutak u očima su joj zasjale suze kad sam joj rekla da javi Marinu gdje sam kako bi mogao odmah stupiti u kontakt sa mnom ako dođe do novih otkrića u Susaninu slučaju.

– I molim vas, nemojte otkriti moje obitavalište nikom drugom, dodala sam.

– U posljednjih dvadeset minuta nazvala su tri novinara, rekla je. Uključujući i Washington Post.

– U ovom trenutku ne dajem izjave koje se tiču Susanina slučaja. Recite im uobičajeno, da čekamo rezultate laboratorijskl ispitivanja. Recite im jednostavno da sam otišla iz grada i da ne možete doći do mene.

Dok sam vozila na zapad, prema planinama, proganjale su me slike Vidjela sam Susan u njenu širokom kirurškom odijelu i lica njenih roditelja kad im je Marino rekao daje njihova kći mrtva.

– Jesi li dobro? upitala me Lucy. Pogledavala je prema meni svake druge minute otkad smo izašle iz kuće.

– Samo sam zabrinuta, odgovorila sam, pokušavajući se usredotočiti na cestu. Svidjet će ti se skijanje. Imam osjećaj da će ti dobro ići.

Bez riječi zurila je kroz staklo. Nebo je imalo boju ispranih traperica, a vrhovi planina što su se izdizale u daljini bili su prekriveni snijegom.

– Žao mi je zbog ovoga, dodala sam. Izgleda da se svaki put kad me dođeš posjetiti dogodi nešto zbog čega ti ne mogu posvetiti svu svoju pažnju.

– Ne treba meni sva tvoja pažnja. Jednoga dana ćeš razumjeti.

– Možda sam ja ista takva kad je riječ o mom poslu. Zapravo, možda sam to naučila od tebe. Vjerojatno ću i ja biti uspješna kao i ti.

Raspoloženje mi je bilo teško poput olova. Bila sam sretna što sam nosila sunčane naočale.

Nisam željela da mi Lucy vidi oči.

– Ja znam da me ti voliš. To je ono što je važno. Znam i da me moja mama ne voli, rekla je moja nećakinja.

– Dorothy te voli onoliko koliko je uopće u stanju voljeti.

– Tu si u potpunosti u pravu. Onoliko koliko je to u stanju, što je baš mnogo, budući da nisam muškarac. Ona voli samo muškarce.

Ne, Lucy. Nije istina da tvoja majka uistinu voli muškarce. Oni su samo simptom njene opsesije da pronade nekoga uz koga se osjećati potpunom. Ne razumije da se samo ona sama može učiniti potpunom.

Jedina potpuna stvar u toj jednadžbi je da svaki put odabee nekakvog kretena.

– Slažem se da joj prosjek nije baš visok.

– Ja neću tako živjeti. Ne želim biti ni nalik na svoju majku

– I nisi, rekla sam.

– Pročitala sam u brošuri da tamo kamo idemo postoji organizirano gađanje glinenih golubova.

– Tamo postoji sve i svašta.

– Jesi li ponijela revolver?

– Glineni golubovi se ne gađaju revolverom, Lucy.

– Gađaju se ako dolaziš iz Miamijsa.

– Ako ne prestaneš zijevati, počet ću i ja.

– Zašto nisi ponijela pištolj? bila je uporna.

Ruger mi je bio u kovčegu, ali joj to nisam namjeravala reći. Zašto te tako brine jesam li ponijela oružje?

– Zato što se hoću uvježbati. Hoću postati tako dobra da mogu pogoditi brojku dvanaest na satu kad god mi se prohtije, rekla je pospano.

Srce mi se steglo kad je smotala svoju jaknu i gurnula je pod glavu. Legla je pokraj mene dodirujući tjemenu moje bedro. Nije znala u kakvom sam ogromnom iskušenju da je ovog časa pošaljem natrag u Miami. No znala sam daje osjetila moj strah.

Homestead je bio smješten na šezdeset četvornih kilometara šume ispresijecane potočićima u gorju Allegheny, a glavna zgrada hotela bila je izgrađena od crvene opeke s nizovima bijelih stupova nadsvođenih lukovima. Bijela kupola imala je na sve četiri strane satove koji su uvijek pokazivali isto vrijeme i koji su se mogli vidjeti s nekoliko kilometara udaljenosti, a tereni za golf bili su prekriveni bijelim pokrivačem.

– Imaš sreće, rekla sam Lucy kad su se prema nama zaputili prijazni ljudi u sivim odorama.

Uvjeti za skijanje su izvrsni.

Benton Wesley je ispunio obećanje, tako da nas je kad sffl došle na recepciju čekala rezervirana soba. Rezervirao nam je dvokrevetnu sobu sa staklenim vratima koja vode na balkon s k jег se pruža pogled na kasino, a na stolu nas je dočekalo cvijeće od njega i Connie.

Vidimo se na obroncima, pisalo je na karti: Ugovorili smo instruktora za Lucy u tri i trideset.

– Moramo pozuriti, rekla sam Lucy kad smo otvorile kovčege Instruktor skijanja te čeka za točno četrdeset minuta. Probaj ovo. Bacila sam joj crvene skijaške hlače, a zatim i jaknu, čarape, rukavice i džemper koji su poletjeli zrakom i aterirali na njen krevet. Nemoj zaboraviti pojas s torbicom. Sve što ti još treba morat ćemo nabaviti kasnije.

– Nemam skijaške naočale, rekla je gurajući glavu kroz ovratnik svijetloplave dolčevitke.

Oslijepjet ću od snijega.

– Možeš staviti moje naočale. Sunce će ionako uskoro zaci.

Dok smo uspjele uhvatiti taksi do skijaških staza, unajmiti opremu za Lucy i povezati je s instruktorom na bebiliftu, bilo je već tri i dvadeset i devet. Skijaši su izgledali kao sjajne točkice raznih boja što se spuštaju nizbrdo i pretvarali su se u ljude tek kad bi se približili podnožju. Nagnula sam se naprijed u svojim pancericama, skija čvrsto ukopanih u snježnu padinu i pogledom stala prelaziti preko redova skijaša pred zičarama, rukom zaklanjajući oči.

Sunce se približavalo vrhovima drveća, a snijeg je bliještao pod njegovim zrakama, no sjene su bivale sve duže i temperatura je brzo padala.

Muškarca i ženu sam primijetila zato stoje njihovo paralelno spuštanje niz obronke bilo tako krasno; štapovima koji su izgledali kao podignuta pera gotovo uopće nisu dodirivali snijeg dok su poput ptica jedrili padinom. Prepoznala sam sijedu kosu Bentona Wesleya i mahnula mu. Osvrnuvši se preko ramena prema Connie i doviknuvši joj nešto što nisam čula, odgurnuo se štapoma i jurnuo prema dolje poput noža, skija tako blizu jedne druge da se između njih nije mogao gurnuti ni list papira.

Kad se zaustavio uz prštanje snijega i podigao naočale, odjednom mi je palo na pamet da bih ga promatrala i da ga ne poznajem. Crne skijaške hlače ocrtavale su mu mišićave noge za koje nisam ni znala da postoje ispod hlača njegovih klasičnih odijela, a jakna koju je imao na sebi podsjećala me na zalazak sunca na Key Vestu. Lice i oči sjajili su mu se od zime, pa su njegove oštre crte lica izgledale više markantne nego opasne. Connie se polako za ustavila pokraj njega.

– Super je što si došla, rekao je Wesley, a ja sam se sjetila Marka kao i uvijek kad bih ga vidjela ili čula njegov glas. Bili su kolege i najbolji prijatelji. Mogli su proći i kao braća.

– Gdje je Lucy? upitala je Connie.

– Upravo osvaja bebilift. Pokazala sam im prstom.

– Nadam se da nemaš ništa protiv što sam je upisala za satove skijanja.

– Nešto protiv? Ne mogu ti reći koliko sam ti zahvalna. Zabavlja se kao nikad u životu.

– Mislim da ću malo stajati ovdje i gledati je, rekla je Connie. A onda ću biti zrela za čašu nečeg toplog, a imam osjećaj da će i Lucy imati istu želju. Ben, ti kao da se nisi naskijao.

Wesley se okrenuo prema meni: Jesi li za nekoliko brzih spustova?

Razmijenili smo nekoliko riječi o nebitnim stvarima dok smo stajali u redu za zičaru, a zatim smo zašutjeli kad smo sjeli. Wesley je spustio zaštitnu šipku dok nas je zica polako vukla prema vrhu planine. Zrak je bio omamljujući i fantastično čist, ispunjen tihim zvizducima skija koje su udarale po utabanom snijegu. Snijeg iz strojeva za proizvodnju umjetnog snijega lebdio je poput dima po šumama između staza.

– Razgovarao sam s Downeyem, rekao je. Čekat će te u sjedištu čim uspiješ doći.

– To je dobra vijest, rekla sam. Bentone, koliko znaš o svemu ovome?

– Marino i ja smo razgovarali nekoliko puta. Čini mi se da imaš nekoliko usporednih slučajeva koji nisu nužno povezani dokazima, već neobičnom podudarnošću što se tiče vremena kad s se dogodili.

– Mislim da se ne radi samo o slučajnoj podudarnosti. Zna za otisak Ronnieja Waddella koji se pojavio u kući Jennifer Deighton.

– Da. Zagledao se u zimzeleni šumarak kroz koji su se probijale zrake zalazećeg sunca.

Kao što sam rekao Marinu, nadam da postoji logično objašnjenje kako se Waddellov otisak našao tamo

– Logično objašnjenje bi lako moglo biti i to da se Waddell u jednom trenutku nalazio u njenoj kući.

– Onda se radi o situaciji koja je toliko bizarna da se ne može opisati, Kay. Osuđenik na smrt je vani na ulici i ponovno ubija. A mi bismo trebali zaključiti kako je netko drugi zauzeo njegovo mjesto na električnoj stolici u noći trinaestog prosinca. Sumnjam da je bilo mnogo dobrovoljaca.

Čovjek bi pomislio da nije, rekla sam. Što znaš o Waddellovu policijskom dosjeu? Vrlo malo.

– Ja sam prije mnogo godina razgovarao s njim, u Mecklenburgu.

Sa zanimanjem sam ga pogledala.

– Prije no što kažem bilo što, reći ću da nije bio naročito susretljiv i da nije htio razgovarati o ubojstvu Robyn Naismith. Tvrdio je da se, ako ju i jest ubio, ne sjeća da se to dogodilo. Nije to ništa neobično. Većina nasilnih prijestupnika s kojima sam razgovarao ili tvrde da se slabo sjećaju zločina, ili poriču da su ga počinili. Prije no što si stigla, sredio sam da mi se faksom pošalju kopije Protokola procjene Waddellova karaktera. Pregledat ćemo ih za večerom.

– Bentone, već mi je drago da sam došla.

Gledao je ravno pred sebe, a ramena su nam se jedva dodirila Padina pod nama postala je strmija, a mi smo se neko vrijeme vozili u tišini. Zatim je Wesley rekao: Kako si, Kay?

– Bolje. Premda još uvijek imam lošijih trenutaka.

– Znam. Uvijek ćeš ih imati. Ali manje, nadam se. Proći će i po Nekoliko dana, da ne osjetiš bol.

Da, rekla sam. Ima dana kad je ne osjećam.

– Na dobrom smo tragu do organizacije koja je odgovorna za to. Mislimo da znamo tko je postavio bombu.

Podigli smo vrhove skija i nagnuli se prema naprijed kad nas je zičara lagano ostavila na tlu, kao da smo ptičice koje prvi nut napuštaju gnijezdo. Noge su mi bile ukočene i hladne od voznje a dijelovi staze u hladovini bili su prekriveni ledom. Wesleyeve dugačke bijele skije izgubile su se kad ih je spustio na snijeg, a u isto vrijeme su bljesnule pod suncem. Spuštao se niz padinu u zasljepljujućoj igri oblaka dijamantne prašine, zastajući svako toliko kako bi se osvrnuo preko ramena. Mahnula sam mu da samo nastavi jedva podigavši štap, vozeći lagane, široke zaokrete i plutajući preko mogula. Na pola staze bila sam opuštena i zagrijana, a misli su mi slobodno letjele.

Kad sam se u sumrak vratila u sobu, ustanovila sam kako je Marino ostavio poruku da će biti u postaji do pet i trideset i da ga nazovem što prije mogu.

– Što se događa? rekla sam kad se javio na telefon.

– Ništa od čega ćeš bolje spavat. Ko prvo, Jason Story te ogovara svakom ko god ga hoće dovoljno dugo slušat uključujući i novinare.

– Mora negdje isprazniti gnjev, rekla sam, a raspoloženje mi je ponovno opalo.

– Dobro, to šta on radi nije baš najbolje, al nije ni naš najveći problem. Ne možemo pronać

kartice s Waddellovim otiscima.

– Zar nigdje?

– Baš tako. Pretražili smo njegov dosje u postaji gradske policije, državne policije i u FBIu.

To su svi nadležni organi gdje bi trebale nalaziti. Al kartica nema. Onda sam nazvao Donahueov zatvor, da vidim je li mogu doći do kakvih Waddellovih osobnih stvari, ko šta su knjige, pisma, četka za kosu, četkica za zube s na čemu bi se mogli pronaći prikriveni otisci. I pogodi šta mu reko? Da je Waddellova majka htjela uzeti samo njegov sat i Prsten. Sve drugo je uništeno.

Stropoštala sam se na rub kreveta.

– A šećer dolazi na kraju, doktorice. Ovima iz laboratorija za vatreno oružje se posrećilo i nećeš vjerovati šta su otkrili. Meci vojima su ubijeni Eddie Heath i Susan Story ispaljeni su iz istog pištolja, dvajset dvojke.

– Isuse Bože, rekla sam.

U Homestead Clubu u prizemlju sastav je svirao jazz, no posjetitelja je bilo malo, a muzika nije bila tako glasna da se uz nju ne bi moglo razgovarati. Connie je povela Lucy u kino, ostavivši mene i Wesleya za stolom u pustom uglu plesnog podija. Oboje smo pijuckali konjak. Nije se doimao tako psihički izmorenim kao ja, ali na licu mu se ponovno vidjela napetost.

Posegnuvši iza sebe, dohvatio je još jednu svijeću sa slobodnog stola i postavio je pokraj one dvije koje je bio zatražio da mu se donesu na stol. Svjetlost je bila drhtava ali dostatna, i iako ostali gosti nisu zurili u nas, svako toliko ipak bi nam uputili pokoji pogled.

Pretpostavljam da se to činilo čudnim mjestom za rad, no u predvorju i u sali za ručavanje nismo mogli imati dovoljno mira, a Wesley je bio previše pristojan da bi predložio sastanak u njegovoj ili mojoj sobi.

– Čini se da tu postoji nekoliko međusobno suprotnih elemenata, rekao je. No ljudsko ponašanje nije zapisano u kamenu. Waddell je bio u zatvoru deset godina. Ne znamo koliko se za to vrijeme mogao promijeniti. Ubojstvo Eddieja Heatha obilježio bih kao seksualno motivirano umorstvo, dok se ubojstvo Susan Story na prvi pogled čini samo smaknućem, izvršenjem naručenog ubojstva.

– Kao da se radi o dva različita počinitelja, rekla sam poigravajući se svojim konjakom.

Nagnuo se naprijed, nemarno prelistavajući slučaj Robyn Naismith. Zanimljivo je to, rekao je ne dizajući pogleda. Toliko slušaš o modusu operandi, o ubojičinim potpisima. Na primjer, Jer odabire takvu i takvu žrtvu, ili to i to mjesto i sklon je upotrebi noža i tako dalje. A zapravo to nije uvijek tako. Niti je emocionalni naboj zločina uvijek vidljiv. Rekao sam da ubojstvo Susan Story, na prvi pogled, ne izgleda kao daje seksualno motivira no. Ali što više razmišljam o tome, sve mi se više čini da ipak postoji seksualna komponenta. Mislim da se ubojica bavi pikerizmom¹³.

– Robyn Naismith je probodena mnogo puta, rekla sam.

– Da. Ja bih rekao da je to što je njoj učinio školski primjer njegove tehnike. Nije bilo dokaza o silovanju što ne znači da do toga nije došlo. Ali nije bilo sperme. Ponovljeno zarivanje noža u njen trbuh, bedra i prsa bilo je zamjena za pravu penetraciju. Što je očiti pikerizam. Ugrizi nisu tako vidljivi, a prema mom mišljenju nisu uopće povezani s bilo kakvim oralnim komponentama seksualnog čina, već su ponovno zamjena za penetraciju.

Zubi koji uranjaju u meso, kanibalizam, kao ono što je John Joubert učinio dostavljaču novina kojeg je ubio u Nebraski. Zatim imamo metke. Čovjek bi povezo pucanje spikerizmom tek nakon dužeg razmišljanja. A onda dinamika, u nekim trenucima, postaje jasna. Nešto što uranja u meso. O tome se radilo u slučaju Samova sina¹⁴.

– Ali u slučaju Jennifer Deighton nema znakov pikerizma.

– Istina. I thime se nadovezujem na ono što sam ranije rekao. Ne postoji uvijek jasan obrazac.

Ovdje, naravno, ne možemo govoriti o nekom obrascu, no postoji jedna stvar koja je zajednička ubojstvima Eddieja Heatha, Jennifer Deighton i Susan Story. Sve bih te zločine nazvao organiziranima.

– Ubojstvo Jennifer Deighton nije bilo baš tako organizirano, istakla sam. Čini se da je ubojica pokušao njenu smrt prikazati kao samoubojstvo. Međutim nije uspio. Ili je možda nije nafilje ravao ubiti, nego se zanio i prejako je stisnuo oko vrata.

– Vjerojatno nije planirao njenu smrt prije no što je smjesti auto, složio se Wesley. No ostaje činjenica da je nešto postojao. A crijevo za zalijevanje travnjaka što je bilo spojeno na cnušnu cijev odrezano je oštrim predmetom koji nismo uspjeli pronaći. Znači, ili je ubojica donio svoje vlastito oruđe ili oružje mjesto zločina, ili se riješio onoga što je pronašao u njenoj kući i čime se poslužio. To je organizirano ponašanje. No prije nego to odemo predaleko s ovim, dozvoli da te podsjetim da nemamo metak kalibra dvadeset i dva ili bilo kakav drugi dokaz koji bi povezao ubojstvo Jennifer Deighton sa Susaninim ubojstvom i ubojstvom malog Heatha.

– A ja mislim da imamo, Bentone. Waddellov je otisak pronađen na stolici u kući Jennifer Deighton.

– Ali ne znamo da je Ronnie Waddell bio taj koji je napunio olovom druge dvije žrtve.

– Tijelo Eddieja Heatha bilo je namješteno tako da podsjeća na slučaj Robyn Naismith.

Dječak je napadnut one večeri kad je Ronnie Waddell smaknut. Zar ne misliš da u tome ima neka čudna veza?

– Recimo to ovako, rekao je. Ne želim o tome misliti.

– Nitko od nas ne želi. Bentone, kakav instinktivni dojam imaš o ovome?

Mahnuo je konobarici da nam donese još konjaka, a svjetlost svijeća osvjetljavala mu je pravilne crte lijeve jagodične kosti i bradu.

13 Pikerizam dolazi od francuskog glagola piquer, što znači ubosti, zabiti, probadati.

14 Son of Sam David Berkowitz, masovni ubojica koji je u razdoblju 1976 - 77. ubio šest stanovnika New Yorka.

Vjerovao je kako ubijajući provodi u djelo Božju volju čije je poruke primao p svog susjeda Sama Carra.

– Instinktivni? U redu. Imam užasno loš predosjećaj što se tiče svega ovoga, rekao je.

Vjerujem da je Ronnie Waddell zajednički nazivnik, ali ne znam što to znači. Za prikriveni otisak nedavno pronađen na mjestu zločina utvrđeno je da pripada njemu a mi, s druge strane, ne možemo doći do kartice s njegovim piscima prstiju ili do bilo čega drugog što bi nam osiguralo pouzdanu identifikaciju. Isto tako nisu mu uzeti otisci prstiju u mračnici, a osoba koja je to navodno zaboravila učiniti u međuvreenu je ubijena istim pištoljem kojim je ubijen i Eddie Heath. Waddellov odvjetnik, Nick Grueman, očito je poznao Jennifer Deighton, i ne samo to, već se čini da joj je poslao poruku dva dana prije no što je ubijena. I napokon, da, postoji neka fina i posebna sličnost između ubojstava Eddieja Heatha i Robyn Smith. Iskreno rečeno, ne mogu a da se ne upitam nije li napad na Heatha, iz nekog razloga, trebao biti simboličan.

Pričekao je da nam posluže piće, a onda je otvorio smeđu omotnicu od čvrstog papira koja je bila pričvršćena za dosje slučaja Robyn Naismith. Zbog tog bezazlenog pokreta sjetila sam se nečeg o čemu ranije nisam razmišljala.

– Po njene fotografije morala sam otići u arhivu, rekla sam. Wesley me pogledao stavljajući naočale.

– Kod tako starih slučajeva, papirnati zapisi prenose se na mikrofilm koji se nalazi u dosjeu koji imaš u ruci. Izvorni dokumenti su uništeni, no zadržavamo original fotografija. One idu u arhivu.

– A arhiva je što? Prostorija u zgradi gdje radiš?

– Ne, Bentone. To je skladište u blizini državne knjižnice isto ono skladište gdje Biro forenzičnih znanosti sprema dokaze svojih starih slučajeva.

– Vander još uvijek nije pronašao fotografiju krvavog otiska palca kojeg je Waddell ostavio u kući Robyn Naismith?

– Ne, rekla sam, a Wesley me pogledao u oči. Oboje smo znali da je nikada neće pronaći.

– Kriste, rekao je. Tko ti je donio slike Robyn Naismith?

– Moj administrator, odgovorila sam. Ben Stevens. On je skočio do arhive otprilike tjedan dana prije Waddellova smaknuća.

– Zašto?

– U posljednjim fazama procesa u kojima se ljudi žale na odluke suda, uvijek se postavljaju mnoga pitanja, pa volim imati pun stup slučaju ili slučajevima koji su u pitanju.

Tako daje odlazak arhivu nešto što se redovito događa. Ono stoje malčice različito ovom slučaju o kojem pričamo jest to što nisam morala zorno« Stevensa da mi donese fotografije iz arhive. Sam se javio.

– A to nije uobičajeno?

– Kad malo razmislim, moram priznati da nije.

– Ono što se nameće iz toga, rekao je Wesley, jest da se tvoj administrator javio zato što gaje Waddellov dosje jako zanimao točnije rečeno, zanimala ga je fotografija krvavog otiska palca koja se trebala nalaziti u njemu.

– Sve što sa sigurnošću mogu reći jest da ako je Stevens htio prčkati po nekom dosjeu u arhivi, mogao je to učiniti samo ako je imao opravdani razlog za posjetu arhivi. Jer da sam, na primjer, čula kako je bio tamo a da nitko od sudskih patologa nije izdao takav nalog, to bi izgledalo neobično.

Zatim sam ispričala Wesleyu kako je netko provalio zaštitu kompjutera u mom uredu, objasnivši mu da su terminali o kojima se radi moj i Stevencov. Dok sam govorila, Wesley je pravio bilješke. Kad sam utihnula, podigao je pogled.

– Izgleda da nisu pronašli to što su tražili, rekao je.

– I Ja mislim da nisu. To nas stavlja pred očito pitanje. Što su tražili?

Polako sam vrtjela svoj konjak. Pod svjetlosti svijeća izgledao je kao tekući jantar, a svaki gutljaj ugodno mi je zario grlo i želudac.

– Možda nešto što ima veze sa smrću Eddieja Heatha. Znam da sam bila tražila bilo koji drugi slučaj u kojem su na žrtvi ostavjeni tragovi ugriza ili ozljede koje ukazuju na kanibalizam, i ti su Se slučajevi nalazili u jednom fileu u mom direktoriju. Ako nisu tražili to, nemam pojma što su mogli tražiti.

– Držiš li ikada u tom direktoriju dopise koji se tiču samo tvog odjela?

Da, u poddirektoriju, u procesoru za pisanje. I koristiš istu lozinku za pristup tim dokumentima? Da.

I tamo spremaš izvješća obdukcija i druge dokumente koji se tiču određenog slučaja?

– Da. No u trenutku kad je netko provalio u moj direktorij tamo nije bilo ničeg osjetljivog, koliko se sada mogu sjetiti.

– No tko god da je provalio nije to morao znati. Očito da nije, rekla sam.

– Što je s izvješćem obdukcije Ronnieja Waddella, Kay? Kad je provaljeno u tvoj direktorij, je li to izvješće već bilo u kompjuteru?

– Vjerojatno jest. Waddell je pogubljen u ponedjeljak, trinaestog prosinca. Provala u kompjuter dogodila se u četvrtak, šesnaestog prosinca kasno po podne dok sam obavljala obdukciju na Eddieju

Heathu, a Susan je bila gore u mom uredu i navodno se odmarala na kauču nakon što je prolila formalin.

– Zbunjujuće. Namrštio se. Pretpostavimo da je Susan ta koja je ušla u tvoj direktorij.

Zašto bi nju zanimalo izvješće obdukcije Ronnieja Waddella ako se o tome radi? Ona je bila prisutna za vrijeme njegove obdukcije. Što bi mogla pročitati u tvom izvješću što već nije znala?

– Ništa mi ne pada na pamet.

– Dobro, preformulirat ću rečenicu. Što ima veze s Waddellovom obdukcijom, a da ona to nije saznala svojom prisutnošću u mrtvačnici one večeri kada je doneseno njegovo tijelo? Ili je možda bolje reći, one večeri kada je u mrtvačnicu doneseno neko tijelo, s obzirom na to da više nismo sigurni da je taj čovjek bio Waddell, dodao je smrknuto.

– Ona nema pristup izvješćima laboratorija, rekla sam. No ta izvješća vjerojatno još nisu bila gotova u vrijeme kad je netko upao u moj direktorij. Toksikološki testovi i testovi na HIV, na primjer, traju tjednima.

– I Susan je to znala? Sigurno.

– I tvoj administrator to zna? Bez daljnjega. Onda mora postojati još nešto, rekao je.

I postojalo je, samo što mi, kad sam se toga sjetila, nije padalo na pamet zašto bi to bilo važno. Waddell ili tko god da je bio taj zatvorenik imao je u stražnjem džepu traperica omotnicu za koju je želio da bude pokopana s njim. vjerojatno nije otvorio tu omotnicu prije no što je otišao na kat kako bi nakon obdukcije sredio papire.

– Dakle, Susan te večeri u mrtvačnici nije mogla saznati stoje u omotnici? upitao je Wesley sa zanimanjem.

– Tako je. Nije mogla.

– A je li u omotnici bilo štogod bitno?

– Unutra je bilo samo nekoliko računa za cestarine i hranu.

Wesley se namrštio. Računi, ponovio je. Što je, zaboga, radio s računima? Imaš li ih ovdje?

– U njegovu su dosjeu. Izvadila sam fotokopije. Datumi su svi isti, trinaesti studenog.

– Što bi značilo, negdje u vrijeme kad je Waddell prebačen iz Mecklenburga u Richmond.

– Točno. Prebačen je petnaest dana prije smaknuća, rekla sam.

– Moramo otkriti kamo će nas odvesti šifre na ovim računima, na koja mjesta. To bi moglo biti važno. Vrlo važno, s obzirom na mogućnost kojom se bavimo.

– Mogućnost daje Waddell živ?

– Da. Da su nekako zamijenili zatvorenike i da je Waddell Pušten. Možda je čovjek koji je završio na stolici želio imati te račune u džepu kako bi nam njima nešto pokušao reći.

– Gdje ih je mogao dobiti?

– Možda za vrijeme voznje iz Mecklenburga u Richmond, što il idealno vrijeme za nešto izvesti, odgovorio je Wesley. a su prebačena dvojica, Waddell i netko drugi.

Hoćeš reći da su stali radi jela?

Čuvari ne bi smjeli stati ni zbog čega dok prevoze zatvorenike osuđene na smrt. No ako se radi o kakvoj uroti, svašta se moglo dogoditi. Možda su stali kako bi uželi hranu za van, pa je u to vrijeme Waddell oslobođen. Zatim je drugi zatvorenik odveden Richmond i zatvoren u Waddellovu ćeliju. Razmisli o tome Kako bi čuvari ili bilo tko drugi u Spring Streetu mogli znati da zatvorenik koji je doveden nije Waddell?

– Možda je sam zatvorenik rekao da on nije Waddell, no to ne znači da gaje netko htio saslušati.

– Pretpostavljam da ga ne bi slušali.

– A što je s Waddellovom majkom? upitala sam. Navodno gaje smjela posjetiti samo nekoliko

sati prije smaknuća. Ona bi, naravno, znala da zatvorenik kojeg je vidjela nije njen sin.

– Moramo se uvjeriti daje do te posjete zaista došlo. No, bilo posjete ili ne bilo, gospođi Waddell bi odgovarala takva situacija. Ne vjerujem daje htjela da joj sin umre.

– Ti si, znači, uvjeren daje pogubljen pogrešan čovjek, rekla sam s oklijevanjem, jer je trenutno bilo malo teorija koje sam željela pobiti više od te.

Umjesto odgovora otvorio je omotnicu s fotografijama Robyn Naismith i izvukao debeli svezani slika u boji koje su me iznova šokirale svaki put kad bih ih ponovno pogledala, bez obzira na to koliko sam ih puta već vidjela. Polako je prelistavao slikovnu povijest njene užasne smrti.

Zatim je rekao: Kad uzmemo u obzir tri ubojstva koja su se upravo dogodila, Waddell ne odgovara profilu tog ubojice.

– Što želiš reći, Bentone? Da se nakon deset godina u zatvoru Waddellov karakter promijenio?

– Sve što ti mogu reći je da sam čuo kako se organizirani ubojice dezorganiziraju, kako se izgube. Počinju grijehiti. Uzmi Bufl dyja, na primjer. Pred kraj je već postao mahnit. Ali ono što se u principu ne viđa jest da se preobrati netko neorganiziran, da pojedinac postane metodičan, racionalan da postane organiziran.

Kad je Wesley govorio o raznim Bundyjima i Samovim sinovima u svijetu, činio je to tako hladnokrvno, tako bezlično, kao u njegove teorije i analize zasnovane na izvoru iz druge ruke.

Nikada se nije hvalio. Nije, kao, slučajno spominjao njihova imena, niti je zauzimao stav nekoga tko te ubojice osobno poznaje. Svojim je ponašanjem, stoga, namjerno navodio sugovornika da stekne pogrešnu sliku.

Istina je bila daje proveo duge, intimne sate s ubojicama poput Theodorea Bundyja, Davida Berkowitza, Sirhana Sirhana, Richarda Specka i Charlesa Mansona, i s još mnogima manje poznatim crnim rupama koje su crple život s planeta Zemlje. Sjetila sam se da nije Marino jednom pričao daje Wesley, kad bi se vraćao sa svojih hodočašća u zatvore maksimalne sigurnosti, znao biti blijed i iscrpljen. Osjećao je gotovo fizičku bol dok je upijao otrov tih ljudi i izdržavao veze koje su oni nuzno ostvarivali s njim. Neki od najgorih sadista u novijoj povijesti redovito su mu pisali pisma i slali čestitke za Božić, i raspitivali se za njegovu obitelj. Nije ni čudo da je Wesley izgledao kao čovjek s velikim teretom na plećima i da je često bio šutljiv. U razmjeni za informacije, činio je jednu jedinu stvar koju nitko od nas ne želi učiniti. Dozvoljavao je čudovištu da ostvari vezu s njim.

– Je li utvrđeno daje Waddell psihotičan? upitala sam.

– Utvrđeno je da je bio pri sebi kad je ubio Robyn Naismith. Wesley je izvukao jednu fotografiju i gurnuo mi je preko stola. Ali, iskreno da ti kažem, ja mislim da nije.

Fotografija koju mi je gurnuo bila je ona koja mi je ostala u najživljem sjećanju i dok sam je promatrala, nisam mogla zamisliti da netko tko ne zna što se dogodilo nabasa na takav prizor.

U dnevnoj sobi Robyn Naismith nije bilo mnogo namještaja, tek nekoliko malih naslonjača s tamnozelenim jastucima i kožni kauč čokoladne boje. Na sredini poda prekrivenog parketima nalazio se Bakhara sag, a zidovi su zapravo bili široke daske obojene tako da izgledaju poput mahagonija ili trešnjina drveta. Stolić sa Revizorom nalazio se uza zid točno nasuprot ulaznim vratima, da je tko god je ušao odmah mogao lijepo vidjeti sablasno Umjetničko djelo Ronnieja Joea Waddella.

Ono što je Robynina prijateljica vidjela onog trenutka kad je otključala vrata i ušla izvikujući Robynino ime bilo je nago tijelo posjednuto na pod, leđima naslonjeno na televizor, kože tako zamrljane i iscrtane osušenom krvlju da se točna priroda ozljeda nije mogla utvrditi sve dok tijelo nije prebačeno u mrtvačnicu. Na fotografiji, zgrušana krv oko Robyninih bedara izgledala je poput crvenkastog katrana, a u blizini je bilo nabacano nekoliko krvavih ručnika.

Ooružje nikada nije pronađeno, iako je policija utvrdila da iz kompleta njemačkih noževa koji su

visjeli na zidu u kuhinji nedostaje nož za rezanje mesa od nehrdajućeg čelika čije su se karakteristike oštrice poklapale s njenim ozljedama.

Otvorivši mapu s dokumentacijom slučaja Eddieja Heatha, Wesley je iz nje izvukao nacrt mjesta zločina kojeg je skicirao policajac iz okruga Henrico koji je iza napuštene trgovine živeznim namirnicama pronašao dječaka u kritičnom stanju. Wesley je položio taj nacrt pokraj fotografije Robyn Naismith. Sličnosti su bile izraženije no što sam pretpostavljala; položaj njihovih tijela bio je gotovo potpuno jednak, od ruku opuštenih uz tijelo do nemarno nabacane odjeće pokraj bosih nogu.

– Moram priznati daje stvar prokleta stravična, primijetio je Wesley. Gotovo kao daje mjesto zločina na kojem je pronađen Eddie Heath zrcalni odraz ovoga ovdje. Dodirnuo je fotografiju Robyn Naismith. Tijela postavljena poput krpenih lutaka i naslonjena na kutijaste stvari. Veliki stolić za televizor. Smeđi kontejner za smeće. Slike su bile razbacane po stolu poput igraćih karata, a Wesley je s vrha špila povukao još jednu i smjestio je među ostale.

Bila je to izbliza snimljena fotografija njena tijela u mrtvačnici na kojoj su se lijepo vidjeli kružni otisci ljudskih zubi na lijevoj dojci i unutrašnjoj strani lijevog bedra.

– I opet nevjerojatna sličnost, rekao je Wesley. Tragovi ugriza točno odgovaraju dijelovima bez kože na ramenu i butini Eddieja Heatha. Drugim riječima, skinuo je naočale i pogledao Eddie Heath je vjerojatno izgrizen, a koža je odstranjena kako bi se uklonili dokazi.

– Znači da ubojica zna barem nešto o forenzičnom ispitivanju dokaznog materijala, rekla sam.

– Gotovo svi prijestupnici koji su proveli neko vrijeme u zavjoru znaju nešto o tome. Ako Waddell i nije znao da se na temelju tragova ugriza može identificirati počinitelj kada je ubio Robyn Naismith, sada bi to znao.

– Pričaš kao da je on ponovno ubojica, istakla sam. Prije nekoliko trenutaka rekao si da ne odgovara profilu ubojice u ovim slučajevima.

– Prije deset godina nije odgovarao. To je sve što tvrdim.

– Imaš kod sebe protokol procjene Waddellova karaktera. Možemo li razgovarati o njemu?

– Naravno.

Radilo se zapravo o FBIjevu upitniku otisnutom na četiri stranice koji se ispunjava za vrijeme razgovora što ga procjenitelj u zatvoru vodi licem u lice s nasilnim prijestupnikom.

– Evo, sama ga prelistaj, rekao je Wesley gurnuvši mi Waddellov protokol procjene. Volio bih čuti što misliš prije nego ti ja išta kažem.

Wesleyev razgovor s Waddellom zbilo se prije šest godina u odjelu za osuđenike na smrt u okrugu Mecklenburg. Protokol je započinjao očekivanim opisnim činjenicama. Waddellovo ponašanje, emocionalno stanje, osobitosti u ophođenju, te način razgovora upućivali su na to da je bio uznemiren i zbunjen. Zatim, kad mu je Wesley pružio mogućnost da postavlja pitanja, postavili samo jedno: Vidio sam male bijele pahuljice kad smo prošli pored prozora.

Pada li vani snijeg ili je to pepeo iz peći za spaljivanje?

Mjesec u kojem se dogodio razgovor, primijetila sam prema atumu na protokolu, bio je kolovoz.

Pitanja o tome kako je ubojstvo moglo biti spriječeno nisu vodila nikuda. Bi li Waddell ubio svoju žrtvu tamo gdje ima ljudi? Jel bi ubio pred svjedocima? Je li ga išta moglo spriječiti, da je plaši li ga smrtna kazna? Waddell je rekao kako se ne može sjetiti daje ubio curu s televizije. Nije znao što gaje moglo spriječiti da počini zločin kojeg se ne sjeća. Jedino čega se sjeća bilo je to daje bio ljepljiv. Rekao je da se osjećao kao kad se čovjek probudi iz erotskog sna. Taj osjećaj ljepljivosti kojeg se Ronnie Waddell sjeća nije bio uzrokovan spermom, već krvlju Robyn Naismith.

– Popis njegovih problema djeluje dosta svakodnevno, razmišljala sam naglas. Glavobolje,

izuzetna sramežljivost, izraženo sanjarenje i odlazak od kuće s devetnaest godina. Ne vidim ovdje ništa što bi čovjek mogao smatrati onim uobičajenim znakovima za uzbunu. Nije bio okrutan prema životinjama, nije podmetao požare, nije napadao nikoga, i tako dalje.

– Čitaj dalje, rekao je Wesley.

Prešla sam pogledom preko još nekoliko stranica. Droga i alkohol, rekla sam.

– Da ga nismo zatvorili, umro bi kao ovisnik ili bi ga netko ubio na ulici, rekao je Wesley.

A ono što je zanimljivo jest da uživanje droga i alkohola nije počelo do ranog odraslog doba.

Sjećam se da mi je Waddell rekao da je alkohol okusio tek kad je imao dvadeset godina i kada više nije bio kod kuće.

– Odgojen je na farmi?

– U Saffolku. Bila je to prilično velika farma na kojoj se uzgajao kikiriki, kukuruz i soja.

Čitava njegova obitelj radila je za vlasnike te farme. Bilo je četvero djece, a Ronnie Joe bio je najmlađi. Majka im je bila vrlo pobožna i vodila je djecu u crkvu svake nedjelje. Bilo im je zabranjeno piti alkohol, psovati ili pušiti. Djetinjstvo mu je bilo vrlo zaštićeno. Sve dok mu otac nije umro, Ronnie nikada nije napustio farmu, a onda je odlučio otići. Autobusom je krenuo u Richmond i nije imao problema s pronalazenjem posla budući da je fizički bio tako jak. Batom je razbijao asfalt, utovarivao teške terete i te stvari. Moja teorija je da nije mogao odolje i napasti kad se napokon susreo s drogom. Počelo je s pivom i nom, a zatim je došla i marihuana. U roku od godine dana bavi se kokainom i heroinom, kupovao je i prodavao i krao sve što je došlo pod ruku.

Kad sam ga upitao koliko je kažnjivih djela počinio za koje nikada nije uhićen, rekao je da ih ne može izbrojiti. Rekao je da je provaljivao u kuće, u aute drugim riječima, krao je. A onda je provalio u kuću Robyn Naismith, a ona je imala nesreću da dođe i zatekne ga ondje.

– Nije opisan kao nasilnik, Bentone, istakla sam.

– Točno. Nikada nije procijenjen kao tipični nasilni zločinac. Obrana je tvrdila da su ga droga i alkohol učinili privremeno neuračunljivim. Iskreno da ti kažem, mislim daje to i bilo u pitanju. Nedugo prije nego što je ubio Robyn Naismith, počeo je koristiti PCP¹⁵. Sasvim je moguće daje u vrijeme kad je susreo Robyn Naismith Waddell bio sasvim neuračunljiv i da se kasnije uopće nije sjećao što joj je učinio.

– Sjećaš li se što je ukrao, ako je uopće nešto ukrao? upitala sam. Pitam se jesu li postojali čvrsti dokazi da mu je, kad je provalio u kuću, namjera bila krađa.

– Kuća je bila preokrenuta naopačke. Znamo da je nedostajalo nakita. Ormarić s lijekovima bio je prazan, kao i njen novčanik. Teško je reći što je još ukradeno budući da je živjela sama.

– Nije imala neku značajniju vezu?

15 Tetrofenilcikloheksilpiperidin anestetik za životinje, a ljudi ga koriste kao Svaljujući njegovim halucinogenim svojstvima.

– To je ono što me fascinira. Wesley se zagledao u stariji par koji je uspavljujuće sporo plesao uz promukao zvuk saksofona. Na plahti i pokrivaču njena kreveta pronađene su mrlje sjemene kućine. Mrlja na plahti morala je biti svježa, osim u slučaju da Kobryri nije baš često mijenjala posteljinu, a znamo da sperma nije bila Waddellova. Nije odgovarala njegovoj krvnoj grupi.

I nitko tko ju je poznao nikada nije spomenuo nekog ljubavnika?

– Nitko. Naravno, postojalo je živo zanimanje da se sazna tko a osoba, no kako se on sam nikada nije javio policiji, zaključeno je da se radi o nekome tko je s njom varao zenu, možda nek od njenih oženjenih kolega ili doušnika.

– Možda, rekla sam. No on je nije ubio.

– Ne. Ubio ju je Ronnie Joe Waddell. Pogledajmo.

Otvorila sam Waddellov dosje i pokazala Wesleyu fotografije pogubljenog zatvorenika na kojem sam obavila obdukciju trinaestog prosinca uvečer. Je li ovo čovjek s kojim si razgovarao prije šest godina?

Wesley je mirno proučavao fotografije, jednu po jednu. Pogledao je snimke izbliza na kojima su bili lice i potiljak i prešao pogledom preko snimaka torza i ruku. Skinuo je s Waddellova protokola procjene fotografiju snimljenu u policijskoj postaji i stao ih uspoređivati dok sam ga ja promatrala.

– Ja primjećujem sličnost, rekla sam.

– I to je otprilike sve što možemo reći, odgovorio je Wesley. Policijska fotografija stara je deset godina. U to je vrijeme Waddell imao bradu i brkove, bio je jako mišićav, ali vitak. Lice mu je bilo tanko. Ovaj tip pokazao je na jednu od fotografija iz mrtvačnice je obrijan i puno teži. Lice mu je mnogo punije. Sudeći samo po fotografijama, ne mogu reći da se radi o istom čovjeku.

Ni ja to nisam mogla potvrditi. Zapravo, mogla sam se sjetiti i svojih starih slika na kojima me danas nitko ne bi prepoznao.

– Imaš li ikakvih prijedloga o tome kako riješiti ovaj problem? upitala sam Wesleya.

– Nabacit ću par ideja, rekao je, slažući fotografije na hrpu poravnavajući njihove rubove s rubom stola. Tvoj stari prijatelj Nick Grueman ima neke veze sa svim ovim, pa sam razmišlja kako mu prići a da se ne odamo. Ako Marino ili ja odemo razgovarati s njim odmah će znati da nešto nije u redu.

Znala sam kamo to vodi, pa sam ga pokušala prekinuti, jer Wesley mi nije dozvolio.

Marino mi je spomenuo tvoje probleme s Gruemanom, to da te zove samo da bi te zapravo zafrkava a osim toga tu je, naravno, i prošlost, tvoj studij u Georgetown. Možda bi ti trebala razgovarati s njim.

– Ali ja ne želim razgovarati s njim, Bentone.

– On možda ima Waddellove fotografije, pisma i druge dokumente. Nešto na čemu su Waddellovi otisci prstiju. Ili će ti možda razgovoru natuknuti nešto što bi nam moglo biti od koristi. Stvar je u tome da mu ti, ako želiš, možeš prići a da ti ne treba neki poseban razlog, a mi ostali ne možemo. A ionako ideš u Washington posjetiti Downeya.

– Ne, rekla sam.

– Bila je to samo zamisao. Skrenuo je pogled i dao konobarici znak da donese račun.

Koliko će ti dugo Lucy ostati u posjeti? upitao je.

– Mora se vratiti u školu tek sedmog siječnja. Sjećam se daje bila prilično dobra na kompjuterima. Sada je i više nego prilično dobra.

Wesleyeve su se usne razvukle u nezamjetan osmijeh. Rekao mi je Marino. Kaže da mala misli kako nam može pomoći s PUOPom.

– Sigurna sam da bi voljela pokušati. Odjednom se u meni probudila potreba zaštititi Lucy, no u isto vrijeme osjećala sam se rastrzanom. Željela sam je poslati natrag u Miami, a opet i nisam.

– Možda se ne sjećaš, no Michele radi u Odsjeku za krivično Pravo koji pomaze policiji voditi PUOP, rekao je Wesley.

– Onda bih rekla da te to trenutačno malo brine. Ispila sam svoj konjak.

– Nema dana u mom životu kad me nešto ne brine, rekao je.

Sljedećeg jutra počeo je padati slabašan snijeg, a Lucy i ja odjenule smo skijašku opremu koja se mogla primijetiti iz Eigera.

Izgledam kao čunjić kojim se obilježavaju radovi na cesti, a je Lucy promatrajući svoj zarkonarančasti odraz u zrcalu.

– Baš tako. Ako se izgubiš na stazi neće te biti teško pronaći. Progutala sam vitamine i dva

aspirina s gaziranom vodom iz minibara.

Moja je nećakinja pogledom odmjerila moje odijelo koje je bilo gotovo jednako drečavo kao i njeno i odmahнула glavonv Za nekoga tako konzervativnog, za sport se odijevaš kao neonski paun, nema šta.

– Pokušaj malo lakše prihvaćati nove stvari. Jesi li gladna? Umirem.

– Benton bi nas trebao čekati u blagovaonici u osam i trideset. Možemo odmah sići ako ne želiš čekati.

– Spremna sam. Zar Connie neće jesti s nama?

– S njom ćemo se naći na stazi. Benton najprije želi razgovarati o poslu.

– Mora da je smeta to što je izostavljena iz svega, rekla je Lucy. Kad god on s nekim razgovara, ona izgleda nije pozvana.

Zaključala sam vrata od sobe, pa smo se zaputile tihim hodnikom.

– Ja mislim da se Connie ne želi uključiti, rekla sam tihim glasom. Za nju bi poznavanje svake sitnice koja se tiče posla njena muža samo predstavljalo teret.

– I zato on razgovara s tobom.

– O slučajevima, da.

– O poslu. A posao je ono što je i tebi i njemu najvažnije.

– Bez daljnega se čini da posao dominira našim životima.

– Hoćete li ti i gospodin Wesley završiti zajedno u krevetu.

– Ne, završit ćemo zajedno za stolom. Nasmiješila sam se

Homesteadov buffet bio je zadržavajući kao i sve ostalo, stolovima prekrivenim dugačkim stolnjacima bili su postavljali virginijska sušena šunka i slanina, jaja pripremljena na sve mog će načine, pite, kruh i kolači. Činilo se da sve to Lucy uopće ne vodi u iskušenje, jer se zaputila ravno prema kukuruznim pahuljicama i svježem voću. Posramljena i potaknuta na dobro ponaša njenim primjerom i svojom nedavnom prodikom Marinu o njegovu zdravlju, nisam uzela ništa od onoga što sam željela, pa čak ni kavu.

– Ljudi bulje u tebe, teta Kay, rekla je Lucy ispod glasa.

Pretpostavila sam da je pažnja koju smo izazivale posljedica naših bliješućih odijela sve dok nisam otvorila jutarnji Washington Post i ostala šokirana ugledavši se na naslovnoj stranici. Naslov je glasio: UBOJSTVO U MRTVAČNICI, a članak je nadugo i naširoko pisao o Susaninu ubojstvu, što je bilo popraćeno istaknutom fotografijom na kojoj sam se vidjela kako dolazim na mjesto ubojstva i izgledam vrlo napeto. Bilo je očito daje novinarov glavni izvor bio Susanin skrhani suprug, Jason, od čijih je informacija bio sastavljen mozaik što je prikazivao njegovu ženu koja je napustila posao pod neobičnim, ako ne i sumnjivim okolnostima, samo tjedan dana prije nasilne smrti.

Tvrdilo se, na primjer, kako smo se Susan i ja posvađale kad sam je pokušala navesti kao svjedoka u slučaju ubijenog dječaka, iako zapravo nije prisustvovala njegovoj obdukciji. Kad se Susan razboljela i prestala odlaziti na posao nakon što je prolila formalin, nazivala sam je kući tako često da se bojala podići slušalicu, a onda sam joj se večer prije no što je ubijena pojavila pred vratima noseći joj božikovinu i neuvjerljivo joj nudeći svoju pomoć.

– Ušao sam u kuću nakon što sam bio u božičnoj kupovini i zatekao gospođu glavnog sudskog patologa u svojoj dnevnoj sobi, bio je citiran Susanin muž. Otišla je istog trena (doktorica Scarpetta), a čim su se vrata za njom zatvorila Susan je počela plakati. Nečeg se užasno bojala, ali nije mi htjela reći čega.

Koliko god da me uznemirila javna pogrda Jason Storyja, no što mi se činilo gorim bio je prikaz

Susaninih posljednjih finansijskih transakcija. Navodno je dva tjedna prije smrti podmirila račune kreditnih kartica na tri stotine dolara, nakon što je na račun položila tri tisuće i petsto dolara. Taj neočekivani akt nije mogao objasniti. Njen je muž izgubio posao još u jesen, a Susan je zarađivala manje od dvadeset tisuća dolara godišnje.

– Gospodin Wesley je tu, rekla je Lucy uzevši mi novine u ruke.

Wesley je bio odjeven u crne skijaške hlače i dolčevitku, a pod rukom je nosio zarkocrvenu jaknu. Po izrazu njegova lica i čvrsto stisnutoj vilici vidjela sam da zna za novosti.

– Jesu li ovi iz Posta pokušali razgovarati s tobom? Izvukao je stolicu. Ne mogu vjerovati da su objavili ovu glupost a da ti nisu dali priliku da se izjasniš.

– Neki novinar iz Posta nazvao je jučer kad sam odlazila iz ureda, odgovorila sam. Htio mi je postaviti neka pitanja u vezi sa Susaninim ubojstvom, no ja nisam htjela razgovarati s njim.

Pretpostavljam daje to bila moja prilika.

– Dakle, nisi ništa znala, nitko te nije upozorio na to u kakvom će te ozračju prikazati ovaj članak.

– Nisam imala pojma ni o čemu dok nisam otvorila novine.

– Novost je u svim vijestima, Kay. Pogledao me u oči. Ja sam čuo jutros na televiziji.

Marino je zvao. Novinari u Richmondu imaju se čemu veseliti. Nagada se da bi Susanino ubojstvo moglo imati veze s uredom glavnog sudskog patologa da si ti možda upetljana, pa si otišla iz grada.

– To je ludost.

– Koliko je istine u ovom članku? upitao je.

– Sve su činjenice u potpunosti iskrivljene. Istina je da sam nazivala Susan kad se nije pojavila na poslu. Najprije sam se htjela uvjeriti da je s njom sve u redu, a onda sam morala saznati sjeća li se daje u mrtvačnici uzela Waddellove otiske prstiju. Istina je da sam je na Badnjak otišla posjetiti kako bih joj odnijela dar i božikovinu. A što se tiče nuđenja moje pomoći, mislim da s to odnosi na to što sam joj, kad mi je rekla da daje otkaz, ponudi da joj dam dobre preporuke ako ih zatreba i što sam je upita mogu li išta učiniti za nju.

– A što je s onim da nije htjela biti navedena kao svjedok slučaju Eddieja Heatha?

– To je bilo onog popodneva kad je razbila nekoliko staklenki formalina i povukla se na kat u moj ured. Pomoćnici i tehničari rutinski se navode kao svjedoci kad prisustvuju obdukciji. U ovom slučaju, Susane je bila prisutna samo pri vanjskom pregledu i ustrajala je u tome da ne navedem njeno ime u izvješću obdukcije Eddieja Heatha. Njen zahtjev i uopće njeno ponašanje učinili su previše čudnima, ali nije došlo ni do kakve svađe.

– Ovaj članak daje naslutiti da si je potplaćivala, rekla je Lucy. To bi meni prvo palo na pamet da ne znam ništa o tome.

– Naravno da je nisam potplaćivala, no čini se kao da netko jest, rekla sam.

– Onda to ima nešto više smisla, rekao je Wesley. Ako je ovaj dio o njenu finansijskom stanju točan, onda je Susan dobila popriličnu sumu novca, što znači da je nekome učinila nekakvu uslugu. Otprilike u isto to vrijeme netko je provalio u tvoj kompjuter i Susanino ponašanje se promijenilo. Postala je nervozna i više se nisi mogla osloniti na nju. Izbjegavala te koliko god je mogla. Mislim da se nije mogla suočiti s tobom zato što je znala da ti zabija nož u leđa.

Kimnula sam, nastojeći ostati sabrana. Susan se upetljala u nešto iz čega nije znala izaći i tek sada mi je sinulo da bi to moglo biti pravo obrazloženje radi čega je pobjegla najprije s obdukcije Eddieja Heatha, a zatim i Jennifer Deighton. Njeni emocionalni ispadi nisu imali nikakve veze s čaranjem ili vrtoglavicom nakon o je bila izložena formalinskim parama. Bila je u panici. Nije zejela

biti svjedokom ni u jednom od ta dva slučaja.

. Zanimljivo, rekao je Wesley kad sam mu izložila svoju teoriju; Ako se zapitaš što je Susan Story imala, a što se moglo proatiti odgovor je: podatke. A ako ne prisustvuje obdukcijama, ma ni podataka. A onaj tko je od nje kupovao te informacije, vjerojatno je osoba s kojom se sastala na Božić.

Koja bi informacija mogla biti tako važna da bi netko zbog nje bio voljan platiti tisuće dolara, a zatim i ubiti trudnicu? upita je Lucy ne okolišajući.

Nismo znali, no mogli smo nagađati. I opet, činilo se daje za jednički nazivnik Ronnie Joe Waddell.

– Susan nije zaboravila uzeti otiske Waddellu ili nekom drugom, ako je netko drugi pogubljen umjesto njega, rekla sam Ona to namjerno nije učinila.

– Tako se čini, složio se Wesley. Netko drugi ju je zamolio da mu ne uzme otiske jer mu je to odgovaralo. Ili da izgubi kartice s otiscima u slučaju da ih uzmeš ti ili neki drugi član tvog osoblja.

Sjetila sam se Bena Stevensa. Gad jedan.

– A to nas vodi natrag do onoga što smo sinoć zaključili, Kay, nastavio je Wesley. Moramo se vratiti natrag do one večeri kad je Waddell trebao biti pogubljen i ustanoviti tko je to koga su sapeli u električnoj stolici. A mjesto s kojeg moramo krenuti je PUOP. Ono što nas zanima jest kojim se dosjeima netko poigrao. Sada se obraćao Lucy. Sredio sam ti da pregledaš vrpce iz arhive, ako imaš volje.

– Imam, rekla je Lucy. Kad želiš da počnem? ,

– Možeš početi kad hoćeš jer prvi korak uključuje samo telefon. Moraš nazvati Michele.

Ona je sistemski analitičar u Odsjeku za krivično pravo, a radno mjesto joj je u sjedištu državne policije. Radi s PUOPom i objasnit će ti do detalja kako se to radi. Onda će početi učitavati vrpce tako da ih možeš pročitati.

– Ona neće imati ništa protiv toga? upitala je Lucy oprez

– Baš naprotiv. Oduševljena je. Te arhivske vrpce nisu n drugo do zapisa, dnevnik promjena učinjenih u datoteci PUOP4 Drugim riječima, ne može ih se čitati. Mislim da ih je Michele zvala heks gomile, ako ti to išta znači.

– Heksadecimalni zapis, tj. podaci kojima je baza 16. Drugim riječim, hijeroglifi, rekla je Lucy. To znači da ću morati dešifrirati podatke i napisati program koji će želiti ono što nedostaje pod identifikacijskim brojevima dosjea koji te zanimaju.

– Možeš li ti to? upitao je Wesley.

– Mogu, jednom kad skužim šifru i izgled zapisa.

– Želimo biti što je moguće diskretniji. Michele bi pobudila zanimanje kad bi se iznenada ostavila svojih svakodnevnih dužnosti i stala prekopavati po arhivskim vrpcama deset sati dnevno. a možeš biti nevidljiva ako radiš na kućnom kompjuteru svoje tete tako da radiš na liniji za daljinsko održavanje.

– Samo ako trag ne može dovesti do moje kuće kad Lucy nazove, rekla sam.

– Neće, rekao je Wesley.

– Zar nitko neće primijetiti da netko izvana naziva kompjuter državne policije i pretražuje vrpce? upitala sam.

– Michele kaže da to može izvesti bez problema. Raskopčavši džep svoje skijaške jakne Wesley je izvadio posjetnicu i pružio je Lucy. Ovdje su ti njeni brojevi telefona na poslu i kod kuće.

– Kako znaš da joj možeš vjerovati? upitala je Lucy. Ako je netko mijenjao zapise, kako znaš da i ona nije upetljana?

– Michele nikada nije znala lagati. Još od vremena kad je bila djevojčica zagledala bi se u pod i pocrvenjela poput rajčice.

– Poznavao si je kad je bila mala? Lucy je bila zbunjena. I ranije, rekao je Wesley. Ona mi je kći.

Poglavlje 9

Nakon mnogo rasprava razradili smo plan koji se činio sasvim razumnim. Lucy će s Wesleyevima ostati u Homesteadu do srijede, što će meni osigurati malo vremena da se uhvatim u koštac sa svojim problemima a da ne moram brinuti o njoj. Poslije doručka krenula sam na put kroz laganu susnjeticu koja se, kad sam stigla u Richmond, pretvorila u kišu.

U toku popodneva uspjela sam obići ured i laboratorije. Posavjetovala sam se s om i nekolicinom forenzičara, izbjegavajući Bena Stevensa. Nisam odgovorila ni na jedan telefonski poziv kakvog novinara i ignorirala sam elektronsku poštu, jer ako mi je ministar zdravstva i poslao neku poruku, nisam željela znati što u njoj piše. U četiri i trideset punila sam automobil benzinom na postaji u aveniji Grove, kad se iza mene zaustavio bijeli Ford LTD. Promatrala sam Marina kako je izašao iz auta, nategnuo hlače i zaputio se prema WCu.

Kad se nekoliko trenutaka kadije vratio, kradomice se osvrnuo oko sebe kao da se boji da je netko vidio kamo ide. Zatim se zaputio prema meni.

- Vidio sam te dok sam prolazio, rekao je gurnuvši ruke u džepove svog plavog sako.
- Gdje ti je kaput? Stala sam čistiti vjetroman.
- U autu. Smeta mi. Skupio je ramena od hladnoće i oštrog raka. Ako ne razmišljaš o tome kako da zaustaviš sve te glasine, bolje bi ti bilo da počneš.

Razdraženo sam gurnula pahalicu u kantu s otopinom za čienJe stakla. A što bi mi ti predložio da učinim, Marino? Da zovem Jasona Storyja i kažem mu kako mi je zao što su njegova žena i nerođeno dijete mrtvi, ali da bi mi nedvojbeno bilo drago kad bi svoj jad i bijes iskaljivao na nekom drugom?

- Ali on krivi tebe, doktorice.
- Nakon što sam pročitala što je rekao za Post, pretpostavljam da me krivi još podosta ljudi. Uspio me oslikati kao makijavelističku kučku.

– Si gladna?

– Ne.

– AT meni se čini ko da si gladna.

Pogledala sam ga kao da je sišao s uma.

- A kad se meni nešto čini, onda je moja dužnost to provjerit. I zato ti dajem izbor, doktorice. Mogu nam il kupit nekoliko kolačića i limenku sode iz aparata na drugoj strani, pa možemo stajat tu, smrzzavat se, udisat ispušne plinove i ne dat drugim jadnicima da tankaju benzin, il možemo skočit do Phila. U oba slučaja ja častim.

Deset minuta kasnije sjedili smo u odjeljku u kutu i proučavali sjajne, oslikane jelovnike koji su nudili sve od tjestenine do pržene ribe. Marino je bio okrenut prema tamnim ulaznim vratima, a ja sam imala dobar pogled na WC. Marino je pušio, kao i većina ljudi oko nas, što me još jednom podsjetilo kako je grozno biti odviknuti pušač. Zapravo nije mogao odabrati bolji restoran, s obzirom na okolnosti. Philips Continental Lounge bila je stara zgrada, gotovo institucija u ovom kraju, gdje su se stari posjetioci, što se poznaju čitav život, i dalje redovito sastajali zbog dobre hrane i piva u bocama. Tipične mušterije ovdje su bili dobroćudni, druželjubivi ljudi za koje je bilo malo vjerojatno da će me pre poznati, budući da mi se slika nije redovno pojavljivala na sport skim stranicama dnevnih novina.

- Ovako ti je to, rekao je Marino sklopivši svoj jelovnik. Jason Story vjeruje da bi Susan još uvijek bila živa da je imala ne drugi posao. I vjerojatno je u pravu. Osim toga, čovjek je gubititi jedan od onih egoističnih seljačina koji misle daje za sve uvije kriv neko drugi. A zapravo je za

Susaninu smrt on kriv više od bilo kog drugog.

– Ne želiš valjda reći da ju je on ubio?

Pojavila se konobarica pa smo naručili. Pile na žaru i rižu za Marina, te košer hrenovke s grahom za mene i dvije dijetne sode.

– Ne mislim reć da je Jason ustrijelio svoju ženu, rekao je Marino tiho. Ali joj je sve smjestio da se upusti u šta god bilo to staje dovelo do njenog ubojstva. Plaćanje računa bio je Susanin poso i financijski je bila pod velikim stresom.

– To me ne iznenađuje, rekla sam. Njen suprug tek što je izgubio posao.

– Šteta je samo šta skupa s tim nije izgubio i svoj skupi ukus. Radi se o šminkerskoj odjeći s imenom, pa o svilenim kravatama i sličnom. Nekolko tjedana nakon što je otpušten kreten si ode kupit skijašku opremu tešku sedamsto dolara, a onda se zaputi u Wintergreen na vikend.

A prije toga se radilo o kožnoj jakni od dvjesto dolara i biciklu od četiristo. Šta znači daje Susan crnčila ko konj dolje u mrtvačnici, samo da bi došla kući gdje su je čekali računi koje njena plaća nije mogla ni naćet.

– Nisam imala pojma, rekla sam, a pomisao na Susan za njenim stolom odjednom je u meni izazvala bol. Uvijek je običavala provoditi pauzu za rućak u uredu, a svako toliko i ja bih joj se pridružila, pa bismo porazgovarale. Sjetila sam se njenih obićnih kukuruznih pahuljica i naljepnica na limenkama soda na kojima je Pisalo: RASPRODAJA. Mislim da nikada nije ništa ni pojela ni poila, a da to nije donijela od kuće.

– Jasonove potrošaćke navike, nastavio je Marino, vode ovom sranju koje ti radi. Blati te koliko god stigne svakom ko ga hoće slušat zato šta si ti šefica, odvjetnica, doktorica koja vozi mercedes i živi u velikoj kući u Windsor Farmsu. Ja mislim da nekako misli da će, ako mu pođe za rukom nekako te okrivit za ono šta se dogodilo njegovoj ženi, možda uspjet dobit kakvu nadoknadu.

Može pokušavati sve dok na vrbi ne rodi grozđe.

– I hoće.

Stigla su naša dijetna pića, pa sam promijenila temu. Sutra se ujutro idem sastati s Downeyem.

Marinov pogled odlutao je do televizora iznad šanka.

– Lucy poćinje s PUOPom. A onda ja moram nešto učiniti Benom Stevensom.

– Trebala bi ga se riješit.

– Znaš li ti kako je teško otpustiti nekoga tko je zaposlen u državnoj instituciji?

– Kažu da je lakše otpustit Isusa Krista, rekao je Marino. Osim ako je ćovjek imenovan na neku dužnost s kvalifikacijama kakvih nema na bodovnoj listi, poput tebe. Svejedno bi trebala pronać neki naćin da otjeraš tog gada.

– Jesi li razgovarao s njim?

– Nego šta. Po njegovim rijećima ti si arogantna, ambiciozna i ćudna. Uzasno je radit za tebe.

– Stvarno je rekao tako nešto? upitala sam s nevjericom. To je mislio.

– Nadam se da mu netko provjerava financije. Baš me zanima je li nedavno položio neku veću svotu novca. Susan se nije sama uvalila u nevolje.

– Slažem se s tobom. Mislim da Stevens zna puno toga i da ko lud nastoji sakrit tragove.

Usput rećeno, bio sam u Susaninog banci. Jedan od bankovnih blagajnika sjeća se daje položila tri i pol tisuće dolara u gotovini. U novćanicama od dvajset, pedeseti sto dolara koje je donijela u torbici.

– Što je Stevens rekao o Susan?

– Kaže da je zapravo nije poznavo, al da je imo dojam da se vas dvije baš ne slažete.

Drugim rijećima, potvrđuje ono staje ću na vijestima.

Donijeli su nam hranu, a ja sam jedva uspjela progutati zalogaj, toliko sam bila bijesna.

– A što je s om? rekla sam. I on misli daje grozno raditi za mene?

Marino se ponovno zagledao u daljinu. Kaže da si oduvijek :ako odana poslu i da te nikad nije uspio sasvim razumjet.

– Nisam ga zaposlila zato da me pokuša razumjeti, a u usporedbi s njim sam bez daljnje odana poslu. u je već nekoliko godina dosta forenzične medicine. Većinu energije troši u teretani.

– Doktorice Marino me pogledao u oči ti si odana poslu u usporedbi s bilo kim, a većina ljudi te ne može shvatit. Nije baš da sve pokazuješ. Zapravo, čovjek te može doživjet ko nekoga ko uopće nema nikakvih osjećaja. Tako te teško pročitat da se ljudima koji te ne znaju nekad čini da tebe ništa ne može povrijedit. Drugi murjaci, odvjetnici, svi me oni pitaju za tebe. Htjeli bi znat kakva si osoba, kako možeš radit to šta radiš svaki dan u čemu je tajna.

Vide te ko nekoga ko se ne zbližava ni sa kim.

– I što im ti kažeš kad te to pitaju? rekla sam.

– Ne kažem im ništa.

– Jesi li sad završio s mojom psihoanalizom, Marino?

Zapalio je cigaretu. Gledaj, sad ću ti nešto reć i to ti se neće dopast. Ti si oduvijek takva: rezervirana, profesionalna gospođa stvarno polako puštaš nekog da ti se približi, al jednom kad je taJ neko tu, onda je tu. Onda je steko prijatelja za čitav život, jer bi ti sve napravila za njega. Al ovu zadnju godinu dana si drugačija. Podigla si oko sebe nekih stotinjak zidova otkad je Mark poSmuo. Za ljude oko tebe to je ko da su bili u prostoriji gdje je temperatura bila dvajset stupnjeva, a onda je odjednom pala na dvanajst. A mislim da ti toga nisi ni svjesna.

I zato ti se u ovom trenutku niko ne osjeća baš jako blizak. Možda ti neki i zamjeraju jer se osjećaju ko da ih ignoriraš ili čak ponižavaš. Možda im se nikad nisi ni sviđala. Možda im je jednostavno svejedno. Takvi su ti ljudi, sjedila ti na prijestolju ili ne, uvijek će probat iskoristit tvoj položaj u svoju korist. Ako im još k tome nisi draga, to će im samo olakšat da pokušaju dobit ono šta hoće, a da ih nije briga šta će se dogodit s tobom. A ti si sad baš u takvoj situaciji. Gomila ljudi već godinama čeka da te vidi kako krvariš.

– Ne namjeravam krvariti. Odgurnula sam svoj tanjur.

– Doktorice ispuhnuo je dim ti već krvariš. A zdrav razum mi govori da ako plivaš s morskim psima i počneš krvarif moraš glavom bez obzira pobjeć iz vode.

– Bismo li mogli razgovarati a da ne govorimo u frazama, barem koju minutu?

– Hej. Mogo bi ti to reć na portugalskom i kineskom i svejedno me ne bi slušala.

– Ako počneš govoriti portugalski ili kineski, obećajem da ću te slušati. Zapravo, ako ikad odlučiš govoriti engleski, obećajem daću te slušati.

– Ovakvim primjedbama ne osvajaš prijatelje. Upravo ti o tome pričam.

– Rekla sam to s osmijehom.

– Vidio sam te i kako režeš leševe s osmijehom.

– Nikada. Uvijek uzmem skalpel.

– Ponekad među njima i nema razlike. Vidio sam i kako odvjetnici obrane počinju krvariti od tvog osmijeha.

– Ako sam ja tako užasna osoba, zašto smo nas dvoje prijatelji?

– Zato šta ja oko sebe imam više zidova nego ti. Činjenica je da na svakom stablu vreba neka zvjerka, a da je voda puna morskih pasa. I svaki se od njih želi dočepat komadića mene i tebe.

– Marino, sad si paranoičan.

– Prokleta si u pravu, i baš bi zato htio da se malo pritajiš, doktorice. Stvarno, rekao je.

– Ne mogu.

– Hoćeš čut istinu? Izgledat će ko sukob interesa ako se budeš petljala u ove slučajeve. Od toga će sve skupa samo izgleda još gore.

Rekla sam: Susan je mrtva. Eddie Heath je mrtav. Jennifer neighton je mrtva. Netko u mom uredu je korumpiran, a i ne znamo tko je prije nekoliko tjedana otišao na električnu stolicu. I ti predlažeš da ja jednostavno odem dok se sve to na neki čaroban način ne ispravi samo od sebe?

Marino je posegnuo za soli, ali ja sam bila brza. E, ne može. Ali zato možeš staviti papra koliko ti srce zaželi, rekla sam gurnuvši paprenku bliže njemu.

– Ovo sranje sa zdravljem će me ubiti, upozorio me. Zato što ću jedan dan samo puknut i onda ću htjet sve odjednom. Zapalit ću pet cigara, imat ću burbon u jednoj, a šalicu kave u drugoj ruci, i pred sobom odrezak, krumpir natopljen maslacem, kiselim vrhnjem i solju. A onda će mi pregorit svi osigurači koje imam.

– Ne, nećeš učiniti ništa od toga, rekla sam. Bit ćeš dobar prema samome sebi i živjet ćeš barem koliko i ja.

Neko vrijeme smo šutjeli, nabadajući hranu.

– Doktorice, bez uvrede, al šta točno misliš da ćeš otkrit o tim prokletim komadićima perja?

– Njihovo porijeklo, nadam se.

– Mogu ti uštedit trud. Potječu od ptica, rekao je Marino.

Rastala sam se od Marina oko sedam uvečer i zaputila se natrag u svoj ured. Temperatura se podigla iznad četiri stupnja, a nć je bila mračna i bjesnjela je naletima kiše koja je bila dovoljn snazna da zaustavi promet. Iza mrtvačnice, natrijeve lampe ble su samo mrlje boje peluda u tami, natkriveni prilaz bio je za|oren, a parkiralište sasvim prazno. U zgradi, srce mi je stalo brže udarati dok sam hodala niz jako osvijetljen hodnik, pokraj Jela za obdukcije, prema Susaninu malom uredu.

Kad sam otključala vrata nisam znala što očekujem da ću naći, no privukli su me njen arhivski ormarić i ladice pisaćeg stola, te knjige i stare telefonske poruke. Sve je izgledalo isto kao prije no što je umrla. Marino je bio prilično vješt kad je trebalo dražiti nečiji privatni prostor a da se ne poremeti njegov prirodan nered. Telefon je i dalje stajao ukoso u desnom kutu stola zica je bila izvijena poput otvarača za boce. Škare i dvije olovk slomljenih vrhova stajale su na zelenom radnom prostoru na sre dini stola, a njen laboratorijski ogrtač bio je prebačen preko naslona stolice. Ceduljica koja ju je podsjećala na odlazak liječniku još je uvijek bila zalijepljena na njenu kompjuterskom monitoru a dok sam zurila u sramežljive krivulje i njezni nagib njena urednog rukopisa nešto je u meni zadrhtalo. Kada se prepustila sudbini? Je li se to dogodilo kad se udala za Jasona Storyja? Ili je njena propast započela još mnogo ranije, dok je bila kćerkica vrlo savjesnog i krutog svećenika, blizanka koja je ostala sama nakon što joj je sestra poginula?

Sjela sam na njenu stolicu i odgurnula se bliže arhivskom ormariću gdje sam stala vaditi dosje za dosjeom prelazeći pogledom preko njihova sadržaja. Većina onoga što sam pronašla bile su brošure i drugi pisani podaci o kirurškim zalihama i ostalim raznoraznim stvarima koje se koriste u mrtvačnici. Ništa mi se nije učinilo zanimljivim sve dok nisam uočila da je spremila sve dopise koje je ikada dobila od a, no nijedan od mene ili Bena Stevensa, a znala sam da smo joj i on i ja slali mnoge. Daljnje pretraživanje ladica i polica nije dalo rezultata što se tiče arhivskih podataka o meni ili Stevensu, i tada sam zaključila da ih je netko morao uzeti.

Prva mi je pomisao bila da ih je odnio Marino. A onda mi je na pamet palo nešto drugo od čega sam se stresla i pozurila na kat. Otključavši vrata svog ureda zaputila sam se ravno prema ormariću u kojem sam držala obične administrativne papire kao što su obrasci za bilježenje telefonskih poziva, dopise, ispise poruke koje sam primala elektronskom poštom, te nacрте rasporeda budzeta i

dugoročnih planova. Mahnito sam pretraživala ladice mape. Na debelom fasciklu koji sam tražila pisalo je samo piši, a unutra su bile kopije svih dopisa koje sam ikada posla članovima svog osoblja i osoblja različitih drugih ustanova u posljednjih nekoliko godina. Pretražila sam Rosein ured, a ti sam ponovno pažljivo pregledala svoj.

Fascikla nije bilo.

– Ti kurvin sine, rekla sam ispod glasa, bijesno koračajući niz hodnik. Ti prokleti kurvin sine.

Ured Bena Stevensa bio je besprijekorno uredan i tako pažljivo uređen da je izgledao poput izloga u prodavaonici namještaja koja daje popust na svoje artikle. Radni stol bio je reprodukcija vwilliamsburškog stila sa sjajnim mjedanim ručkama i furnirom od mahagonija, a na podu su stajale mjedene lampe s tamnozelenim sjenilima. Pod je bio prekriven strojno tkanim perzijskim sagom, a zidovi su bili ukrašeni velikim slikama skijaša i ljudi na konjima u galopu kako mašu palicama za polo, te jedriličara što jure uzburkanim morem. Za početak sam izvukla Susanin kadrovski dosje. Unutra su, kao što sam i očekivala, bili opis radnog mjesta, njen životopis i ostali dokumenti. Ono što je nedostajalo bilo je nekoliko preporuka koje sam napisala otkad sam je zaposlila i koje sam sama dodala u taj dosje. Stala sam otvarati ladice pisaćeg stola i u jednoj od njih otkrila sam smeđu plastificiranu torbicu u kojoj su se nalazili četkica i pasta za zube, britva, krema za brijanje i mala bočica kolonjske vode.

Možda se radilo o jedva primjetnom propuhu kad su se vrata u tišini lagano odškrinula, ili sam možda nečiju prisutnost osjetila onako kako bi je osjetila životinja. Podigla sam pogled i ugledala Bena Stevensa kako stoji na vratima dok sam ja zatvarala bočicu njegove kolonjske vode Red. Jedan dugačak, ledeni trenutak bez riječi smo se gledali u oči. Uopće se nisam brinula zbog onoga što sam radila kad je ušao. Bila sam bijesna.

– Radiš do neobično kasnih sati, Ben. Zakopčavši paten tzatvaračem njegovu toaletnu torbicu vratila sam je u ladicu. Ispreplela sam prste na njegovu stolu, a pokreti i govor bili su mi odmjereni i spori.

– Ono što mi se oduvijek sviđalo u prekovremenom radu jest a onda nema nikog drugog u zgradi, rekla sam. Nitko te ne smeta. Nema bojazni da će netko ući u ured i osujetiti što god ti radio. Nema očiju i ušiju. Ništa se ne čuje, osim rijetkih slučajeva kad hodnikom slučajno prođe čuvar. A svi mi znamo da to nije često osim ako mu pažnja ne odluta, budući da mrzi ulaziti u mrtvačnicu, bez obzira na vrijeme. Nikada nisam upoznala nijedno čuvara koji to nije mrzio. Isto važi i za čistače. Oni se uopće ne spuštaju u prizemlje, a ovdje gore učine koliko baš moraju. Ali to sad više nije ni važno, zar ne? Sada je gotovo devet sati. Čistači uvijek odu prije sedam i trideset.

Ono što me zbunjuje jest da sam tek sada shvatila. Nikada mi do sada to nije palo na pamet. Možda je to žalosna primjedba o tome koliko sam bila zauzeta. Rekao si policiji da nisi osobno poznao Susan, a često si je vozio na posao i s posla, kao na primjer u ono snježno jutro kad sam radila obdukciju na Jennifer Deighton. Sjećam se da je Susan tada bila vrlo rastresena. Ostavila je tijelo nasred hodnika i bila je okretala broj na telefonu, a onda je na brzinu poklopila slušalicu kad sam ja ušla u odjel za obdukcije. Sumnjam da je obavljala poslovni razgovor u sedam i trideset ujutro kada većina ljudi taj dan uopće nije ni napustila domove zbog lošeg vremena. A u uredu nije mogla zvati nikoga jer nitko još nije bio došao osim tebe. Ako je birala tvoj broj, zašto bi to instinktivno željela sakriti od mene? Osim ako joj nisi bio nešto više od izravnog nadređenog.

Naravno, i tvoj odnos sa mnom je jednako zanimljiv. Čini se da se sasvim lijepo slažemo, a onda ti odjednom tvrdiš kako sam ja najgora šefica kršćanskog svijeta. To me nagoni da se priupitam je li Jason Story jedina osoba koja razgovara s novinarima. Nevjerojatan je taj karakter kojeg odjednom imam. Ta slika o meni. Tiranin. Neurotična osoba. Osoba koja je nekako odgovorna za

nasilnu smrt svoje službenice nadglednika mrtvačnice. Susan i ja bile smo u vrlo srdačnim poslovnim odnosima, a donedavno, tako je bilo i s nama dvoma, Ben.

Ali sada je tvoja riječ protiv moje, pogotovo otkada je svaki papirić koji bi mogao potkrijepiti ono što govorim zagonetno nestao. A pretpostavljam da si ve nekome natuknuo kako su neki važni dosjei i dopisi o osoblju ne stali iz ureda, aludirajući na to kako sam ih ja uzela. A kad dosjei i dopisi nestanu, onda se o njihovu sadržaju može reći što god padne na pamet, zar ne?

– Ne znam o čemu govorite, rekao je Ben Stevens. se od vrata, ali se nije približio stolu, niti je sjeo. Lice mu je bilo bledo, a oči ispunjene mržnjom. Ne znam ništa o tome da nedostaju kakvi dosjei ili dopisi, no ako je to istina, onda ja tu činjenicu ne smijem skriti pred vlastima, baš kao što ne smijem zatajiti činjenicu da sam večeras svratio u ured kako bih uzeo nešto što m zaboravio i zatekao vas kako prekapate po mom stolu.

– Što si zaboravio, Bene?

– Ne moram odgovarati na vaša pitanja.

– E, vidiš, moraš. Ti radiš za mene i ako dođeš u ovu zgradu kasno navečer, a ja za to saznam, imam te pravo ispitivati o tome.

– Samo naprijed. Stavite me na čekanje. Pokušajte me otpustiti. To će vam stvarno osvjetlati obraz u ovom trenutku.

– Ti si jedna lignja, Bene.

Oči su mu se raširile i ovlažio je usne.

– Svi tvoji naponi da me ocrniš su tek gomila crnila koje špricaš u vodu, zato što si u panici i pokušavaš odvratiti pažnju od sebe. Jesi li ti ubio Susan?

– Vi ste potpuno poludjeli. Glas mu je drhtao.

– Susan je otišla od kuće na Božić navodno kako bi se sastala s prijateljicom. A uistinu osoba s kojom se trebala naći bio si ti, zar ne? Znaš li da su, kad je već bila mrtva u autu, njen ovratnik i rubac mirisali po muškoj kolonjskoj vodi, nalik Redu, kojeg držiš u svom pisaćem stolu kako bi se mogao osvježiti prije no što kreneš u obilazak barova u Slipu nakon posla?

– Ne znam o čemu govorite. Tko ju je plaćao? Možda ste vi. To je smiješno, rekla sam mirno. Ti i Susan bili ste upetljani u neki plan koji je nosio novac. Vjerojatno ti se povjerila.

Znao si kako je nagovoriti da se upusti u sve to, a sam Bog zna da je i tebi novac bi dobrodošao. Samo tvoji računi u kafićima zacijelo ti prozdiru svu zaradu. Svakodnevna zabava je vrlo skupa stvar, a ia znam koliko zarađuješ.

– Ne znate vi ništa.

– Bene. Spustila sam glas. Izadi iz toga. Prestani dok je vrijeme. Reci mi tko stoji iza toga.

Nije me mogao pogledati u oči.

– Ulozi su preveliki kad ljudi počnu umirati. Misliš li da ćeš se izvući ako si ubio Susan?

Nije ništa rekao.

– A ako ju je ubio netko drugi, zar misliš da si ti nedodirljiv da se ista stvar ne može dogoditi i tebi?

– Prijetite mi. Glupost.

– Ne možete dokazati da je miris kojeg ste osjetili miris moje kolonjske vode. Za tako nešto ne postoji test. Ne možete staviti miris u epruvetu; ne možete ga sačuvati, rekao je.

– Zamolit ću te da sada odeš, Bene.

Okrenuo se i izašao iz svog ureda. Kad sam čula da se vrata dizala zatvaraju prošla sam hodnikom i provirila kroz prozor koji gleda na parkiralište. Nisam se otputila do auta sve dok Stevens nije otišao.

Zgrada FBIa je betonska tvrđava smještena na uglu Devete ulice i avenije Pennsylvania, a samom srcu Washingtona, a kad sam sljedećeg jutra onamo ušla, unutra je bilo barem stotinjak bučne školske djece. Sjetila sam se Lucy kad je bila njihovih godi na dok sam ih gledala kako topću uza stube, trče prema klupama i nemirno se okupljaju oko ogromnog grmlja i stabala u kamenim vazama. Lucy bi oduševio obilazak laboratorija, i odjednom rni je strašno nedostajala.

Zamor vrištavih mladih glasova slabio je kao da ga vjetar nosi na suprotnu stranu od mene, a ja sam koračala odlučno i sigurno, jer sam ovdje bila dovoljno puta da znam kuda moram ići. Hodajući prema središtu zgrade prošla sam dvorištem, a zatim ograđenim parkiralištem na kojem je stajao čuvar prije no što sam stigla do jednostrukih staklenih vrata. Iza njih bilo je predvorje premljeno svijetlosmeđim namještajem, zrcalima i zastavama. Sjednog zida smiješila se fotografija predsjednika, a na drugom je bila izložena galerija deseterice najtraženijih bjegunaca u zemlji.

Na ulaznom šalteru pokazala sam vozačku dozvolu mladom agentu čije je ponašanje bilo jednako mrko kao i sivo odijelo koje je nosio.

– Ja sam doktorica Kay Scarpetta, glavni sudski patolog države Virginije.

– Koga želite vidjeti?

Rekla sam mu.

Usporedio me s fotografijom u vozačkoj, uvjerio se da nisam naoružana, nazvao nekog telefonom i pružio mi iskaznicu posjetioca. Za razliku od akademije u Quanticu, u glavnom sjedištu FBIa vladala je atmosfera od koje se čovjeku zavlačio strah u kosti, a kralježnicom bi mu prolazili žmarci.

Nikada ranije nisam srela specijalnog agenta Minora Downeya, iako sam ga zbog ironije njegova imena zamišljala sasvim neobjektivno. Očekivala sam da će biti slabašan, krhak čovjek svijetle kosice koja pokriva svaki centimetar njegova tijela osim glave. Mislila sam da će mu oči biti slabe, koža rijetko izložena suncu i da će ulaziti i izlaziti iz prostorije a da nitko ne obrati pažnju na njega. Prirodno, bila sam u krivu. Kad se u hodniku pojavio lijepo građen čovjek u košulji bez sakoa i pogledao ravno u mene, Ustala sam sa stolice.

– Vi ste zacijelo gospodin Downey, rekla sam.

– Doktorice Scarpetta. Stisnuo mi je ruku. Molim vas, zo me Minor.

Nije mu bilo više od četrdeset godina i bio je zgodan na neki Poseban, znanstvenički način, s naočalama bez okvira, uredno podanom kosom i kravatom sa smeđim i plavim prugama.

Širio je , sebe neku odsutnost duha i intelektualnu snagu odmah zajetljivu onima koji su propatili mučne godine postdiplomskog razovanja, budući da se nisam mogla sjetiti nijednog profesora s Georgetowna ili fakulteta Johns Hopkins koji nije živio na stvarnosti i nalazio nemogućim družiti se s običnim malim ljudima

– Zašto perje? upitala sam ga kad smo ušli u dizalo.

– Imam prijateljicu ornitologa koja radi u prirodoslovnom muzeju Smithsonian, rekao je.

Kad su službenici vladine avijacije počeli tražiti njenu pomoć u vezi s naletima ptica, zainteresirao sam se. Vidite, ptice budu uvučene u avionski motor, izazovu nesreću, i kad pregledavate ostatke aviona na tlu pronalazite komadiće perja i želite znati koja je ptica prouzrokovala problem. Drugim riječima, od onoga što motor usiše ne ostane mnogo. Galeb može prouzrokovati pad bombardera B 1, a ako vam otkaze jedan motor zbog udara ptice kad se radi o putničkom avionu punom ljudi, onda ste u nevolji. Uzmite, na primjer, onaj slučaj kad je gnjurac prošao kroz vjetrobran Lear jeta odrubivši pri tome glavu pilotu. To je jedan dio onoga što ja radim. Gutanje ptica. Isprobavamo turbine i elise tako da u njih bacamo kokoši. Znete ono, može li avion preživjeti udar jedne kokoši ili dvije?

No ptice se uklapaju i u razne druge stvari. Recimo, otkrijemo golublje pero na donu cipela osumnjičenog je li bio u uličici gdje je pronađeno tijelo ili nije? Ili onaj tip što je u krađi uzeo i papigicu amazonku, pa smo na stražnjem sjedištu njegova auta pronašli komadiće perja za koje se pokazalo da potječu baš s amazonke. Ili paperje koje smo pronašli na tijelu žene koja je bila silovana i ubijena. Pronađena je u kutiji Panasonicova zvučnika u kontejneru za smeće.

Meni je pero izgledalo kao malo bijelo perce divlje patke, isto onakvo od kakvih je bio izrađen poplun u krevetu osumnjičenog. Taj slučaj je riješen s jednim perom i dvije dlake.

Treći kat bio je zapravo mali grad laboratorija gdje su znanstvenici ispitali eksploziv, komadiće boje, pelud, oruđe, automobilske gume i razne druge komadiće svega i svačega, korištele u nedjelju ili pronađene na mjestu zločina. Plinski kromatografi i mikrospektrofotometri i ogromni kompjuteri radili su dan i noć a referencijalne kolekcije ispunjavale su čitave prostorije različitim vrstama automobilske boje, samoljepivim vrpčama i plastelom. Slijedila sam Downeya kroz bijele hodnike, pokraj laboratorija za analizu DNA, a zatim u Jedinicu za vlasi i vlakna gdje se nalazilo njegovo radno mjesto. Ured mu je u isto vrijeme služio i kao laboratorij u kojem su namještaj od tamnog drva i police za knjige dijelili prostor s radnim ploham i mikroskopima. Zidovi i sag bili su boje bijele kave, a crteži pastelnim bojicama pričvršćeni na zidnu ploču govorili su mi da ovaj međunarodno priznati stručnjak za perje ima i djecu.

Otvorivši omotnicu od smeđeg papira izvadila sam tri manje omotnice izrađene od prozirne plastike. Dvije su sadržavale pera pronađena na mjestima ubojstva Jennifer Deighton i Susan Story, a u trećoj se nalazilo objektno stakalce ljepljivog taloga sa zapešća Eddieja Heatha.

– Ovo je najbolje, čini se, rekla sam pokazujući na pero koje sam skinula s ogrtača Jennifer Deighton.

Izvadio je pero iz omotnice i rekao: Ovo je paperjasto pero potječe s prsiju ili leđa. Lijepo je kitnjasto. Sjajno. Stoje pero bogatije, to bolje. Pincetom je skinuo nekoliko bočnih izdanaka ili isperaka s obje strane središnje osi, a zatim ih je, prišavši stereoskopskom mikroskopu, položio na tanak sloj ksilena što ga je kapnuo na objektno stakalce. To je učinio kako bi razdvojio sićušne strukture, lijepo ih razgranao, a kada je bio zadovoljan načinom na koji su isperci bili besprijekorno rašireni, dodirnuo je ksilen kutom zelene bugačice čija je zadaća bila da ga upije. Dodao je tekućinu za objektna stakalca FloTexx, zatim je sve prekrpio gornjim stakalcem i položio pod mikroskop za uspoređivanje koji je bio spojen na videokameru.

– Za početak ću vam reći da perje svih ptica u osnovi ima jednaku strukturu, rekao je.

Imate središnju os, isperke, koji se opet granaju u manje vlaknaste isperke, zatim imate proširenu bazu na um koje se nalazi šupljina koja se zove Gornja pupčana spona. Isperci su vlakanca zbog kojih pero ima svoj paperjasti izgled, a kad ih povećam uočite ćete da zapravo izgledaju kao sićušna perca koja izlaze iz osi. Uključio je monitor. Ovo je isperak.

– Izgleda poput paprati, rekla sam.

– Da, postoje mnoge sličnosti. Sad ćemo ga još malo povećati tako da dobro pogledamo njegove manje isperke prema kojima ćemo identificirati pero. Točnije rečeno, ono što nas najviše zanima su čvorovi.

– Samo malo, da vidim jesam li dobro shvatila, rekla sam. Čvorovi su obilježja malih isperaka, mali isperci su obilježja većih isperaka, isperci su obilježja perja, a perje je obilježje ptica.

– Točno. A svaka porodica ptica ima svoju vlastitu, posebnu strukturu perja.

Ono što sam vidjela na monitoru izgledalo je poput vrlo pojednostavljenog crteža kakvog korova ili noge insekta i nije me se posebno dojmilo. Crte su bile spojene u segmente trodimenzionalnim trokutastim strukturama za koje je Downey rekao da su čvorovi.

– Ključ je u veličini, obliku, broju i pigmentaciji čvorova, te u njihovu razmješčaju duž isperka, objašnjavao je strpljivo. Na primjer, ako su čvorovi zvjezdastog oblika radi se o golubovima, ako su okruglastog onda su u pitanju kokoši ili purani, a ako čvor ima zadebljani rub i otekline ispred sebe, imamo posla s kukavicama. Ovi čvorovi ovdje pokazao mi je na ekran očito su trokutastog oblika, tako da odmah znam da se radi ili o patki ili o guski. Iako me to ne bi trebalo bogzna kako iznenaditi. Uobičajeni predmet s kojih potječe perje pronađeno u slučajevima pljački, silovanja i ubojstava su jastuci, popluni, podstavljeni prsluci, jakne i rukavice. A u pravilu su te stvari punjene isjeckanim perjem i paperjem pataka i gusaka, i kada se radi o jeftinijim varijantama, perjem kokoši.

– No ovdje možemo odmah prekriziti kokoši. A mislim da ću vam reći da se ne radi ni o guščjem peru.

– Zašto? upitala sam.

– Pa, bilo bi ih lako razlikovati da imamo čitavo pero. S paperjem je malo teže. No s obzirom na ovo što vidim, u prosjek ima premalo čvorova. Osim toga, nisu smješteni duž cijelog ispika, nego su više distalni, to jest, smješteni na krajevima. A to je karakteristično za patke.

Otvorio je ormarić i izvukao nekoliko ladica punih objektnih stakalaca.

– Da vidimo. Imamo otprilike šezdesetak stakalaca s patkama. Za svaki slučaj, pregledat ću ih sve i eliminirati po redu.

Jedno po jedno, stavljao je stakalca pod mikroskop za uspoređivanje, što je zapravo mikroskop sklopljen od dva objektiva, spojena jednim okularom. Na monitoru se vidjelo kružno polje svjetlosti podijeljeno po sredini finom crtom s čije se jedne strane nalazio poznati uzorak pera, a s druge onaj koji smo se nadali identificirati. Na brzinu smo pregledavali divlju patku, Muskovljevu patku, šarenu sjevernu patku, crnu patku, patku kršuljicu i američku patku zvizaru, a zatim još i desetke drugih. Downey nije morao dugo gledati ni u jedan uzorak da bi znao kako to nije patka koju tražimo.

– Čini li se to meni ili je ovo nešto njeznije, sitnije od drugih? rekla sam misleći na pero koje smo tražili.

– Ne čini vam se. Jest nešto njeznije, više je vretenasto. Vidite kako se trokutaste strukture ne šire baš jako?

– Aha. Sad kad ste to istakli, vidim.

– A to nam daje važan podatak o ptici. To je ono što me fascinira. Priroda zaista za sve ima razlog, a u ovom slučaju čini mi se daje razlog izolacija. Svrha perja jest da u sebi zadrži zrak, a ta će svrha biti to bolje zadovoljena što su isperci finiji, čvorovi vretenastiji, odnosno zašiljeniji, i udaljeniji jedan od drugoga. Kad je zrak zadržan u perju, to vam je kao da ste u maloj izoliranoj prostoriji bez ventilacije. Bit će vam toplo.

Polozio je novo stakalce na postolje mikroskopa i ovoga puta ja sam vidjela da smo blizu.

Mali isperci bili su delikatni, a čvorovi zašiljeni i distalno razmješteni.

– Što imamo tu? upitala sam.

Sačuvao sam one najsumnjivije za kraj. Doimao se zadovoljnim. Morske patke. A na vrhu liste je gavka. Hajdemo podignuti povećanje na četiri stotine. Zamijenio je leću okulara, podesio i krenuli smo s još nekoliko stakalaca. Nije kraljevska gavka, a mislim da nije ni zvjezdana gavka zbog ove smeđaste nje pigmentacije na bazi čvora. Vaše pero to nema, vidite?

– Vidim.

– Zato ćemo pokušati s običnom gavkom. U redu. Pigmentacija se slaže, rekao je napeto zureći u ekran. A ima, da vidimo u prosjeku dva čvora smještena distalno duž isperka. Osim toga vretenastog su oblika radi mogućnosti dodatne izolacije a to je važno ako se pliva negdje u Arktičkom oceanu. Mislim daje ovo Somateria mollissima; obično je se može naći na Islandu, u Norveškoj, na Aljasci i

obalama Sibira. Provjerit ću još SEMom, dodao je misleći na skanirajuću elektronsku mikroskopiju.

– Što ćete tražiti skaniranjem? Kristale soli.

– Naravno, rekla sam, zadržljiva. Zato što su gavke morske ptice.

– Točno. A uz to su i zanimljiv, sjajan primjer iskorištavanja. Na Islandu i u Norveškoj njihove su kolonije zaštićene od grabe zljivaca i ostalih opasnosti kako bi ljudi mogli skupiti perje kojim zenke oblažu gnijezda i pokrivaju jaja. Perje se zatim čisti i prodaje proizvođačima.

– Proizvođačima čega?

– Obično vreća za spavanje i popluna. Dok je govorio stavljao je pod mikroskop nekoliko paperjastih isperaka s pera pronađenog u autu Susan Story.

– Jennifer Deighton nije u kući imala ništa slično, rekla sam. Uopće, ništa punjeno perjem.

– Onda se vjerojatno radi o sekundarnom ili tercijskom prijenosu gdje se pero uhvatilo za ubojicu, a zatim za njegovu žrtvu. Znači, ovo je jako zanimljivo.

Uzorak se sada vidio na monitoru. Ponovno gavka, rekla sam.

– Mislim da jest. Pokušajmo ovo treće stakalce. To je sa dječaka?

– Da, rekla sam. To je ljepljivi talog sa zapešća Eddieja Heatha.

– Nek sam proklet.

Mikroskopska vlakna pokazala su se na monitoru kao fascinirajuća raznolikost boja i oblika, te poznatih isperaka i trokutastih čvorova.

– Hm, ovo ostavlja prilično veliku rupu u mojoj osobnoj teoriji, rekao je Downey. Ako razgovaramo o tri ubojstva što su se dogodila na tri različita mjesta i u različito vrijeme.

– A to je ono o čemu razgovaramo.

– Da samo jedno od ovih pera potječe od gavke, došao bih u iskušenje da razmotrim mogućnost da se radi o onečišćivaču. Znači, kad vidite etiketu na kojoj piše sto posto akril, a ispadne da se radi o devedeset posto akrila i deset posto najlona. Etikete lažu. Ako je, na primjer, serija prije vašeg akrilnog džempera bila serija najlonskih jakni, onda će onaj prvi džemper proizveden nakon toga imati u sebi najlonskih onečišćivača. Što se više džempera proizvede, sve je manje i manje onečišćivača.

– Drugim riječima, rekla sam, ako netko nosi jaknu punjenu perjem ili posjeduje poplun koji je u tijeku proizvodnje onečišćen gavkinim perjem, tada gotovo ne postoji vjerojatnost da će jakna ili poplun te osobe puštati samo te onečišćivače, odnosno samo gavkino perje.

– Točno tako. Zato ćemo pretpostaviti daje dotični predmet Punjen čistim gavkinim perjem, stoje iznimno neobično. Ono što obično vidam u slučajevima kojima se bavim su jakne s rasprodaje, rukavice ili popluni punjeni kokošnjim ili možda gušćim perjem. Gavkino perje je nešto posebno, vrlo ekskluzivna roba. Prsluk, jakna poplun ili vreća za spavanje ispunjeni gavkinim perjem vrlo će malo puštati, bit će jako kvalitetno izrađeni i bezobrazno skupi.

– Je li vam ikada prije doneseno gavkino perje kao dokazni materijal u nekom slučaju?

– Ovo je prvi put.

– Zašto je to perje tako cijenjeno?

– Zbog sposobnosti izoliranja, o čemu sam već govorio. No ima to veze i s estetskim dojmom. Perje obične gavke je bijelo kao snijeg. Većina ostalog perja je prljavobijele boje.

– I da kupim takav ekskluzivan predmet punjen gavkinim perjem, bih li znala daje punjen ovim snježnobijelim perjem ili bi na etiketi jednostavno pisalo patkino perje?

– Gotovo sam siguran da biste to znali, rekao je Downey Na etiketi bi vjerojatno pisalo nešto poput sto postotno gavkino perje. Moralo bi postojati nešto što će opravdati cijenu.

– Možete li kompjuterski pronaći distributere?

– Naravno. No, moram reći ono očito, nijedan distributer neće vam moći reći radi li se o njihovu perju bez dotičnog odjavnog ili kakvog drugog predmeta. Na žalost, samo pero nije dovoljno.

– Ne znam, rekla sam. Moglo bi biti.

U podne sam prošla dva bloka do mjesta gdje sam parkirala auto i ušla u njega uključivši grijanje na maksimum. Bila sam tako blizu aveniji New Jersev da sam se osjećala poput plime privučene mjesecom. Svezala sam pojas, namjestila postaju na radiju, a onda sam dva puta posegnula za telefonom i predomislila se. Bila je ludost uopće pomisliti na to da se javim Nicholasu Gruemanu.

Ionako ga neće biti u uredu, pomislila sam ponovno podignuvši slušalicu i odabravši broj.

– Grueman, javio se muški glas.

– Ovdje doktorica Scarpetta. Podigla sam glas kako bih nadglasala zvuk ventilatora.

– O, dobar dan. Baš sam neki dan čitao o vama. Zvučite kao da zovete iz automobila.

– Zato što vas zovem iz automobila. Slučajno sam u Washingtonu.

– Iskreno sam polaskan što ste me se sjetili dok prolazite kroz moj skromni grad.

– Ništa u vezi s vašim gradom nije skromno, gospodine Gruem, a ovaj poziv uopće nema društvenu konotaciju. Mislim da bismo nas dvoje morali razgovarati o Ronnieju Joeu Waddellu.

– Razumijem. Koliko ste udaljeni od Centra za pravosuđe? Deset minuta.

– Ja još nisam ručao, a pretpostavljam ni vi. Bi li vam odgovaralo da pošaljem nekoga po sendviče?

– To bi bilo u redu, rekla sam.

Centar za pravosuđe bio je smješten nekih tridesetak ulica od glavnih zgrada Pravnog fakulteta, pa sam se sjetila razočaranja koje sam osjetila prije mnogo godina kada sam shvatila da moje obrazovanje neće uključivati šetnje starim, zasjenjenim ulicama Heightsa i pohađanje nastave u elegantnim zgradama od opeke iz osamnaestog stoljeća. Umjesto toga trebala sam provesti tri duge godine u najnovijim zgradama bez ikakva šarma u bučnom, prometnom dijelu Washingtona. Moje razočaranje, međutim, nije dugo trajalo. Studiranje prava u sjeni Kapitola SADa nosilo je u sebi neko uzbuđenje, a da ne spominjem koliko je bilo praktično.

No najznačajnije je od svega možda bilo to što sam već na samom početku upoznala Marka.

Ono čega sam se najviše sjećala sa svojih početnih sastanaka s Markom Jamesom za vrijeme prvog semestra naše prve godine studija bio je fizički učinak koji je ostavljao na mene. Isprva sam osjećala nemir pri samom pogledu na njega, a da nisam znala zašto.

Kasnije, kad smo se upoznali, u njegovoj prisutnosti osjećala bih kako mi žilama jurca adrenalin. Srce bi mi stalo jako udarati, i odjednom bih postala bolno svjesna svake svoje kretnje, bez obzira na to kako uobičajena ona bila. Tjednima su me ushićivali naši razgovori koji su se protezali do ranih jutarnjih sati. Naše riječi nisu toliko bile dijelovi govora koliko note nekog skrivenog, neizbježnog crescenda koji se jedne noći i zbio, i to sa zaprepašćujućom nepredvidljivošću i snagom koju u sebi nosi slučaj.

Od tih dana zgrada Centra za pravosuđe značajno je narasla. Promijenila se. Klinika krivičnog prava nalazila se na četvrtom spratu, a kad sam izašla iz dizala na hodniku nije bilo nikoga, a činilo se da u uredima pokraj kojih sam prolazila ne radi nitko. Ijsja pokon, još uvijek su trajali praznici, pa je bilo za očekivati da će želju za radom osjetiti samo oni najuporniji i najočajjniji. Vrata sobe 418 bila su otvorena, tajničar stol prazan, a vrata koja su vodila u Gruemanov ured zjapila su širom otvorena.

Ne želeći ga preplašiti, pozvala sam ga imenom približavajući se vratima. Nije se javio.

– Dobar dan, gospodine Grueman? Jeste li ovdje? pokušala sam ponovno odgurnuvši još malo vrata.

Na njegovu radnom stolu ležalo je nekoliko centimetara papira nagomilanih oko kompjutera, a

dosjei i transkripti suđenja bili su naslagani na podu uzduž pretrpanih polica za knjige. Lijevo od radnog stola nalazio se stolić na kojem je stajao pisač i faksuređaj koji je nekome nešto uzurbano slao. Dok sam stajala i u tišini se ogledala oko sebe, telefon je zazvonio tri puta, a zatim je prestao. Na prozor iza radnog stola bile su navučene zavjese, možda kako bi se smanjio odbljesak na kompjuterskom ekranu, a na zid ispod prozora bila je naslonjena izgrebana i pohabana kožna aktovka.

– Ja se ispričavam. Tako sam se prepala glasa iza sebe da sam poskočila. Izašao sam samo na trenutak i nadao sam se da ću se vratiti prije nego što stignete.

Nicholas Grueman nije mi pružio ruku niti me na bilo koji drugi način pozdravio. Činilo se da je zaokupljen time da se vrati do svoje stolice, što je i učinio i to vrlo polako i uz pomoć štapa sa srebrnim drškom.

– Ponudio bih vam kavu, no kava se ne kuha kad Evelyn nije ovdje, rekao je spustivši se u svoj kožni direktorski naslonjač. No momak koji će nam uskoro donijeti ručak donijet će nam nešto za piće. Nadam se da se možete strpjeti i molim vas, sjednite, doktorice Scarpetta. Čini me nervoznim kad me žena gleda s visine.

Privukla sam stolicu bliže njegovu stolu i začudila se shvativši da uživo Grueman nije čudovište kojeg sam se sjećala iz studentskih dana. Prije svega, doimao se sitnijim, iako sam pretpostavljala da je vjerojatnije objašnjenje to što sam ga ja u svojoj mašti napuhala do dimenzija Mount Rushmorea. Sada sam ga vidjela kao slabašnog, sijedog čovječuljka čije je lice izbrazdano godinama do granica zanimljive karikature. Još uvijek je nosio leptirkravate i prsluke i još uvijek je pušio lulu, a njegove sive oči bile su jednako sposobne za seciranje kao i bilo koji skalpel. No nisu mi se učinile hladnima. Samo nisu otkrivale mnogo, baš kao što to nisu činile ni moje većinu vremena.

– Zašto šepate? upitala sam ga smjelo. Giht. Bolest despota, rekao je bez osmijeha.

– Pojača se s vremena na vrijeme, no molim vas, poštedite me bilo kakvih dobrih savjeta ili lijekova. Vi liječnici me izluđujete svojim neželjenim mišljenjem o svemu i svačemu, od pokvarenih električnih stolica do hrane i pića koje bih trebao izbaciti iz svoje jadne prehrane.

– Električna stolica nije bila pokvarena, rekla sam. Barem ne u onom slučaju na koji sam sigurna da aludirate.

– Vi nikako ne možete znati na što ja aludiram, a čini mi se da sam vas tijekom vašeg kratkog boravka ovdje e više puta morao opominjati zbog vaše prevelike spremnosti kad se radi o stvaranju pretpostavki. Zao mi je što me niste slušali. Još uvijek stvarate pretpostavke, iako je u ovom slučaju vaša pretpostavka, zapravo, bila točna.

– Gospodine Grueman, laska mi to što me se sjećate kao studenta, no nisam došla ovamo prisjećati se nesretnih sati koje sam provela na vašim predavanjima. Niti sam ovdje kako bih se ponovno upuštala u psihičke ratove u kojima vi, čini se, uživate. Reći ću vam, i to je službeno, da ste najarogantniji ženomrzac od svih profesora koje sam susrela tijekom svog tridesetogodišnjeg školovanja. No moram vam zahvaliti što ste me tako dobro naučili ophoditi se sa gadovima jer ih je svijet pun i moram s njima gaziti na kraj svaki dan.

– Ne sumnjam u to da imate posla s njima svaki dan, no nisam još odlučio koliko ste dobri u tome.

– Ne zanima me vaše mišljenje o tom pitanju. Voljela bih kad biste mi rekli nešto više o Ronnieju Joeu Waddellu.

– Što biste željeli znati osim očite činjenice daje krajnji ishod bio pogrešan? Kako bi se vama dopalo da politika odlučuje o vašem životu ili smrti, doktorice Scarpetta? Evo, pogledajte samo ovo što vam se upravo sada događa. Nije li nedavna loša kritika o vama uzrokovana politikom, barem djelomično? Svaka zainteresirana stranka ima svoj vlastiti interes i plan, nešto što želi dobiti thime

što vas javno blati. Nema to nikakve veze s poštenjem ili istinom. Zamislite samo kako bi to izgledalo kad bi neki od tih istih ljudi imali moć da vas liše vaše slobode ili čak vašeg života.

Ronnieja je uništio sustav koji je nerazuman i nepošten. Nije bilo važno koji raniji predsjednici vaze ni ulazu li se žalbe nadležnim ili višim sudovima. Nije bilo važno koje sam pitanje povukao jer u ovom slučaju, u vašem ljupkom Commonwealthu, nalog za izvođenje optuženog pred sud nije služio kao sredstvo stvoreno kako bi se osiguralo da državno suđenje i prizivni suci savjesno vode proces, u skladu s ustanovljenim ustavnim načelima. Nedaj bože da je bilo ikakvog zanimanja za povredu ustava kad se radi o produbljivanju našeg mišljenja o nekim dijelovima zakona. One tri godine što sam se borio za Ronnieja mogao sam baš i plesati step.

– O kakvim povredama ustava govorite? upitala sam.

– Imate li dovoljno vremena? No počnimo s očitom činjenicom da je optužba birala porotu putem rasne diskriminacije. Ronniejeva prava zagwarantirana klauzulom o jednakosti kršena su jedno za drugim, a optužba mu je svojim nedozvoljenim ponašanjem naočigled svijetu uskratila pravo Šestog amandmana da mu sud porota sastavljena od ljudi koji čine prosječan uzorak zajednici. Ne vjerujem da ste vidjeli Ronniejevo suđenje, niti da znate mnogo o njemu, budući da se održalo prije više od devet godina i da to doba niste bili u Virginiji. Lokalni je publicitet bio ogrotno ipak nije došlo do promjene mjesta suđenja. Porota je bila sastavljena od osam žena i četiri muškarca. Od toga su šest žena dva muškarca bili bijele rase. Ona preostala četiri crnca su bili prodavač automobila, bankovna službenica, medicinska sestra i profesor na koledžu. Zanimanja bijelih porotnika varirala su od umirovljenog skretničara koji je crnce još uvijek nazivao crnjarna, do bogate domaćice čiji je jedini dodir s crncima bio preko televizije, kad bi gledala vijesti i čula da je još jedan njihov ubio nekoga u jeftinom stambenom naselju.

Zbog demografskog sastava porote bilo je nemoguće da Ronnieju bude suđeno pošteno.

– A vi tvrdite da je to ili neko drugo nepoštovanje ustava u Waddellovu slučaju bilo politički motivirano? Zbog kojih je to političkih razloga moglo biti korisno poslati Ronnieja Waddella na električnu stolicu?

Gruemanov pogled odjednom je bio uperen prema vratima. Ako me uši ne varaju, stigao nam je ručak.

Začula sam ubrzane korake i šuškanje papira, a zatim i glas: Hej, Nick. Tu si?

– Uđi, Joe, rekao je Grueman ne ustajući od stola.

U ured je ušao snazan mladi crnac odjeven u traperice i tenisice i položio dvije papirnate vrećice pred Gruemana.

– U ovoj je piće, a u ovoj drugoj imamo dva mornarska sendviča, salatu od krumpira i kisele krastavce. Sve zajedno, petnaest dolara i četrdeset centi.

– Zadrži ostatak. I slušaj, Joe, cijenim to. Zar ti nikada ne daju godišnji?

– Ljudi ne prestaju jesti. Moram juriti.

Grueman je raspodijelio hranu i salvete a ja sam očajnički nastjala odlučiti što da radim.

Njegovo ponašanje i njegove riječi uvelike su poljuljali moj stav, budući da nije ostavljao dojam prepredenosti, ništa što bi mi se učinilo snishodljivim ili neiskrenim.

– Zbog kojih političkih razloga? ponovila sam pitanje odmetavajući sendvič.

Otvorio je pivo od đumbira i skinuo poklopac s kutijice u kojoj se nalazila krumpirova salata. Prije nekoliko tjedana pomisao na to da osoba koja bi mi u tome mogla pomoći iznenada pronađe mrtva u svom autu. A prilično sam siguran da znate o kome govorim, doktorice Scarpetta. Slučaj Jennifer Deighton je jedan od vaših slučajeva i iako još nije službeno objavljeno da je nje smrt samoubojstvo, to je ono što se čovjeka navodi da vjeruje a ja nalazim daje vrijeme njene smrti

prilično znakovito, ako ne za strašujuće.

– Bih li trebala zaključiti da ste poznavali Jennifer Deighton? upitala sam što sam ravnodušnije mogla.

– I da i ne. Nikada je nisam vidio, a naši telefonski razgovori ono malo što ih je bilo, bili su vrlo kratki. Vidite, nazvao sam je tek nakon što je Ronnie već bio mrtav.

– Što me navodi na pomisao da je Jennifer poznavala Waddella.

Grueman odgrize komad svog sendviča i posegne za pivom. Ona i Ronnie bez sumnje su se poznavali, rekao je. Kao što vjerojatno znate, gospođica Deighton bavila se horoskopima, parapsihologijom i tim stvarima. No, kad je prije osam godina Ronnie bio u odjelu za osuđenike na smrt u Mecklenburgu, slučajno je opazio oglas za njene usluge u nekom časopisu. Pisao joj je, isprva s nadom da bi ona mogla pogledati u svoju kristalnu kuglu, da tako kažem, i reći mu njegovu budućnost. Da budem određeniji, mislim daje htio znati hoće li umrijeti na električnoj stolici, a to i nije neuobičajena pojava to da zatvorenici pišu medijima gatarama i pitaju za svoju budućnost, ili da stupaju u kontakt sa svećenicima tražeći da ovi mole za njih. Ono što je u Ronniejevom slučaju bilo malo čudnije jest to da su on i gospođica Deighton očito započeli neku vrstu intimnog dopisivanja koje je trajalo sve do nekoliko mjeseci pred njegovu smrt. A onda su njena pisma iznenada prestala dolaziti.

– Želite li reći daje netko presretao ta pisma?

– Nema sumnje. Kad sam telefonom razgovarao s Jennifer Deighton tvrdila je da je i dalje pisala Ronnieju. Rekla je is tako da posljednjih nekoliko mjeseci nije primila njegovo pismo a ja sam gotovo siguran da je to zato što su presretali i njegova pisma.

– Zašto ste čekali njegovo smaknuće da biste joj se javili? bila sam zbunjena.

– Zato što prije toga nisam ni znao za nju. Ronnie mi nije rekao ništa o njoj sve do našeg posljednjeg razgovora koji je možda najčudniji razgovor što sam ga ikada vodio s osuđenikom kojeg sam zastupao. Grueman se igrao sa svojim sendvičem, a zatim gaje odgurnuo od sebe. Posegnuo je za lulom. Ne znam jeste li svjesni te činjenice, doktorice Scarpetta, ali Ronnie je odustao od mene.

– Ne znam o čemu pričate.

– Posljednji put sam razgovarao s Ronniejem tjedan dana prije no što je premješten iz Mecklenburga u Richmond. Tada je ustvrdio kako zna da će biti pogubljen i da ništa što bih ja mogao učiniti neće promijeniti stanje stvari. Rekao je daje ono što će mu se dogoditi odlučeno već na samom početku i da je prihvatio neizbježnost vlastite smrti. Rekao je da se raduje smrti i da bi više volio kad bih ja prestao tražiti pomilovanje. Zatim je zatražio da ga više ne zovem, niti da ga dolazim posjetiti.

– Ali vas nije otpustio.

Grueman je prinio plamen duhanu u svojoj luli od bijelog vrijesa i povukao dim. Ne, nije me otpustio. Samo je odbijao vidjeti me ili razgovarati sa mnom preko telefona.

– Čini se da je već samo to trebalo zajamčiti odgodu donošenja odluke o smrtnoj kazni, dok se ne riješi pitanje računljivosti, rekla sam.

– Pokušao sam s tim. Pokušao sam se pozvati na sve od predsjednika Hays protiv Murphya do Svetog pisma. Sud je donio izvanrednu odluku, da Ronnie nije zatražio da bude smaknut. On je amo izjavio kako se veseli smrti, pa nam je molba odbijena.

– Ako niste bili u kontaktu s Waddellom onih posljednjih tjedana prije smaknuća, kako ste doznali za Jennifer Deighton?

– Tijekom mog zadnjeg razgovora s Ronniejem, zamolio me tri stvari. Prva je bila da se pobrinem za to da meditacija koju je pisao bude objavljena u novinama nekoliko dana prije smrti.

Dao mi ju je, a ja sam sve dogovorio s Richmond TimesLi patchom.

– Pročitala sam je, rekla sam.

– Njegova druga molba bila je citiram Ne dozvolite da se išta dogodi mojoj prijateljici.

Upitao sam ga na koju prijateljicu misli, a on je rekao, ponovno citiram, Ako ste dobar čovjek, pazit ćete na nju. Ona nikada nikome nije nanijela nikakvo zlo. Dao mi je njeno ime i zamolio me da ne stupam u dodir s njom prije njegove smrti. Nakon toga trebao sam je nazvati i reći joj koliko mu je mnogo značila. Naravno, nisam sasvim doslovno poštovao tu želju. Pokušao sam je pronaći istog trena jer sam znao da gubim Ronnieja i osjećao sam da nešto nikako nije u redu. Nadao sam se da bi mi ta prijateljica mogla pomoći. Ako su se, na primjer, njih dvoje dopisivali, možda bi mi mogla reći što se događa.

– I jeste li došli do nje? upitala sam, prisjećajući se da mi je Marino rekao kako je Jennifer Deighton u vrijeme Dana zahvalnosti provela dva tjedna na Floridi.

– Nitko se nije javljao na telefon, odgovorio je Grueman. Pokušavao sam nekoliko tjedana, a onda sam, da budem iskren, to smetnuo s uma zbog gužve i zdravstvenih problema uzrokovanih učestalošću sudskih sporova, a onda su došli praznici i ovaj grozan napad gihta.

Nisam se sjetio nazvati je sve dok Ronnie već nije bio mrtav, pa sam joj se morao javiti kako bih joj prenio ono što me Ronnie zamolio, to jest, da mu je puno značila, i tako dalje, i tako dalje.

– A kad ste je ranije pokušavali nazvati, rekla sam, jeste u ostavili poruku na njenoj automatskoj sekretarici?

– Nije bila uključena. Što je, unatrag gledano, i logično. W joj trebalo da se vrati s odmora i zatekne petsto poruka ljudi koji ne mogu donijeti nikakvu odluku prije nego što im netko ne pročita horoskop. A da je na sekretarici ostavila poruku u kojoj kaže da je neće biti u gradu dva tjedna bio bi to otvoreni poziv provnicima.

– Što se dogodilo kad ste konačno došli do nje?

– Tada mi je priopćila da su se dopisivali osam godina i da su voljeli. Tvrdila je da se istina nikada neće saznati. Upitao sam je što misli kad to kaže, no nije mi htjela reći, već je završila razgovor. Napokon sam joj napisao pismo u kojem je molim da razgovara sa mnom.

– Kad ste joj napisali to pismo? upitala sam.

– Da vidimo. Dan nakon smaknuća. Vjerujem daje to bio četrnaesti prosinca.

– I je li vam odgovorila?

– Jest, i to faksom, što je prilično zanimljivo. Nisam znao da ima faksuredaj, ali broj mog faksa ispisan je na zaglavlju pisma kojeg sam joj poslao. Imam kopiju njene poruke, ako biste je željeli vidjeti.

Stao je tražiti po debelim mapama i drugim papirima na radnom stolu. Pronašavši fasciكل za kojim je tragao prelistao ga je i izvadio iz njega faksporuku koju sam prepoznala istog trenutka. Da, surađivat ću, pisalo je u njoj, samo je prekasno, prekasno, prekasno. Bolje da Vi dođete ovamo. Ovo je sve tako pogrešno! Pitala sam se kako bi Grueman reagirao da zna kako je njena poruka već utvrđena putem pojačanja slike u laboratoriju Neilsa Vandera.

– Znete li što je thime htjela reći? Za što je bilo prekasno i što je bilo tako pogrešno? upitala sam.

– Očito je bilo prekasno učiniti bilo što kako bi se spriječila Ronniejeva smrt, budući da je ona nastupila četiri dana ranije.

Nisam siguran za što je mislila da je tako pogrešno, doktorice Scarpetta. Vidite, ja sam već dugo osjećao da ima nešto maligno u Konniejevu slučaju. On i ja nikada nismo razvili neki međusobni odnos, a već je samo to neobično. U pravilu, ljudi u tim situacijama postaju vrlo bliskima. No Ronnie

je bio tako nepristupačan sa svojim prvim odvjjetnikom da je ovaj zaključio kako je slučaj beznadan i otkazao mu. Poslije, kad sam ja preuzeo slučaj, Ronnie je bio jednako dalek. To mi je bilo strašno frustrirajuće.

Tek kad bih pomislio da mi je počeo vjerovati, podigao bi oko sebe novi zid. Iznenada bi se povukao u tišinu i doslovno se počeo preznojavati.

– Jeste li stekli dojam da je uplašen? Uplašen, deprimiran, ponekad i ljut.

– Želite li nagovijestiti daje u njegovu slučaju došlo do nekakve urote i daje svojoj prijateljici možda rekao za to, u nekom od ranijih pisama?

– Ne znam što je to Jenny Deighton znala, no pretpostavljam da nešto jest.

– Waddell ju je zvao Jenny?

Grueman je ponovno posegnuo za svojim upaljačem. Da.

– Je li vam ikada spomenuo roman pod nazivom Pariš Trout?

– Zanimljivo doimao se iznenađenim. Već dugo nisam razmišljao o tome, ali za vrijeme jednog od ranih sastanaka s Ronniejem, od prije nekoliko godina, razgovarali smo o knjigama i njegovoj poeziji. Volio je čitati i predložio mi je Pariš Trout. Rekao sam mu da sam već pročitao taj roman, no zanimalo me zašto gaje preporučio. Vrlo tiho mi je rekao: Zato što to tako ide, gospon Grueman. I nema šanse da vi tu nešto promijenite. U to vrijeme protumačio sam si to kao da je Ronnie južnjački crnac zarobljen u bjelačkom sustavu i da nikakvo pomilovanje saveznog suca niti bilo kakva druga čarolija koju sam mogao izvesti tijekom procesa revizije neće promijeniti njegovu sudbinu.

– Je li to i dalje vaše tumačenje?

Zamišljeno se zagledao u oblačić mirisnog dima. Vjeruješ da jest. Zašto vas zanima popis Ronniejevih omiljenih knjiga. Pogledao me u oči.

– Jennifer Deighton imala je primjerak Pariš Trout pokral kreveta. Unutra se nalazila pjesma koju je, vjerujem, Waddell napisao za nju. Ali to nije važno. Samo sam bila radoznala.

– Ali naravno da je važno, inače me ne biste pitali za to. O čemu razmišljate jest da ju je Ronnie možda preporučio njoj istog razloga iz kojeg ju je preporučio meni. Ta je priča, u njegovoj glavi, nekako bila njegova priča. A to nas vraća natrag na pita, e koliko je otkrio gospođici Deighton. Drugim riječima, koju je njegovu tajnu ona odnijela sa sobom u grob?

– Što vi mislite, gospodine Grueman?

– Mislim daje u pitanju nekakva gadna nesmotrenost koja je zataškana, a s kojom je Ronnie iz nekog razloga bio upoznat, jvložda to ima veze s onim što se odigrava iza rešetaka, odnosno, skorupcijom u zatvorskom sustavu. Ne znam, no volio bih znati.

– Ali zašto skrivati bilo što kad vas čeka smrt? Zašto se ne odlučiti na rizik i ne progovoriti o tome?

– Sad, to bi bila razumna reakcija, zar ne? A kad sam vam tako strpljivo i velikodušno odgovorio na vaša pitanja, doktorice Scarpetta, možda vam je jasnije zašto sam bio malo više zabrinut za Ronnieja što se tiče bilo kakvog zlostavljanja kojem je možda bio izložen prije pogubljenja. Možda vam je jasnije zašto sam tako vatreno protiv smrtne kazne, koja je okrutna i neuobičajena. Ine morate imati modrice ili abrazije na kozi, niti morate krvariti iz nosa da biste je takvom učinili.

– Nije bilo dokaza o fizičkom zlostavljanju, rekla sam. Niti smo mu u krvi pronašli kakve droge. Dobili ste moje izvješće.

– Sada izbjegavate odgovor, rekao je Grueman, istresajući duhan iz lule. Vi ste danas došli ovamo zato što nešto želite od roene. Kroz ovaj naš razgovor rekao sam vam mnogo, čak i ono što nisam morao. No htio sam to jer sam u vječnoj potrazi za istinom i poštenjem, bez obzira na to što vi

mislite o meni. A postoji Jš jedan razlog. Moja bivša studentica je u nevolji.

– Ako mislite na mene, dozvolite mi da vas podsjetim na vašu zaštitu izreku. Ne stvarajte pretpostavke.

– Ne vjerujem da stvaram pretpostavke.

– Onda vam moram iznijeti svoje veliko čuđenje s obzirom na taj iznenadni milosrdni stav kojeg navodno zauzimate prema joj bivšoj studentici. Zapravo, gospodine Grueman, riječ milosrđe je nešto što nikada ne bih povezala s vama.

– Onda možda ne znate pravo značenje te riječi. To je čin dobre volje, davanje milodara onima kojima je potreban. Dati milosrđe znači dati čovjeku ono što mu treba, a ne ono što mu želite dati. Ja sam vam uvijek davao ono što vam je trebalo. Davao sam vam što vam je trebalo dok ste bili moja studentica, a i danas vam dajem ono što vam treba, iako su ta dva čina davanja izražena na jako različite načine, budući da su i vaše potrebe drugačije.

Vidite, doktorice Scarpetta, ja sam star čovjek i vi možda mislite kako ne pamtim mnogo iz vaših dana na Georgetownu. No iznenadili biste se kad biste čuli da vas se zapravo živo sjećam, jer ste od svih studenata kojima sam ikada predavao vi bili jedan od onih koji su najviše obećavali. Ono što vama nije trebalo od mene bilo je da vam plješćem i da vas mazim.

Opasnost koja je vrebala na vas nije bila ta da ćete izgubiti vjeru u sebe i svoj sjajan um, već da ćete izgubiti sebe, točka. Mislite li da nisam znao razloge kad sam vas vidio iscrpljenu i smetenu na predavanju? Mislite li da nisam bio svjestan vaše potpune zaokupljenosti Markom Jamesom koji je, usput rečeno, u usporedbi s vama bio sasvim prosječan? A ako vam se činilo da sam ljut na vas i da sam vrlo oštar prema vama, bilo je to zato što sam htio privući vašu pažnju. Htio sam da se naljutite. Želio sam da se osjetite živom kroz pravo koje sam vam predavao, a ne da se samo osjećate zaljubljenom. Bojao sam se da ćete odbaciti jedinstvenu priliku zbog toga što su vam hormoni i osjećaji jurili punom parom naprijed. Vidite, jednoga se dana čovjek probudi i kaje se zbog takvih odluka. Probudi se u praznom krevetu s praznim danom koji se proteže pred nama, i ničim drugim čemu se možemo veseliti osim praznih tjedana, mjeseci i godina. Bio sam odlučio ne dozvoliti vam da protratite svoj dar i odreknete se svoje moći.

U čudu sam zurila u njega dok mi je lice oblijevalo crvenilo. Nikada nisam bio iskren kad sam vas vrijeđao i ophodio se vama bez ikakva kavalirstva, nastavio je istim tihim odmjerenim i preciznim tonom zbog kojeg je u sudnici izgledao zastrašujuće. Sve je to samo taktika. Mi odvjetnici poznati smo po svojoj taktici. Ona je slična i spin koje dodajemo našim loptama, kut udare brzina koje koristimo kako bismo izazvali određeni neophodni učinak. Na dnu svega onoga što ja jesam leži iskrena i strastvena želja za tim da svoje studente učinim čvrstima i molim se da uspiju nešto promijeniti u ovom sprtljanom svijetu u kojem živimo. A vi me niste razočarali. Vi ste, možda, jedna od mojih najsajnijih zvijezda.

– Zašto mi sve to govorite? upitala sam.

– Zato što u ovom trenutku svog života vi to morate znati. U nevolji ste, kao što sam već rekao. Samo što ste previše ponosni da biste to priznali.

Nisam ništa rekla, a u glavi su mi se misli zestoko borile jedne protiv drugih.

– Pomoći ću vam ako mi dozvolite.

Ako mi je govorio istinu bilo je od presudne važnosti da mu odgovorim na isti način. Bacila sam pogled na njegova otvorena vrata i zamislila kako bi bilo tko lako mogao ući ovamo.

Zamislila sam kako bi lako bilo približiti se Gruemanu dok šepa prema svom autu.

– Ako ove kompromitirajuće priče nastave izlaziti u novinama, na primjer, bilo bi dobro da razvijete neke nove strategije...

Prekinula sam ga: Gospodine Grueman, kad ste posljednji put vidjeli Ronnieja Joea Waddella?

Zastao je i zagledao se u strop. Posljednji put kad sam bio snjim, mislim fizički, bilo je prije barem godinu dana. Kao što je i uobičajeno, većina naših razgovora bila je obavljena telefonom. Bio toh s njim na kraju, da je dozvolio, kao što sam već spomenuo.

– Znači niste ga vidjeli niti razgovarali s njim dok je navodno bio u Spring Streetu i čekao smaknuće?

– Navodno? Dakle, doktorice Scarpetta, ovo je neobičan izbor riječi.

– Ne možemo dokazati da je muškarac pogubljen trinaestog prosinca uvečer zaista bio Waddell.

– Vi se šalite. Doimao se zaprepaštenim.

Objasnila sam mu sve što se dogodilo, uključujući i to da je smrt Jennifer Deighton bila ubojstvo, i da je na stolici u njenoj kući osvanuo Waddellov otisak. Ispričala sam mu o Eddieju Heathu i o Susan Story i o naznakama daje netko mijenjao podatke u PUOP-u. Kad sam završila, Grueman je ostao nepomično sjediti, pogleda prikovanog na mene.

– Gospode Bože, promrmljao je.

– Vaše pismo Jennifer Deighton nije pronađeno, nastavila sam. Policija pri pregledu kuće nije pronašla ni to, niti izvornik faksporuke koju vam je poslala. Možda ih je netko uzeo.

Možda ih je ubojica spalio u njenu kaminu one večeri kad ju je ubio. Ili ih se možda ona sama riješila zato što se bojala. A vjerujem da je ubijena zbog nečega što je znala.

– A iz istog razloga ubijena je i Susan Story, zar ne? Zato što je nešto znala?

– To je naravno moguće, rekla sam. Ono što hoću reći jest da je zasad ubijeno već dvoje ljudi povezano s Ronniejem Waddellom. Ako razgovaramo o tome tko bi mogao znati mnogo o Waddellu, vi biste na toj listi kotirali prilično visoko.

– Vi, dakle, mislite da bih ja mogao biti sljedeći, rekao je uz iskrivljeni smiješak. Znate, moja možda najveća zamjerka Svemogućem je ta što se razlika između života i smrti vrlo često odlučuje životnim trenutkom u kojem se čovjek nalazi. Zahvaljujem na upozorenju, doktorice Scarpetta. No nisam dovoljno bedast da vjerujem kako mogu uspješno izbjeći smrti ako me netko odlučio ustrijeliti.

– Mogli biste barem pokušati, rekla sam. Mogli biste barem poduzeti neke mjere opreza.

– I hoću.

– Možda biste vi i vaša žena mogli uzeti godišnji odmor, otići iz grada na neko vrijeme.

– Beverly je mrtva već tri godine, rekao je. Vrlo mi je zao, gospodine Grueman.

– Već godinama nije bila zdrava zapravo veći dio svih onih godina što smo ih proveli zajedno.

A sada kad nemam više nikoga tko ovisi o meni, prepustio sam se svojim uzicima. Ja sam, naime, nepopravljivi radoholičar koji želi promijeniti svijet.

– Kad bi se itko uopće mogao približiti tom cilju, onda ste to vi, imam osjećaj.

– To je mišljenje koje nije zasnovano ni na kakvim činjenicama, no svejedno ga cijenim. A isto tako htio bih vam izraziti svoje veliko žaljenje zbog Markove smrti. Nisam ga baš dobro poznavao dok je bio ovdje, no činio se sasvim pristojnim momkom.

– Hvala. Ustala sam i odjenula kaput. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da pronađem ključ od auta.

I on je ustao. Što ćemo sada, doktorice Scarpetta?

– Pretpostavljam da nemate nikakva pisma niti kakve druge stvari što su pripadale Ronnieju Waddellu, a koje bi se isplatilo obraditi zbog njegovih prikrivenih otisaka?

– Pisama nemam, a bilo koje druge dokumente koje je potpisao imalo je u rukama i vrlo mnogo drugih ljudi. No, možete pokušati.

– Javit ću vam ako ne budem imala drugog izbora. No ima još nešto što sam vas namjeravala

upitati. Zastali smo na vratima. Grueman se oslanjao na svoj štap. Spomenuli ste da je prigodom vašeg posljednjeg razgovora Waddell zatražio tri stvari. Prvo, da mu objavite meditaciju, a drugo, da nazovete Jennifer Deighton. Što je bilo treće?

– Želio je da pozovem Norringa na izvršenje smrtne kazne. I jeste li?

– Pa, naravno, rekao je Grueman. A naš cijenjeni guverner nije imao ni toliko pristojnosti da odgovori na poziv.

Poglavlje 10

Bilo je kasno popodne kad sam ugledala obrise Richmonda i nazvala Rose.

– Doktorice Scarpetta, gdje ste? Moja je tajnica zvučala vrlo uzbuđeno. Jeste li u automobilu?

– Da. Nalazim se otprilike pet minuta od centra grada. E, pa nastavite voziti. Nemojte dolaziti ravno ovamo. Molim?

– Poručnik Marino vas je pokušavao dobiti. Rekao mi je ako vas čujem da vam kažem da ga nazovete prije nego što poduzmete bilo što. Rekao je da je stvar vrlo, vrlo hitna.

– Rose, o čemu vi to, zaboga, pričate?

– Jeste li slušali vijesti? Jeste li pročitali popodneve novine?

– Čitav dan sam u Washingtonu. Kakve vijesti? I Frank Donahue pronađen je mrtav danas rano po podne. I Nadzornik zatvora? Taj Frank Donahue? I Da.

Rukama sam čvršće uhvatila volan i koncentrirano se zagleda u cestu. Što se dogodilo?

– Ustrijeljen je. Pronađen je u svom autu prije nekoliko sati. Jst kao i Susan.

– Stižem, rekla sam, prebacivši se u lijevi trak i dodavši gas.

– Ja zaista ne bih da sam na vašem mjestu. je već za počeo s obdukcijom. Molim vas nazovite Marina. Morate pročitati večernje novine. Znaju za metke.

– Znaju? Tko zna? rekla sam.

– Novinari. Znaju za metke koji povezuju slučajeve Eddieja Heatha i Susan Story.

Okrenula sam broj Marinova bipera i rekla mu da sam na putu kući. Kad sam ostavila auto u garaži, zaputila sam se ravno na prednji trijem i podigla večernje novine.

Fotografija Franka Donahuea smiješila se s gornjeg dijela naslovnice, iznad pregiba. U

naslovu je stajalo: UBIJEN NADZORNIK DRZAVNOG ZATVORA. Ispod toga nalazio se drugi članak s fotografijom na kojoj je bio još jedan državni službenik ja. Glavna nit koja se protezala kroz članak odnosila se na to da su meci pronađeni u tijelima Eddieja Heatha i Susan Story ispaljeni iz istog pištolja, a nekoliko bizarnih spona povezivalo je oba ubojstva sa mnom. Aluzijama koje su već ranije objavljene u Postu bila je pridodana i jedna mnogo opasnija informacija.

Na omotnici u kojoj se nalazio novac, a koju je policija pronašla u Susaninoj kući, pročitala sam zaprepaštena, pronađeni su moji otisci prstiju. Ja sam pokazala neobično zanimanje za slučaj Eddieja Heatha, budući da sam se pojavila u bolničkom centru Henrico Doctors i prije njegove smrti kako bih mu pregledala ozljede. Kasnije sam obavila njegovu obdukciju, i tada je Susan odbila biti svjedokom u njegovu slučaju, pa je navodno pobjegla iz mrtvačnice. Kad je i ona ubijena, nepuna dva tjedna kasnije, ja sam otišla na mjesto zločina, odmah nakon toga sam se nenajavljena pojavila u domu njenih roditelja kako bih ih ispitala, a na kraju sam još i ustrajala u tome da prisustvujem njenoj obdukciji

U članku mi nije izravno pripisan motiv za zlonamjerne rad nje ni prema kome, no onaj na koji se aludiralo u Susaninu slučaju razbjesnio me jednako koliko me i iznenadio. Moguće je d radim ogromne pogreške u poslu. Zaboravila sam uzeti otis Ronnieju Waddellu kada je njegovo tijelo stiglo u mrtvačnicu nakon smaknuća. Nedavno sam ostavila tijelo žrtve ubojstva nasr hodnika, doslovce ispred dizala kojim se koriste brojni ljudi što rade u istoj zgradi, dovodeći tako u pitanje vjerodostojnost dokaznog materijala. Opisali su me kao distanciranu i nepredvidljivu, citirajući moje kolege koji su rekli kako se moj karakter počeo mijenjati nakon smrti mog ljubavnika, Marka Jamesa. Možda je Susan, koja je svakodnevno radila pored mene, znala nešto čime je mogla uništiti moju karijeru. Možda sam plaćala njenu šutnju.

– Moji otisci? rekla sam Marinu onog trenutka kad se pojavio pred mojim vratima. Dobro, kakva je to sad glupost s otiscima i koji pripadaju meni ?

– Polako, doktorice.

– Ovaj put bih baš mogla podići tužbu. Sada je to prešlo svaku mjeru i granicu.

– A ja bi reko da u ovom trenutku ne želiš podić ama baš ništa. Izvadio je cigarete i krenuo za mnom u kuhinju gdje su na stolu bile raširene večernje novine.

– Iza ovoga stoji Ben Stevens.

– Doktorice, mislim da bi htjela čut šta ti imam za reć.

– Zacijelo je on izvor informacije o mecima...

– Doktorice. Za ime božje, začepi.

Sjela sam.

– I meni gori pod dupetom, rekao je. Ja sam s tobom radio na tim slučajevima, a ti si odjednom postala dio njih. Točno je, Pronašli smo omotnicu u Susaninoj kući. Bila je u ladici komode ispod neke odjeće. Unutra su bile tri novčanice od po sto dolara, ander je obradio omotnicu i pokazalo se nekoliko prikrivenih otisaka. Dva su tvoja. Tvoji otisci prstiju, kao uostalom i moji i oni mnogih drugih policijskih istražitelja nalaze se u PUOP-u i služe eliminacijske svrhe, za slučaj da ikad napravimo neku glupu pizdariju; na primjer, da ostavimo svoje otiske na mjestu zločina.

Ja nisam ostavila svoje otiske ni na jednom mjestu zločina. a ovo postoji logično objašnjenje. Mora postojati. Možda se na omotnici koju sam ja dotakla negdje u uredu ili u mrtvačnia Susan ju je uzela kući.

– Definitivno se ne radi o uredskoj kuverti, rekao je Marino Otprilike je duplo veća od obične omotnice i napravljena je Od čvrstog, sjajnog crnog papira. Nema ništa napisano.

Promatrala sam ga s nevjericom, a onda mi je sinulo. Rubac koji sam joj darovala.

– Kakav rubac?

– Darovala sam Susan za Božić crveni svileni rubac koji sam joj kupila u San Franciscu.

Ovo što si opisao je omotnica u koju je rubac bio zapakiran, ulaštena crna omotnica izrađena od kartona ili od čvrstog papira. Na preklopu je imala mali zlatni pečat, tako se zatvarala.

Sama sam joj umotala dar. Naravno da su na omotnici moji otisci.

– A štaje s onih tristo dolara? rekao je ne gledajući me u oči.

– Ne znam ništa ni o kakvom novcu.

– Hoću reć, zaštoje novac bio u omotnici koju si joj dala?

– Možda zato što je željela sakriti gotovinu u nešto. Omotnica joj se našla pri ruci. Možda je nije željela baciti. Ne znam. Kako sam mogla utjecati na to što će učiniti s nečim što sam joj darovala?

– Je l neko vidio da si joj dala rubac? upitao je.

– Ne. Muz joj još nije bio kod kuće kad je otvorila dar.

– Ma da, aljedini dar koji si joj dala, a za koji još neko zna, je ružičasta božikovina. Izgleda da Susan nije ni zucnula o tome da si joj dala i rubac.

– Za Boga miloga, pa nosila je rubac kad su je ubili, Marino.

– To nam ne govori otkuda joj rubac.

– Sada ćeš prijeći u fazu optužbe, graknula sam.

– Ne optuzujem ja tebe ni za šta, doktorice. Šta ne kužiš? Tako to ide, jebi ga. Šta hoćeš, da te mazim i pazim i dragam po ruci, pa da ti tu može upast neki drugi murjak i osut te pitanjima popu ovih?

Ustao je i stao hodati po kuhinji, zagledan sa rukama u džepovima.

– Ispričaj mi što je bilo s Donahueom, rekla sam tiho.

– Upucan je u svojim kolicima, vjerojatno danas rano ujutro. Njegova žena kaže da je otišo iz kuće oko šest i petnajst. A oko jedan i trideset popodne, njegov je Thunderbird pronađen parkiran na terminalu Deep Water, s njim unutra.

– To sam pročitala i u novinama.

– Gledaj. Šta manje pričamo o tome, to bolje.

– Zašto? Zar će me novinari optužiti da sam ubila i njega?

– Gdje si bila u šest i petnajst danas ujutro, doktorice?

– Spremala sam se otići iz kuće i zaputiti se u Washington.

– Imaš kojeg svjedoka koji će potvrdit da se u to vrijeme nisi muvala oko terminala Deep Water? Znaš, to nije daleko od ureda glavnog sudskog patologa. Možda dvije minute.

– Ovo je apsurdno.

– Navikni se. Ovo je tek početak. Čekaj dok te se Patterson dočepa.

Prije nego što se kandidirao za javnog tužitelja Commonwealtha, Roy Patterson bio je jedan od borbenijih, egoističnijih odvjetnika krivičnog prava u Richmondu. Ni u tim danima nije običavao cijeniti moja svjedočenja, budući da u većini slučajeva, ono što kaže sudski patolog ne popravlja sliku optuzenog u očima porotnika.

– Sam ti ikad reko kolko te Patterson mrzi? nastavio je Marino. Osramotila si ga dok je bio advokat obrane. Sjedila si tamo mrtva hladna u svojim finim skupim kostimima i radila budalu od njega.

– Sam je radio budalu od sebe. Ja sam samo odgovarala na njegova pitanja.

– A da ne spominjem kako je tvoj bivši dečko Bili Boltz jedan d njegovih najboljih prijatelja, al to ti uopće ne moram govorit.

– Voljela bih da i ne počinješ.

– Ja samo znam da će se Patterson okomit na tebe. Sranje, ladim se daje sad sretan čovjek.

– Marino, crven si ko cikla. Zaboga, nemoj mi sad pasti od moždanog udara.

– Vratimo se na rubac za koji si rekla da si ga dala Susan. Za koji sam rekla da sam ga dala Susan?

– Kako se zvala trgovina u San Franciscu u kojoj si ga kupila? upitao je.

– Nije se radilo o trgovini.

Oštro me pogledao i nastavio šetkati.

– Kupila sam ga na sajmu. Bilo je mnogo kioska i štandova na kojima su se prodavale umjetnine, rukotvorine. Kao u Covent Gardenu, objasnila sam.

– Imaš račun?

– Nisam imala razloga da ga sačuvam, zar ne?

– Znači, ne znaš ime tog kioska u šta je to već bilo? Znači, ne možemo dokazat da si stvarno kupila taj rubac od nekog umjetničkog tipa koji ko ambalažu koristi te sjajne crne omotnice.

– Ne mogu to dokazati.

Još je neko vrijeme šetao amotamo dok sam ja zurila kroz prozor. Oblaci su lebdjeli pokraj duguljastog mjeseca, a mračne sjene drveća treperile su na vjetru. Ustala sam kako bih navukla zavjese.

Marino je prestao hodati. Doktorice, morat ću pregledat tvoje financijske papire.

Nisam ništa rekla.

– Moram se uvjerit da zadnjih mjeseci nisi podizala velike sume novca u gotovini.

I dalje nisam ništa govorila.

– Doktorice, nisi, je l da da nisi?

Ustala sam od stola dok mi je srce luđački tuklo.

– Možeš se obratiti mom odvjetniku, rekla sam.

Kad je Marino otišao popela sam se na kat i prišla ormaru od cedrovine u kojem sam držala osobne papire i stala skupljati bankovne izjave, povrate poreza i razne druge račune.

Razmišljala sam o svim odvjetnicima obrane koji bi vjerojatno bili ushićeni kad bi mene netko zatvorio ili prognao do kraja života.

Sjedila sam u kuhinji i zapisivala bilješke u blok, kad se oglasilo zvonce na vratima.

Otvorila sam vrata Bentonu Wesleyu i Lucy odmah shvativši, prema njihovoj tišini, da im ne moram pričati što se događa.

– Gdje je Connie? upitala sam klonulo.

– Provest će novogodišnje praznike kod svoje obitelji u Charlottesvilleu.

– Ja idem odmah u tvoju radnu sobu, teta Kay, rekla je Lucy a da me nije zagrlila niti mi se nasmiješila. Otišla je odnijevši i svoj kovčeg.

– Marino želi pregledati moje financijske papire, rekla sam Wesleyu dok me slijedio prema dnevnoj sobi. Ben Stevens mi pokušava smjestiti. Iz ureda su nestali dokumenti o osoblju i kopije nekih dopisa, a on se nada da će izgledati kao da sam ih ja uzela. A prema Marinovim riječima, Roy Patterson je ovih dana sretan čovjek. To su ti vijesti posljednjeg sata.

– Gdje držiš viski?

– Dobro piće držim u onoj škrinjici. Čaše su ti u baru.

– Ne bih ti htio popiti dobro piće.

– Ali ja bih. Stala sam paliti vatru.

– Nazvao sam tvog zamjenika dok sam vozio ovamo. Momci u laboratoriju za vatreno oružje već su pregledali metke koji su se plažili u Donahueovu mozgu. Winchester, desetgramsko olovo, ez košuljice, kalibar dvadeset i dva. Dva metka. Jedan je ušao roz lijevi obraz i pošao prema gore, a drugi mu je ispaljen iz velike blizine u zatiljak.

– Ispaljeni iz istog pištolja kojim je ubijeno i drugo dvoje? Da. Hoćeš leda?

– Molim te. Zatvorila sam rešetku pred kaminom i vratila zarač na mjesto. Vjerojatno na mjestu zločina ili na Donahueovu tijelu nije pronađeno nikakvo perje.

– Koliko ja znam, nije. Jasno da je napadač stajao izvan automobila i da gaje ustrijelio kroz otvoreni prozor na vozačevoj strani. To ne znači da ta osoba ranije nije bila s njim u autu, ali ja mislim da nije. Pretpostavljam da se Donahue trebao naći s nekim na parkiralištu terminala Deep Water. Kad je ta osoba stigla, Donahue je spustio prozor i to je bilo to. Jesi li doznala štogod od Downeya? Pružio mi je piće i smjestio se na kauč.

– Čini se da perje i komadići perja pronađeni u tri druga slučaja potječu s obične gavke.

– S morske patke? Wesley se namrštio. To perje se koristi za što, skijaške jakne, rukavice?

– Rijetko. Gavkino je perje iznimno skupo. Neka prosječna osoba neće posjedovati ništa punjeno time.

Nastavila sam ga izvješćivati o ostalim događajima dana, ne skrivši nijednu sitnicu o tome kako sam provela nekoliko sati s Nieholasom Gruemanom i kako mislim da on nema nikakve veze ni sa čime makar izdaleka zlonamjernim.

– Drago mi je da si otišla do njega, rekao je Wesley. Nadao sam se da ćeš to učiniti.

– Iznenaduje li te ishod svega toga?

– Ne. To kako je ispalo ima smisla. Gruemanova je nevolja donekle slična tvojoj. Dobio je faks od Jennifer Deighton i to je bilo sumnjivo, baš kao što je sumnjivo to da su tvoji otisci pronađeni na

omotnici u ladici Susanine komode. Kad se nasilje dogodi negdje blizu, čovjeka popraska. Zaprlja ga.

– Ja nisam samo popraskana. Osjećam se kao da ću se svakog trenutka utopiti.

– Trenutačno to tako izgleda. Možda bi trebala porazgovarati s Gruemanom o tome.

Nisam odgovorila.

– Ja bih ga želio imati na svojoj strani.

– Nisam znala da ga poznaješ.

Led je tiho zazveckao kad je Wesley otpio gutljaj svog pića. a jedena ogradica ognjišta zarila se u svjetlosti vatre. Drvo je zapucketalo i iskrice su uskomešane poletjele u dimnjak.

– Znam dosta o Gruemanu, rekao je. Znam da je diplomirao na harvardskom Pravnom fakultetu kao najbolji student, da je bio urednik Law Reviewa i da mu je ponuđeno mjesto profesora na tom fakultetu, koje je odbio. To mu je slomilo srce. No njegova žena, Beverly, nije željela napustiti Washington. Ona je, čini se, imala dosta problema, od kojih najmanji ni u kom slučaju nije bio njena kći iz prvog braka koja je smještena u instituciju za mentalne bolesti Saint Elizabeths u vrijeme kad su se Grueman i Beverly upoznali. On se preselio u D.

C. Kći je umrla nekoliko godina kasnije.

– Provjeravao si ga, rekla sam.

– Tako nekako. Otkada?

– Otkada sam saznao daje primio faks od Jennifer Deighton. Po svemu sudeći, ispada daje Grueman čist ko suza, no netko je svejedno morao razgovarati s njim.

– Ali nisi mi to predložio samo zbog toga, zar ne?

– To je bio važan, ali ne i jedini razlog. Mislio sam da bi se trebala vratiti onamo.

Duboko sam uzdahnula. Hvala ti, Bentone. Ti si dobar čovjek, s najboljim namjerama.

Prinio je čašu usnama i zagledao se u vatru. Molim te, nemoj se miješati u to, dodala sam.

To nije moj stil.

– Naravno da jest. Stručnjak si u tome. Ako želiš potihom pravljati nekim, gurati ga ili zakočiti i to sve iza kulisa, znaš kako učiniti. Znaš kako podići toliko prepreka i dići u zrak toliko stova da bi netko poput mene bio sretan da uopće uspije pronaći put do kuće.

– Marino i ja smo jako umiješani u sve ovo, Kay. Policija je umiješana. FBI je umiješan. A vani ili imamo psihopat kojeg je trebalo pogubiti, ili nekog drugog tko nas želi navesti da mislimo kako vani imamo nekoga tko je trebao biti pogubljen

– Marino uopće ne želi da se petljam u to, rekla sam.

– Marino je u nemogućoj situaciji. On je glavni istražitelj odjela za ubojstva u gradu i član je FBI-eve ekipe PRANK-a, a druge strane tebi je kolega i prijatelj. Zadatak mu je saznati što više može o tebi i o onome što se događa u tvom uredu. A on te želi zaštititi. Pokušaj se zamisliti na njegovu mjestu.

– Hoću. Ali i on mora sebe zamisliti na mom. To bi bilo pošteno.

– Prema njegovu pričanju, Bentone, čovjek bi pomislio da mi se pola svijeta želi osvetiti za nešto i da bi bili oduševljeni kad bih jednostavno izgorjela pred njihovim očima.

– Možda se ne radi o pola svijeta, no postoje ljudi, osim Bena Stevensa, koji stoje oko tebe s kutijama šibica i benzinom.

– Tko drugi?

– Ne mogu ti reći imena jer ih ne znam. I ne tvrdim kako je uništiti tvoju karijeru glavna misija osobe koja stoji iza svega ovoga. Ali vjerujem da se i to nalazi na spisku, ako ni zbog čega drugog onda zbog toga što bi slučajevi bili opasno dovedeni u pitanje kad bi se stekao dojam da dokazni materijal koji je prošao kroz tvoj ured nije više čist. A da ne spominjem to kako s tvojim odlaskom

Commonwealth gubi jednog od svojih najjačih stručnih svjedoka.

Pogledao me u oči. Moraš razmisliti o tome koliko bi u ovom trenutku vrijedilo tvoje svjedočenje. Da se upravo sada popneš na postolje za svjedoke, bi li pomogla ili odmogla Eddieju Heathu?

Ova me primjedba zaboljela do srži.

– Pa, sada mu i ne bih baš mnogo pomogla. Ali ako odstupi koliko bi mu to pomoglo?

Njemu ili bilo kom drugom?

– Dobro pitanje. Marino ne želi da budeš još jače povrije na, Kay.

– Onda bi mu možda mogao utuviti u glavu da je jedina razuma reakcija na ovakvu nerazumnu situaciju to da ja njemu dozvolim da radi svoj posao, i on meni da radim svoj.

– Da ti nadopunim čašu? Ustavši, vratio se s bocom. Nismo se trudili oko leda.

– Bentone, razgovarajmo o ubojici. S obzirom na ovo što se dogodilo Donahueu, kakvo je sada tvoje mišljenje?

Spustio je bocu na stol i potaknuo vatru. Na trenutak je stajao ispred kamina, leđima okrenut prema meni, s rukama u džepovima. Zatim je sjeo na rub ognjišta, oslonivši se podlakticama na koljena. Već dugo nisam vidjela Wesleya tako nemirnog.

– Iskreno da ti kažem, Kay, ta životinja me plaši, to je užas jedan.

– Kako je on drugačiji od ubojica s kojima si do sada imao posla?

– Mislim da se najprije ravnao po jednim pravilima, a da ih je zatim promijenio.

– Ravnao se po svojim ili po nečijim tuđim pravilima?

– Mislim da u početku pravila nisu bila njegova. Pravila je postavljao onaj tko je stajao iza čitave stvari, iza plana da se oslobodi Ronnieja Waddella. Ali ovaj tip sada ima svoja vlastita pravila. Domišljat je i oprezan. I za sada, ima nadzor nad situacijom.

– A što je s motivom?

– To je onaj teži dio. Mislim da bi bilo bolje nazvati to misijom ili zadatkom. Imam osjećaj da postoji nekakva metoda u tom njegovu ludilu, ali ludilo je ono što ga tjera naprijed. Pali ga pomisao da se poigrava s ljudskim razumom. Waddell je bio zatvori deset godina, a onda je iznenada ponovno oživljena noćna mora njegova izvornog zločina. U noći njegova smaknuća netko ubio dječaka na takav seksualnosadistički način koji podsjeća a slučaj Robyn Naismith.

I drugi ljudi počinju umirati, a svi su na neki način povezani s Waddellom. Jennifer Deighton bila mu je prijateljica. I Susan je, kako se čini, barem površno bila umiješaa u tu urotu, kakva god ona bila. Frank Donahue je upravitelj zatvora i vjerojatno je nadgledao smaknuće koje se dogodilo trinaestog prosinca uvečer. A što sve to znači za sve druge, za ostale igrače u toj igri?

– Ja mislim da se svi koji su imali ikakve veze, zakonite ili ne s Ronniejem Waddellom trenutačno osjećaju jako ugroženima odgovorila sam.

– Točno. Ako je ubojica policajaca na slobodi, a ti si murjak znaš da si možda baš ti sljedeći. Meni bi se moglo dogoditi da večeras odem od tebe, a da me tip čeka skriven među sjenama kako bi me ušutkao. Mogao bi biti negdje u autu i tražiti Marina ili pokušavati pronaći moju kuću. Možda mašta o tome kako ubija Gruemana.

– Ili mene.

Wesley je ustao i ponovno stao zaračem kopkati po vatri.

– Misliš li da bi bilo pametno poslati Lucy natrag u Miami? upitala sam.

– Kriste, Kay, ne znam što bih ti rekao. Ona ne želi ići kući. To nam je svima kristalno jasno. Ti bi se možda osjećala bolje da se mala večeras vrati u Miami. Kad smo već kod toga, ja bih se možda osjećao bolje da joj se i ti pridružiš. Zapravo, svi mi ti, Marino, Grueman, Vander, Connie, Michele,

ja svi bismo se vjerojatno osjećali bolje kad bismo otputovali iz grada. Ali tko bi onda ostao?

– On, rekla sam. Tko god to bio.

Wesley je bacio pogled na sat i položio čašu na stolić. Svi mi ne bismo smjeli dolaziti u međusobne sukobe, rekao je. Ne možemo si to priuštiti u ovom trenutku.

– Bentone, ja moram skinuti ljagu s mog imena. I ja bih učinio to isto. S čime želiš početi?

S perom. Molim te, objasni.

– Moguće je da je ovaj ubojica kupio nekakav skupocjeni odjevni predmet punjen gavkinim perjem, ali ja bih rekla da postoje obri izgledi da gaje ukrao.

– To je teorija koja se može opravdati.

– Ne možemo ustanoviti o kojem se odjevnom predmetu radi alco nemamo etiketu ili nešto drugo po čemu možemo doći do proizvođača, ali možda postoji i drugi način. Možda bi se nešto o tome moglo pojaviti u novinama.

– Mislim da ne želimo da ubojica sazna kako posvuda ostavlja perje. Onda će se bez sumnje otarasiti dotičnog predmeta.

– Slažem se. Ali to te ne sprečava da se dogovoriš s jednom od tvojih veza u novinama da objavi neki mali izmišljeni člančić o gavki i njenom cijenjenom perju i o tome kako su odjevni predmeti punjeni takvim perjem toliko skupi da su postali vrlo privlačni lopovima.

Možda bi se to dalo povezati sa skijaškom sezonom ili nešto slično.

– I što? Da se nadamo kako će nam se netko javiti i reći da je netko provalio u njegov auto i ukrao mu jaknu punjenu gavkinim perjem?

– Da. A ako novinar još navede ime inspektora kojem su navodno dodijeljeni slučajevi takvih krađa, onda čitatelji imaju koga nazvati. Znaš kako to ide, ljudi pročitaju članak i kažu: Baš se to i meni dogodilo. Instinktivno žele pomoći. Žele se osjećati vaznima. I zato posezu za telefonom.

– Razmislit ću o tome.

– Moram priznati da su nam izgledi prilično mali.

Krenuli smo prema vratima.

– Nakratko sam razgovarao s Michele prije nego što smo tišli iz Homesteada, rekao je Wesley. Ona i Lucy su već stupe u kontakt. Michele kaže da je tvoja nećakinja prilično zastrašujuća osoba.

– Ona je grozota i užas otkad se rodila.

Nasmiješio se. Michele nije na to mislila. Rekla je da je Lucyn intelekt zastrašujući.

– Ponekad se bojim da joj je voltaza prevelika za tako krhk kućište.

– Nisam siguran daje Lucy baš tako krhka. Nemoj zaboravit da sam s njom upravo proveo gotovo čitava dva dana. Mnogo stvari me se zaista dojmilo.

– Samo je nemoj pokušati unovačiti za FBI.

– Pričekat ću da završi fakultet. Za to će joj trebati koliko? Cijela godina?

Lucy je izašla iz moje radne sobe tek kad se Wesley odvezao a ja sam nosila naše čaše u kuhinju.

– Jesi li se lijepo provela? upitala sam je. Dakako.

– E, pa čujem da si se sjajno slagala s Wesleyevima. Zatvorila sam vodu i sjela za stol gdje sam bila ostavila svoj blok.

– Oni su krasni ljudi.

– Priča se da si se i ti njima dopala.

Otvorila je vrata hladnjaka i lijeno se zagledala unutra. Zašto je Pete ranije bio tu?

Bilo mi je neobično čuti da Marina oslovljava imenom. Pretpostavila sam da su on i Lucy iz faze hladnog rata prešli na detant onda kad ju je odveo na pucanje.

– Zašto misliš da je bio ovdje? upitala sam.

– Osjetila sam miris cigareta kad sam ušla u kuću. Pretpostavljam da je bio ovdje, osim ako to ne znači da ti ponovno pusiš. Zatvorila je vrata hladnjaka i prišla stolu.

– Ne pušim ponovno, a Marino je bio ovdje samo nakratko.

– Što je htio?

– Htio mi je postaviti mnoga pitanja, rekla sam.

– O čemu?

– Zašto moraš znati pojedinosti?

Odvratila je pogled s mog lica i upravila ga na gomilu finansijskih papira i blok ispunjen mojim nečitljivim rukopisom. Nije važno zašto, budući da mi očito ne želiš reći.

– Komplicirano je, Lucy.

– Kad god me hoćeš isključiti iz nečega, kažeš da je komplicirano, rekla je okrenuvši se i napustivši kuhinju.

Imala sam osjećaj da se moj svijet raspada i da se ljudi u njemu razilaze poput suhih sjemenki na vjetru. Kad god bih promatrala roditelje s djecom divila sam se skladu njihovih odnosa i potajno se pribojavala da ja u sebi nemam taj nagon koji se ne da naučiti.

Pronašla sam svoju nećakinju u radnoj sobi pred kompjuterom. Na ekranu su se nalazili stupci brojeva pomiješanih sa slovima abecede, a tu i tamo bili su umetnuti komadići nečega za što sam pretpostavljala da su podaci. Nešto je olovkom izračunavala na milimetarskom papiru i nije podigla pogled kad sam joj prišla.

– Lucy, tvoja je majka provela mnogo muškaraca kroz vašu kuću, i ja dobro znam kako si se ti zbog toga osjećala. Ali ovo nije tvoja kuća i ja nisam tvoja majka. Ne moraš se osjećati ugroženom od strane mojih muških kolega i prijatelja. Ne moraš neprestano tražiti dokaze o tome daje ovdje bio neki muškarac, a nema osnove da budeš sumnjičava kad se radi o mom odnosu s Marinom, Wesleyem ili bilo kim drugim.

Nije odgovorila.

Položila sam joj ruku na rame. Ja možda nisam neprestano prisutna u tvom životu, onako kako bih to voljela, ali si mi jako vazna.

Izbrisavši jedan broj i otresavši komadiće gumice s papira, rekla je: Hoće li te optužiti za zločin?

– Naravno da neće. Nisam počinila nikakav zločin. Nagnula sam se bliže monitoru.

– Ovo što vidiš je heks gomila, rekla je. Bila si u pravu. To jesu hijeroglifi.

Spustivši prste na tastaturu, Lucy je stala pomicati kursor i bjašnjavati: Ono što pokušavam učiniti jest pronaći točan položaj JMBG-a. To je jedinstveni matični broj građana koji je jedino što te može identificirati. Svaka osoba u sustavu ima JMBG uključujući i tebe, budući da su i tvoji otisci u PUOP-u. Da radini u nekom jeziku četvrte generacije, kao što je SQL, mogla bih pretraživati datoteku prema imenu stupca. Ali u heksadecimalnom sustavu jezik je tehnički i matematički. Nema imena stupaca samo položaj u nacrtu datoteke. Drugim riječima, da želim ići u Miami, u SQL-u bih jednostavno rekla kompjuteru da želim ići u Miami. Ali u heksadecimalnom sustavu morala bih mu reći da želim ići na položaj koji se nalazi toliko i toliko stupnjeva sjeverno od ekvatora i toliko i toliko stupnjeva istočno od prvog meridijana.

Znači, da primijenim ovu usporedbu sa zemljopisom, pokušavam skužiti zemljopisnu širinu i dužinu JMBG-a i broja koji označava tip zapisa. Onda mogu napisati program za traženje bilo kojeg JMBG-a tipa dva, što znači brisanje, ili tipa tri, što je azuriranje. I potjerat ću svaku arhivsku vrpcu kroz taj program.

– Znači, pretpostavljaš daje ono stoje promijenjeno, ako je netko prčkao po zapisu, JMBG? upitala sam.

– Recimo samo da bi bilo puno jednostavnije promijeniti JMBG, nego petljati sa samim otiscima u optičkim zapisima na disku. A to je zapravo sve što imaš u PUOP-u: JMBG i odgovarajuće otiske. Ime, životopis i ostali osobni podaci pojedinca nalaze se u KKD-u, odnosno u Kompjuteriziranom krivičnom dosjeu koji se nalazi u SBPKD-u, to jest u Središnjoj banci podataka o krivičnim djelima.

– Ako sam dobro shvatila, dosjei u SBPKD-u povezuju se s otiscima u PUOP-u preko JMBG-a, rekla sam.

– Točno.

Lucy je još uvijek radila kad sam legla u krevet. Odmah sam zaspala ali sam se probudila u dva u noći. Nisam ponovno zadrije mala do pet, a budilica me probudila za manje od sat vremena. U mraku sam se vozila na posao slušajući spikera jedne od lokalnih radiopostaja kako čita najnovije vijesti. Rekao je kako me pol čija ispitivala i kako sam odbila otkriti podatke koji se odnose na moje financije. Zatim je podsjetio sve slušatelje daje Susan Stoj položila tri i pol tisuće dolara na svoj tekući račun samo nekoliko tjedana prije no što je ubijena.

Kad sam stigla u ured, jedva da sam skinula kaput kad je nazvao Marino.

– Prokleti bojniki ne zna držati jezik za zubima, rekao je odmah.

– Očito.

– Sranje, oprost. Nisi ti kriv. Znam da mu moraš podnijeti izvješće.

Marino je oklijevao. Moram te pitati o tvojim pištoljima. Nemaš ništa kalibra dvajst dva, jel tako?

– Znaš sve o mojim pištoljima. Imam jednog Rugera i jednog Smith and Wesson. A ako to kažeš svom bojniku Cunninghamu, sigurna sam da ću slušati o tome na vijestima za sat vremena.

– Doktorice, on hoće da ih predamo u laboratorij za vatreno oružje.

Na trenutak sam mislila da se Marino šali.

– Misli da bi ih ti trebala dobrovoljno predati na ispitivanje, dodao je. Misli da bi bila dobra zamisao odmah dokazati kako meci koji su se nalazili u tijelima Susan Story, malog Heatha i Donahuea nisu ispaljeni iz tvojih pištolja.

– Jesi li rekao bojniku da su revolveri koje ja posjedujem kalibra trideset i osam? upitala sam razjareno.

– Da.

– A zna li on da su iz tijela izvađeni meci kalibra dvadeset i dva?

– Aha. Stoput sam mu reko tu jednu te istu stvar.

– E, pa reci mu da sam ga pitala zna li on za neki transformator koji bi omogućio da se iz oružja kalibra trideset i osam ispale meci kalibra dvadeset i dva. Ako zna, reci mu da bi trebao napisati referat o tome i iznijeti ga na sljedećem sastanku Američke akademije forenzičnih znanstvenika.

– Mislim da ne želiš da mu to kažem.

– Ovo je sve sama politika, trikovi za izazivanje publiciteta. To nema veze sa zdravim razumom. Marino nije komentirao.

– Gledaj, rekla sam ravnodušno, ja nisam prekršila nikakav zakon. Ne mislim predavati svoje financijske papire, svoje oružje ili bilo što drugo dok ne dobijem pravni savjet.

Razumijem da ti moraš obavljati svoj posao, i želim da ga obavljaš. Ono što želim je da me se ostavi na miru tako da i ja mogu obavljati svoj. U prizemlju imam tri slučaja, a je na sudu.

No nije mi bilo suđeno da me ostave na miru, i to mi je postalo jasno kad smo Marino i ja

završili razgovor, i kad je Rose ušla u moj ured. Bila je blijeda, a u očima joj se ogledao strah.

- Guverner vas želi vidjeti, rekla je.
- Kada? upitala sam, a srce mi je stalo brže lupati.
- U devet.

Bilo je već osam i četrdeset.

- Rose, što sad on hoće?
- Osoba koja je nazvala nije mi rekla.

Dohvativši kaput i kišobran izašla sam na zimsku kišu koja se upravo počinjala smrzavati.

Dok sam zurno koračala Četrnaestom ulicom pokušavala sam se prisjetiti kad sam zadnji put razgovarala s guvernerom Joem Norringom i ustanovila da je to bilo prije gotovo godinu dana na vrlo svečanom primanju u Virginia Muzeju. Guverner je bio republikanac, episkopalist i diplomirao je pravo na virginijskom sveučilištu. Ja sam Talijanka, katolkinja, rođena u Miamiu i školovana na sjeveru. U srcu sam demokrat.

Virginijски Kapitol nalazi se na Shockhoe Hillu i okružen je ornamentalnom željeznom ogradom podignutom početkom devetnaestog stoljeća kako bi se prepriječio ulaz odlutaloj stoci. Bijela građevina od opeke što ju je dizajnirao Jefferson tipičan je primjer južnjačke arhitekture: nenarušena simetrija ukrasnih krovnih vijenaca i glatkih stupova s jonskim kapitelima po uzoru na rimski hram. S obje strane granitnih stuba što vode kroz posjed nalaze se klupice, pa sam se, dok je ledena kiša padala, prisjetila svoje odluke koju donosim svake godine u proljeće, da ću jednom za vrijeme pauze za ručak otići iz ureda i sjediti ovdje na suncu. No to sam tek trebala učiniti. Bezbroy dana svog života ostavila sam pod umjetnim svjetlom u zatvorenim prostorijama bez prozora koji su se opirali bilo kakvim arhitektonskim definicijama.

Kad sam ušla u zgradu pronašla sam WC i pokušala si uliti malo samopouzdanja popravljajući svoj izgled. Usprkos svim mojim nastojanjima ružem i četkom za kosu, zrcalo mi nije govorilo ništa utješno. Mokra i uznemirena popela sam se dizalom do vrha okrugle zgrade gdje vas bivši guverneri, tri kata iznad Houdonove mramorne statue Georgea Washingtona, strogo promatraju s uljanih portreta na zidovima. Na pola puta duž južnog zida sve je vrvjelo novinarima s blokovima, kamerama i mikrofonima. Nisam uvidjela da sam ja predmet njihove znatiželje sve dok im se nisam približila, a oni podigli videokamere na ramena, izvukli mikrofone poput mačeva iz korica i dok nisam začula okidanje fotografskih aparata što su odzvanjali kao pucnji iz automatskog oruzja.

- Zašto ne želite pokazati svoja financijska izvješća?
- Doktorice Scarpetta...
- Jeste li vi davali novac Susan Story?
- Kakav pištolj posjedujete?
- Doktorice...
- Je li istina da su iz vašeg ureda nestali neki kadrovski papiri?

Pokušavali su upecati nešto svojim optužbama i pitanjima dk sam ja usmjeravala pažnju ravno pred sebe, paraliziranih mišil Mikrofonu su me ubadali u bradu, tijela su se gurala oko ene, a svjetla bliceva bljeskala mi u oči. Činilo mi se daje prošla

•tava vječnost prije no što sam stigla do teških vrata od mahago JJa i pobjegla u blagodatnu tišinu iza njih.

– Dobro jutro, rekla je recepcionerka što je sjedila u svojoj j drvenoj utvrdi ispod portreta Johna Tvlera.

Na drugoj strani sobe, za stolom ispred prozora sjedio je čovjek iz osiguranja u civilu koji me odmjerio pogledom, nedokučiva izraza lica.

– Kako su novinari saznali za ovo? upitala sam recepcionerku Molim? Bila je to starija žena, odjevena u kostim od tvida Kako su saznali da ću se jutros sastati s guvernerom? Zao mi je, ne bih znala.

Spustila sam se u svijetloplavi dvosjed. Zidovi su bili oblijepljeni tapetama iste nijanse; namještaj je bio starinski, a stolice tapecirane u goblene što su prikazivali državni pečat. Deset minuta sporo je prolazilo. Vrata su se otvorila i na njima se pojavio mladić što sam ga prepoznala kao Norringova tajnika iz ureda za informiranje koji mi se nasmiješio.

– Doktorice Scarpetta, guverner će vas sada primiti. Bio je krhke građe, odjeven u plavo odijelo sa zutim naramenicama.

– Ispričavam se što ste morali čekati. Ovo vrijeme je nevjerojatno, a čujem da će večeras temperatura pasti ispod minus šest. Ulice će ujutro biti klizave poput zrcala.

Vodio me iz jednog lijepo uređenog ureda u drugi, gdje su tajnice bile usredotočene na svoje kompjuterske ekrane i gdje su pomoćnici hodali na prstima i s točno određenom svrhom. Tiho pokucavši na jedna ogromna vrata, okrenuo je mjedenu kvaku i pomaknuo se u stranu, kavalirski mi dotaknuvši rame dok sam ulazila u privatni prostor najmoćnijeg čovjeka Virginije. Guverner Norring nije ustao iz podstavljenog kožnog naslonjača iza svog urednog stola od glatke orahovine. Prekoputa njega nalazila su se dva stolca, i on mi, ne dizući pogled s dokumenta kojeg je pregledavao, pokaze na jedan od njih.

– Biste li željeli nešto popiti? upitao me tajnik za novinstvo.

– Ne, hvala.

Izašao je, tiho zatvorivši vrata za sobom.

Guverner je položio dokument na stol i nagnuo se unatrag svom naslonjaču. Bio je to markantan čovjek s taman toliko n pravilnosti u crtama lica da ga čovjek mora shvaćati ozbiljno njegov ulazak u sobu bilo je nemoguće ne primijetiti. Poput Georgea Washingtona, koji je bio visok metar osamdeset i šest u doba niskih ljudi, i Norring je bio dobro iznad prosječne visine, a kosa mu je bila gusta i tamna u godinama u kojima muškarci već ćelave ili sijede.

– Doktorice, razmišljao sam o tome postoji li način da se ova vatra polemike o spornim pitanjima ugasi prije no što sasvim izmakne kontroli. Govorio je u umirujućem ritmu virginijskog naglaska.

– Gospodine Norring, ja se iskreno nadam da postoji.

– Onda mi, molim vas, objasnite zašto ne surađujete s policijom.

– Željela bih zatražiti pravni savjet, a do sada još nisam imala prilike to učiniti. Ne doživljavam to kao nedostatak suradnje.

– Vaše je pravo, naravno, ne učiniti ništa što bi vas moglo optužiti, rekao je polako. Ali već pomisao na to da se pozivate na peti amandman samo zatamnjuje oblak sumnje koji vas okružuje. Siguran sam da ste svjesni te činjenice.

– Svjesna sam toga da ću u ovom trenutku biti izložena kritici što god da učinim. Razumno je i razborito od mene da se zaštitim.

– Jeste li uplašivali novac vašoj nadglednici mrtvačnice, Susan Story?

– Ne, gospodine, nisam. Nisam učinila ništa nedozvoljeno.

– Doktorice Scarpetta. Nagnuo se naprijed i, polozivši ruke nastol, isprepleo prste. Koliko čujem, ne želite surađivati s policom tako da im predate bilo kakve papire koji bi mogli potkrijepiti ovo što ste upravo rekli.

– Nitko mi nije rekao da sam osumnjičena u nekom od slučaja niti su mi pročitana moja prava kao osumnjičenoj osobi. Nisam se odrekla nikakvih prava. Nisam imala priliku zatražiti avni savjet.

U ovom trenutku ne namjeravam pokazati svoje tesionalne ili osobne papire ni policiji ni bilo kom drugom.

– Dakle, ukratko, odbijate razotkriti sve o sebi u javnosti, re kao je.

Kad državnog službenika optuže za sukob interesa ili drugi oblik neetičkog ponašanja, postoje samo dvije vrste obrane - potpuno razotkrivanje ili ostavka. Ovo posljednje zjapilo je preda mnom poput ponora. Bilo je jasno da je guverner imao namjeru gurnuti me preko ruba.

– Vi ste forenzični patolog na državnoj razini i uz to ste glavni sudski patolog Commonwealtha, nastavio je. Do sada ste imali vrlo uspješnu karijeru i uživali besprijekornu reputaciju u krugovima kojima je zadaća obrana zakona. No u ovoj stvari koja je pred nama pokazujete slabu sposobnost procjene. Ne trudite se izbjeći bilo kakvu naznaku nedoličnog ponašanja.

– Trudim se, gospodine guverneru, a nisam učinila ništa loše, ponovila sam. Činjenice će potkrijepiti ovo što govorim, ali neću više raspravljati o toj stvari prije no što razgovaram s odvjetnikom. I neću razotkriti ništa osim preko svog odvjetnika i to pred sucem na saslušanju iza zatvorenih vrata.

– Saslušanju iza zatvorenih vrata? Oči su mu se suzile.

– Određene pojedinosti mog osobnog života pogađaju i neke druge osobe osim mene same.

– Koga? Muža, djecu, ljubavnika? Koliko znam, nemate ni jedno, ni drugo, ni treće. Zivite sami i, da se poslužim frazom, udam ste za svoj posao. Koga biste to mogli štiti?

– Gospodine Norring, sada me provocirate.

– Ne, gospođo. Samo tragam za nečim što će potkrijepiti vaše tvrdnje. Kažete da želite zaštititi druge ljude, a ja nastojim otkri tko su ti drugi ljudi. Svakako ne mislite na svoje pacijente. Vas pacijenti su preminuli.

– Imam osjećaj da niste niti poštene niti nepristrane u pitanju, rekla sam, znajući da zvučim hladno. Čitav ovaj sas nak bio je nepošten od samog početka. Prvo ste mi dali dvade minuta da dođem, a da mi niste rekli temu razgovora...prekinuo me: Ali, doktorice, mislio sam da ćete pogoditi jjojajetema.

– Baš kao što sam trebala pogoditi i to da će ovaj naš sastanak biti javni događaj.

– Čuo sam da su novinari nasilno ušli. Izraz njegova lica ostao je isti.

– Voljela bih znati kako se to dogodilo, rekla sam raspaljeno.

– Ako me pitate je li ovaj ured obavijestio novinare o našem sastanku, kažem vam da nismo.

Nisam odgovorila.

– Doktorice, nisam siguran da razumijete da se mi, kao javni djelatnici, moramo ponašati po jednoj drugačijoj skupini pravila. Na neki način nije nam dozvoljeno imati privatni život.

Ili bi možda bilo bolje reći da kada dođu u pitanje naša etika ili naša sposobnost prosudbe, javnost u nekim stvarima ima pravo znati i one najosobnije aspekte naših života. I ja se stoga, kad god se spremam nešto poduzeti, radilo se makar i o ispisivanju čeka, moram zapitati hoće li to što činim izdržati i najstrože oko javnosti.

Primijetila sam da se jedva služio rukama u govoru i da su tkanina i kroj njegova odijela i kravate savršen primjer pritajene ekstravagancije. Paznja mi je lutala amotamo dok je on nastavljao svoju prodiku i znala sam da me ništa što bih mogla reći ili učiniti na kraju neće spasiti. Iako me na moj položaj postavio ministar zdravstva, taj mi posao ne bi bio ni ponuđen, niti bih se na njemu dugo zadržala bez guvernerove potpore. Najbrzi način da izgubim sve to jest prouzrokovati mu neugodnosti ili ga dovesti u kakav sukob, a u tome sam već uspjela. On je imao moć da me nalJera podnijeti ostavku. Ja sam imala moć da si kupim još malo Vremena prijeteći da ću ga dovesti u još veću neugodnost.

– Doktorice, možda biste mi voljeli reći što biste vi učinili da ste na mom mjestu?

Vani, iza prozorskog stakla kiša se miješala sa snijegom, a na crnom nebu boje kositra ocrtavale su se sumorne zgrade povnog dijela grada. U tišini sam se zagledala u Norringa, a zatim tiho progovorila: Gospodine guverneru, voljela bih misliti, kako ne bih pozvala glavnu sudsku patologinju u svoj ured - kako bih je bezrazložno vrijeđala ne samo profesionalno, već i osobno i kako bih zatim željela od nje da se odrekne prava koja su svakoj osobi zajamčena ustavom.

Nadalje, voljela bih misliti kako bih prihvatila nevinost te osobe sve dok se ne dokaze suprotno, i kako ne bih kompromitirala njenu etiku i njenu odanost Hipokratovoj zakletvi tražeći od nje da otvori za javnost povjerljive dokumente kad bi taj Čin mogao donijeti štetu ne samo njoj već i drugima. Voljela bih misliti gospodine Norring, da bih toj osobi, koja je do sada odano služila Commonwealthu, ostavila izbor, ne dovodeći je u situaciju da mora predati opravdanu ostavku.

Guverner je odsutno podigao srebrno nalivpero razmatrajući moje riječi. Moja opravdana ostavka nakon sastanka s njim navela bi sve novinare što su čekali iza vrata njegovog ureda da pomisle kako sam morala dati otkaz jer me Norring zamolio da učinim nešto što sam smatrala neetičkim.

– U ovom me trenutku ne zanima vaša ostavka, rekao je hladno. Zapravo, ne bih prihvatio vašu ostavku. Ja sam pošten čovjek, doktorice Scarpetta, i, nadam se, mudar čovjek. A mudrost mi nalaze da ne mogu dozvoliti da zakonite obdukcije nad žrtvama ubojstava obavlja osoba koja je i sama umiješana u ubojstvo ili u suučesništvo pri ubojstvu. Stoga mislim daje najbolje da vas pošaljem na plaćeni godišnji odmor dok se ovo pitanje ne razriješi. Posegnuo je za telefonom. John, hoćeš li, molim te, ispratiti gospođu glavnu sudsku patologinju?

Gotovo istog trena na vratima se pojavio nasmiješeni tajnik za novinstvo.

Kad sam izašla iz guvernerova ureda pitanja su stala pljušta iz svih smjerova. Blicevi su mi sijevali u oči i činilo mi se da s viču. Glavna vijest ostatka dana bilo je to da me guverner privremeno razriješio moje dužnosti sve dok ne budem u stanju vraćati dostojanstvo svom imenu. U

jednom uvodniku nagađalo se ka se Norring pokazao kavalikom, a ja sam, da sam prava dama, bala ponuditi bezuvjetnu ostavku.

Poglavlje II

U PETAK SAM OSTALA KOD KUĆE ISPRED VATRE I NASTAVILA frustrirajući i mukotrpan posao pravljenja bilješki sama sebi u pokušaju da zapišem svaki svoj pokret u posljednjih nekoliko tjedana. Na žalost, bila sam u autu na putu kući s posla u vrijeme kad je, prema mišljenju policije, Eddie Heath otet kod trgovine živeznim namirnicama. Kad je Susan ubijena bila sam sama kod kuće, jer je Marino odveo Lucy na pucanje. Bila sam sama i rano ujutro kad je ustrijeljen Frank Donahue. Nisam imala svjedoka koji bi mogli potvrditi što sam radila u vrijeme ta tri ubojstva.

Motiv i modus operandi bit će svakako teže podmetnuti. Vrlo je neobično za ženu da ubija poput plaćenog ubojice, a kod ubojstva Eddieja Heatha nije bilo nikakvog motiva, osim u slučaju da sam prikriveni seksualni sadist.

Bila sam duboko zamišljena kad je Lucy viknula: Našla sam nešto.

Sjedila je za kompjuterom, stolice zakrenute u jednu stranu i s nogama položenim na otoman. U krilu su joj ležali brojni listovi Papira, a desno od tastature nalazila se moja Smith and Wesson tridesetosmica.

– Što će ti moj revolver ovdje? upitala sam s nelagodom.

– Pete mi je rekao da pucam na prazno kad god stignem. Zato malo vježbala dok je program pregledavao arhivske vrpce.

Podigla sam revolver, zakočila ga i za svaki slučaj provjerila komore za metke.

– Iako još moram pregledati nekoliko vrpca, mislim da sa već pronašla ono što tražimo, rekla je.

Privlačeći stolicu osjetila sam nalet optimizma.

– Arhivska snimka od devetog prosinca pokazuje tri zanimljiva AOa.

– AOa? upitala sam.

– Ažuriranja otisaka, objasnila mi je Lucy. Imamo tri dosjea. Jedan je sasvim izbrisan. U drugom je promijenjen JMBG. I imamo treći dosje koji je unijet otprilike u isto vrijeme kad su ova druga dva izbrisana, odnosno promijenjena. Spojila sam se na SBPKD i ubacila jedinstvene matične brojeve za dva promijenjena i za ovaj novi uneseni dosje. Promijenjeni dosje glasi na Ronnieja Joea Waddella.

– A novi? upitala sam.

– To je ono što me plaši. Ne postoji krivični dosje. Ubacila sam taj JMBG pet puta i svaki put mi je izbacio nema zapisa. Razumiješ li što to znači?

– Bez dosjea u SBPKD-u ne možemo saznati tko je ta osoba.

Lucy je klimnula glavom. Točno. Imaš nečije otiske i jedinstveni broj u PUOP-u, ali ne postoji ime ili nešto drugo što bi pomoglo pri identifikaciji te osobe. A to bi značilo daje netko izbrisao njegov osobni dosje iz SBPKDa. Drugim riječima, netko je nešto petljao i sa SBPKDom.

– Vratimo se na Ronnieja Waddella, rekla sam. Možeš li zaključiti što se dogodilo s njegovim dosjeom?

– Imam svoju teoriju. Prije svega, moraš znati daje JMBGjedino po čemu se može identificirati osoba i da ima jedinstveni indeks, što znači da ti sustav neće dozvoliti da uneseš vrijednog koja već postoji. Tako da kad bih ja, na primjer, željela zamijell JMBG s tobom, morala bih najprije izbrisati tvoj dosje. A on bih, nakon što sam izmijenila svoj JMBG u tvoj, morala ponovn ubaciti tvoj dosje s mojim starim JMBGom.

– I to je ono što misliš da se dogodilo? upitala sam.

– Takva bi transakcija objasnila AOe koje sam pronašla na arhivskoj vrpca od devetog prosinca.

Četiri dana prije Waddellova smaknuća, pomislila sam.

– Ima još, rekla je Lucy. Šesnaestog prosinca, Waddellovje dosje izbrisan iz PUOPa.

– Kako je to moguće? upitala sam, zbunjena. Pokazalo se da otisak pronađen u kući Jennifer Deighton pripada Waddellu, i to nakon što ga je Vander provukao kroz PUOP prije malo više od tjedan dana.

– Šesnaestog prosinca u deset i pedeset i šest ujutro pao je čitav sistem PUOPa, što znači točno devedeset i osam minuta nakon što je Waddellov dosje izbrisan, odgovorila je Lucy.

Datoteka je ponovno uspostavljena pomoću arhivskih vrpca, ali moraš imati na umu da se kopije rade samo jednom dnevno i to kasno po podne. Što znači da promjene koje su nastale šesnaestog prosinca ujutro nisu još bile zabilježene na vrpcama kad je sistem pao. A kad je datoteka ponovno uspostavljena, vraćen je i Waddellov dosje.

– Hoćeš reći da je netko prčkao po Waddellovu JMBGu četiri dana prije smaknuća? I da je onda tri dana nakon njegove smrti netko izbrisao njegov dosje iz PUOPa?

– Tako se meni čini. No nije mi jasno zašto ta osoba nije odmah izbrisala njegov dosje.

Zašto se truditi s JMBGom da bi se kasnije samo vratio nazad i izbrisao čitav dosje?

Neils Vander je imao jednostavan odgovor na to kad sam ga nekoliko trenutaka kasnije nazvala telefonom.

– Nije neobično da se otisci zatvorenika brišu iz PUOPa kad više nije živ, rekao je Vander.

Zapravo, jedini razlog zbog čega ne bismo izbrisali dosje pogubljenog zatvorenika jest mogućnost da se njegovi otisci pojave u kakvom neriješenom slučaju. No Waddell je bio u zatvoru devet, deset godina što znači da je bio izvan optjecaja predugo a da bi se isplatilo čuvati njegove otiske.

– Znači da je brisanje njegova dosjea šesnaestog prosinca bio rutinski postupak, rekla sam.

– U potpunosti. Ali vjerojatno se ne radi o rutini kad je u pitanju brisanje njegova dosjea devetog prosinca, a Lucy vjeruje daje tada promijenjen njegov JMBG, budući da je tada Waddell još uvijek bio živ.

– Neils, što misliš, o čemu se ovdje radi?

– Kad promijeniš nečiji JMBG, Kay, ono što si zapravo promijenio je identitet te osobe. Ja bih u tom slučaju mogao identificirati njegove otiske, ali kad bih ubacio njegov JMBG u SBPKD neću dobiti njegove podatke. Ili uopće neću dobiti nikakve podatke, ili ću dobiti nečije tuđe.

– Identificirao si otisak koji je pronađen u kući Jennifer Deighton, rekla sam. Ubacio si odgovarajući JMBG u SBPKD i dobio podatke Ronnieja Waddella. A sada imamo razloga vjerovati da je njegov izvorni JMBG promijenjen. Mi zapravo ne znamo tko je ostavio taj otisak na stolici iz blagovaonice, zar ne?

– Ne znamo. A postaje jasno i da si je netko dao puno truda kako bi se pobrinuo da nam onemogući da dokažemo tko bi ta osoba mogla biti. Ne mogu dokazati da se ne radi o Waddellu. A ne mogu dokazati ni suprotno.

Dok je govorio kroz glavu su mi prolazile poznate slike.

– Kako bismo dokazali da Waddell nije ostavio taj otisak na stolici Jennifer Deighton, potreban mi je jedan njegov stari otisak prsta na koji se mogu osloniti, otisak za koji sam siguran da ga nitko nije dirao. Ali jednostavno ne znam gdje da ga više tražim.

Zamišljala sam zidove obložene tamnim drvom i drvene podove, i osušenu krv boje granata.

– U njenoj kući, promrmljala sam.

– U čijoj kući, zbunio se Vander.

– U kući Robyn Naismith, rekla sam.

Prije deset godina, kad je policija obrađivala kuću Roby Naismith, vjerojatno nisu došli s laserom ili Luma Liteom. Identitet se nije mogao odrediti analizom DNA. U Virginiji nije bilo automatiziranog sustava za otiske prstiju, niti kompjuteriziranih načina pojačanja djelomičnog krvavog otiska ostavljenog na zidu ili bilo gdje drugdje. Iako razvoj tehnologije u pravilu nije bitan za davno riješene slučajeve, uvijek ima iznimaka. Vjerovala sam da je ubojstvo Robyn Naismith jedna od njih.

Kad bismo imali mogućnost posuti njenu kuću kemikalijama, mogli bismo doslovno uskrsnuti mjesto zločina. Krv se grušala, curi, kaplje, škropi, mrlja i udara u oči svojom zarkocrvenom bojom. Sve to prodire u pukotine i napukline i zavljači se pod jastuke i podove.

Iako može nestati s pranjem i izbljedjeti s godinama, nikada je se ne može sasvim ukloniti.

Poput pisane poruke koje nije bilo na listu papira pronađenom na krevetu Jennifer Deighton, isto je tako bilo golom oku nevidljive krvi u sobama gdje je Robyn Naismith napadnuta i ubijena. Bez pomoći tehnologije, policija je za vrijeme istrage bila otkrila jedan krvavi otisak.

Možda ih je Waddell ostavio više. Možda su još tamo.

Neils Vander, Benton Wesley i ja odvezli smo se na zapad prema richmondskom sveučilištu, krasnom skupu georgijanskih zgrada što okružuju jezero između Three Chopt Rooda i River Rooda. Tamo je Robyn Naismith diplomirala uz pohvale prije mnogo, mnogo godina, a njena je ljubav za taj dio grada bila tako velika daje kasnije svoju prvu kuću kupila samo dvije ulice od fakulteta.

Njena bivša mala kuća od opeke s krovom na dvije razine bila je smještena na posjedu od pola jutra. Nije me začudilo daje mjesto bilo idealno za provalnika. U dvorištu je raslo gusto drveće, a stražnji dio kuće bio je potpuno zasjenjen dvjema ogromnim manolijama. Sumnjala sam da bi susjedi s jedne ili s druge strane mogli vidjeti bilo što u kući Robyn Naismith, čak i da su bili kod uće. Ali onog jutra kad je Robyn ubijena susjedi su bili na poslu.

Zahvaljujući okolnostima zbog kojih je kuća prije deset godina stavljena na prodaju, cijena je bila prilično niska s obzirom na susjedstvo u kojem se nalazila. Otkrili smo da ju je sveučilište lučilo kupiti radi smještaja profesorskog osoblja, te daje u kući ostala većina stvari koje su se tamo nalazile i ranije. Robyn je bila neudana i jedinica, a njeni roditelji nisu željeli ništa od nje stajati. Pretpostavljala sam da nisu mogli podnijeti ni pogled na to pokućstvo, a kamoli pomisao na život s njim. Otkada je sveučilište kupilo kuću u njoj je živio profesor Sam Potter, neženja koji je na fakultetu predavao njemački.

Dok smo skupljali opremu za fotografske aparate, kantice kemikalija i još neke stvari iz prtljavnika, stražnja su se vrata kuće otvorila. Na njima se pojavio čovjek bolehljiva izgleda koji nas je pozdravio jednim tromim: Dobro jutro.

– Treba li vam pomoć s tim? Sam Potter sišao je niz stubu s cigaretom u ustima, sklanjajući dugu, sve rjeđu crnu kosu s očiju. Bio je nizak i zdepast, a kukovi su mu bili široki kao u žene.

– Kad biste nam uzeli ovu kutiju ovdje, rekao je Vander.

Potter je bacio cigaretu na tlo ne potrudivši se ugasiti je nogom. Pošli smo za njim uz stubu u malu kuhinju sa starim kućanskim strojevima boje zelenog avokada, punu prljavog posuđa. Poveo nas je kroz blagovaonicu, gdje se na stolu nalazila gomila prljavog rublja, a zatim u dnevni boravak što se nalazio u prednjem dijelu kuće. Spustila sam na pod ono što sam nosila u rukama nastojeći ne registrirati koliko me šokirao pogled na poznati stolić s televizorom spojen na kablovski priključak u zidu, na zavjese, na smeđi kožni kauč i parket na podu, koji je sada bio izgreban i prljav poput blata. Posvuda je bilo rasutih knjiga i papira, pa ih je Potter stao nehajno skupljati. Kao što vidite, nisam sklon kućanskim poslovima, rekao je s prepoznatljivim njemačkim naglaskom. Ovo ću za sada staviti na stol u blagovaonici. Evo, tako rekao je kad se vratio. Da pomaknem još nešto? Iz džepa na prsima

izvukao je kutiju Camela, a zatim je iz izbljedjelih traperica izvadio šibice. Imao je džepni sat koji je kožnim remenčićem bi pričvršćen na pojas njegovih hlača, a dok ga je vadio kako bi? Pogledao koliko je sati i dok je palio cigaretu, primijetila sam pri. no mnogo stvari o njemu. Ruke su mu drhtale, prsti su mu bi otečeni, a jagodice i nos crvenkasti od popucalih kapilara. Nije se potrudio isprazniti pepeljare, ali je bio sklonio boce i čaše i iznio smeće

– Ovako je dobro. Ne morate više ništa pomicati, rekao je Wesley. A ako mi nešto pomaknemo, vratit ćemo na mjesto.

– A ove kemikalije s kojima ćete raditi, rekli ste da neće ništa oštetiti i da nisu otrovne za ljude?

– Ne, nema opasnosti. Ostavit će zrnasti talog sličan onome koji nastaje kad se osuši mrlja od slane vode, rekla sam mu. Potrudit ćemo se počistiti.

– Ja zaista ne želim biti ovdje dok vi to radite, rekao je Potter, nervozno potegnuvši dim cigarete. Možete li mi reći koliko će vam otprilike vremena trebati za to?

– Nadajmo se ne više od dva sata. Wesley se ogledao po sobi, a iako mu se na licu nije moglo ništa pročitati, mogla sam zamisliti što mu prolazi mislima.

Skinula sam kaput i stajala s njim ne znajući gdje da ga odložim, a Vander je otvarao kutiju s filmom.

– Ako završite prije no što se ja vratim, molim vas zatvorite vrata i provjerite jesu li zaključana. Nemam alarm koji bi vam mogao prouzročiti nevolje. Potter je izašao kroz kuhinjska vrata, a kad je upalio auto to je zvučalo poput autobusa koji ide na dizel.

– Zapravo je šteta, rekao je Vander podizujući dvije boce kemikalije iz kutije. Ovo bi mogla biti krasna kuća. Ali iznutra ne izgleda bolje od mnogih jeftinih stančića koje sam vidio. Jeste li primijetili kajganu u tavi na štednjaku? Što još želite pomaknuti ovdje? Čučnuo je na pod.

Ne bih ovo miješao dok ne budemo spremni.

Ja bih rekao da odavde moramo maknuti sve što možemo, li slike, Kay? rekao je Wesley.

Izvadila sam fotografije iz slučaja Robyn Naismith. Primijetili ste da naš prijatelj profesor živi s njenim pokušajima, rekla sam.

– Dobro, onda ćemo ga ostaviti ovdje, rekao je Vander kao da je sasvim normalno da namještaj s mjesta zločina starog deset godina još uvijek bude na mjestu. Ali sag ide van. Vidi se da on ni bio u kući.

– Kako znaš? Wesley se zagledao u plavocrveni pleteni sa pod svojim nogama. Bio je prljav i svijao se na krajevima.

– Ako podigneš rub, vidjet ćeš da je ispod njega parket jednako prljav i izgreban kao i svugdje drugdje. Sag ovdje nije dugo. Osim toga, ne čini se jako kvalitetnim. Sumnjam da bi izdržao sve to vrijeme.

Polozivši nekoliko fotografija na pod okretala sam ih okolo naokolo sve dok se perspektive nisu poklopile, ukazavši nam tako na stvari koje je trebalo maknuti. Onaj namještaj koji se nalazio u kući u doba kad je Robyn Naismith tu živjela trebalo je razmjestiti. Koliko je to bilo moguće izvesti, počeli smo ponovno stvarati prizor Robynine smrti.

– Dobro, fikus ide ovamo, rekla sam poput kazališnog scenografa. U redu, samo Neilse, pomakni kauč korak ili dva unatrag. I samo još malo na tu stranu. Fikus je bio na možda kojih deset centimetara od lijevog rukohvata. Malo bliže. Sad je dobro.

– Ne nije. Grane su sad iznad kauča. Fikus je sada malo veći.

– Ne mogu vjerovati da je još na životu. Čudim se da išta preživljava u blizini profesora Pottera, osim možda bakterija i gljivica.

– A sag ide van? Wesley je skinuo jaknu.

– Da. Robyn je imala samo tepihstazu pokraj ulaznih vrata i još jedan mali istočnjački sag ispod stolića. Većina poda je bila nepokrivena.

Wesley je kleknuo i stao zamatati sag.

Ja sam prišla televizoru i stala proučavati videorekorder iznad njega, te kablovski priključak što je vodio u zid.

– Ovo mora ići na zid prekoputa kauča i ulaznih vrata. Razumije li se tko od vas dvojice, gospodo, u videorekordere i kablovske priključke?

– Ne, odgovorili su uglas.

– Onda se moram sama snaći. Idemo.

Iskopčala sam kabel i videorekorder, isključila televizor iz struje i oprezno pogurala stolić golim, prašnjavim podom. Pogledavajući na fotografije, pomakla sam ga još nekoliko metara, sve dok se nije nalazio točno nasuprot ulaznim vratima. Zatim sam pregledala zidove. Potter je očito skupljao umjetnička djela i volio je nekog slikara čije ime nisam mogla razaznati, no činilo mi se da je francusko. Crteži su prikazivali žensko tijelo s mnogo zaobljenih crta, ružičastih mrlja i trokuta. Jedan po jedan sve sam ih skinula dolje i naslonila na zidove u blagovaonici. Sada je prostorija bila već gotovo prazna, a mene je sve svrbjelo od prašine.

Wesley je podlakticom obrisao čelo. Jesmo li skoro spremni? Pogledao je prema meni.

– Mislim da jesmo. Naravno, nije sve ovdje. Evo, ovdje je imala tri mala naslonjača.

Pokazala sam prstom.

– Oni su u spavaćim sobama, rekao je Vander. Dva u jednoj i jedan u drugoj. Da ih donesem?

– Baš bi i mogao.

On i Wesley umjeli su naslonjače.

– Imala je sliku na onom zidu, i još jednu s desne strane vrata što vode u blagovaonicu, istakla sam. Jednu mrtvu prirodu i jedan engleski pejzaz. Što znači da Potter nije mogao živjeti s njenim umjetninama, ali mu ništa drugo nije smetalo.

– Moramo proći čitavu kuću, spustiti sve rolete i navući sve zavjese, rekao je Vander. Ako nakon toga još uvijek bude prodiralo nešto svjetla, otrgnite komad ovog papira pokazao nam je rhi teškog smeđeg papira na podu i zalijepite ga na prozor.

Sljedećih petnaest minuta kuća je bila ispunjena zvukovima, spuštanja žaluzina i zveckanja škara kojima smo rezali papir. Tu i tamo netko bi glasno opsovao kad bi odrezao prekraak komad papira ili kad bi se ljepljiva vrpca zalijepila sama na sebe. Ja sam ostala u dnevnoj sobi i zastrla staklo na ulaznim vratima, te dva prozora što su gledali na ulicu. Kad smo se nas troje ponovno našli i ugasili svjetla, u kući je bilo mračno kao u rogu. Nije se vidio ni prst pred nosom.

– Savršeno, rekao je Vander upalivši svjetlo.

Navukavši rukavice postavio je na stolić bocu destilirane vode, kemikalije i dvije plastične boce za prskanje. Ovako ćemo, rekao je. Doktorice Scarpetta, ti prskaj, ja ću snimati na videokasetu, a čak ako površina i počne reagirati, nastavi prskati dok ti ja ne kažem da prestaneš.

– A što da ja radim? upitao je Wesley. Makni nam se s puta.

– Što ima unutra? upitao je kad je Vander skinuo čepove s bočica suhих kemikalija.

– Ne želiš znati, odgovorila sam.

– Ja sam vam veliki dečko. Možete mi reći.

– Reagent je mješavina natrijeva perborata kojeg Neils miješa s destiliranom vodom, triaminoftalhidrazidom i natrijevim karbonatom, rekla sam vadeći paket rukavica iz torbice.

– I sigurni ste da će reagirati s ovako starom krvlju? upitao je Wesley.

– Zapravo, stara i raspadnuta krv reagira s luminolom bolje nego svježije krvave mrlje. Što je krv

oksidirani, to bolje. A kako stari, krv sve više i više oksidira.

– Ne vjerujem da je drvenarija u kući premazana solju. Vander se obazreo oko sebe.

– Ni ja. Objasnila sam Wesleyu: Najveći problem s luminolom su lažne reakcije. A mnogo stvari reagira s njime, na pritiđer bakar i nikal, kao i bakrene soli u drvu koje je tretirano solju.

– Luminol je isto tako sklon hrđi, klornom bjelilu što se koristi u domaćinstvu, jodu i formalinu, dodao je Vander. Dodajmo tome još peroksidaze kojih ima u bananama, lubenicima, agrurni i u nekoliko vrsta povrća. I u hrenu.

Wesley me pogledao sa smiješkom.

Vander je otvorio jednu od omotnica i izvadio dva kvadrata filterpapira zamrljana osušenom, izbljedjelom krvlju. Zatim je pomiješao mješavinu A s mješavinom B i rekao Wesleyu da ugasi svjetla. Nekoliko brzih prskanja i na stoliću se pojavio plavkastobjelkasti sjaj. Stao je blijedjeti gotovo jednako brzo kao što se i pojavio.

– Evo, rekao mi je Vander.

Osjetila sam kako mi boca za prskanje dodiruje ruku, pa sam je prihvatila. Zatim se upalilo sićušno crveno svjetlo kad je Vander uključio videokameru; a nakon toga je bljesnula i bijela svjetlost lampe koja se koristi u napravama za gledanje po mraku i stala se, poput hladnog oka, okretati kamo god se okrenuo Vander.

– Gdje si? začula sam Vanderov glas s lijeve strane.

– U sredini sobe. Nogom se naslanjam na rub stolića, rekla sam, kao da smo djeca koja se igraju u mraku.

– A ja sam vam se skroz sklonio s puta. Wesleyev glas dolazio je iz smjera blagovaonice.

Vanderova se bijela svjetlost stala polako okretati prema meni. Podigla sam ruku i dodirnula mu rame. Spreman?

– Snimam. Počni i nastavi sve dok ti ne kažem da prestaneš.

Počela sam prskati pod oko nas, ne mičući prsta s raspršivača, dok se oko mene širio oblak magle, a geometrijski oblici stali su se materijalizirati pod mojim nogama. Na trenutak, učinilo mi se kao da jurim kroz mrak iznad osvijetljene električne mreže grada duboko ispod mene. Stara krv zatočena u pukotinama parketa isijavala je plavičastobijeli sjaj. Prskala sam i prskala, nemajući baš neki osjećaj za to gdje se nalazim u odnosu na nešto drugo a po čitavoj sobi vidjeli su se otisci prstiju. Udarila sam u fikus pa su se na tegli u kojoj je stajao pokazale mutne bijele crte. Na dlanu s moje desne strane bljesnuli su otisci.

– Svjetlo, rekao je Vander.

Wesley je upalio svjetlo, a Vander je pričvrstio tridesetpetilimetarski fotografski aparat na tronožac kako bi ga održao pomičnim. Jedino svjetlo koje će imati na raspolaganju bit će fluorescentni odsjaj luminola, pa će filmu biti potrebna velika ekspozicija kako bi ga zabilježio. Dohvatila sam punu bocu lumj nola, pa sam, kad su svjetla ponovno ugašena, nastavila prskati otiske dlanova razmazane na zidu dok je fotografski aparat snimao tajanstvene oblike na film. Zatim smo krenuli dalje. Polako na oblogama zidova i na parketu pojavili su se široki tragovi krvi a šavovi na kožnom kauču pokazivali su se poput isprekidane crte što ocrtava nepotpune kvadratne oblike jastuka.

– Možeš li ih maknuti s puta? upitao je Vander.

Jednog po jednog gurnula sam jastuke na pod i poprskala okvir kauča. Prostori između jastuka zasjali su. Na naslonu se pojavilo još tragova i mrlja, a na stropu je bilo zvijezde malih, svjetlucavih zvijezda. Tek smo na starom televizoru prvi put zapazili piroforičan prikaz lažnih reakcija, kad je metal oko prekidača, ekrana i priključaka za kablove zasjao plavičastobijelom bojom rijetkog mlijeka. Na televizoru nije bilo ničeg posebnog, osim nekoliko mrlja koje su možda i mogle potjecati

od krvi, ali je zato pod odmah ispred njega, gdje je Robynino tijelo pronađeno, potpuno poludio. Krvi je bilo posvuda, tako da sam mogla vidjeti rubove parketnih daščica i smjer pružanja drvenih vlakana. Trag povlačenja izdvajao se malo dalje od najveće koncentracije fluorescentnog sjaja, a u blizini se vidio i neobičan uzorak krugova koji su se međusobno dodirivali, a ostavio ih je predmet čiji je opseg nešto manji od opsega košarkaške lopte.

Potruga nije završila u dnevnoj sobi. Počeli smo slijediti otiske stopala. Svako toliko bili smo prisiljeni upaliti svjetlo, smiješati još luminola i maknuti s puta stvari koje su nam smetale, pogotovo u lingvističkom smetlištu što je nekada bila spavaća soba Robyn Naismith, a sada je bila prostorija u kojoj je živio profesor Potter. Na podu je ležala gomila referata, novinskih članaka, ispita i bezbroj knjiga na njemačkom, francuskom i talijanskom. Odjeća je bila rasuta i rastegnuta po stvarima tako nasumce da je izgledalo kao da je u ormaru buknuo orkan i stvorio vijavicu u sredini sobe. Pokupili smo je najbolje što smo mogli, slažući je u gomile na razbacanom bračnom krevetu. Zatim smo krenuli Waddellovim krvavim putem.

On me odveo u kupaonicu, s Vanderom za petama. Otisci i od cipela bili su razbacani po podu, a isti kružni uzorak što smo ga pronašli u dnevnoj sobi svjetlucao je i pokraj kade. Kad sam počela prskati zidove, s obje strane školjke iznenada su se pojavila dva ogromna otiska dlana. Svjetlo videokamere dolebdjelo je bliže.

Zatim se začuo Vanderov uzbuđeni glas: Upali svjetlo.

Potterova je kupaonica bila, blago rečeno, barem jednako tako očajno održavana kao i ostatak njegova prebivališta. Vander je gotovo dodirivao nosom zid dok je proučavao mjesto gdje su se otisci pojavili.

– Vidiš li ih?

– Mm. Možda jedva jedvice. Zabacio je glavu na jednu stranu, a zatim na drugu i zaškiljio.

Ovo je sjajno. Vidiš, tapete su tamnoplave, tako da se puno neće vidjeti golim okom. A isto tako su plastificirane ili prevučene vinilom drugim riječima, radi se o dobroj podlozi za otiske.

– Isuse, rekao je Wesley koji je stajao na vratima kupaonice. Pa ovaj prokleti zahod izgleda kao da nije opran otkada se čovjek uselio. K vragu, nije čak ni povukao vodu.

– Čak da i jest prao pod ili zidove s vremena na vrijeme, krvi se, zapravo, i ne možeš potpuno riješiti, rekla sam Vanderu. Na podu prekrivenom linoleumom, kao što je ovaj, talog se uvuče u hrapavu površinu, što znači da će ga luminol pokazati.

Hoćeš reći da bi krv još uvijek bila ovdje i da poprskamo u nakon sljedećih deset godina?

Wesley je bio zadivljen.

– Jedini način da se čovjek oslobodi sve krvi jest prebojati sve, tlijepiti zidove novim tapetama, ponovno izbrusiti i polakirati Parkete i baciti namještaj, rekao je Vander. A ako bi se htio riješiti baš svake kapljice, morao bi srušiti kuću i početi iznova.

Wesley je bacio pogled na svoj sat. Ovdje smo već tri i pol sata.

– Evo mog prijedloga, rekla sam. Bentone, ti i ja možemo početi dovoditi sobe u normalno stanje kaosa, a tebe ćemo, Neils ostaviti da učiniš sve što treba.

– Dobro. Dopremiću ovamo LumaLite, a vi držite palčeve da uspijem pojačati brazde.

Vratili smo se u dnevni boravak. Dok je Vander nosio prijenosni LumaLite i opremu za kameru u kupaonicu, Wesley i ja razgledali smo kauč, stari televizor i prašnjavi, izgrebani pod, oboje ponešto zbunjeni. Pri upaljenim svjetlima nije bilo ni traga užasu kojeg smo vidjeli u tami. Ovog sunčanog zimskog poslijepodneva vratili smo se kroz vrijeme i postali svjedocima onoga što je Ronnie Joe Waddell učinio.

Wesley je nepomično stajao pokraj papirom prekrivenog prozora. Bojim se sjesti bilo gdje ili

se nasloniti na bilo što. Kriste. Krvi ima po cijeloj ovoj proklesoj kući.

Ogledajući se oko sebe, zamišljala sam zamiruću bjelinu u crnilu, pogledom polako prelazeći od kauča, preko poda, do televizora. Jastuci kauča još uvijek su bili na podu gdje sam ih bila ostavila, pa sam čučnula kako bih ih bolje pogledala. Krv koja se uvukla u smeđe šavove sada nije bila vidljiva, kao ni crte i mrlje na smeđem kožnom naslonu. No pažljivo ispitivanje pokazalo je nešto važno, iako ne nuzno iznenađujuće. Uz rub jednog od jastuka za sjedenje koji je bio naslonjen na naslon pronašla sam ravnu posjekotinu ne dužu od dva centimetra.

– Bentone, je li Waddell slučajno bio lijevoruk?

– Mislim da jest.

– Mislili su da ju je izbo i prebio na podu pokraj televizora zato što je oko njena tijela bilo tako mnogo krvi, rekla sam, ali nije. Ubio ju je na kauču. Mislim da moram izaći. Da ova kuća nije tako prljava došla bih u iskušenje da ukradem jednu od pr fesorovih cigareta.

– Predugo si već dobra curica, rekao je Wesley. Camel bez filtera stresao bi te poput groma. Izađi malo na svježiji zrak. Ja ću početi sa spremanjem.

Te večeri započela je najčudnija Stara godina koju smo Benton Wesley, Lucy i ja ikada preživjeli. Ali ne bih išla tako daleko da tvrdim kako je praznik bio baš tako neobičan i za Neilsa Vandera. Razgovarala sam s njim u sedam navečer i tada je još bio u laboratoriju, no to je bilo prilično normalno za čovjeka čiji bi razlog postojanja nestao kad bi se ustanovilo da dvije osobe mogu imati jednake otiske prstiju.

Vander je preuredio videokasete sa snimkama mjesta zločina tako da se mogu gledati na običnom videu i poslao mi kopije kasnije istog popodneva. Veći dio predvečerja Wesley i ja bili smo prikovani za televizor praveći bilješke i crtajući skice dok smo polako pregledavali vrpce. Lucy je u međuvremenu pripremala večeru, i dolazila je u dnevnu sobu samo nakratko kako bi tu i tamo ulovila pokoju scenu. Činilo se daje fluorescentne slike na crnom ekranu uopće ne uzbuđuju. Na prvi pogled, neupućena osoba ne bi znale što one znače.

U osam i trideset Wesley i ja smo pregledali sve vrpce. Vjerovali smo da smo zabilježili rutu ubojice Robyn od trenutka kad je ona ušla u kuću, sve do Waddellova kuhinjska vrata.

Bilo je to prvi put u mojoj karijeri da sam retrospektivno obrađivala mjesto ubojstva koje je već gotovo riješeno. No priča koja je izronila na površinu bila je važna, a što se toga tiče bili smo prilično sigurni da smo ga uspjeli uhvatiti.

Budući da je bilo jasno kako je krv koju smo pronašli u drugim dijelovima kuće dospjela tamo jer ju je Waddell prenio, bilo je razborito reći da je njegov napad na Robyn Naismith bio ograničen samo na dnevnu sobu, gdje je ona i umrla. Kuhinjska i glavna ulazna vrata imala su sigurnosne brave koje se nisu mogle otvoriti bez ključa. S obzirom na to da je Waddell ušao u kuću kroz prozor a izašao kroz kuhinjska vrata, mislilo se da je Robyn Naismith kad se vratila iz dućana, ušla kroz kuhinju. Možda joj se nije dalo ponovno zaključati vrata, no vjerojatnije je da nije imala vremena to učiniti. Nagađalo se da ju je Waddell, dok je pretraživao njene stvari, čuo kako se dovezla i parkirala iza kuće. Otišao je u kuhinju i uzeo dugačak nož iz kompleta od nehrđajućeg čelika koji je visio na zidu. Kad je otključala vrata, on je čekao. Svi su izgledi da ju je jednostavno zgrabio za ruku i kroz dovratnik gurnuo u dnevnu sobu. Možda je neko vrijeme razgovarao s njom. Možda je tražio novac. A možda je bio s njom samo nekoliko trenutaka prije nego što je to prešlo u fizički obračun.

Robyn je bila odjevena i sjedila je ili je bila naslonjena na rub kauča pokraj fikusa kad joj je Waddell zadao prvi udarac nožem. Uzorak poštropljene krvi na naslonu kauča, na tegli fikusa i na tamnoj oblozi na zidu u blizini pokazivao je da se radi o arterijskom mlazu prouzrokovanom presijecanjem arterije. Takav uzorak podsjeća na elektrokardiogramski prikaz fluktuacija arterijskog

krvnog tlaka, a čovjek nema krvnog tlaka ako nije živ.

Tako smo znali da je Robyn bila živa i da je sjedila na kauču kad ju je napao. No bilo je malo vjerojatno da je još uvijek disala kad joj je Waddell skinuo odjeću na kojoj je kasnijim ispitivanjem pronađena jedna jedina posjekotina na prednjem dijelu njene okrvavljene bluze, na mjestu gdje je zario nož u njena prsa i proukao ga naprijednazad, te tako sasvim presjekao aortu. Budući o je izbodena mnogo puta i da je bila izgrižena, moglo se sa sigurnošću zaključiti kako se veći dio Waddellova mahovitog napada na nju dogodio nakon što je već bila mrtva.

A onda se taj čovjek, koji se kasnije nije mogao sjetiti daj ubio curu s televizije, iznenada probudio, na neki način. Maknuo se s njena tijela i malo zamislio nad tim što je učinio.

Nedostatak tragova povlačenja ukazivao je na to da je Waddell podigao njeno tijelo s kauča i odnio ga na drugi kraj sobe gdje ga je položio na pod. Podigao ga je u uspravan položaj i naslonio na televizor. A onda se dao na čišćenje. Bila sam uvjeren da je okrugle tragove što su svijetlili na podu ostavila kanta koju je hodnikom nosio od tijela do kade i natrag. Svaki put kad bi se vratio u dnevnu sobu, kako bi ručnicima pokupio krv ili možda provjerio svoju žrtvu, i dalje kopajući po njenim stvarima i pijući njenu cugu, iznova bi zakrvavio potplate svojih cipela. To je objašnjavalo obilje otisaka potplata ostavljenih posvuda po njenoj kući. A same Waddellove aktivnosti otkrivale su nešto drugo. Waddellovo ponašanje nakon počinjenog zločina nije bilo u skladu s nekim tko ne osjeća grizodušje.

– Evo ga, tog neobrazovanog dječaka s farme koji sada živi u velikom gradu, objašnjavao je Wesley. Krade kako bi imao za drogu koja mu zdere mozak. Najprije marihuana, zatim heroin, kokain i napokon PCP. A onda jednog jutra iznenada dođe k sebi i uhvati se kako skrnavi leš neke neznanke.

Drva su pucketala u kaminu dok smo mi zurili u velike otiske ruku što su poput bijele krede sjajili na tamnom televizijskom ekranu.

– Policija nikada nije pronašla bljuvotinu niti u školjci, niti ko nje, rekla sam.

– Vjerojatno je i to počistio. Hvala bogu da nije obrisao i zid iznad školjke. Čovjek se ne naslanja tako, osim kad mu je zlo tako da bi najradije zagrljio školjku.

– Otisci su prilično visoko iznad poklopca školjke, primijela sam. Ja mislim daje povraćao i da mu se zavrtjelo u glavi kad e uspravio, pa je poletio prema naprijed i uspio podići ruke prije no što je udario glavom o zid. Što ti misliš? Je li to kajanje ili je bio ako drogiran da nije imao pojma što se događa?

Wesley me pogledao: Hajdemo razmisliti o tome što je učinio s tijelom. Postavio ga je u sjedeći položaj, pokušao ga je očistiti ručnicima, i ostavio je odjeću u relativno urednoj gomili na podu pokraj njenih stopala. Sad, na to se može gledati na dva načina Prvo, daje besramno izložio tijelo i tako pokazao svoj prezir. I drugo, da je pokazao ono što je smatrao brigom. Ja osobno mislim da se radilo o ovom drugom.

– A način na koji je bio izložen Eddie Heath?

– To mi se čini drugačije. Položaj tijela poput zrcala odrazava položaj Robyn Naismith, ali nešto nedostaje.

Prije nego što je izgovorio rečenicu do kraja, shvatila sam na što misli. Poput zrcala, rekla sam Wesleyu zapanjeno. Zrcalo odrazava stvari unatrag ili s obrnute strane.

Znatiželjno me pogledao.

– Sjećaš se kad smo uspoređivali fotografije s mjesta zločina na kojem je ubijena Robyn Naismith i crtež koji je prikazivao položaj tijela Eddieja Heath?

– Živo se sjećam toga.

– Rekao si da je ono što je učinjeno tom dječaku od tragova ugriza preko načina na koji je tijelo

naslonjeno na kutijasti predmet, do njegove odjeće koja je ostavljena na urednoj hrpici pokraj njega da je sve to zrcalni odraz onoga što je učinjeno Robyn. Ali tragovi ugriza na Robyninu bedru i iznad dojke bili su na lijevoj strani njena tijela. Dok su Eddiejeve povrede za koje vjerujemo da su izrezani tragovi ugriza na desnoj. Na desnom ramenu i desnom bedru.

– Dobro. Wesley se još uvijek doimao zbunjenim.

– Mjesto zločina na kojem je pronađen Eddie Heath najviše podsjeća na onu fotografiju gdje je Robynino golo tijelo naslonjeno na stolić s televizorom.

– Istina.

– Ono što želim reći jest da je možda Eddiejev ubojica vidio istu fotografiju koju smo i mi vidjeli. Samo što se njegova perspektiva zasniva na lijevom i desnom u odnosu na njegovo vlastito tijelo. Što znači da bi njegova desna strana bila njena lijeva, a njegova lijeva bila bi njena desna, jer je na fotografiji ona okrenuta licem prema onome tko je gleda.

– To nije baš ugodna zamisao, rekao je Wesley kad je zazvonio telefon.

– Teta Kav? pozvala me Lucy iz kuhinje. Gospodin Vander. Imamo potvrdu, začula sam Vanderov glas preko zice.

– Waddell je zaista ostavio otisak u kući Jennifer Deighton? Upitala sam.

– Ne, u tome i jest stvar. Definitivno nije.

Poglavlje 12

Uzela sam Nicholasa Gruemana za svog odvjetnika, i u sljedećih nekoliko dana dostavila mu svoje financijske papire i druge podatke koje je tražio; ministar zdravstva pozvao me u svoj ured i predložio mi da dam ostavku, a publicitet nije jenjavao. No sada sam znala mnogo više nego samo tjedan dana ranije.

Trinaestog prosinca uvečer na električnoj je stolici umro Ronnie Joe Waddell. A ipak je njegova osoba i dalje živjela i haračila gradom. Najbolje što smo mogli utvrditi bilo je da je prije Waddellove smrti njegov JMBG zamijenjen nečijim tuđim. A zatim je JMBG te druge osobe sasvim izbrisao iz Središnje banke podataka o krivičnim djelima, odnosno iz SBPKDa.

To je značilo da je na slobodi nasilan zločinac kojem za izvršenje zločina nisu trebale rukavice. Kad njegovi otisci budu provučeni kroz kompjuter, svaki put će se pokazati da pripadaju mrtvom čovjeku. Znali smo da taj opaki pojedinac ostavlja za sobom tragove od perja i mrvica boje, no do trećeg siječnja nove godine nismo mogli zaključiti gotovo ništa o njemu.

Tog jutra u Richmond Times Dispatchu objavljen je podmetati članak o vrlo cijenjenom gavkinu perju i o tome kako ono Privlači lopove. U jedan i četrdeset poslije podne inspektor Tom Lucero, na čelu te fiktivne istrage, primio je treći poziv toga dana.

– Dobar dan. Ja se zovem Hilton Sullivan, rekao je neki glas.

– Kako vam mogu pomoći, gospodine? upitao je Lucerov duboki glas.

– Radi se o slučajevima koje istražujete. Odjeća od gavkina Perja i stvari koje su navodno jako popularne među lopovima. Jutros je bio članak u novinama. Pisalo je da ste vi inspektor koji se time bavi.

– Točno.

– E, pa mene stvarno ljuti što su murjaci tako glupi. Postajao je sve glasniji. Pisalo je u novinama da je od Dana zahvalnosti ovo i ono ukradeno iz dućana, automobila i kuća na širem području Richmonda. Znači ono, popluni, vreće za spavanje, tri skijaške jakne, bla, bla, bla. A novinar je citirao nekoliko ljudi.

– Prijedite na stvar, gospodine Sullivan.

– Pa, očito je daje novinar dobio imena zrtava od murje. Drugim riječima, od vas.

– To je javni podatak.

– Ma, jebe se meni za to. Samo me zanima kako to da niste spomenuli ovu ovdje žrtvu, odnosno moju malenkost? Ne sjećate se ni mog imena, zar ne?

– Zao mi je, gospodine, ali ne mogu reći da se sjećam.

– Naravno. Neki jebeni dripac mi uleti u stan i opljačka me, a murja ne učini ništa, osim što pospe crni prah posvuda, i to onaj dan kad sam bio odjeven u bijeli kašmir, usput rečeno. Ja sam jedan od vaših jebelih slučajeva.

– Kad je provaljeno u vaš stan?

– Ne sjećate se? Ja sam onaj koji je podigao onoliko prašinu oko mog prsluka od gavkina perja. Da nije bilo mene, nikada ne biste ni čuli za gavkino perje! Kad sam rekao policajcu da između ostalog nedostaje i moj prsluk i da me koštao pet stotina dolara na rasprodaji, znate što mi je rekao?

– Nemam pojma, gospodine.

– Rekao mi je: Čime je to punjeno, kokainom? A ja sam rekao: Ne, gospodine Holmes.

Gavkinim perjem. Onda se počeo suosjećajno obazirati oko sebe, tražeći pogledom krletku u kojoj bi ugledao očerupanu papigu ili nešto, jer je idiot mislio da ima ;, kućnog ljubimca po imenu

Gavka. Tu sam jednostavno otišao i Wesley je isključio kasetofon. Sjedili smo u mojoj kuhinji. Lucy je ponovno vježbala u klubu. Provalna krađa o kojoj Sullivan govori doista je prijavljena, i to u subotu, jedanaestog prosinca. Kaže da je bio na putu i da je, kad se te subote popodne vratio u svoj stan, shvatio da gaje netko opljačkao, objasnio je Wesley.

– Gdje mu se nalazi stan? upitala sam.

– U centru, u ulici West Franklin. Zivi u jednoj staroj zgradi od opeke sa stanovima koji se ne prodaju za manje od sto tisuća dolara. Sullivan stanuje na prvom katu. Počinitelj je ušao kroz nezabavljivi prozor.

– Nema alarmnog sustava?

– Nema.

– Što je ukradeno?

– Nakit, novac i revolver kalibra dvadeset i dva. To naravno ne mora značiti da su Sullivanovim revolverom ubijeni Eddie Heath, Susan i Donahue. Ali mislim da ćemo ustanoviti da jesu, zato što nema sumnje da je naš momak počinio provalu.

– Pronašli su otiske?

– Nekoliko njih. Bili su u gradskoj policiji, a znaš koliko imaju neriješenih slučajeva. Sa svim tim ubojstvima, provalne krađe nisu baš prve na spisku. Što se ovog slučaja tiče, prikriveni su otisci bili obrađeni i čekali su. Pete ih je preuzeo čim je Lucero primio poziv.

Vander ih je već provukao kroz sistem. Našao je vlasnika za točno tri sekunde.

– Ponovno Waddell.

Wesley je klimnuo glavom.

– Koliko je Sullivanov stan udaljen od Spring Streeta?

– Može se doći pješke. Mislim da sad znamo otkuda je naša jerka pobjegla.

– Provjerio si zatvorenike koji su nedavno pušteni?

– Naravno. Samo što ga nećemo pronaći u gomili papira na ičijem stolu. Upravitelj je bio previše oprezan za to. Na žalost, i on je mrtav. Ja mislim da je poslao ovog zatvorenika natrag na ulicu, a prvo što je ovaj učinio bilo je opljačkati stan i vjerojatno pronaći si kakva kolica.

– Zašto bi Donahue oslobodio zatvorenika?

– Moja teorija je da je trebalo obaviti nekakav prljavi poslić za upravitelja. I tako je odabrao jednog od zatvorenika da bude njegov osobni operativac, pa je oslobodio životinju.

Samo stoji Donahue napravio malu taktičku pogrešku. Odabrao je pogrešnog frajera, jer osoba koja izvodi ova ubojstva ne dozvoljava daje itko kontrolira. Ono što ja mislim, Kay, jest da Donahue uopće nije planirao ničiju smrt i da je poludio kad su pronašli Jennifer Deighton mrtvu.

– Vjerojatno je on nazvao moj ured i predstavio se kao John Deighton.

– Lako moguće. Stvar je u tome daje Donahue dao pretražiti kuću Jennifer Deighton zato što je netko nešto tražio možda Waddellovo pismo. Ali obična pljačka nije bila dovoljno zabavna. Upraviteljev mali ljubimac voli nanositi zlo ljudima.

Sjetila sam se udubljenja u sagu dnevne sobe Jennifer Deighton, povreda na njenu vratu i otiska što je pronađen na stolici iz njene blagovaonice.

– Možda ju je posjeo na sredinu dnevne sobe stojeći iza nje s rukom oko njena vrata dok ju je ispitivao.

– Možda je to učinio kako bi je natjerao da mu kaže gdje se nešto nalazi. Ali ponašao se poput sadista. Možda je to što ju je prisilio otvoriti božične poklone isto bio sadistički čin, rekao je Wesley.

– Bi li si netko takav dao truda kako bi prikazao njenu smrt kao samoubojstvo položivši je u

auto? upitala sam.

– Možda. Taj tip poznaje sustav. Ne pada mu na pamet da se da uloviti, a vjerojatno za njega predstavlja izazov vidjeti koga sve može prevariti. Izrezao je tragove ugriza s tijela Eddieja Heatna. Pretražio je kuću Jennifer Deighton ne ostavivši traga za sobom. Jedino što je ostavio iza sebe u slučaju Susan Story su dva metka, kalibra dvadeset i dva i jedno perce. A da ne spominjem kako si je promijenio otiske prstiju.

– Misliš daje to bila njegova zamisao?

– To je vjerojatno bilo nešto što je zakuhao upravitelj zatvora, a zamjena dosjea s Waddellom bila je samo pitanje pogodnosti. Waddell je trebao biti pogubljen. Da sam ja želio zamijeniti otiske prstiju nekog zatvorenika s nečijim tuđim, izabrao bih Waddellove. To znači da će vlasnik otisaka biti identificiran kao mrtvac ili će a to je vjerojatnije dosje tog mrtvog čovjeka na kraju biti izbrisan iz kompjutera državne policije, tako da ako moj mali prijatelj ne pazi, pa ostavlja otiske posvuda, ti otisci uopće neće biti identificirani.

I Buljila sam u njega, osupnuta. Što? Iznenadenje mu je zasjalo u očima.

– Bentone, je li tebi jasno što govoriš? Mi sjedimo ovdje i pričamo o kompjuterskim dosjeima koji su bili promijenjeni prije no što je Waddell pogubljen. Pričamo o provali i ubojstvu dječaka koji su se odigrali prije nego stoje Waddell pogubljen. Drugim riječima, upraviteljev operativac, kako ga ti nazivaš, pušten je prije Waddellove smrti.

– Mislim daje to sigurno.

– Dakle pretpostavka je bila da će Waddell umrijeti, istakla sam.

– Kriste prenerazio se Wesley. Kako je bilo tko mogao biti siguran? Guverner je mogao intervenirati doslovno u posljednji trenutak.

– Netko je očito znao da guverner neće intervenirati.

– A jedina osoba koja je to sa sigurnošću mogla znati je sam guverner, završio je misao umjesto mene.

Ustala sam i stala ispred kuhinjskog prozora. Jedan mali kardinal ključao je suncokretove sjemenke s hranilice za ptice, a zatim odletio u bljesku grimizne boje.

– Zašto? upitala sam ne okrećući se. Zašto bi guvernera Waddell posebno zanimalo?

– Ne znam.

– Ako je to istina, onda on ne želi da ubojica bude uhvaćen Jer kad nekog uhvatiš, taj progovori. Wesley nije ništa rekao.

– Nitko tko je umiješan ne želi da se tu osobu ulovi. I nitko tko je umiješan ne želi da se ja pojavim na mjestu zločina. Bilo bi puno bolje da dam ostavku ili da me otpuste ako su slučajevi zeznuti do krajnjih granica. Patterson je dobar s Norringom.

– Kay, dvije stvari još uvijek ne znamo. Jedna je motiv. Druga je ubojičin vlastiti plan. Tip radi ono što on želi, počevši s Eddiejem Heathom.

Okrenula sam se prema njemu. Mislim daje počeo s Robyn Naismith. Vjerujem da je to čudovište proučilo fotografije s mjesta zločina na kojem je ubijena i da je, bilo svjesno ili nesvjesno, preslikao jednu od njih kad je napao Eddieja Heatha i naslonio ga na kontejner za smeće.

– To bi moglo biti moguće, rekao je Wesley zagledan u daljinu. Ali kako bi zatvorenik mogao dobiti pristup fotografijama mjesta ubojstva Robyn Naismith? One nisu bile u Waddellovu zatvorskom dosjeu.

– To bi mogla biti još jedna stvar pri kojoj je uskočio Ben Stevens. Sjećaš se, rekla sam ti da je on bio taj koji je uzeo fotografije iz Arhive. Možda ih je fotokopirao. Pitanje je zašto su te fotke bile vazne. Zašto bi ih Donahue ili netko drugi uopće zatražio?

– Zato što ih je njegov zatvorenik želio vidjeti. Možda je inzistirao na njima. Možda su one bile nagrada za neke posebne usluge.

– To je bolesno, rekla sam s prikrivenim bijesom.

– Točno. Wesley me pogledao u oči. To nas vraća na ubojičine planove, na njegove potrebe i želje. Vrlo je lako moguće da je mnogo čuo o slučaju Robyn Naismith. Možda je znao mnogo o Waddellu, pa ga je uzbudivalo razmišljati o tome što je WaddeJ učinio svojoj žrtvi. Fotografije bi bile izvrstan poticaj nekome tko ima vrlo aktivan i agresivan život u mašti koja je odana nasilnim seksualnim mislima. Nije nevjerojatno ni pretpostaviti da je ta osoba uključila fotografije s mjesta zločina jednu ili više njih u svoja maštanja. A onda se odjednom našao na slobodi i ugledao dječaka kako po mraku ide prema trgovini živeznim namirnicama.

Maštanje postaje stvarnost. I zato gaje proveo u djelo.

– I preslikao sliku mjesta na kojem je umrla Robyn Naismith?

– Da.

– Što misliš, o čemu sada mašta?

– O tome da ga gonimo?

– Mi?

– Ljudi poput nas. Bojim se da bi mogao umisliti kako je pametniji od svih i kako ga nitko ne može zaustaviti. Mašta o igrama koje može igrati i ubojstvima koja može počinuti, a koja će pojačati te slike u kojima uživa. A za njega mašta nije zamjena za djelovanje, već priprema za njega.

– Donahue nije mogao urediti puštanje takvog čudovišta, promjene dosjea ili bilo što drugo bez nečije pomoći, rekla sam.

– Ne. Siguran sam da je imao ljude na vaznim mjestima s kojima je surađivao, kao na primjer, nekoga iz sjedišta državne policije, možda čak osobu koja radi na dosjeima u gradskoj policiji ili čak u FBIu. Ljudi se daju potkupiti ako znaš o njima nešto što ne bi trebao znati. A mogu se potkupiti i novcem.

– Kao Susan.

– Ne mislim daje Susan bila ključna. Nekako sam skloniji vjerovati daje to bio Ben Stevens. On je stalno po barovima. Pije, zabavlja se. Znaš li da tu i tamo, onako rekreacijski, uzme i kokain, kad može doći do njega?

– Više me ništa ne može iznenaditi.

– Imam nekoliko momaka koji su postavljali mnoga pitanja. voj administrator živi životom kakvog si ne može priuštiti. A kad se počneš petljati s drogom, počneš se petljati sa zločestim ljudima. Stevensovi poroci vjerojatno su ga učinili lakim plijenom za probisvijete poput Donahuea. Donahue je vjerojatno zapovjedio jednom od svojih potrkala da se potruđi naletjeti na Stevensa u baru i započeti razgovor s njime. Prije nego što se okrenuo, ponuđeno mu je da si na lak način zaradi priličnu svotu zelembaća

– Na kakav lak način?

– Pretpostavljam da je njegov zadatak bio pobrinuti se da Waddellu ne uzmu otiske u mrtvačnici i da fotografija njegova krvavog otiska palca nestane iz Arhive. To je vjerojatno bio tek početak.

– A on je unovačio Susan.

– Koja nije bila baš voljna, ali je imala ogroman financijski problem.

– Dobro, tko misliš daje plaćao?

– Vjerojatno se za to brinula ista osoba koja se upoznala sa Stevensom i uvukla ga u sve to.

Jedan od Donahueovih ljudi, možda neki od njegovih čuvara.

Sjetila sam se čuvara po imenu Roberts koji je Marina i mene proveo kaznionicom. Sjetila sam

se kako su mu oči bile hladne.

– Recimo da je osoba za kontakt neki čuvar, rekla sam. S kim se taj čuvar sastajao? Sa Susan ili sa Stevensom?

– Ja pretpostavljam sa Stevensom. Stevens vjerojatno nije vjerovao Susan kad je u pitanju bilo mnogo novca. Vjerojatno je prvo htio pobrati svoj dio, zato što nepošteni ljudi misle da su i svi drugi nepošteni.

– Ben se sastajao s tom osobom i dobivao novac, rekla sam. A onda bi se sastajao sa Susan i davao joj njen dio?

– To je vjerojatno bio plan na Božić kad je otišla od kuće, tobože kako bi posjetila prijateljicu. Namjeravala se naći sa Stevensom, samo što ju je ubojica pronašao prije njega.

Razmišljala sam o kolonjskoj vodi koju sam osjetila na njenom vratniku i rupcu i prisjetila se Stevensova ponašanja one večer kad sam u njegovu uredu pretraživala njegov radni stol.

– Ne, rekla sam. Nije bilo tako. Wesley me samo pogledao.

– Stevens ima nekoliko osobina zbog kojih bi bio spreman podmetnuti Susan za ono što se dogodilo, rekla sam. Ne mari jii za koga osim za sebe. I kukavica je. Kad se počne vaditi kestenje iz vatre, neće podmetnuti svoja leđa. Prva pomisao bila bi mu smjestiti da netko drugi izgubi tlo pod nogama.

– Kao što to radi i u tvom slučaju tako što te ocrnjuje u novinama i krade službene dokumente.

– To ti je savršeni primjer, rekla sam.

– Susan je u banku položila tri i pol tisuće dolara početkom prosinca, nekoliko tjedana prije smrti Jennifer Deighton.

– Točno.

– U redu, Kay. Vratimo se malo unazad. Susan ili Stevens ili njih oboje pokušali su provaliti u tvoj kompjuter nekoliko dana nakon Waddellova pogubljenja. Nagadali smo o tome da su u izvješću obdukcije tražili nešto što Susan nije mogla vidjeti iz prve ruke za vrijeme obdukcije.

– Omotnicu za koju je želio daje se pokopa s njim.

– To me još uvijek zbunjuje. Kodovi na računima ne potvrđuju ono o čemu smo razgovarali ranije da se restorani i rampe za naplatu cestarine nalaze između Richmonda i Mecklenburga i da računi potječu od transportnog vozila kojim je Waddell premješten iz Mecklenburga u Richmond petnaest dana prije smaknuća. Iako su datumi u skladu s tim vremenskim okvirom, mjesta nisu. Kodovi pokazuju da se radi o komadu autoceste 195

između Richmonda i Petersburga.

– Znaš, Bentone, sasvim je moguće daje objašnjenje tih računa tako jednostavno da smo ga sasvim previdjeli, rekla sam.

– Sav sam se pretvorio u uši.

– Kad god ti putuješ za FBI, pretpostavljam da slijediš isti postupak kao i ja kad idem na službeni put. Nastojiš dokumentirati svaki trošak i čuvaš sve račune. Ako često putuješ, čekaš dok ti se nakupi nekoliko putovanja za koja možeš dobiti nadoknadu s jednim obračunom putnih troškova kako bi smanjio papirologiju.

A u međuvremenu negdje čuvaš račune.

– Ne treba mi dozvola ako ga nosim skrivenog u vlastitoj kući. Prije toga sam ga imala na sjedištu automobila, tako da se dobro vidio.

– Ovo je bilo dobro, ali ne i dovoljno dobro, rekla sam tiho. Dođi.

Bez riječi slijedila me do kuhinjskog stola gdje smo sjele. Rekla si da ideš u Westwood vježbati, rekla sam. Znam da sam to rekla. Gdje si bila, Lucy?

– U Vatrenoj liniji na autocesti Midlothian. To je zatvorena streljana.

– Znam što je to. Koliko si već puta to napravila? Četiri. Pogledala me ravno u oči. Isuse Bože,

Lucy.

– Pa dobro, što bih trebala napraviti? Pete me više ne namjerava voditi na pucanje.

– Poručnik Marino je jako zauzet u ovom trenutku, rekla sam, a ta je primjedba zvučala tako patronizirajuće da mi je bilo neugodno. Znaš u kakvim smo problemima, dodala sam.

– Naravno da znam. U ovom trenutku mora se držati podalje od tebe. A ako se drži podalje od tebe, onda se drži podalje i od mene. Što znači daje na ulici zato što je na slobodi nekakav manijak koji ubija ljude kao što su tvoja nadglednica mrtvačnice i upravitelj zatvora. Pete se barem zna brinuti za sebe. A ja? Meni su jedan jedini put pokazali kako se puca iz pištolja. E, baš vam hvala. To ti je kao da si mi dala jednu lekciju iz tenisa i onda me prijavila na Wimbledon.

– Pretjeruješ.

– Ne. Problem je u tome što ti ne shvaćaš ozbiljnost situacije.

– Lucy...

– Kako bi se osjećala kad bih ti rekla da svaki put kad te dođem posjetiti ne prestajem razmišljati o onoj noći?

Znala sam točno na koju noć misli, iako smo se godinama uspijevale ponašati kao da se ništa nije dogodilo.

– Ne bi mi bilo drago da te uznemirava bilo što u vezi sa mnom, rekla sam.

– Bilo što? Ono što se dogodilo je samo bilo što? Naravno da nije.

– Ponekad se noću budim zato što sanjam pucanj iz pištolja. Onda osluškujem užasnu tišinu i sjećam se kako sam ležala u krevetu i zurila u tamu. Bila sam tako uplašena da se nisam mogla pomaknuti, čak sam se popiškila u krevet. A onda su došle sirene i zmirkava crvena svjetla, a susjedi su izlazili na trijemove i gledali kroz prozore. A ti mi nisi dozvolila da gledam kako ga iznose van i nisi mi dala da odem na kat. Da sam barem otišla, jer ono što sam zamišljala bilo je sto puta gore.

– Taj čovjek je mrtav, Lucy. Više nikome ne može nanijeti zlo. Ali postoje drugi, jednako loši kao i on, možda i gori. Neću ti reći da ne postoje. I što ti poduzimaš u vezi s tim?

– Provodim svaki trenutak svog života sastavljajući komadiće života koje su razorili opaki ljudi. Što još želiš da učinim?

– Ako dozvoliš da ti se nešto dogodi, obećajem ti da ću te mrziti, rekla je moja nećakinja.

– Ako mi se što dogodi, vjerujem da mi neće biti važno tko me mrzi. Ali ne bih voljela da bilo koga mrziš, zbog toga što bi mrznja imala loš utjecaj na tebe.

– E, ja ću te mrziti. Kunem se.

– Lucy, hoću da mi obećaš da mi nikada više nećeš lagati.

Nije rekla ni riječ.

– Ne želim da se ikada osjećaš kao da moraš nešto sakriti od mene, rekla sam.

– Da sam ti rekla da želim ići u streljanu, bi li me pustila? Ne bez mene ili poručnika Marina. Teta Kay, što ako ga Pete ne uspije uloviti?

– Poručnik Marino nije jedina osoba koja radi na tom slučaju, rekla sam ne odgovorivši na njeno pitanje, jer nisam znala kako bih odgovorila na njega.

– E pa, meni je zao Petea. Zašto?

– Zato što mora zaustaviti onoga tko sve ovo radi, a ne može čak ni razgovarati s tobom.

– Pretpostavljam da se s thime nosi bez poteškoća, Lucy. On je I profesionalac.

– Michele se ne bi složila s tobom. Pogledala sam je.

– Jutros sam razgovarala s njom. Kaže da je Pete neku večer I svratio do njih kako bi razgovarao

s njenim ocem. Kaže da izgleda užasno da mu je lice crveno kao vatrogasna kola i da je bio jako loše volje. Gospodin Wesley ga je pokušao nagovoriti da ode kod liječnika ili da uzme nekoliko slobodnih dana, ali nema šanse.

Osjećala sam se jadno. Željela sam istog trena nazvati Marina, no znala sam da to nije pametno. Promijenila sam temu.

– O čemu ste još ti i Michele razgovarale? Ima li što novo u vezi s kompjuterima državne policije?

– Ničega dobrog. Pokušale smo sve čega smo se uspjele dosjetiti kako bismo ustanovile čijim je brojem zamijenjen Waddellov JMBG. Ali preko svih dosjeda koji su bili izbrisani već je odavno I zapisano nešto novo na hard disku. A tko god da je odgovoran za tu muljavinu bio je dovoljno brz da napravi backup kopiju čitavog sustava nakon što su dosjei izmijenjeni, što znači da ne možemo ubaciti jedinstvene matične brojeve u raniju verziju SBPKDa i vidjeti čije ćemo ime dobiti. U pravilu uvijek postoji barem jedna kopija koja je stara tri do šest mjeseci. Ali ne i u ovom slučaju.

– Zvuči kao da je to učinio netko iznutra.

Pomislila sam na to koliko mi je prirodno postalo biti kod kuće s Lucy. Ona više nije bila gošća, niti razdražljiva curica. Moram nazvati tvoju majku i baku, rekla sam.

– Večeras?

– Ne. Ali moramo porazgovarati o tvom povratku u Miami.

– Nastava počinje tek sedmoga, a mogla bih i propustiti prvih nekoliko dana.

– Škola je jako važna stvar. I jako lagana.

– Onda bi sama trebala napraviti nešto što će je učiniti težom.

– Bit će teže ako propustim nekoliko predavanja.

Sljedećeg sam jutro nazvala Rose u osam i trideset, u vrijeme sastanka svog osoblja koji se održavao u prostoriji s druge strane hodnika, stoje značilo daje Ben Stevens zauzet i da neće znati da sam nazvala.

– Kako ide? upitala sam svoju tajnicu.

– Užasno. Doktor Wyatt nije mogao stići iz ureda u Roanokeu jer u planinama pada snijeg i ceste su loše. Tako daje jučer imao četiri slučaja i nikoga da mu pomogne. Osim toga, morao je u sudnicu, a zvali su ga i na mjesto zločina. Jeste li razgovarali s njim?

– Popričat ćemo kad jadnik bude imao vremena doći do telefona. A sad bismo mogli pronaći neke od naših bivših momaka i vidjeti bi li se koji od njih ponudio doći ovamo i pomoći nam da Održimo još neko vrijeme. Jansen ima privatnu praksu u Charlottesvilleu. Da ga pokušate dobiti i reći mu da mi se javi?

– Naravno. To je dobra ideja. Pričajte mi o Stevensu, rekla sam.

– Nema ga baš puno u uredu. Odlazi tako iznenada i neopazice da nitko nikada ne zna kamo je otišao. Ja mislim da traži novo poslenje.

– Podsjeti ga da me ne pita za preporuke.

– Ja bih bila zadovoljna da mu date izvrsne preporuke, samo a vam ga netko skine s vrata.

– Molila bih vas da mi nazovete laboratorij za analizu DNfA zamolite Donnu da mi napravi uslugu. Ona bi trebala imati laboratorijski zahtjev za analizu tkiva fetusa iz Susanina slučaja.

Rose je šutjela. Osjećala sam kako se uznemiruje.

– Zao mi je što to spominjem, rekla sam njezno.

Duboko je udahnula. Kad ste predali zahtjev za analizu?

– Predao ga je u stvari doktor Wright, budući da je on obavio obdukciju. On vjerojatno ima svoju kopiju zahtjeva u svom uredu u Norfolkku zajedno s ostatkom slučaja.

– Ne želite da nazovem Norfolk i zamolim ih da naprave kopiju za nas?

– Ne. Ovo ne može čekati, a i ne želim da itko zna kako sam zatražila jedan primjerak.

Htjela bih da ispadne kako ga je naš ured slučajno primio. Zato hoću da se obratite izravno

Donni. Zamolite je da odmah izvuče zahtjev i vi ga osobno podignite.

– I onda?

– Onda ga ostavite u kutiji sa svim ostalim zahtjevima i izvješćima koja čekaju da budu sortirana.

– Sigurni ste u to? Sasvim, rekla sam.

Poklopila sam slušalicu i uzela telefonski imenik po kojem sam listala kad je Lucy ušla u kuhinju. Bila je bosa i još uvijek je na sebi imala trenirku u kojoj je spavala. Mamurno mi zaželjevši dobro jutro stala je kopati po hladnjaku dok sam ja prstom prelazila preko stupca imena. Bilo je valjda četrdeset ljudi s prezimenom Grimes, ali nijedna Helen. Naravno, kad je Marino nazvao čuvaricu zatvora Helen Bič Božji, bio je samo bezobrazan. Helen možda uopće nije njeno pravo ime. Primijetila sam da su upisat tri osobe s inicijalom H, od čega su dva stajala za prvo ime, a jed no za srednje.

– Što radiš? upitala me Lucy položivši na stol čašu soka o naranče i izvukavši stolicu.

– Pokušavam nekoga pronaći, rekla sam posegnavši za fonom.

Nisam imala sreće ni sa jednim Grimesom kojeg sam nazvala. Možda je udana, primijetila je Lucy.

– Sumnjam. Nazvala sam informacije i zamolila brojeve nove kaznionice u Greensvilleu.

– Zašto misliš da nije?

– Intuicija. Okrenula sam broj. Pokušavam dobiti Helen Grimes, rekla sam ženi koja je podigla slušalicu.

– Mislite li na jednu od kažnjenica?

– Ne. Na jednu od vaših čuvarica.

– Pričekajte, molim vas.

Prebacila me na drugu liniju.

– Watkins, promrmljao je muški glas.

– Helen Grimes, molim vas, rekla sam.

– Koga?

– Čuvaricu Helen Grimes.

– Aha. Ona više ne radi ovdje.

– Možete li mi, molim vas, reći kako da dođem do nje, gospodine Watkins? Vrlo je važno.

– Pričekajte. Slušalica je kucnula o drvo. U pozadini čula se pjesma Randy Travis.

Nekoliko minuta kasnije muškarac se vratio. Nije nam dozvoljeno izdavati takve informacije, gospođo.

– U redu, gospodine Watkins. Ako mi kažete vaše ime, poslat ću sve ovo vama, a vi ćete to onda poslati njoj.

Stanka. Sve što?

– Ovu narudžbu koju je tražila. Zovem kako bih je upitala želi li da joj to pošaljemo četvrtom klasom¹⁶ ili obično.

– Kakvu narudžbu? Nije zvučao pretjerano sretno.

– Komplet enciklopedija koji je naručila. Šest kutija, svaka po osam kilograma.

– Ali ovamo ne možete poslati nikakve enciklopedije.

– A što onda da radim s njima, gospodine Watkins? Već je platila prvu ratu, a adresa koju nam

je dala je ova na poslu.

– O, kvra... Pričekajte.

Čula sam kako šušte papiri; zatim sam začula tipke na tastaturi.

– Gledajte, rekao je čovjek brzo. Najbolje što mogu učiniti jest dati vam njen poštanski pretinac.

Možete poslati sve to tamo. Meni nemojte ništa slati.

Dao mi je adresu i naglo prekinuo vezu. Poštanski pretinac na kojem je Helen Grimes primala poštu nalazio se u okrugu Goochland. Zatim sam nazvala podvornika suda u Goochlandu s kojim sam bila dobra. Za sat vremena javio mi je kućnu adresu Helen Grimes **16 Klasa poštanskih pošiljaka koje prelaze težinu od pola kilograma.**

koju je pronašao u sudskoj arhivi, ali broja telefona nije bilo. U jedanaest sati prije podne pokupila sam svoj kaput i torbicu i potražila Lucy u radnoj sobi.

– Moram izaći na nekoliko sati, rekla sam.

– Lagala si onome s kim si razgovarala preko telefona. Zurila je u kompjuterski ekran.

Nemaš ti nikakve enciklopedije koje trebaš nekome dostaviti.

– U potpunosti si u pravu. Lagala sam. Znači nekad je u redu lagati, a nekada nije. Nikada nije baš skroz u redu lagati, Lucy. Ostavila sam je sjediti u mojoj stolici sa svjetlima na modemu koja su zmirkala i s raznim priručnicima za kompjutere razasutim po čitavom stolu i podu. Pričekala sam da dođem do mjesta gdje me Lucy nikako ne može vidjeti prije no što sam u torbicu gur nula svoj Ruger. Iako sam imala dozvolu za nošenje skrivenog oruzja, rijetko sam to činila. Namjestivši alarm, otišla sam iz kuće kroz garazu i krenula na zapad sve dok me Cary Street nije dovela do River Rooda. Nebo je podsjećalo na mramor u raznim nijll sama sivog. Čitav dan čekala sam da me nazove Nicholas G.

U papirima koje sam mu dala tiho je kucala bomba, i uopće se nisam veselila onome što će mi Grueman reći.

Helen Grimes stanovala je u blatnoj ulici zapadno od restorana Sjeverni pol, na granici s nekom farmom. Kuća joj je izgledala poput male staje, s nekoliko stabala na malom komadu zemlje i s prozorima punim osušenih biljaka koje su nekada vjerojatno bile pelargonije. Ispred kuće nije bilo natpisa s imenom stanara, ali stari Chrysler parkiran ispred trijema ukazivao je da u kući ipak netko stanuje.

Kad je Helen Grimes otvorila vrata, po tupom izrazu njena lica znala sam da sam joj potpuno nepoznata, baš kao i moj njemački auto. Odjevena u traperice i traper košulju koju nije gurnula u hlače, položila je ruke na svoje pozamašne bokove ne pomaknuvši se s vrata.

Činilo se da hladnoća i moje ime i prezime njoj ne znače apsolutno ništa, i tek kad sam je podsjetila na svoju posjetu zatvoru ugledala sam iskru prepoznavanja u njenim malim, ispitivačkim očima.

– Tko vam je rekao gdje živim? Obrazi su joj se zacrvenjeli pa sam se upitala bi li me mogla udariti.

– Vaša adresa nalazi se u sudskoj arhivi za okrug Goochland.

– Niste je trebali tražiti. Kako bi se vi osjećali da ja iskopam vašu adresu?

– Da vam je moja pomoć potrebna koliko je meni potrebna vaša, ne bih imala ništa protiv, Helen, rekla sam.

Samo je buljila u mene. Primijetila sam da joj je kosa vlažna i da joj je uho zamrljano crnom bojom za kosu.

– Čovjek za kojeg ste radili je ubijen, rekla sam. Netko tko je radio za mene je ubijen. A ima još ljudi koji su poginuli. Sigurna sam da pratite barem nešto od onoga što se događa.

Postoje izloži za sumnju da je osoba koja sve to radi bila zatvorena u Spring Streetu netko tko je

pušten negdje u vrijeme kad je Ronie Joe Waddell smaknut.

– Ne znam ništa o tome daje netko pušten. Pogled joj je odutao na praznu ulicu iza mene.

– Zna li možda nešto o zatvoreniku koji je nestao? Netko tko, možda, nije bio legitimno pušten? Čini mi se da bi netko tko je radio posao kojeg ste vi radili znao tko ulazi u zatvor, a tko izlazi iz njega.

– Nisam čula da je netko nestao. Zašto više ne radite tamo? upitala sam. Zdravstveni razlozi.

Negdje iz unutrašnjosti prostora kojeg je čuvala začula sam zvuk koji je podsjećao na zatvaranje vrata kuhinjskog ormara.

I dalje sam pokušavala. Sjećate li se da je majka Ronnieja Waddella došla posjetiti sina onog dana kad je pogubljen?

– Bila sam tamo kad je ušla.

– Vjerojatno ste pretražili nju i sve što je imala sa sobom. Jesam li u pravu?

– Da.

– Ono što pokušavam utvrditi jest je li možda gospođa Waddell donijela nešto što je mogla dati svom sinu. Znam da pravila o posjetama zabranjuju ljudima da donose stvari za zatvorenike...

– Ali može se dobiti dozvola. Ona ju je dobila.

– Gospođa Waddell je imala dozvolu da nešto da svome sinu?

– Helen, kuća nam se hladi, začuo se sladunjav glas iza njenih leđa.

Između mesnatog lijevog ramena Helen Grimes i dovratka pojavio se par svijetlih plavih očiju koje su se zaustavile na meni poput puščanih nišana. Nakratko sam ugledala blijedi obraz i orlovski nos prije no što je prostor ponovno ostao prazan. Brava je zazveckala i vrata su se tiho zatvorila iza bivše zatvorske čuvarice. Naslonila se na njih zureći u mene. Ponovila sam pitanje.

– Nešto jest donijela za Ronnieja, ali ništa puno. Pozvala sam upravitelja da izda dozvolu.

– Pozvali ste Franka Donahuea?

Klimnula je glavom.

– I on je izdao dozvolu?

– Kao što sam rekla, nije bilo puno, to stoje donijela za njega. Helen, što je to bilo?

– Isusova slika veličine razglednice na čijoj je poledini nešto bilo napisano. Ne sjećam se točno. Nešto kao: Bit ću s tobom u raj, samo što riječi nisu bile točno sročene. S tobom u raj je bilo napisano: sto bornu raj, rekla je Helen Grimes bez tračka osmijeha na licu.

– I to je bilo sve? upitala sam. To je htjela dati sinu prije no što umre?

– Rekla sam vam da je to bilo sve. A sad idem natrag u kuću i ne želim da vas opet vidim ovdje. Spustila je ruku na kvaku u tre nutku kad su prve kapi kiše počele curkati s neba ostavljajući na cementom trijemu tragove veličine novčića.

Kad je kasnije toga dana Wesley svratio do mene imao je na sebi crnu kožnu pilotsku jaknu i tamnoplavu kapu, a na licu je nosio trag osmijeha.

– Što se događa? upitala sam kad smo se povukli u kuhinju, koja nam je sada već bila postala tako uobičajeno mjesto sastanka daje Wesley uvijek sjedio na istoj stolici.

– Nismo slomili Stevensa, ali mislim da je dobro napuknuo. To što si ostavila laboratorijski zahtjev na mjestu gdje gaje mogao vidjeti je upalilo. Ima dobar razlog bojati se rezultata analize DNA na tkivu fetusa iz slučaja Susan Story.

– On i Susan su bili ljubavnici, rekla sam, začudo ne osuđujući Susanin moral. Ono što me razočaralo bio je njen ukus.

– Stevens je priznao da su se sastajali, ali je porekao sve drugo.

– Kao i to da ima ikakva pojma o tome gdje je Susan dobila triipo tisuće dolara? rekla sam.

– Poriče da zna bilo što o tome. Ali još mi nismo završili s njim. Jedan Marinov doušnik kaže da je na p o d r

učju gdje je Susan ubijena, otprilike u vrijeme kad mislimo da se to dogodilo vidio crni Jeep s tablicom za koju je vlasnik očito morao doplatiti, jer ima posebnu kombinaciju brojki i slova. Stevens vozi crni Jeep s tablicom na kojoj piše 14 me17.

– Nije je Stevens ubio, Bentone, rekla sam.

– Ne, nije. Ono što ja mislim da se dogodilo jest da se Stevens prepao kad je osoba s kojom se upleo zatražila podatke o slučaju Jennifer Deighton.

– Što implicira vrlo očitu stvar, složila sam se. Stevens je znao da je Jennifer Deighton ubijena.

– A budući da je takva kukavica kakva je, odlučio je da će, kad dođe vrijeme za sljedeću isplatu, pustiti da to obavi Susan. A onda će se on sastati s njom odmah nakon toga i uzeti svoj dio.

– A do tada je ona već bila ubijena.

17 Na engleskom se čita jednako kao i One for me, što znači Jedan za mene.

Wesley je klimnuo glavom. Mislim da ju je onaj s kojim se trebala naći ustrijelio i zadržao novac. Kasnije možda samo nekoliko minuta kasnije Stevens se pojavio na zakazanom mjestu, odnosno u uličici pokraj Strawberry Streeta.

– To što govoriš slaže se s njenim položajem u autu, rekla sam. Mora da je najprije bila pognuta prema naprijed, jer joj je napadač pucao u potiljak. Ali kad je pronađena, bila je naslonjena na naslon sjedišta.

– Stevens ju je pomaknuo.

– Kad se približio autu, vjerojatno nije znao što joj je. Nije joj mogao vidjeti lice ako je bila nagnuta na volan. On ju je prevalio unatrag.

– A onda je pobjegao glavom bez obzira.

– A ako je prije nego što se zaputio na sastanak s njom stavio na sebe kolonjsku vodu, onda je još uvijek imao tragova mirisa na rukama. Kad ju je prebacio unatrag, rukama je vjerojatno dodirnuo njen kaput i to u predjelu ramena. Taj sam miris osjetila na mjestu zločina.

– Na kraju ćemo ga ipak slomiti.

– Sad se moramo pozabaviti važnijim stvarima, Bentone, rekla sam, a zatim sam mu ispričala kako sam posjetila Helen Grimes i sve o onome što je rekla o posljednjoj posjeti gospođe Waddell svom sinu.

– Moja teorija, nastavila sam, jest daje Ronnie Waddell htio da se Isusova slika pokopa s njim i daje to bila njegova posljednja želja. Stavio ju je u omotnicu i napisao na njoj: Iznimno povjerljivo, i tako dalje.

– Ali to nije mogao napraviti bez Donahueve dozvole, rekao je Wesley. Prema protokolu, posljednja želja zatvorenika mora biti rečena upravitelju.

– Točno, ali što god da je Donahueu rečeno, vjerojatno mu nije bilo svejedno dozvoliti da Waddellovo tijelo odvezu sa zapečaćenom omotnicom u džepu. I tako je Waddellu dao dozvolu, ali je smislio način kako da vidi što je u omotnici a da ne izazove frku i paniku.

Odlučio je zamijeniti omotnice nakon Waddellove smrti, pa je naredio jednom od svojih grubijana da se pobrine za to. I tu dolazimo do onih računa.

– Nadao sam se da ćeš doći do toga, rekao je Wesley.

– Ja mislim da je taj netko napravio malu pogrešku. Recimo da mu na stolu stoji bijela omotnica u kojoj se nalaze računi s nedavnog puta u Petersburg. Recimo da je dobio sličnu bijelu omotnicu, ugurao u nju nešto sasvim bezazleno i napisao na nju istu stvar koju je Waddell napisao na omotnici s kojom je želio biti pokopan.

– Samo što je čuvar to napisao na pogrešnoj omotnici. Da. Napisao je to na onoj u kojoj se nalaze računi.

– I to je vjerojatno primijetio kasnije, dok je tražio svoje račune i otkrio u omotnici nešto drugo, onu bezazlenu stvarčicu.

– Točno, rekla sam. I tu na scenu dolazi Susan. Da sam ja na mjestu čuvara koji je napravio tu pogrešku, bila bih jako zabrinuta. Za mene bi goruće pitanje bilo je li netko od patologa otvorio tu omotnicu u mrtvačnici ili je ona ostala zatvorena. A da sam uz to još i osoba koja je vrbovala Bena Stevensa, osoba koja donosi lovu u zamjenu za to da Waddellu u mrtvačnici ne budu uzeti otisci, znala bih točno kome se mogu obratiti.

– Nazvala bi Stevensa i rekla mu da sazna je li omotnica otvorena. A ako je, je li se njen sadržaj ikome učinio sumnjivim i je li koga nagnao na to da počne postavljati pitanja. To se zove spotaknuti se na vlastitu paranoju i završiti s više problema nego što bi ih imao da si samo ostao miran. Ali izgleda mi da je Stevens mogao s lakoćom odgovoriti na to pitanje.

– Ne baš, rekla sam. Mogao je upitati Susan, ali ona nije bila prisutna kad je omotnica otvorena. Ju je otvorio na katu, fotokopirao njen sadržaj i poslao izvornik van zajedno s ostalim Waddellovim osobnim stvarima.

– A Stevens nije mogao jednostavno uzeti dosje slučaja i pogledati fotokopije?

– Ne, a da pritom ne razbije bravu na mom kredencu, rekla sam.

– Znači, u njegovoj je glavi jedina alternativa bio kompjuter.

– Da, osim ako nije želio pitati mene ili a. A znao je da to ne smije. Ni on ni ja ne bismo otkrili tako povjerljiv podatak ni njemu, ni Susan, ni bilo kome drugome.

– Zna li on dovoljno o kompjuterima da provali u tvoj direktorij?

– Koliko ja znam, ne, ali Susan je pohađala nekoliko tečajeva i imala je u uredu knjige o UNIXu. Zazvonio je telefon, a ja sam pustila da Lucy podigne slušalicu. Kad je ušla u kuhinju, u očima joj se vidjela zabrinutost.

– Tvoj odvjetnik, teta Kay.

Dodala mi je kuhinjski telefon pa sam se javila ne dizući se od stola. Nicholas Grueman nije trošio riječi na pozdravljanja već je odmah prešao na stvar.

– Doktorice Scarpetta, dvanaestog studenog ispunili ste ček kojim ste sa svog računa podigli ništa manje od deset tisuća dolara u gotovini. A u vašim bankovnim papirima ne vidim da je taj novac položen na neki drugi vaš račun.

– Nisam položila taj novac.

– Izašli ste iz banke s deset tisuća dolara u gotovini?

– Ne, nisam. Ček sam ispunila u banci Signet, u centru grada, i njime kupila gotovinski ček u britanskim funtama.

– Na koga je bio naslovljen taj ček? upitao je moj bivši profesor dok je Benton Wesley napeto zurio u mene.

– Gospodine Grueman, taje transakcija bila osobne prirode i ni na kakav način nije povezana s mojom profesijom.

– Hajde, hajde, doktorice Scarpetta. Znae da to nije dovoljno dobro.

Duboko sam udahnula.

– Vi zacijelo znate da će nas ispitivati o tome. I zacijelo shvaćate da će biti problema oko toga zašto ste ispisali ček na tako velik iznos samo nekoliko tjedana prije no što je vaša nadzornica mrtvačnice položila neobjašnjivu svotu novca na svoj račun.

Zatvorila sam oči i provukla prste kroz kosu kad je Wesley ustao i stao iza mene.

– Kay osjetila sam njegove ruke na ramenima zaboga, pa moraš mu reći.

Poglavlje 13

Da se Grueman nikada nije aktivno bavio pravom, ne bih mu povjerila svoju sudbinu. Ali prije no što je predavao na fakultetu bio je slavan odvjetnik, radio je na građanskim pravima, te kao tužitelj za Ministarstvo pravosuđa u slučajevima protiv velikih gangstera u doba Roberta Kennedyja. Sada je zastupao klijente koji nemaju novca i koji su osuđeni na smrt.

Cijenila sam Gruemanovu ozbiljnost, a trebao mi je njegov cinizam.

Nije ni pokušao raspravljati ili uvjeravati se u moju nevinost. Odbijao je pokazati i najmanji trag dokaza Marinu ili bilo kom drugom. Nikome nije rekao za ček na deset tisuća dolara koji je, kako je rekao, bio najgori dokaz protiv mene. Podsjetio me na ono što je učio svoje studente prvog dana predavanja iz krivičnog prava: Samo reci ne. Samo reci ne. Samo reci ne. Moj bivši profesor slijepo se držao tih pravila i time uništavao svaki pokušaj Roya Pattersona.

A onda me u utorak, šesti siječnja, Patterson nazvao kući i zatražio da se spustim u grad u njegov ured na razgovor.

– Siguran sam da to možemo srediti, rekao je srdačno. Moram vam samo postaviti nekoliko pitanja.

Ono na što je aludirao bilo je da bi se, ukoliko budem surađivala, moglo izbjeći nešto još gore, a ja sam se čudom čudila da je Patterson čak i samo na trenutak pomislio kako me može prevali tim istrošenim trikom. Kad javni tužitelj Commonwealtha želi popričati s vama, to znači daje krenuo u lov i da ne misli dozvoliti a mu išta pobjegne. Isto važi i za policiju. U

dobrom starom grueinanovskom duhu rekla sam Pattersonu ne, radi čega sam već sljedećeg jutra primila sudski poziv da dvadesetog siječnja izađem pred posebnu veliku porotu. Nakon toga uslijedio je duces tecuni za moje financijske papire. Grueman se najprije pozvao na peti amandman¹⁸, a zatim je pokrenuo postupak za poništavanje sudskog poziva. Tjedan dana kasnije nismo imali drugog izbora no odazvati se, ukoliko nisam željela da me se tereti za nepoštivanje suda. Otprilike u isto to vrijeme guverner Norring imenovao je a vršiteljem dužnosti glavnog sudskog patologa Virginije.

– Eno još jednog televizijskog kombija. Upravo je prošao, oglasila se Lucy iz blagovaonice gdje je stajala zagledana kroz prozor.

– Dođi ovamo i pojedj ručak, pozvala sam je u kuhinju. Juha ti se hladi.

Tišina.

A onda je rekla: Teta Kay? Zvučala je uzbuđeno.

– Stoje?

– Nikada nećeš pogoditi tko je upravo stigao.

Kroz prozor iznad sudopera promatrala sam bijeli Ford LTD kako se zaustavlja ispred kuće. Vozačeva vrata su se otvorila i Marino se izvukao van iz auta. Nategnuo je hlače i popravio kravatu pogledom upijajući sve što ga je okruživalo. Dok sam ga promatrala kako se stazicom približava mom trijemu, bila sam tako duboko dirnuta daje to i mene samu iznenadilo.

– Nisam sigurna bi li mi trebalo biti drago da te vidim ili ne, rekla sam otvorivši vrata.

– Hej, nemaš brige. Nisam te došo uhitit, doktorice.

– Molim te, uđi.

– Bok, Pete, rekla je Lucy veselo.

– Šta ti ne bi trebala bit u školi il nešto tako?

– Ne.

– Šta? Šta vam tamo dolje u Juznoj Americi praznici traju cijeli siječanj?

– Tako je. Radi lošeg vremena, rekla je moja nećakinja. Kad temperatura padne ispod dvadeset stupnjeva, sve prestaje s radom.

Marino se nasmiješio. Mislim da ga nikada prije nisam vidjela u gorem izdanju.

Nekoliko trenutaka kasnije upalila sam vatru u dnevnoj sobi, a Lucy je otišla u grad obaviti neke poslove.

– Kako si ti sve ovo vrijeme? upitala sam. Natjerat ćeš me da pušim vani? Gurnula sam pepeljaru bliže njemu.

– Marino, ispod očiju ne da imaš vreće, nego kovčege, lice ti je crveno, a ovdje nije dovoljno toplo da se znojiš od vrućine.

– Već vidim da sam ti falio. Iz stražnjeg džepa izvukao je prljavu maramicu i njome obrisao čelo. Zatim je zapalio cigaretu i I zagledao se u vatru. Patterson se ponaša ko zadnji seronja, dokj torice. Hoće te spržiti.

– Neka pokuša.

– I hoće, a ti budi spremna na to.

– Nema temelja za parnicu protiv mene, Marino.

– Ima otisak prsta pronađen na omotnici u Susaninoj kući.

– To mogu objasniti.

18 Sudski poziv pod prijetnjom kazne uz obvezu da se sa sobom ponesu i određeni dokumenti koje služe kao dokaz.

– Al ne možeš dokazat, a ima on i svog malog aduta. I kušnjem se da ti ovo ne bi trebo reć al svejedno hoću.

– Kakvog aduta?

– Sjećaš se Toma Lucera?

– Znam tko je to, rekla sam. Ne poznajem ga.

– E, pa on ti može bit jako šarmantan, a uz to je i prokleta dobar murjak, da ti budem iskren. Ispada da je malo njuško oko banke Signet i da se upucavo nekoj službenici sve dok mu ova nije šapnula pokoji podatak o tebi. Sad, on je nije smio pitat i ona nije smjela reć, al rekla mu je da se sjeća kako si ispisala ček.

– S tim ću se složiti.

– Onda joj se netko pojavio pred vratima i ona ga je zacijelo pustila unutra, budući da nije bilo tragova nasilnog ulaza, niti je bilo tragova borbe. Ono što se nakon toga dogodilo, prema moioi procjeni jest daje ta osoba zahtijevala da mu Jennifer da što god daje tražio, a ona to nije htjela učiniti. To gaje naljutilo, pa je donio stolicu iz blagovaonice i postavio je u sredinu njene dnevne sobe. Posjeo ju je na nju i, kratko rečeno, mučio je. Postavljao joj je pitanja, a kad mu ona nije htjela reći ono što je želio čuti, stegnuo bi malo stisak oko njena vrata. To se nastavljalo sve dok nije pretjerao. Onda ju je odnio van i položio u auto.

– Ako je ulazio i izlazio iz kuće, to bi moglo objasniti zašto su kuhinjska vrata bila otključana kad smo stigli, razmišljao je Marino.

– Možda. Sve u svemu, mislim da nije planirao njenu smrt onda kad je nastupila, a nakon što ju je pokušao prikazati kao samoubojstvo vjerojatno se nije dugo zadržavao u kući. Možda se uplašio, a možda je samo izgubio zanimanje za svoj zadatak. Sumnjam daje uopće pretraživao kuću, a sumnjam i da bi pronašao bilo što čak i da jest.

– Mi nismo, to je sto posto sigurno, rekao je Marino.

– Jennifer Deighton bila je jako uplašena, rekla sam. Naznačila je Gruemanu u faksu koji mu je

poslala da je nešto u vezi s Ronniejem Waddellom pogrešno. Mene je očito vidjela na vijestima i kasnije me pokušala nazvati, ali bi spustila slušalicu svaki put kad bi se javila moja automatska sekretarica.

– Misliš da je imala neke papire u nešto štabi nam moglo reć o čemu se tu zapravo radi?

– Ako ih je i imala, rekla sam, vjerojatno je bila dovoljno uplašena da ih makne iz kuće.

– I skrije ih gdje?

– Ne znam, ali možda će znati njen bivši muž. Zar ga nije krajem studenog posjetila na dva tjedna?

– Bogami, je. Marino se doimao zainteresiranim. E, bogami, da znaš da je.

Glas Williija Traversa preko telefona bio je odlučan i ugodan kad sam ga napokon dobila u odmaralištu Ruzičasta školjka u Fort Myers Beachu na Floridi. No bio je neuvjerljiv i suzdržan kad sam mu počela postavljati pitanja.

– Gospodine Travers, što mogu učiniti da mi počnete vjerovati? napokon sam ga upitala, očajna.

– Dođite ovamo.

– To je u ovom trenutku vrlo teško izvedivo.

– Moram vas vidjeti.

– Molim?

– Takav sam. Ako vas vidim, mogu vas osjetiti i znati jeste li u redu. I Jenny je bila takva.

– Znači, ako dođem u Fort Myers i dozvolim vam da me osjetite, pomoći ćete mi?

– Ovisi o tome što ću osjetiti.

Rezervirala sam avionsku kartu za šest i pedeset sljedećeg jutra. Lucy i ja odletjet ćemo u Miami. Ostavit ću je kod Dorothy i odvesti se u Fort Myers Beach, gdje ću po svemu sudeći provesti noć pitajući se jesam li ja to sišla s uma. Svi su izgledi bili da će se ispostaviti kako je holistički fanatik od bivšeg muža Jennifer Deighton samo veliko gubljenje vremena.

Snijeg je prestao padati kad sam se u subotu u četiri sata ujutro probudila i zaputila se u Lucynu sobu kako bih probudila i nju. Jedan trenutak osluškivala sam kako diše, a onda sam je lagano potapšala po ramenu i u tami je šaptom pozvala po imenu. Pomakla se, a zatim sjela uspravno u krevetu. U avionu je spavala do Charlotte, a zatim je čitavim putem do Miamija lebdjela u jednom od svojih nepodnošljivih raspoloženja.

– Radije bih uzela taksi, rekla je zureći kroz prozor.

– Lucy, ne možeš uzeti taksi. Tvoja majka i njen prijatelj će te tražiti.

– Super. Neka se čitav dan vozikaju po aerodromu. Zašto ne poći s tobom?

– Zato što moraš ići kući, a ja moram odmah krenuti za Fort Myers Beach odakle ću avionom natrag u Richmond. Vjeruj mi. Ne bi se zabavila.

– Misliš da ću se zabaviti s mamom i njenim najnovijim idiotom?

– Ne znaš da je čovjek idiot. Nikada ga do sada nisi vidjela. Zašto mu ne pružiš priliku?

– Voljela bih da mama dobije AIDS. Lucy, ne govori takve stvari.

– Ali zaslužila je. Ne razumijem kako može spavati sa svakim kretenom koji je izvede na večeru i u kino. Ne razumijem kako ti ona može biti sestra.

– Tiše, prošaputala sam.

– Da joj toliko nedostajem, htjela bi me dočekati sama. Ne bi htjela da u blizini bude itko drugi.

– To ne mora uvijek biti tako, rekla sam joj. Kad se jednog dana zaljubiš, razumjet ćeš.

– Zašto misliš da se još nikada nisam zaljubila? Ljutito me pogledala.

– Zato što bi tad znala da zaljubljenost izvlači na površinu ono najbolje i ono najgore u ljudima. Jednoga dana smo velikodušni i osjetljivi do boli, a drugog dana nismo ni za to da nas se ustrijeli.

Život nam se sastoji od samih krajnosti.

– Voljela bih da mama malo požuri i prođe tu menopauzu. Sredinom poslijepodneva, dok sam se vozila Tamiami Trailom i dok su mi na staklu poigravale svjetlost i sjena, pokušavala sam zakrpati rupe što ih je savjest izjela u mojoj svijesti. Kad god bih se susrela sa svojom obitelji, osjećala sam se razdraženo i iznervirano. Kad god bih izbjegavala susresti se s njima osjećala sam se isto onako kao što sam se osjećala kad sam bila dijete, kad sam naučila kako pobjeći od kuće a da ne napustim sobu. Postala sam, na neki način, svoj vlastiti otac kad je on umro. Ja sam bila ona razumna kći koja je kući donosila petice, koja je znala kuhati. Ja sam bila ona koja je rijetko plakala i čija je reakcija na promjenjive situacije u mom razorenom domu bila smiriti se i jednostavno nestati, poput pare. Posljedica toga, bila je da su me majka i sestra optuživale za ravnodušnost, a ja sam odrasla noseći u sebi potajni stid da je to istina.

Stigla sam u Fort Myers Beach s uključenim klimauređajem i sa spuštenim sjenilom koje mi je zaklanjalo sunce. More i nebo dodirivali su se u neprekinutom drhtavom plavetnilu, a palmino lišće izgledalo je kao svijetlozeleno perje na vrhu stabala čvrstih poput nojevih nogu.

Boja odmarališta Ruzičasta školjka opravdavala je njegov naziv. Stražnjim dijelom bilo je okrenuto prema zaljevu Estero, a s prednjih balkona pružao se širok pogled na Meksički zaljev. Willie Travers živio je u jednom od bungalova, ali s njim sam se trebala naći tek u osam navečer. Uzela sam jednokrevetni apartman u kojem sam doslovno ostavljala odjeću po podu skidajući sa sebe svoj zimski kostim i vadeći iz torbe kratke hlačice i majicu kratkih rukava. Trebalo mi je sedam minuta da izađem iz sobe i stignem na plažu.

Nisam znala koliko sam kilometara propješačila, jer sam izgubila pojam o vremenu, a sve su pješčane uvale bile zapanjujuće slične. Promatrala sam pelikane kako zabacuju glave unazad gutajući ribu kao da se radi o gutljajima burbona i oprezno zaobilazila opuštene plave klobuke nasukanih meduza. Većina ljudi pokraj kojih sam prolazila bili su stari. Tek tu i tamo visoki glas kakva djeteta izdigao bi se iznad šuma valova, poput komadića šarenog papira nošenog vjetrom. Skupljala sam ljuske morskih jezinaca izglađene udarcima valova i isprane školjke što su podsjećale na peperminte što su se stanjili od cuclanja. Sjetila sam se Lucy i ponovno osjetila koliko mi nedostaje.

Kad je veći dio plaže bio u sjeni, vratila sam se u sobu. Otuširala sam se i presvukla, a zatim sam sjela u auto i vozila se Estero Boulevardom sve dok me glad poput vilinskih rašlji nije dovela do parkirališta restorana Skippers Gallev. Jela sam crvenu zabicu¹⁹ i pila bijelo vino dok se obzorje gubilo u zagasitom plavetnilu. Uskoro su svjetla čamaca lebdjela u mraku, a voda se više nije vidjela.

Do vremena kad sam pronašla bungalov broj 183 koji se nalazio pokraj prodavaonice ribičkih mamaca i mola za pecanje bila sam opuštена kao da sam ovdje već dugo. Kad je Willie Travers otvorio vrata, činilo mi se kao da se oduvijek poznajemo.

– Prvo je na redu osvježanje. Vi, naravno, niste jeli, rekao je.

Sa žaljenjem sam mu rekla da jesam.

– Onda ćete jednostavno morati jesti ponovno.

– Ali neću moći.

– Dokazat ću vam da ste u krivu za manje od sata. Na jelovniku je vrlo lagana hrana.

Kirnja pržena na maslacu i soku od limete, raskošno pošćropljena svježim mljevenim paprom.

A imamo i kruh sastavljen od sedam zitarica koji je u cijelosti moja domaća radinost, a kojeg nećete zaboraviti dok ste živi. Da vidimo. A, da. Još je tu i marinirani kupus i meksičko pivo.

Dok je govorio otvorio je dvije boce Dos Equisa. Bivši muž Jennifer Deighton imao je valjda blizu osamdeset godina, lice mu je bilo opaljeno suncem tako da je izgledalo poput ispucale zemlje, ali su mu plave oči bile životne poput očiju kakva mladića. Često se smiješio u govoru, a bio je

žilavo mršav poput starog remena. Njegova me kosa podsjećala na malje bijele teniske loptice.

– Kako to da ste došli živjeti ovamo? upitala sam razgledavajući preparirane ribe na zidovima oko sebe i pohabani namještaj.

– Prije nekoliko godina odlučio sam se povući i samo pecati, i tako sam sklopio dogovor s Ruzičastom školjkom. Ja ću im voditi dućan s ribolovnim priborom, ako oni meni iznajme bungalov po pristojnoj cijeni.

– Što ste radili prije no što ste otišli u mirovinu?

– Isto što radim i sada. Nasmiješio se. Bavim se holističkom medicinom, a iz toga je teško otići u mirovinu, baš kao i iz religije. Jedina razlika je u tome što sada radim s ljudima s kojima želim i više nemam ured u gradu.

– A kakva je vaša definicija holističke medicine?

– Vrlo jednostavno, liječim čitavu osobu. Cilj je dovesti ljude u ravnotežu. Ispitivački me pogledao, odložio svoje pivo i prišao stolici okrugla naslona na kojoj sam sjedila. Hoćete li, molim vas, ustati?

Bila sam raspoložena udovoljiti mu.

– Sad ispruzite jednu ruku. Nije važno koju, samo je držite tako da bude usporedna s podom.

Sada ću vam postaviti jedno pitanje i dok vi budete odgovarali pokušat ću gurnuti vašu ruku prema dolje, a vi mi nemojte dozvoliti. Vidite li sebe kao heroinu svoje obitelji?

– Ne. Ruka mi je istog trenutka popustila pod njegovim pritiskom i spustila se poput pokretnog mosta.

– E, moram vam reći da se ipak doživljavate tako. To mi govori da ste prilično oštri prema sebi i da je tako od samog početka. U redu. Podignite sada ruku opet, a ja ću vam postaviti još jedno pitanje. Obavljate li dobro svoj posao?

– Da.

– Evo, ja guram što jače mogu, ali vaša ruka kao daje od čelika. Znači da dobro obavljate svoj posao.

Vratio se do kauča, a ja sam sjela.

19 Red snapper vrsta sjevernoameričke slatkovodne kornjače.

– Moram vam priznati da sam ponešto sumnjičava kad je u pitanju vaš medicinski nauk, rekla sam s osmijehom.

– Ne biste trebali biti, jer načela nisu ništa drugačija od onih s kojima se susrećete svaki dan. Što je krajnja istina? Tijelo ne laže. Bez obzira na to što vi sebi govorili, vaša razina energije odgovara onome što je istina. Ako vaš razum tvrdi da niste junakinja svoje obitelji ili da volite sami sebe, kad to nije ono što zaista osjećate, energija vam slabi. Ima li to smisla?

– Da.

– Jedan od razloga radi kojih je Jenny dolazila ovamo jednom ili dva puta godišnje je i taj da je dovedem u ravnotežu. A kad je Posljednji put bila ovdje, oko Dana zahvalnosti, bila je tako razdrmana, da sam morao raditi s njom nekoliko sati dnevno.

– Je li vam rekla što je muči?

– Mnogo toga ju je mučilo. Tek se bila preselila i nisu joj se sviđali susjedi, pogotovo oni prekoputa.

– Claryjevi, rekla sam.

– Valjda su se tako zvali. Žena je bila pravo njuškalo, a muž joj se nabacivao sve dok ga nije udarila kap. Osim toga, Jennyn je posao s horoskopima izbjegao kontroli i počeo je iscrpljivati.

– Kako ste vi gledali na tu tvrtku koju je vodila?

– Jenny je bila nadarena, ali je radila previše stvari odjednom.

– Biste li je označili kao medija?

– Aa. Ne bih nikako označio Jenny ne bih ni pokušao. Ona se bavila mnogim stvarima.

Iznenada sam se sjetila praznog lista papira na njenu krevet, onog na kojem je ležao kristal, pa sam upitala Traversa bi li on možda znao što to znači, ako uopće išta znači.

– To znači da se koncentrirala. Koncentrirala? Bila sam zbunjena. Na što?

– Kad bi Jenny željela meditirati, uzela bi bijeli list papira i položila na njega kristal. Zatim bi mirno sjedila, polako okrećući kristal u krug i promatrajući kako se svjetlo što se odbija od faceta kreće po papiru. Na nju je to imalo isti učinak kakav promatranje vode ima na mene.

– Je li joj išta drugo bilo na srcu kad vas je posjetila, gospodine Travers?

– Zovite me Willie. Da, i vi već znate što ću vam sada reći. Bila je uzrujana zbog zatvorenika koji je čekao smaknuće, Ronnieja Waddella. Jenny i Ronnie bili su se godinama dopisivali i ona se jednostavno nije mogla suočiti s mišlju da će ga netko poslati u smrt.

– Znate li nije li joj Waddell otkrio nešto što ju je moglo dovesti u opasnost?

– Dao joj je nešto što ju je dovelo u opasnost.

Posegnula sam za pivom ne skidajući pogleda s njegova lical

– Kad je došla ovamo za Dan zahvalnosti, donijela je sa sobom sva njegova pisma i sve drugo što joj je tijekom godina poslao. Htjela je da joj ih ovdje pričuvam.

– Zašto?

– Tako da budu na sigurnom.

– Brinula je da bi ih netko mogao uzeti od nje?

– Sve što ja znam jest da je bila jako prestrašena. Ispričala mi je da ju je prvog tjedna u studenom Waddell nazvao na njen račun i rekao joj da je spreman umrijeti i da se više ne želi boriti. Očito je bio uvjeren da ga ništa ne može spasiti i zamolio ju je da ode na farmu u Suffolk i uzme njegove stvari od njegove majke. Rekao joj je da bi htio da ih ona ima kod sebe i da ne brine jer će njegova majka razumjeti.

– Što je spadalo u te njegove stvari? upitala sam.

– Samo jedno. Ustao je. Nisam sasvim siguran koliko je to značajno i važno a nisam siguran niti da želim biti siguran. I zato ću vam to predati, doktorice Scarpetta. Odnosite to natrag u Virginiju. Pokažite policiji. Učinite s tim što god želite.

– Zašto sada iznenada želite pomoći? upitala sam. Zašto to niste učinili već mnogo ranije?

– Nitko se nije potrudio posjetiti me, rekao je glasno iz druge sobe. Rekao sam vam kad ste nazvali da ne radim ništa preko telefona.

Kad se vratio, položio je crnu Hartmann aktovku pokraj mojih nogu. Mjedena bravica bila je objijena, a koža izgrebana. Sama pomisao na nju budi u meni negativnu energiju.

Pisma koja je Ronnie Waddell napisao Jennifer Deighton iz ćelije u kojoj je čekao smrt bila su uredno omotana gumenim vrpčama i složena kronološkim redoslijedom. Samo sam ih nekoliko ovlašt pročitala u sobi te večeri, jer se njihovo značenje gotovo sasvim izgubilo u sjeni drugih stvari koje sam pronašla.

U aktovci su se nalazili blokovi ispunjeni rukom pisanim bilješkama koje nisu imale mnogo smisla, budući da su se odnosile na slučajeve i dileme Commonwealtha od prije više od deset godina. Bilo je tu još nekoliko kemijskih i običnih olovaka, karta Virginije, kutijica tableta za grlo Sucrets, inhalator Vicks i tubica ljepila. U zutoj kutijici nalazio se EpiPen, trimiligramska injekcija epinefrina koju obično posjeduju ljudi fatalno alergični na ubode pčela ili na određene vrste hrane. Etiketa iz ljekarne bila je ispunjena na pacijentovo ime, na njoj je pisao datum i podatak da uz

injekciju EpiPena ide pet ampula lijeka. Bilo je očito daje Waddell aktovku ukrao iz kuće Robyn Naismith onog kobnog jutra kada ju je ubio. Moguće je da nije imao pojma kome pripada sve dok je nije odnio iz kuće i obio bravicu. A onda je otkrio da je divljački ubio poznatu osobu s lokalne televizije Čiji je ljubavnik, Joe Norring, tada bio javni tužitelj Virginije.

– Waddell nije imao nikakvih izgleda, rekla sam. Ne kažem daje zaslužio milost s obzirom na ozbiljnost njegova nedjela. Ali od trenutka kada su Waddella uhitili, Norring je počeo brinuti. Znao je daje bio ostavio aktovku u Robyninoj kući i znao je daje policija nije pronašla.

Zašto je ostavio aktovku u kući Robyn Naismith nije bilo sasvim jasno, osim ako je jednostavno nije zaboravio one noći za koju nijedno od njih dvoje nije moglo znati daje njena posljednja.

– Uopće ne mogu zamisliti Norringovu reakciju kad je čuo za to, rekla sam.

Wesley me pogledao preko ruba naočala nastavljajući se baviti papirima pred sobom.

Mislim da je to nemoguće zamisliti. Ne samo daje morao brinuti o tome što će svijet reći kad sazna da je imao ljubavnicu, već bi ga ta njegova veza s Robyn učinila i glavnim osumnjičenim za njeno ubojstvo.

– Moglo bi se reć da je imo vrazje sreće šta je Waddell uzeo aktovku, rekao je Marino.

– Sigurna sam da u njegovim očima nije imao sreće kako god okreneš, rekla sam. Da su pronašli aktovku na mjestu zločina, bio bi u nevolji. A budući da ju je počinitelj ukrao, Norring se morao neprestano brinuti da će negdje iskrsnuti. Ji Marino je uzeo lonac s kavom i svima nam napunio šalice. Neko se sto posto moro pobrinut za to da Waddell ne propjeva.

– Možda. Wesley je posegnuo za mlijekom. A opet, možda Waddell nije ni zucnuo. Ja nagađam da se on od samog početka bojao da će ono na što je nabasao samo pogoršati stvari za njega. Aktovka je mogla poslužiti kao oružje, ali koga će to oružje uništiti? Norringa ili Waddella? Je li Waddell bio spreman vjerovati u sustav do te mjere da ocrni javnog tužioca?

Je li, godinama nakon toga, bio spreman vjerovati u sustav toliko da ocrni samog guvernera jedinog čovjeka koji mu je mogao poštediti život?

– I tako je Waddell šutio, znajući da će njegova majka čuvati ono što je sakrio na farmi sve dok ne bude spreman povjeriti to nekom drugom, rekla sam.

– Norring je imo deset godina da pronade tu aktovku, rekao je Marino. Zašto ju je tek sad počeo tražit?

– Ja mislim daje Norring imao Waddella na oku od početka, rekao je Wesley. I mislim da je taj nadzor prilično pojačan u zadnjih nekoliko mjeseci. Što se Waddellovo smaknuće više bližilo, to je on imao manje za izgubiti, što je značilo da su postojali sve veći i veći izgledi da će progovoriti. Moguće je da je netko prisluškiavao njegov telefonski razgovor s Jennifer Deighton kad ju je nazvao u studenome. A moguće je i daje Norringa uhvatila panika kad je čuo o čemu su razgovarali.

– Nego šta da ga je uhvatila panika, rekao je Marino. Ja sam osobno pretražio sve Waddellove stvari dok sam radio na I njegovom slučaju. Tip je imo skoro pa ništa, a ako je išta njegovog još bilo na farmi, nama je promaklo.

– A Norring je to vjerojatno znao, rekla sam.

– K vragu, nego šta da je, rekao je Marino. I tako je vjerojatno znao da nešto smrdi kad se radi o tim stvarima koje treba Tti Waddellovoj prijateljici. Ponovno mu se u noćnim morama počela javljat ta prokleta aktovka, a da stvar bude još gora, nije logo nikoga poslat da jednostavno bane u kuću Jennifer Deigton dok je Waddell još bio na životu. Ako se njoj nešto dogodi, ko zna na šta je Waddell spreman. A najgora je mogućnost bila da će propjevat Gruemanu.

– Bentone, rekla sam, znaš li ti možda zašto je Norring u svojoj aktovci nosio epinefrin?

Na stoje alergičan?

– Izgleda na školjke. Priča se da posvuda ima EpiPena.

Oni su nastavili razgovor, a ja sam provjerila lazanje i otvorila bocu KendallJacksona.

Slučaj protiv Norringa trajat će jako dugo, ako uopće ikada bude dokazan, i činilo mi se da razumijem kako se Waddell osjećao.

Tek sam oko jedanaest sati navečer nazvala Gruemana kod kuće.

– Moja je karijera u Virginiji završena, rekla sam. Dokle god Norring obavlja dužnost guvernera, pobrinut će se za to da mene nema nigdje. Uželi su mi život, prokleti bili, ali ne dam da mi otmu i dušu. Namjeravam se svaki put pozvati na peti amandman.

– Tako će vas sigurno optužiti.

– S obzirom na gadove s kojima imam posla, mislim da će me optužiti ovako ili onako.

– No, no, doktorice Scarpetta. Zar ste zaboravili kakav gad zastupa vas? Ne znam gdje ste vi proveli vikend, ali ja sam bio u Londonu.

Osjetila sam kako mi lice ostaje bez krvi.

– Sad, ne mogu vam jamčiti da će to proći, s obzirom na Pattersona, rekao je čovjek za kojeg sam mislila da ga mrzim, ali pomaknut ću nebo i zemlju da dovedem Charlieja Halea na postolje za svjedoke.

Poglavlje 14

Dvadeseti siječnja dan je bio vjetrovit kao da je kraj ozujka, samo mnogo hladniji, a sunce me zasljepljivalo dok sam vozila Broad Streetom prema sudnici John Marshall.

– Sad ću vam reći još jednu stvar koju već znate, rekao je Nicholas Grueman. Novinari će uzburkati vodu poput gladnih pirana. Tko leti prenisko, izgubi nogu. Hodat ćemo jedno pored drugog, pogleda uprtog u pod. Nemojte se okrenuti, niti pogledati bilo koga, bez obzira na to o kome se radi i što bude rekao.

– Nećemo naći mjesto za parkiranje, rekla sam skrenuvši na Devetu ulicu. Znala sam da će nam se to dogoditi.

– Usporite. Evo, ona dobra žena tamo sa strane nešto pokušava. Sjajno. Odlazi, samo ako joj uspije dovoljno okrenuti kotače.

Iza mene je zatreštao zvuk trube.

Bacila sam pogled na sat, a zatim se okrenula prema Gruemanu poput sportaša koji čeka posljednje trenerove upute. Bio je odjeven u dugi tamnoplavi kaput od kašmira, a imao je na sebi i crne kožne rukavice. Štap sa srebrnim vrhom bio je naslonjen na sjedište, a u krilu mu je ležala strašno izgrebana aktovka.

– I zapamtite, rekao je. Vaš prijatelj, gospodin Patterson odlučuje tko ulazi u sudnicu, a tko ne, tako da ćemo se morati osloniti na intervenciju porotnika, a za to se morate pobrinuti vi.

Morate ih osvojiti, Kay. Morate postati prijateljicom desetorice ili jedanaestorice neznanaca onog trenutka kad uđete u prostoriju. O čemu god da žele popričati s vama, ne podižite zid oko sebe. Budite pristupačni.

– Razumijem, rekla sam.

– Idemo na sve ili ništa. Dogovoreno?

– Dogovoreno.

– Sretno, doktorice. Nasmiješio se i potapšao me po ruci.

U zgradi suda zaustavio nas je službenik sa skanerom. Pregledao mi je torbicu i aktovku kao što je to već stotinama puta učinio kad bih dolazila ovamo u svojstvu stručnog svjedoka.

No ovaj mi put nije uputio ni riječ i izbjegavao je moj pogled. Gruemanov je štap aktivirao skaner, pa je on besprijevano strpljivo i uljudno objasnio kako se srebrna ručka i vrh ne daju skinuti, ali da u štapu od tamnog drveta doista nije ništa skriveno.

– Što li misle da imam unutra, bazuku? primijetio je kad smo se ukrcali u dizalo.

Onog trenutka kad su se vrata na trećem katu otvorila stali su nas salijetati novinari, pokazujući očekivanu revnost i instinkt grabezljivaca. Moj je odvjetnik hodao začuđujuće brzo za nekoga tko boluje od gihta, koracima koje je pratilo lupkanje njegova štapa. Ja sam bila neobično smetena i rastresena sve dok nismo ušli u gotovo pustu sudnicu gdje je Benton Wesley u kutu sjedio sa sitnim mladićem za kojeg sam znala daje Charlie Hale. Desna strana njegova lica bila je slična autokarti sastavljenoj od tankih, ruzičastih ožiljaka. Kad je ustao i s nelagodom gurnuo desnu ruku u džep na jakni, primijetila sam da mu nedostaje nekoliko prstiju. Odjeven u ozbiljno odijelo i kravatu koji mu nisu baš najbolje pristajali, stao se ogledavati oko sebe, a ja sam sjela i počela razvrstavati papire u aktovci. Nisam mu se smjela obratiti, a trojica muškaraca bili su dovoljno prisebni da se pretvaraju kako nisu primijetili da sam uzrujana.

– Razgovarajmo trenutak o tome što oni imaju, rekao je Grueman. Vjerujem da možemo računati sa svjedočenjem Jasona Storyja i policajca Lucera. I, naravno, poručnika Marina. Ne znam koga će

još Patterson uključiti u ovaj svoj prijeki sud.

– Službeno ti kažem, rekao je Wesley gledajući u mene, razgovarao sam s Pattersonom.

Rekao sam mu da ovaj slučaj počiva na staklenim nogama i da sam spreman to izjaviti i na suđenju

– Mi ćemo pretpostaviti da suđenja neće ni biti, rekao je Grueman. A kad dođete na postolje za svjedoke, pobrinite se za to da porotnici saznaju kako ste razgovarali s Pattersonom i rekli mu da slučaj zapravo ne postoji, a kako je on unatoč tome odlučio nastaviti po svom. Kad god vam postavi pitanje, a vi budete odgovorili pozivajući se na nešto što ste mu već rekli nasamo, recite: Kao što sam vam već rekao u vašem uredu, ili Kao što sam već jasno izjavio kad smo razgovarali taj i taj dan, i tako dalje.

Bitno je da porotnici shvate da ste vi ne samo specijalni agent FBIa, već i šef Odjela za biheviorističke znanosti u Quanticu, čija je zadaća analiza nasilnog kriminala i izrada profila takvih zločinaca. Možda biste mogli izjaviti da doktorica Scarpetta nikako i ni u kojem obliku ne odgovara profilu počinitelja dotičnog zločina i da vi, zapravo, nalazite takvu pomisao apsurdnom. Vazno je isto tako da naglasite porotnicima kako ste bili mentor i najbliži prijatelj Marka Jamesa. Dobrovoljno dodajte što god budete mogli, jer možete biti sigurni da vas Patterson sve to neće upitati. Pobrinite se da porotnici saznaju kako je Charlie Hale ovdje.

– Što ako ne zatraže čuti moje svjedočenje? upitao je Charlie Hale.

– Onda su nam ruke vezane, odgovorio je Grueman. Kao što sam vam već objasnio za vrijeme našeg razgovora u Londonu, ovo je predstava optužbe. Doktorica Scarpetta nema pravo predočiti nikakve dokaze, tako da moramo uvjeriti barem jednog porotnika da nas uvede na mala vrata.

– To nije mala stvar, rekao je Hale.

– Imate li kopije doznake i računa koje ste platili?

– Da, gospodine.

– Izvrsno. Nemojte čekati da vas pitaju. Samo ih u govoru položite na stol. A status vaše žene se nije promijenio od našeg razgovora?

– Nije, gospodine. Kao što sam vam rekao, oplodena je iz epruvete. Za sada je sve u redu.

– Nemojte to zaboraviti napomenuti ako budete imali prilike, rekao je Grueman.

Nekoliko minuta kasnije pozvali su me u sobu gdje je sjedila porota.

– Naravno. Vas hoće prvu. Grueman je ustao zajedno sa mnom. Nakon toga će pozvati vaše klevetnike, samo kako bi porotnicima ostao gorak okus u ustima. Došao je sa mnom do vrata. Ovdje sam ako me zatrebate.

Klimnuvši glavom, ušla sam unutra i zauzela mjesto na praznoj stolici na čelu stola.

Pattersona nije bilo u sobi, a ja sam znala da je to samo jedna od njegovih zamki. Htio me dovesti u situaciju da moram izdržati nijemo ispitivanje ove desetorice stranaca u čijim je rukama bila moja sudbina. Sve sam ih pogledala u oči, a s nekolicinom sam čak izmijenila i osmijehe. Jedna ozbiljna mlada žena odlučila je ne čekati javnog tužitelja Commonwealtha.

– Zašto se se odlučili baviti mrtvim umjesto živim ljudima? upitala je. Nije li to malo neobično za jednu liječnicu?

– Ono što me tjera proučavati mrtve jest upravo moja goruća briga za žive, rekla sam. Ono što učimo od mrtvih je za dobro živih, a pravda je za one što ostaju.

– Ne pogađa vas to? upitao je starac s velikim, grubim rukama. Izraz njegova lica bio je tako iskren da se činilo kako ga nešto boli.

– Naravno da me pogađa.

– Koliko ste se godina morali nastaviti školovati nakon što ste maturirali? upitala me krupna

crnkinja.

- Sedamnaest godina, ako računam staz i godinu dana što sam bila asistent.
- Bože me sačuvaj. Gdje ste sve išli?
- Mislite, u školu? rekla sam mršavom mladiću s naočalama. Da, gospodo.
- U Saint Michaels, zatim na akademiju Our Lady of Lourdes, Cornell, Johns Hopkins i Georgetown.

- Je li vaš tata bio liječnik?
- Moj otac je posjedovao malu trgovinu živeznim namirnicama u Miamiju.
- E, ja ne bih volio plaćati za sve to školovanje. Nekoliko se porotnika potihom nasmijalo.
- Imala sam sreće pa sam dobila nekoliko stipendija, rekla sam. Počevši od srednje škole.
- Moj ujak radi u pogrebnom društvu Sumrak u Norfolku, rekao je netko.
- Ma, daj, Barry. Ne postoji pogrebno društvo s takvim imenom.
- Ozbiljno vam kažem.
- Nije to ništa. Mi imamo jedno u Favettevilleu kojeg vodi obitelj Leš. Pogodite kako se zove.
- Nema šanse.
- Vi niste odavde.
- Rođena sam u Miamiju, odgovorila sam.
- Dakle, prezime Scarpetta je španjolsko?
- Zapravo je talijansko.
- Zanimljivo. Mislila sam da su svi Talijani crnokosi.

– Moji preci potječu iz Verone u sjevernoj Italiji gdje je znatan dio stanovništva srodan pučanstvu Savoje, Austrije i Švicarske, objasnila sam strpljivo. Mnogo nas je plavookih i svijetle kose.

– Kriste, kladim se da dobro kuhate. To je jedan od mojih omiljenih hobija.

– Doktorice Scarpetta, nije mi sasvim jasan vaš službeni položaj, rekao je dobro odjeveni muškarac koji je izgledao mojih godina. Jeste li vi glavni sudski patolog za Richmond?

– Za Commonwealth. Imamo svoje područne urede. Sjedište, ovdje u Richmondu, zatim ured u Norfolku za Tidewater, Zapadni ured u Roanokeu i Sjeverni u Alexandriji.

– Znači glavni je ured sasvim slučajno ovdje, u Richmondu?!

– Da. Čini se da to ima najviše smisla, budući daje sustav patološke logike dio državne uprave, a zakonodavstvo se sastaje u Richmondu, odgovorila sam kad su se vrata otvorila i kad je u prostoriju stupio Roy Patterson.

Bio je to zgodan crnac, širokih ramena i kratko podšišane kose prošarane sjedinama.

Tamnoplavo odijelo kopčalo mu se u dva reda, a na manšetama svijetlozute košulje imao je izvezene svoje inicijale. Bio je poznat po skupocjenim kravatama koje je nosio, a ova koju je imao na sebi izgledala je kao da je bojena rukom. Pozdravio je porotnike, a prema meni bio prilično mlak.

Otkrila sam da je žena sa zarkocrvenim ružem predsjednica porote. Pročistila je grlo i izvijestila me da ne moram svjedočiti i da se sve što kažem može upotrijebiti protiv mene.

– Razumijem, rekla sam, a zatim sam položila prisegu.

Patterson se muvao oko moje stolice pružajući porotnicima što je moguće manje podataka o tome tko sam, ali je zato nadugo i naširoko objasnio količinu moći koja dolazi s mojim zaposlenjem i lakoću s kojom se ta moć može zlouporabiti.

– I tko bi to mogao potvrditi? upitao je. U mnogo slučajeva nije bilo nikoga tko bi promatrao doktoricu Scarpetta na poslu, osim osobe koja je bila s njom rame uz rame doslovno svaki dan. Susan Story. Njeno svjedočenje nećete moći čuti, jer su ona i njeno nerođeno dijete mrtvi, dame i gospodo.

Ali zato ćete danas čuti svjedočenja drugih. A oni će za vas oslikati zastrašujući portret hladne, ambiciozne žene; žene koja je željela sagraditi vlastito carstvo, ali koja je na poslu radila ozbiljne pogreške. Najprije je plaćala za šutnju Susan Story. Zatim ju je ubila.

A kad slušate priče o savršenom zločinu, tko bi ga bolje mogao sprovesti u djelo od osobe koja je stručnjak u rješavanju zločina? Stručnjak će znati da se, ako namjeravate ubiti nekoga u vozilu, isplati uzeti oružje malog kalibra kako bi se smanjio rizik odbijanja metaka od unutrašnjosti vozila. Stručnjak neće ostaviti vidljive dokaze na mjestu zločina, čak ni prazne čahure. Stručnjak neće upotrijebiti vlastiti revolver pištolj ili pištolje za koje prijatelji znaju da ih posjeduje. Posluzit će se nečim čiji trag neće dovesti do nje.

Na kraju krajeva, mogla je čak posuditi revolver iz laboratorija, jer sudovi, dame i gospodo, svakodnevno konfisciraju stotine komada vatrenog oružja koje se koristi pri izvođenju raznih nedjela, a nešto od toga donira se državnim laboratorijima za vatreno oružje.

S obzirom na to koliko znamo, revolver kalibra dvadeset i dva što je bio prislonjen na potiljak Susan Story u ovom trenutku možda visi na jednoj od rešetaka u laboratoriju ili u streljani u kojoj istražitelji testiraju oružje, a u kojoj doktorica Scarpetta redovito vježba pucati. A usput rečeno, takav je strijelac da bi zadovoljila kriterije svakog policijskog odjela u Americi. A već je ranije ubila čovjeka, iako moram reći da je u slučaju o kojem pričam njen postupak ocijenjen kao samoobrana.

Zurila sam u svoje ruke sklopljene na stolu dok je sudska tajnica tiho udarala po svojim tipkama, a Patterson nastavljao sa svojim monologom. Njegova je retorika uvijek bila rječita, iako obično nije znao gdje stati. Kad me upitao da objasnim otiske pronađene na omotnici iz Susanine komode, napravio je takvu predstavu ističući kako je moje objašnjenje nevjerojatno, da sam pretpostavila kako se nekolicina porotnika zapitala zašto ono što sam rekla ne bi moglo biti istina. Zatim je prešao na novac.

– Nije li istina, doktorice Scarpetta, da ste se dvanaestog studenog pojavili u poslovnicu banke Signet u centru Richmonda i ispisali ček za isplatu gotovine u iznosu od deset tisuća dolara?

– Istina je.

Patterson je na trenutak oklijevao, vidljivo iznenađen. Bio je računao da ću se pozvati na peti amandman.

– A je li istina da isti taj novac niste položili niti na jedan od vaših raznih računa?

– I to je istina, rekla sam.

– Znači, nekoliko tjedana prije no što je vaša nadzornica mrtvačnice neobjašnjivo položila tri i pol tisuće dolara na svoj tekući račun, vi ste izašli iz banke Signet s deset tisuća dolara u džepu?

– Ne, gospodine, nisam. U mojim financijskim papirima trebali ste pronaći kopiju gotovinskog čeka ispunjenog na svotu od sedam tisuća, tri stotine i osamnaest britanskih funti.

Ja svoju kopiju imam ovdje. Izvadila sam je iz aktovke.

Patterson jedva da ju je i pogledao dok je govorio sudskoj tajnici da je unese kao dokazni materijal.

– Dakle, ovo je sada jako zanimljivo, rekao je. Ispunili ste gotovinski ček na nekoga čije je ime Charles Hale. Je li to bila neka vaša kreativna mućka kako biste zataškali isplate koje ste davali svojoj nadzornici mrtvačnice i možda još nekim članovima svog osoblja? Nije li se taj Charles Hale okrenuo oko sebe i pretvorio funte ponovno u dolare, pa ih zatim poslao nekamo drugamo možda našoj Susan Story?

– Nije, rekla sam. A ja sama nikada nisam dostavila ček Charlesu Haleu.

– Niste? Djelovao je zbunjeno. Nego što ste učinili s njim?

– Dala sam ga Bentonu Wesleyu, a on se pobrinuo za to da ček stigne do Charlesa Halea.
Benton Wesley...

Prekinuo me: Vaša priča postaje sve apsurdnija.

– Gospodine Patterson...

– Tko je Charles Hale?

– Voljela bih dovršiti prošlu rečenicu, rekla sam.

– Tko je Charles Hale?

– Ja bih volio čuti što je gospođa htjela reći, oglasio se muškarac u kariranom sakou.

– Molim vas, izvolite, rekao je Patterson uz hladan osmijeh.

– Dala sam gotovinski ček Bentonu Wesleyu. On je specijalni agent FBIa, izrađuje profile zločinaca u Odjelu za biheviorističke znanosti u Ouanticu.

Jedna je žena stidljivo podigla ruku. Je li to onaj o kojem je I pisalo u novinama? Onaj kojeg zovu kad se dogodi kakvo užasno umorstvo poput onog u Gainesvilleu?

– To je on, rekla sam. On je moj kolega. Isto je tako bio i najbolji prijatelj mog prijatelja, Marka Jamesa, koji je također radio kao specijalni agent za FBI.

– Doktorice Scarpetta, iznesimo stvari na vidjelo, rekao je Patterson nestrpljivo. Mark James bio je više nego, citiram, vaš prijatelj.

– Je li to bilo pitanje, gospodine Patterson?

– Ako zanemarimo očiti sukob interesa koji proizlazi iz činjenice daje gospođa glavni sudski patolog spavala s agentom FBIa, stvar je posve nebitna. I zato neću postaviti pitanje...

Prekinula sam ga: Moja je veza s Markom Jamesom započela na pravnom fakultetu. Nije bilo nikakvog sukoba interesa i, za zapisnik, ulažem prigovor zbog primjedbe javnog tužitelja Commonwealtha o tome s kim sam navodno spavala.

Sudska je tajnica nastavila tipkati.

Ruke su mi bile tako čvrsto stisnute da su mi zglobovi pobijeljeli.

Patterson je ponovio svoje pitanje: Tko je Charles Hale i zašto biste mu vi poklonili sumu u vrijednosti od deset tisuća dolara?

U glavi mi je bljesnula slika ružičastih ožiljaka i dva prsta što su se držala batrljka sjajnog od glatke kože ožiljaka.

– Bio je prodavač karata na Victoria Station u Londonu, rekla sam.

– Bio je?

– Da, u ponedjeljak, osamnaestog veljače, kad je eksplodirala bomba.

Meni nitko nije rekao. Čitav sam dan slušala novinare na vijestima i nisam imala pojma sve dok mi devetnaestog veljače u dva i četrdeset i jedan ujutro nije zazvonio telefon. U

Londonu je bilo šest i četrdeset i jedan, a Mark je bio mrtav već gotovo čitav dan. Dok mi je Benton Wesley objašnjavao što se dogodilo bila sam tako zaprepaštena da mi ništa od onoga što je rekao nije imalo nikakva smisla.

– To je bilo jučer, čitala sam o tome jučer. Misliš, ponovno se dogodilo?

– Bomba je eksplodirala jučer ujutro u vrijeme najveće gužve. Ali tek sam sada saznao za Marka. Naš mi je ataše u Londonu upravo javio.

– Siguran si? Apsolutno si siguran?

– Isuse, zao mi je, Kay.

– Sa sigurnošću su ga identificirali?

– Sa sigurnošću.

– Siguran si. Mislim...

– Kay, kod kuće sam. Mogu doći k tebi za sat vremena.

– Ne, ne.

Tresla sam se čitavim tijelom, ali nisam mogla zaplakati. Hodala sam po kući tiho stenjući i kršeći ruke.

– Ali niste poznavali tog Charlesa Halea prije no što je ozlijeđen u eksploziji bombe, doktorice Scarpetta. Zašto biste mu dali deset tisuća dolara? Patterson je lagano potapšao čelo maramicom.

– On i njegova žena željeli su imati dijete, ali nisu mogli.

– A otkuda vi znate jednu tako osobnu pojedinost o ljudima koji su vam stranci?

– Rekao mi je Benton Wesley, a ja sam odgovorila predlažući Bourne Hali, vodeću ustanovu za oplodnju iz epruvete. Takva oplodnja, međutim, nije pokrivena zdravstvenim osiguranjem.

– Ali rekli ste da je bomba eksplodirala u veljači. Ček ste ispisali u studenom.

– Nisam znala za problem Haleovih sve do jeseni, kad je FBI zamolio gospodina Halea da dođe pogledati niz fotografija terorista, pa su nekako doznali za njihove poteškoće. Već sam odavno bila rekla Bentonu da me obavijesti ako postoji išta čime bih mogla pomoći gospodinu Haleu.

– I tako ste preuzeli na sebe financiranje oplodnje iz epruvete za potpune neznance? upitao je Patterson kao da sam mu upravo rekla da vjerujem u vile i vještice.

– Da.

– Jeste li vi svetica, doktorice Scarpetta?

– Ne.

– Onda nam, molim vas, objasnite svoje razloge.

– Charles Hale pokušao je pomoći Marku.

– Pokušao mu je pomoći? Patterson je hodao prostorijom. Pokušao mu je pomoći da kupi kartu, da uhvati vlak ili da pronade muški zahod? Na što točno mislite?

– Mark je na trenutak bio pri svijesti, a Charles Hale lezao je na zemlji pokraj njega, ozbiljno povrijeđen. Pokušao je pomaknuti kamenje i krhotine s Marka. Razgovarao je s njim, skinuo je svoju jaknu i omotao je oko... On je, ovaj, pokušao zaustaviti krvarenje. Učinio je sve stoje mogao. Ništa nije moglo održati Marka na životu, ali barem nije bio sam. A ja sam za to vrlo zahvalna gospodinu Haleu. A sada će na svijet doći novi život i jako sam zahvalna što sam zauzvrat mogla nešto učiniti. To čovjeku pomaze. Tako barem ima nekog smisla u svemu tome. Ne. Nisam svetica. Jednostavno sam osjećala potrebu da im pomognem. Time sam pomogla i sebi.

U sobi je vladala tišina kao da unutra nema nikoga.

Zena sa zarkocrvenim ružem nagnula se malo naprijed kako bi privukla Pattersonovu pažnju.

– Pretpostavljam daje Charlie Hale u Engleskoj. No pitam se bismo li mogli uručiti sudski poziv Bentonu Wesleyu?

– Nema potrebe uručivati pozive nijednom od njih, odgovorila sam. Obojica su ovdje.

Kad je predsjednica porote obavijestila Pattersona da posebna velika porota ne želi podići optuznicu, ja to nisam vidjela.

Niti sam bila prisutna kad su to javili Gruemanu. Čim sam završila sa svjedočenjem stala sam mahno tražiti Marina.

– Vidio sam ga kako izlazi iz WC-a prije kojih pola sata, rekao je policajac u uniformi kojeg sam zatekla kako puši pokraj fontane.

– Možete li ga pokušati pozvati radijem? upitala sam.

Slegnuvši ramenima, skinuo je radio s opasača i zamolio dispečera da pozove Marina.

Marino se nije javljao.

Spustila sam se stubama, a kad sam izašla iz zgrade gotovo sam potrčala. Kad sam ušla u auto

zaključala sam vrata i upalila motor. Zgrabila sam telefon i pokušala pronaći Marina u glavnoj policijskoj postaji, koja se nalazi odmah prekoputa suda. Dok mi je inspektor u patrolnoj sobi govorio da Marina nema, provezla sam se parkiralištem iza zgrade tražeći njegov bijeli Ford LTD. Nije ga bilo. Zatim sam parkirala na praznom rezerviranom mjestu i nazvala Neilsa Vandera.

– Sjećaš se provale na West Franklinu onih otisaka koje si nedavno provukao kroz kompjuter i koji su se podudarali s Waddellovima? upitala sam.

– One provale u kojoj je ukraden prsluk punjen gavkinim perjem?

– Bašte

– Sjećam se.

– Jesu li podnositelju prijave uzeti otisci kako bi se eliminirali s mjesta zločina?

– Ne, to nisam imao. Samo prikrivene otiske pronađene na mjestu zločina.

– Hvala ti, Neils.

– Zatim sam nazvala dispečerku.

– Možete li mi reći je li radio poručnika Marina uključen? upitala sam.

I, Odgovorila mi je: Uključen je.

– Slušajte, molim vas pokušajte ga dobiti i saznati gdje je. Recite mu da ga treba doktorica Scarpetta i daje stvar hitna.

Prošlo je tek nekoliko minuta kad mi se preko linije obratio glas dispečerke: Na benzinskoj crpki je.

Benzinske crpke kojima se koristi gradska policija smještene su na golom asfaltnom podiju okruženom lančanom ogradom. Radi se o crpki gdje je princip strogo samoposluživanje.

Nema radnika, WC-a, niti aparata za prodaju pića i cigareta, a jedini način na koji se može oprati vjetrobran jest donijeti vlastite papirnate ručnike i sredstvo za pranje prozora. Marino je spremio svoju karticu za benzin u pretinac na vratima automobila, gdje ju je uvijek držao, kad sam zaustavila auto pokraj njega. Izašao je i prišao mom prozoru.

– Sad sam čuo novosti na radiju. Nije mogao zadržati osmijeh. Gdje je Grueman. Htio bi mu stisnut ruku.

– Ostavila sam ga u sudnici s Wesleyjem. Što se dogodilo? Odjednom sam se osjećala vrlo ošamućeno.

– Ne znaš? upitao je u nevjerici. Jebi ga, doktorice. Pustili su te, eto šta se dogodilo. A ja se mogu sjetiti samo dva slučaja u svojoj karijeri da se velika porota nije vratila s optuznicom.

Duboko sam udahnula i zatresla glavom. Pretpostavljam da bih sada trebala zaplesati. Ali nekako nemam volje.

– Vjerojatno je ni ja ne bi imo.

– Marino, kako se zvao onaj čovjek što je tvrdio da su mu ukrali prsluk punjen gavkinim perjem?

– Sullivan. Hilton Sullivan. Zašto?

– Dok sam svjedočila pred porotom, Patterson je izrekao nedopustivu optužbu da sam se možda poslužila revolverom iz laboratorija za vatreno oružje kako bih ustrijelila Susan.

Drugim riječima, ako se koristiš svojim vlastitim oružjem uvijek stavljaš mnogo na kocku, jer ako ga se provjeri i ako se dokaze da su meci ispaljeni iz njega, onda imaš štošta za objasniti.

– Kakve to veze ima sa Sullivanom? Kad se uselio u svoj stan?

– Ne znam.

– Da ja namjeravam ubiti nekoga svojim Rugerom, bilo bi prilično mudro od mene prijaviti da mi gaje netko ukrao prije no što počinim bilo kakav zločin. Onda, ako se pištolj iz bilo kojeg razloga

ipak pronađe ako, na primjer, dođe do frke pa ga odlučim baciti murjaci bi mogli, putem serijskog broja otkriti vlasnika, to jest, mene, ali obrascem za prijavu krađe ja mogu dokazati da u vrijeme zločina pištolj nije bio kod mene.

– Hoćeš reć daje Sullivan lažirao prijavu? Daje izmislio i insceniro krađu?

– Hoću reći da treba razmisliti o tome, rekla sam. Odgovara to što nema protuprovalnog alarma i što je ostavio otvoren prozor. Odgovara to što je bio odvratan prema policajcima.

Sigurna sam da su jedva dočekali da ode i da si nisu htjeli zadavati posla i uzeti mu otiske kako ih ne bi uzimali u obzir pri obradi mjesta zločina. Pogotovo što je bio odjeven u bijelo i svima je zadavao muke oko praha za otiske kojeg je bilo posvuda. Bit svega je, kako znaš da otiske u Sullivanovu stanu nije ostavio sam Sullivan? On tamo živi. Njegovih otisaka ima po čitavom stanu.

– A u PUOP-u su odgovarali Waddellovim. Točno.

– Ako je to u pitanju, zašto bi Sullivan nazvo policiju nakon staje objavljen onaj članak kojeg smo podmetnuli u novine?

– Kao što je Benton rekao, ovaj se tip voli poigravati. Voli zafrkavati ljude oko sebe. Hoda po samom rubu i to samo iz zabave.

– Sranje. Daj da se poslužim tvojim telefonom.

Obišao je auto do suvozačeve strane i ušao. Nazvavši informacije doznao je broj zgrade u kojoj je živio Sullivan. Kad se domar javio, Marino gaje upitao kada je Hilton Sullivan kupio svoj stan.

– Pa, dobro, čiji je onda? upitao je Marino. Našvrljao je nešto na komadić papira. Koji je to broj i na koju ulicu gleda? U redu. A njegov auto? Aha, ako imate.

Kad je spustio slušalicu, pogledao me. Kriste, taj stan uopće nije njegov. Pripada nekom poslovnom čovjeku koji ga iznajmljuje, a Sullivan ga je uzeo tek prvog prokletog tjedna u prosincu. Platilo je stanarinu šestog, da budem precizan. Otvorio je vrata automobila dodajući: I vozi tamnoplavi Chevrolet kombi. Stari, bez prozora.

Marino me slijedio natrag do policijske postaje gdje smo ostavili moj auto na njegovu parkirnom mjestu. Zatim smo krenuli Broad Streetom prema Franklinu.

– Nadajmo se da ga domar nije obavijestio, Marino je nadglasao zvuk motora.

Usporio je i parkirao ispred osmerokatnice od opeke.

– Njegov stanje otraga, objasnio je ogledavajući se oko sebe. Dakle, ne bi nas trebao vidjet.

Zavukao je ruku pod sjedište i izvadio svoj devetmilimetarski pištolj koji je trebao poslužiti kao pojačanje tripetsedmici koju je nosio u futroli ispod lijeve ruke. Gurnuvši pištolj za pojas traperica na leđima i dodatni šaržer u džep, otvorio je svoja vrata.

– Ako očekuješ rat, bit će mi drago ostati u autu, rekla sam.

– Ako rat počne, bacit ću ti svoju tripetsedmicu i dva šaržera, a tebi je bolje da budeš onakav strijelac kakav Patterson kaže da jesi. I uvijek stoj iza mene. Na vrhu stuba, pritisnuo je zvonce na vratima. Vjerojatno ga neće biti.

Istog trenutka brava je škljocnula i vrata su se otvorila. Postariji muškarac čupavih sijedih obrva predstavio se kao domar zgrade s kojim je Marino ranije razgovarao telefonom.

– Znae li je l kod kuće? upitao je Marino.

– Nemam pojma.

– Popet ćemo se gore i provjerit.

– Nećete se penjati jer je on na ovom katu. Domar je pokazao prema istoku. Samo idite ovim hodnikom i na prvom skretanju pođite lijevo. To vam je stan u kutu, na samom kraju.

Broj sedamnaest.

Zgrada je odavala pritajenu, ali već istrošenu raskoš i podsjećala je na hotele u kojima više

nitko zapravo ne želi odsjesti, jer su sobe premale, a dekor premračan i pomalo otrcan.

Primijetila sam tragove ugašenih čikova na debelom crvenom sagu, a boja na zidovima bila je gotovo crna. Stan Hiltona Sullivana u kutu bio je najavljen malom mjedenom brojkom 17. Na vratima nije bilo špijunke, a kad je Marino pokucao, začuli smo korake.

– Tko je? upitao je muški glas.

– Održavanje, rekao je Marino. Došli smo promijenit filter na grijalici.

Vrata su se otvorila i istog trenutka kad mi se pogled susreo s pronicavim plavim očima u prostoru koji se oslobodio, zastao mi je dah. Hilton Sullivan pokušao je zalupiti vrata, no Marino je već bio ugurao stopalo između njih i do vratka.

– Makni se u stranu! viknuo mi je Marino izvadiвши revolver i nagnuvši se što je dalje mogao od otvorenog prostora na vratima.

Potrčala sam niz hodnik kad je on iznenada udarcem noge širom otvorio vrata udarivši njima o zid u stanu. S revolverom na gotovs ušao je unutra, a ja sam sa strepnjom očekivala zvukove tučnjave ili pucnjeve iz pištolja. Minute su prolazile. Zatim sam začula kako Marino nešto govori u svoj prijenosni radio. Ponov no se pojavio, sav znojan i crvenog lica.

– E, k vragu, ovo ne mogu vjerovat. Izašo je kroz prozor kc divlji zec i nema mu ni traga ni glasa. Jebeni kurvin sin. A kombil mu nije ni mrdnuo, eno ga otraga na parkiralištu. Negdje je krej nuo pješke. Poslo sam upozorenje kolima koja su u blizini. Rukavom je obrisao lice boreći se da dođe do daha.

– Mislila sam da je žena, rekla sam tupo. Ha? Marino je buljio u mene.

– Kad sam otišla posjetiti Helen Grimes, on je bio kod nje. Jednom je pogledao kroz vrata dok smo nas dvije razgovarale te trijemu. Mislila sam daje žena.

– Sullivan je bio kod Helen Biča Božjeg? rekao je Marine glasno.

– U to sam sigurna.

– Isuse Kriste. To nema ni mrvice smisla.

No smisao se pojavio kad smo počeli razgledavati Sullivanov stan. Bio je elegantno opremljen, s antikvitetima i finim sagovima, što je, kako je Marino rekao, pripadalo vlasniku, a ne Sullivanu, barem prema domarovim riječima. Jazz muzika dopirala je do nas iz spavaće sobe, gdje smo na krevetu pronašli plavu pernatu jaknu Hiltona Sullivana koja je ležala pokraj samtaste košulje bez boje i para uredno složenih izbljedjelih traperica. Tenisice i čarape stajale su na sagu pokraj kreveta. Na komodi od mahagonija vidjeli smo zelenu kapicu i naočale za sunce, te nehajno presavijenu plavu košulju uniforme na kojoj je ispod prednjeg džepa još uvijek bila pričvršćena tablica s imenom Helen Grimes. Ispod nje nalazila se velika omotnica s fotografijama koje je Marino pregledao dok sam ga ja u tišini promatrala.

– Isusa ti boga, promrmljao bi Marino svako toliko.

Na više od desetak slika bio je Hilton Sullivan, nag i svezan u raznim pozama, dok je Helen Grimes bila njegova sadistička gazdarica. Činilo se da im je jedna od omiljenih igara bila ona u kojoj bi Sullivan sjedio na stolici, dok je ona izigravala nekoga tko ga ispituje, hvatajući ga za vrat s leđa ili ga kažnjavajući na neki drugi način. On je bio izuzetno zgodan plavi mladić, vitka tijela za koje sam nagađala da je iznenađujuće snazno. Bez daljnjega je bio gibak. Pronašli smo i fotografiju krvavog tijela Robyn Naismith naslonjenog na televizor u njenoj dnevnoj sobi i još jednu na kojoj je ležala na čeličnom stolu u mrtvačnici. No ono što me uzrujalo više od svega bilo je Sullivanovo lice. Na njemu se nije vidjelo baš ništa, a oči su mu bile hladne, onakve kakvim sam ih zamišljala da jesu kad bi ubijao.

– Možda sad znamo zašto je Donahueu bio tako drag, rekao je Marino gurnuvši fotografije natrag

u omotnicu. Neko je moro slikat ove fotke. Donahueova žena mi je rekla da je fotografija bila upraviteljev hobi.

– Helen Grimes sigurno zna koje je pravo ime Hiltona Sullivana, rekla sam uz zvuke sirena.

Marino je provirio kroz prozor. Izvrsno. Lucero je tu.

Pregledala sam pernatu jaknu na krevetu i otkrila bijelo perce što je virilo iz sićušnog proreza na šavu.

Začula sam brujanje još nekoliko automobilskih motora i zvuk zatvaranja vrata na autu.

– Idemo mi, rekao je Marino kad je Lucero stigao. Ne zaboravi zaplijenit njegov plavi kombi. Okrenuo se prema meni. Doktorice? Sjećaš se kuda se ide do gajbe Helen Grimes?

– Da.

– Ajmo popričat s njom.

Helen Grimes nije nam mogla bogzna što reći.

Kad smo nekih četrdeset i pet minuta kasnije stigli do njene kuće, zatekli smo ulazna vrata otključana pa smo ušli. Grijanje je bilo na maksimumu, a meni taj miris koji se osjećao ne bi mogao promaknuti nigdje na svijetu.

– Bože sveti, rekao je Marino kad je ušao u spavaću sobu.

Njeno bezglavo tijelo bilo je odjeveno u uniformu i sjedilo je na stolici naslonjenoj na zid.

Tek je tri dana kasnije farmer s druge strane ceste pronašao ostatak zatvorske čuvarice. Nije znao zašto bi netko ostavio torbu za kuglanje u jednom od njegovih polja. No kasnije je požalio što ju je otvorio.

Epilog

Dvorište iza kuće moje majke u Miamiu bilo je pola u sjeni, pola okupano njeznim sunčanim zrakama, a s obje strane mrežastih stražnjih vrata rastao je crveni razgranati pleter hibiskusa. Grane njena stabla keyske limete bile su prepune plodova, dok su doslovno sva ostala u susjedstvu bila gola ili osušena. Bilo je to nešto što nikada nisam uspijevala razumjeti, budući da nisam znala da se i kritikom može natjerati biljku da dobro rodi. Uvijek sam mislila da im treba tepati.

– Katie? pozvala me majka s kuhinjskog prozora. Čula sam kako voda teče u sudoper. Nije imalo smisla javljati se.

Lucy je kulom oborila moju kraljicu. Znaš, rekla sam, stvarno mrzim igrati šah s tobom.

– Zašto me onda neprestano moliš da igramo?

– Ja molim tebe? Uvijek me natjeraš da igramo i jedna partija ti nikada nije dovoljna.

– To je zato što ti uvijek iznova pružam još jednu priliku. Ali ti je svaki put upropastiš.

Sjedile smo jedna prekoputa druge za vrtnim stolom na stražnjem trijemu. Led u našim limunadama već se otopio, a ja sam osjećala da mi je koža pomalo izgorjela od sunca.

– Katie? Hoćete li ti i Lucy izaći nakon nekog vremena i donijeti vino? rekla je majka kroz prozor.

Vidjela sam sjenu njene glave i obris njena okruglog lica. Vrata vitrine otvorila su se i zatvorila; zatim se začuo visoki zvuk zvonjave telefona. Netko je tražio mene, pa mi je majka kroz vrata dodala bežični aparat.

– Benton je, javio se poznati glas. Vidim po novinama daje vrijeme tamo dolje kod vas izvrsno. Ovdje pada kiša i vani je ljupkih sedam stupnjeva.

– Ne pričaj mi o domu. Počet ću čeznuti za njim.

– Kay, mislim da smo ga identificirali. A usput rečeno, netko se dobro pomučio. Imao je lažne isprave i to dobre lažne isprave. Mogao je ući u prodavaonicu oruzja i unajmiti stan bez ikakvih problema.

– Otkuda je dobivao novac?

– Od obitelji. Vjerojatno je imao neke zalihe. U svakom slučaju, nakon što smo pregledali sve zatvorske papire i razgovarali s gomilom ljudi, ispostavilo se da je Hilton Sullivan lažno ime za tridesetjednogodišnjeg muškarca po imenu Temple Brooks Gault iz Albanyja u Georgiji. Otac mu je vlasnik plantaže oraha i ima puno novaca. U nekim je stvarima Gault tipičan: zaokupljen pištoljima, noževima, ratničkim vještinama, tvrdom pornografijom.

Asocijalan je i tako dalje, i tako dalje.

– U kojim stvarima nije tipičan? upitala sam.

– Obrazac koji ostavlja iza sebe ukazuje na to da je sasvim nepredvidiv. Zapravo se ne uklapa ni u kakav profil, Kay. Taj tip je izvan svake kategorije. Ako mu nešto zagolica maštu, on to jednostavno učini. Krajnje je narcisoidan i tašt uzmimo, na primjer, njegovu kosu. Sam se farba. Pronašli smo hidrogen, boju za kosu i još štošta u njegovu stanu. Neke njegove nedosljednosti su, recimo, čudne.

– Kao na primjer?

– Vozio je onaj istrošeni stari kombi čiji je raniji vlasnik bio ličilac. Čini se da ga Gault nikada nije oprao niti se potrudio očistiti ga, čak niti nakon stoje u njemu ubio Eddieja Heatha. Usput da ti kažem, imamo neke dokaze koji obećavaju, i krv koja odgovara Eddiejevoj krvnoj grupi. To je neorganizirano. A ipak, Gault je očito izrezao tragove ugriza i promijenio si otiske prstiju. A to je

organizirano da ti pamet stane.

– Bentone, što je on već učinio?

– Bio je osuđen za ubojstvo iz nehata. Prije dvije i pol godine razljutio se na čovjeka u baru i pogodio ga nogom u glavu. To je bilo u Abingdonu, Virginija. Osim svega, Gault ima i crni pojas u karateu.

– Ima li što novo kad je u pitanju njegova sadašnja lokacija? Gledala sam kako Lucy namješta figure na šahovskoj ploči.

– Nema. Ali za sve nas koji smo upetljani u te slučajeve, reći ću isto ono što sam već rekao. Ovaj tip se ne boji ali baš ničega. Više ili manje ga vodi nagon i stoga je teško predvidjeti njegove postupke.

– Razumijem.

– Ti se samo uvijek drži mjera opreza.

Protiv nekoga ovakvog ne postoje mjere opreza, pomislila sam.

– Svi mi moramo biti na oprezu. Razumijem, ponovila sam.

– Donahue nije imao pojma kakvu je zvijer pustio s lanca. Ili, bolje rečeno, Norring nije imao pojma. Iako ne vjerujem daje naš vrli guverner sam izabrao ovu ništariju. On je samo htio natrag svoju prokletu aktovku, pa je vjerojatno dao Donahueu potrebna sredstva i rekao mu da se pobrine za to. Norringu nećemo uspjeti ništa prišiti. Bio je previše oprezan, a gomila ljudi više nije na životu, pa ne može ni progovoriti. Zastao je, a zatim dodao: Naravno, tu smo uvijek tvoj odvjetnik i ja.

– Kako to misliš?

– Ja sam mu jasno, iako naravno vrlo prikriveno, stavio do znanja kako bi bila šteta da se pročuje nešto o nekoj aktovci koja je ukradena iz kuće Robyn Naismith. I Grueman je malo popričao s njim, i kaže da je Norringu bilo malčice neugodno kad je u razgovoru spomenuto kako mora da je to bilo bolno iskustvo za njega kad se noć prije Robynine smrti odvezao na hitnu.

Provjeravajući stare isječke iz novina i razgovarajući s poznanicima u raznim hitnim službama po čitavom gradu, bila sam ustanovila da je, večer prije ubojstva Robyn Naismith, Norring primljen u hitnu službu bolnice Henrico Doctors, nakon što si je u lijevo bedro ubrizgao injekciju epinefrina. Po svemu sudeći izbila mu je zestoka alergijska reakcija na kinesku hranu, čiji su kartoni, sjećala sam se iz policijskih izvješća, bili pronađeni u kanti za smeće Robyn Naismith. Moja je teorija bila daje kakav škamp ili neka druga školjka slučajno dospjela u pitu od povrća ili što su već on i Robyn imali za večeru. On je na to počeo pokazivati znakove anafilaktičkog šoka, pa si je ubrizgao injekciju Epipena možda onu koju je je držao u Robyninoj kući a zatim se odvezao u bolnicu. Onako uzrujan, otišao je bez aktovke.

– Ja samo ne želim da mi se Norring približava, rekla sam.

– Čini se da u posljednje vrijeme ima zdravstvenih problema i daje odlučio kako bi mu najpametnije bilo dati ostavku i potražiti nešto manje stresno u privatnom sektoru. Možda nešto na zapadnoj obali. Prilično sam siguran da će te ostaviti na miru. Kao i Ben Stevens.

Prije svega i on si kao i Norring mora čuvati leđa od Gaulta. Da vidimo. Zadnje što sam čuo, Stevens je bio u Detroitu. Jesi li znala za to?

– Zar si i njemu zaprijetio? Kay, ja nikada nikome ne prijetim. Bentone, ti prijetiš više nego itko koga znam. Znači li to da nećeš raditi sa mnom? Lucy je prstima udarala o stol, lica naslonjena na šaku. Raditi s tobom? upitala sam.

– Zato zapravo i zovem, mada znam da ćeš morati razmisliti o tome. No željeli bismo da nam se pridružiš kao savjetnik u Odjelu za biheviorističke znanosti. Govorimo samo o nekoliko dana mjesečno u pravilu. Naravno, dogodit će se da stvari malo izmaknu kontroli. Ti bi pregledavala

medicinske i forenzične pojedinosti raznih slučajeva kako bi nam pomogla izraditi profile. Tvoja bi objašnjenja mogla biti vrlo korisna. A osim toga, vjerojatno znaš da doktor Elsevier, koji je posljednjih pet godina radio kao naš savjetnik za forenzičnu patologiju, odlazi u mirovinu prvog srpnja.

Lucy je izlila svoju limunadu u travu, ustala i protegnula se.

– Bentone, o tome ću morati razmisliti. Prije svega, u uredu mi je još uvijek rasulo. Daj mi malo vremena da zaposlim novog nadzornika mrtvačnice i novog administratora i da ponovno dovedem stvari u red. Kad ti moram reći odgovor?

– Do ožujka?

– Dobro. Pozdravlja te Lucy.

Kad sam spustila slušalicu, Lucy me izaživački pogledala. Zašto govoriš takve stvari kad to nije istina? Nisam ga dala pozdraviti.

– Ali si to silno željela. Ustala sam. Vidjelo se.

– Katie? Moja se majka ponovno pojavila na prozoru. Sad bi stvarno već morala ući unutra. Vani si čitavo poslijepodne. Jesi li se sjetila staviti šešir na glavu?

– U hladu smo, bako, viknula je Lucy. Sjećaš se onog ogromnog fikusa ovdje?

– Kad je tvoja majka rekla da će doći? upitala je moja majka svoju unuku.

– Pojavit će se čim se ona i onaj njen kako li se već zove prestanu ševiti.

Lice moje mame nestalo je s prozora i voda je ponovno stala teći u sudoper.

– Lucy! prošaptala sam.

Ona je zijevnula i odšetala do ruba dvorišta kako bi uhvatila posljednju zraku sunca.

Okrenuvši se prema njoj, zatvorila je oči.

– Učinit ćeš to, zar ne, teta Kay? rekla je.

– Što to?

– Što god te gospodin Wesley zamolio.

Stala sam spremati šahovske figure i ploču natrag u kutiju.

– Tvoja je šutnja vrlo glasan odgovor, rekla je moja nećakinja. Znam ja tebe. Učinit ćeš to.

– Dođi, rekla sam. Hajdemo po vino.

– Samo ako mi dopustiš da popijem malo.

– Samo ako večeras ne ideš nikuda autom.

Obgrlila me rukom oko struka, pa smo zajedno ušle u kuću.